

Π Ρ Α Κ Τ Ι Κ Α Β Ο Υ Λ Η Σ

Θ' ΠΕΡΙΟΔΟΣ (ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΜΕΝΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ)

ΣΥΝΟΔΟΣ Β'

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΡΛ'

Τετάρτη 13 Μαΐου 1998 (ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ)

Αθήνα, σήμερα στις 13 Μαΐου 1998, ημέρα Τετάρτη και ώρα 18.14' συνήλθε στην Αίθουσα των συνεδριάσεων του Βουλευτηρίου η Βουλή σε ολομέλεια, για να συνεδριάσει υπό την προεδρία του Β' Αντιπροέδρου αυτής κ. **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΣΓΟΥΡΙΔΗ**.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουρίδης): Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, αρχίζει η συνεδρίαση.

Παρακαλείται ο κύριος Γραμματέας να ανακοινώσει τις αναφορές προς το Σώμα.

(Ανακοινώνονται προς το Σώμα από το Γραμματέα της Βουλής κ. Παναγιώτη Καμμένο, Βουλευτή Β' Αθηνών, τα ακόλουθα:

"Α' ΚΑΤΑΘΕΣΗ ΑΝΑΦΟΡΩΝ

1) Οι Βουλευτές κύριοι ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΚΑΝΤΑΡΤΖΗΣ και ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΜΠΟΥΤΑΣ κατέθεσαν αναφορά με την οποία ο Εξωραϊστικός - Εκπολιτιστικός Σύλλογος Συνοικισμού Ριζαριού Τρικάλων ζητεί να κατασκευαστεί νέο κτίριο για τη στέγαση του Νηπιαγωγείου Ριζαριού, που να ικανοποιεί τις σύγχρονες κτιριακές και παιδαγωγικές ανάγκες.

2) Ο Βουλευτής Εύβοιας κ. ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ κατέθεσε αναφορά με την οποία ο Σύνδεσμος Επαγγελματιών και Βιοτεχνών Καρύστου Εύβοιας ζητεί την ολοκλήρωση και αποκατάσταση της επαρχιακής οδού Καρύστου - Χαλκίδας Εύβοιας.

3) Ο Βουλευτής Αχαΐας κ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία η Ομοσπονδία Επαγγελματικών - Βιοτεχνικών Εμπορικών Σωματείων Αχαΐας ζητεί την τουριστική ανάπτυξη της ενδοχώρας του Νομού Αχαΐας.

4) Ο Βουλευτής Αχαΐας κ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία οι Πρόεδροι Εφετών των Δ. Εφετείων Αθηνών και Πειραιώς ζητούν την αναθεώρηση των άρθρων του Συντάγματος που έχουν σχέση με την Διοικητική Δικαιοσύνη.

5) Ο Βουλευτής Αχαΐας κ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία η Ομοσπονδία Επαγγελματικών - Βιοτεχνικών - Εμπορικών Σωματείων Αχαΐας ζητεί την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος από τους καταπατητές

δημοσίων εκτάσεων.

6) Οι Βουλευτές κύριοι ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΡΑΚΩΣΤΑΣ και ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΚΕΛΕΣΤΑΘΗΣ κατέθεσαν αναφορά με την οποία το Διοικητικό Συμβούλιο του Λαογραφικού - Πολιτιστικού Συλλόγου Μεσολογγίου ζητεί την ίδρυση τμημάτων πανεπιστημιακού επιπέδου στο Μεσολόγγι.

7) Ο Βουλευτής Αθηνών κ. ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΗΜΑΡΑΣ κατέθεσε ψήφισμα της απεργιακής συγκέντρωσης μελών της ΓΣΕΕ - ΑΔΕΔΥ - ΕΚΑ το οποίο αναφέρεται στα προβλήματα των εργαζομένων.

8) Ο Δ' Αντιπρόεδρος της Βουλής και Βουλευτής Λάρισας κ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΑΤΣΑΡΟΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία ο Κτηνοτροφικός Σύλλογος Νομού Τρικάλων αναφέρεται στην ρύθμιση των τραπεζικών επιτοκίων.

9) Οι Βουλευτές κύριοι ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΑΛΑΜΠΑΝΟΣ και ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΚΕΛΕΣΤΑΘΗΣ κατέθεσαν αναφορά με την οποία ο Δήμος Μακρακώμης ζητεί την πλήρωση κενών ιατρικών θέσεων στο Κέντρο Υγείας Μακρακώμης.

10) Ο Βουλευτής Χίου κ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΒΑΡΙΝΟΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία τα Μέλη της Πανελλαδικής Συντονιστικής Επιτροπής Αγώνα των Ελαιοπαραγωγών ζητούν την λήψη μέτρων προστασίας, διάθεσης και διαμόρφωσης της τιμής του ελαιολάδου φετινής παραγωγής.

Β' ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΥΠΟΥΡΓΩΝ ΣΕ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ

1. Στην με αριθμό 5247/4-3-98 ερώτηση δόθηκε με το υπ' αριθμ. 655/26-3-98 έγγραφο από τον Υφυπουργό Πολιτισμού η ακόλουθη απάντηση:

"Σε απάντηση της 5247/4-3-98 ερώτησης του Βουλευτή κ. Ν. Τσιαρτσιώνη, σας καταθέτουμε το σχετικό έγγραφο της Ελληνικής Ποδοσφαιρικής Ομοσπονδίας (Ε.Π.Ο.) για ενημέρωσή σας.

Ο Υφυπουργός
ΑΝΔΡΕΑΣ ΑΘ. ΦΟΥΡΑΣ"

Σημ.: Τα σχετικά έγγραφα ευρίσκονται στο αρχείο της Δ/σης Κοινοβουλευτικού Ελέγχου (Τμήμα Ερωτήσεων).

2. Στην με αριθμό 5249/4-3-98 ερώτηση δόθηκε με το υπ' αριθμ. 989/24-3-98 έγγραφο από τον Υπουργό Μεταφορών και Επικοινωνιών η ακόλουθη απάντηση:

"Σε απάντηση της ερώτησης με αριθμό 5249/4-3-98 που κατέθεσε στη Βουλή ο Βουλευτής κ. Νικ. Τσιαρτσιώτης, σχετικά με συνεντεύξεις του νέου Δ/ντος Συμβούλου της COSMOTE, σας διαβιβάζουμε το σχετικό έγγραφο με αρ. πρωτ. 1691/226445/16-3-98 του Δ/ΝΤΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ του Οργανισμού Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος.

Ο Υπουργός
ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΜΑΝΤΕΛΗΣ"

Σημ.: Τα σχετικά έγγραφα ευρίσκονται στο αρχείο της Δ/νσης Κοινοβουλευτικού Ελέγχου (Τμήμα Ερωτήσεων).

3. Στην με αριθμό 5250/4-3-98 ερώτηση δόθηκε με το υπ' αριθμ. 272/24-3-98 έγγραφο από τον Υπουργό Πολιτισμού η ακόλουθη απάντηση:

"Απαντώντας στην με αριθμό 5250/04.03.98 ερώτηση του Βουλευτή κ. Νίκου Τσιαρτσιώτη, σας γνωρίζουμε τα εξής:

Στο πλαίσιο των διμερών σχέσεων του ελληνικού και τουρκικού τμήματος του ICOMOS συμφωνήθηκε να υπάρξουν κοινές ομάδες εργασίες για τη στερέωση μνημείων στην Τουρκία και την Ελλάδα. Η τουρκική πλευρά πρότεινε τον Ταξίαρχη στο Αϊβαλί, εκκλησίες της Ίμβρου και το Αρχιγένηιο Παρθενάγειο Σιλυβρίας, ενώ η ελληνική πλευρά πρότεινε τα δύο τζαμιά της Άρτας και τα λουτρά Ιωαννίνων και Ναυπάκτου.

Στο πλαίσιο της διοργάνωσης των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 στην Αθήνα, δεν υπάρχει σχεδιασμός για το Φετιχέ τζαμί και τη λειτουργία του ως χώρου προσευχής Μουσουλμάνων αθλητών.

Ο Υπουργός
ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ"

4. Στην με αριθμό 5252/4-3-98 ερώτηση δόθηκε με το υπ' αριθμ. 273/24-3-98 έγγραφο από τον Υπουργό Πολιτισμού η ακόλουθη απάντηση:

"Απαντώντας στην 5252/04.03.98 ερώτηση του Βουλευτή κ. Πέτρου Κουναλάκη, σας γνωρίζουμε τα εξής:

Στην ευρύτερη περιοχή του Κάμπου Χίου υπάρχουν 50 ναοί και 11 κρήνες κηρυγμένες ως ιστορικά διατηρητέα μνημεία, περί τα 60 αρχοντικά κηρυγμένα ως ιστορικά διατηρητέα μνημεία και έργα τέχνης ο ίδιος δε ο οικισμός του Κάμπου έχει χαρακτηριστεί ως ιστορικός τόπος. Όσα από τα μνημεία αυτά βρίσκονται γύρω από το αεροδρόμιο έχουν σημειωθεί από την αρμόδια Εφορεία επί αποσπάσματος χάρτου της περιοχής, που έχει αποσταλεί σε όλες τις εμπλεκόμενες Υπηρεσίες (Υ.Π.Ε.ΧΩ.Δ.Ε., Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας, Διεύθυνση Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Μνημείων) καθώς και στην Τεχνική Εταιρεία "Ελληνική Μελετών Α.Ε."

Η "Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων επέκτασης Κρατικού Αερολιμένα Χίου" εστάλη από την Εταιρεία "Ελληνική Μελετών ΑΕ" στην αρμόδια Υπηρεσία του ΥΠ.ΠΟ και διαβίβαστηκε στο ΚΑΣ, ενώπιον του οποίου εκκρεμεί. Το Σχέδιο Κοινής Υπουργικής Απόφασης Π.Ε.ΧΩ.Δ.Ε., Μεταφορών και Επικοινωνιών, Πολιτισμού και Εμπορικής Ναυτιλίας περί "Εγκρίσης περιβαλλοντικών όρων για την κατασκευή έργων επέκτασης και βελτίωσης και την λειτουργία του Κρατικού Αερολιμένα Χίου", θα υπογραφεί αφού προηγηθεί η κατά νόμο σχετική γνωμοδότηση του ΚΑΣ και εφόσον κριθεί ότι δεν επέρχεται βλάβη σε μνημεία.

Ο Υπουργός
ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ"

5. Στην με αριθμό 5255/4-3-98 ερώτηση δόθηκε με το υπ' αριθμ. 692/26-3-98 έγγραφο από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων η ακόλουθη απάντηση:

"Απαντώντας στην ερώτηση 5255/4-3-98 που κατέθεσε στη

Βουλή, ο Βουλευτής κ. Γεώργιος Καρασμάνης, παρακαλούμε να πληροφορήσετε τον κ. Βουλευτή σύμφωνα με τα στοιχεία της Δ/νσης Ελέγχου Συντήρησης Έργων Κεντρικής Μακεδονίας ότι η Κοινότητα Καρυώτισσας είχε συντάξει τεχνική μελέτη όσον αφορά την διαμόρφωση κατασκευής του κεντρικού κατά μήκους οδικού άξονα και στη συνέχεια η Υπηρεσία συνέταξε Οικονομική μελέτη ανερχόμενη στο ποσό των 250.000.000 δρχ., η οποία συμπεριλάμβανε εργασίες χωματουργικών - τεχνικών - οδοστρωσίας ασφαλτικών - ηλεκτρομηχανολογικών και σήμανσης.

Ο δρόμος που διέρχεται κατά μήκος του οικισμού Καρυώτισσας πράγματι παρουσιάζει μεγάλη κυκλοφοριακή κίνηση και μικρά και μεγάλα οχήματα τα οποία καθιστούν επικίνδυνη την κυκλοφορία -διέλευση των πεζών κατοίκων του οικισμού.

Το ΥΠΕΧΩΔΕ στα οδικά έργα συντήρησης, διέθεσε πίστωση 50.000.000 δρχ. για την συντήρηση της αρ. 2 Εθνικής Οδού Θεσ/νίκης - Έδεσσας - Ν. Φλώρινας. Το Υπουργείο μας στα πλαίσια του Προγράμματος συντήρησης του Εθνικού Οδικού Δικτύου τρέχοντος έτους θα εξετάσει την δυνατότητα έγκρισης πίστωσης για τον εν λόγω έργο αφού κάνει ιεράρχηση των αυξημένων αναγκών του Ε.Ο. Δικτύου της Χώρας.

Ο Υπουργός
Κ. ΛΑΛΙΩΤΗΣ"

6. Στην με αριθμό 5261/5-3-98 ερώτηση δόθηκε με το υπ' αριθμ. 11303/27-3-98 έγγραφο από τον Υφυπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης η ακόλουθη απάντηση:

"Σε απάντηση της ερώτησης 5261/5-3-98 που κατατέθηκε στη Βουλή των Ελλήνων από το Βουλευτή κ. Α. Παπαληγούρα και αναφέρεται στο πιο πάνω θέμα, σας πληροφορούμε τα ακόλουθα:

Στο Πρόγραμμα ΣΑΝΑ/2 ΠΕΠ Β'ΚΠΣ εντάχθηκε το έργο "Επαρχιακή οδός Σούλι - Νεμέα - Βραχάτι", για την εκτέλεση των οδικών τμημάτων:

α) "Τμήμα Κρυονέρι - Παραδείσι" τελικό κόστος 170.500.000 δρχ., το οποίο αποπερατώθηκε και παραδόθηκε.

β) "Τμήμα Σουληνάρι - Βοχαϊκό και Σούλι - Παραδείσι" προϋπολογισμού 400.000.000 δρχ. Το τμήμα αυτό δημοπρατήθηκε στις 25-2-98 και ήδη έχει αρχίσει η εκτέλεσή του.

Επίσης έχει ανατεθεί και πρόκειται να παραδοθεί σύντομα, η σύνταξη της μελέτης για το τμήμα "Σουληνάρι - Χαλκή" προεκτιμώμενου προϋπολογισμού 200.000.000 δρχ.

Ο Υφυπουργός
Α. ΠΑΠΑΔΗΜΑΣ"

7. Στην με αριθμό 5266/5-3-98 ερώτηση δόθηκε με το υπ' αριθμ. 274/24-3-98 έγγραφο από τον Υπουργό Πολιτισμού η ακόλουθη απάντηση:

"Απαντώντας στην με αριθμό 5266/05.03.98 ερώτηση του Βουλευτή κ. Βασίλειου Κορκολόπουλου, σας γνωρίζουμε τα εξής:

Μόλις εκδηλωθεί και επισήμως η πρόθεση του πατρός Ιουστίνου Μάμαλη να δωρίσει στο Ελληνικό Δημόσιο τη συλλογή αρχαίων Ελληνικών και Βυζαντινών αντικειμένων που βρίσκεται στην κατοχή του, το ΥΠ.ΠΟ. θα κινήσει κάθε αναγκαία τυπική διαδικασία.

Ο Υπουργός
ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ"

8. Στην με αριθμό 5268/5-3-98 ερώτηση δόθηκε με το υπ' αριθμ. 479/27-3-98 έγγραφο από τον Υπουργό Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών η ακόλουθη απάντηση:

"Απαντώντας στην ερώτηση 5268/5-3-98 του Βουλευτή κ. Γ. Καρατζαφέρη σχετικά με προσλήψεις - προαγωγές στις Τράπεζες του ευρύτερου δημόσιου τομέα και στις ΔΕΚΟ, σας γνωρίζουμε τα ακόλουθα:

1. Σύμφωνα με το ν. 2190/1994, όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με το ν. 2527/1997, οι προσλήψεις του

προσωπικού των τραπεζών, για το διορισμό του Προέδρου ΔΣ ή του Διοικητή των οποίων εφαρμόζεται στο άρθρο 49Α του Κανονισμού της Βουλής, υπάγονται στην αρμοδιότητα Ανωτάτου Συμβουλίου Επιλογής Προσωπικού (ΑΣΕΠ). Οι προσλήψεις στις θυγατρικές των τραπεζών αυτών τελούν υπό τον έλεγχο του ΑΣΕΠ, αλλά γίνονται από τις ίδιες της εταιρείες. Οι προαγωγές, μετατάξεις και λοιπά θέματα προσωπικού ρυθμίζονται από τον Οργανισμό Προσωπικού των Τραπεζών. Το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας δεν παρεμβαίνει στις σχετικές διαδικασίες.

Σε ό,τι αφορά, ειδικότερα, την Εμπορική Τράπεζα, σύμφωνα με τον Οργανισμό Προσωπικού της οι εργαζόμενοι στη Τράπεζα μπορούν να συμμετάσχουν, μετά από απόφαση της Διοίκησης, σε διαγωνισμό μετατάξεων από βοηθητικό σε υπαλληλικό προσωπικό. Τέτοιος διαγωνισμός έγινε στις 12 Απριλίου 1997. Οι 384 επιτυχόντες, από τους 423 που διαγωνίσθηκαν εντάχθηκαν στους εισαγωγικούς βαθμούς της επετηρίδας, δηλαδή του Δόκιμου Λογιστή, Δόκιμου Ταμία και Εισπράκτορα Γ και ορισμένοι απ' αυτούς έτυχαν των προβλεπόμενων, από τον Οργανισμό Προσωπικού, προωθήσεων με βάση την προϋπηρεσία τους.

2. Σύμφωνα με τα στοιχεία που απέστειλαν οι Δημόσιες Επιχειρήσεις, ουδεμία πρόσληψη έγινε σε αυτές από 1/1/1994 μέχρι σήμερα με απόφαση του εκάστοτε Προέδρου, Διοικητή ή Γενικού Δ/ντή, εκτός από την ΕΒΟ όπου με απόφαση Γενικού Δ/ντή προσελήφθησαν ένας Δημοσιογράφος και ένας Ιατρός Εργασίας.

3. Συνημμένα σας στέλνουμε τα στοιχεία για προσλήψεις στις Τράπεζες τα οποία σας διαβιβάζουμε απαντώντας και σε προηγούμενη ερώτηση σχετική με το θέμα.

Ο Υπουργός
ΓΙΑΝΝΟΣ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ*

Σημ.: Τα σχετικά έγγραφα ευρίσκονται στο αρχείο της Δ/σης Κοινοβουλευτικού Ελέγχου (Τμήμα Ερωτήσεων).

9. Στην με αριθμό 5276/5-3-98 ερώτηση δόθηκε με το υπ' αριθμ. 275/26-3-98 έγγραφο από τον Υπουργό Πολιτισμού η ακόλουθη απάντηση:

"Απαντώντας στην με αριθμό 5276/05.03.98 ερώτηση του Βουλευτή κ. Παναγιώτη Φωτιάδη, σας γνωρίζουμε τα εξής:

Η τυπική διαδικασία για τη χορήγηση τιμητικής σύνταξης στον κ. Θ. Κεσίδη δεν έχει ακόμη ολοκληρωθεί. Η τελική απόφαση ανήκει άλλωστε σε επιτροπή, ο διορισμός της οποίας εγκρίθηκε με πλειοψηφία 2/3 από την Διαρκή Επιτροπή Μορφωτικών Υποθέσεων της Βουλής. Το ΥΠ.ΠΟ. θα εξετάσει και τη δυνατότητα χορήγησης τιμητικού εφάπαξ χρηματικού ποσού για το σύνολο του έργου του, που είναι πολύ σημαντικό.

Ο Υπουργός
ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ*

10. Στην με αριθμό 5280/5-3-98 ερώτηση δόθηκε με το υπ' αριθμ. 743/26-3-98 έγγραφο από τον Υφυπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων η ακόλουθη απάντηση:

"Απαντώντας στην 5280/5-3-98 ερώτηση που κατατέθηκε στη Βουλή από τους Βουλευτές της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του ΚΚΕ κυρίους Μπάμπη Αγγουράκη και Μήτσο Κωστόπουλο και διαβιβάστηκε στην υπηρεσία μας με το παραπάνω έγγραφό σας, σχετικά με την απλούστευση των διαδικασιών για την απογραφή των αλλοδαπών και την έκδοση από το ΙΚΑ των ασφαλιστικών τους βιβλιαρίων, σας γνωρίζουμε τα εξής:

Σύμφωνα με την αρ. 18/98 εκύκλιο της Διοίκησης του ΙΚΑ η απογραφή των αλλοδαπών γίνεται με την επίδειξη στον αρμόδιο υπάλληλο του Ιδρύματος των εγγράφων που χορηγούν σ' αυτούς οι υπηρεσίες του ΟΑΕΔ (προσωρινές βεβαιώσεις Α ή Β τύπου ή κάρτα προσωρινής άδειας παραμονής "άσπρη κάρτα").

Για την απογραφή όμως των ασφαλισμένων του ΙΚΑ, απαιτούνται, εκτός από τα ατομικά στοιχεία (Ονοματεπώνυμο, Πατρώνυμο) που περιλαμβάνονται στα προαναφερόμενα έγ-

γραφα του ΟΑΕΔ, το μητρώνυμο και το έτος γέννησης.

Η έλλειψη αυτών των στοιχείων μπορεί να αναπληρωθεί για τους αλλοδαπούς από έγγραφα στοιχεία της αίτησης/δήλωσης καθώς και της υπεύθυνης δήλωσης του ν.1599/86 που αυτοί υποβάλλουν στις υπηρεσίες του ΟΑΕΔ, αρκεί τα στοιχεία αυτά να συμπληρώνονται επί των προσωρινών βεβαιώσεων ή των λευκών καρτών ή να τους χορηγείται φωτοτυπία των παραπάνω εγγράφων.

Ήδη, με το 530/5-3-1998 έγγραφο του Διοικητή του ΙΚΑ ζητήθηκε από τον ΟΑΕΔ η συμπλήρωση των δύο αυτών στοιχείων (όνομα μητέρας και έτος γέννησης) στα προαναφερόμενα έγγραφα, ώστε στο εξής οι αλλοδαποί να μην αντιμετωπίζουν κανένα πρόβλημα.

Η διαδικασία αυτή εξυπηρετεί τόσο τους ενδιαφερόμενους, όσο και τις υπηρεσίες του ΙΚΑ, αφού στο εξής δεν θα είναι αναγκασμένες να αντλούν τα στοιχεία αυτά από άλλα επίσημα έγγραφα (πιστοποιητικό γέννησης κλπ.).

Ο Υφυπουργός
ΝΙΚ. ΦΑΡΜΑΚΗΣ*

11. Στην με αριθμό 5281/5-3-98 ερώτηση δόθηκε με το υπ' αριθμ. 701/27-3-98 έγγραφο από τον Υφυπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων η ακόλουθη απάντηση:

"Απαντώντας στην ερώτηση 5281/5-3-98 που κατέθεσαν στη Βουλή, οι Βουλευτές κύριοι Μπάμπης Αγγουράκης και Νίκος Γκατζής, παρακαλούμε να πληροφορησετε τους κυρίους Βουλευτές τα εξής:

Η πρόσληψη και λειτουργία του Εξειδικευμένου Συμβούλου Ποιοτικού Ελέγχου (ΕΣΠΕΛ), για δημόσια έργα που συγχρηματοδοτούνται με πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, θεσμοθετήθηκε με τις διατάξεις της παραγρ. 4 του άρθρου "τετάρτου" του ν. 2372/96 (ΦΕΚ Α' 29/28-2-96).

Σε εκτέλεση των διατάξεων αυτών:

(α) Ο ΕΣΠΕΛ ασκεί ποιοτικούς ελέγχους ανεξάρτητα από τους ελέγχους που προβλέπονται και ασκούνται από τα Εθνικά Εργαστήρια Δημοσίων Έργων ή άλλα αναγνωρισμένα Εργαστήρια Δημοσίων Έργων.

(β) Επελέγη ύστερα από διεθνή διαγωνισμό ο Οίκος ISMES-SOCIETA PER AZIONI και στις 3-7-97 συνάφθηκε η σχετική σύμβαση μεταξύ του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και του ανωτέρου Οίκου.

(γ) Με την αρ. Δ17α/10/16/ΦΝ 380/11-2-98 Απόφαση των Υφυπουργών ΠΕΧΩΔΕ και Εθνικής Οικονομίας (ΦΕΚ 122 Β'/16-02-98) καθορίστηκαν όλα τα σχετικά ζητήματα με τη λειτουργία του ΕΣΠΕΛ.

Έργα που ελέγχονται από τον ΕΣΠΕΛ:

- Μόνο τα συγχρηματοδοτούμενα με πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης και κυρίως τα έργα του ΚΠΣ Περιφερειακού χαρακτήρα (ΠΕΠ).

- Το "δείγμα ελέγχου", σύμφωνα με τη σύμβαση του ΕΣΠΕΛ, αφορά σε 1500 έργα ή στο 10% του συνόλου τους.

- Τα έργα προς έλεγχο που προτείνει ο ΕΣΠΕΛ με κριτήρια επιλεξιμότητας που αναφέρονται στο είδος (κατηγορία), τη χρησιμότητα, την κοινωνική σημασία, το διαπεριφερειακό χαρακτήρα τους κλπ. και, σύμφωνα με την ανωτέρω Κοινή Απόφαση, εγκρίνονται ανά τρίμηνο με Απόφαση των Υπουργών ΠΕΧΩΔΕ και Εθνικής Οικονομίας.

Το πρόγραμμα χρηματοδοτείται κατά 100% από το Πρόγραμμα Τεχνικής Βοήθειας του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης 1994-1999, αποτελεί μία διαδικασία πρόσθετου ελέγχου και διασφάλισης της ποιότητας των έργων αυτών.

Συνεπώς είναι προφανές ότι τα δημόσια εργαστήρια συνεχίζουν και κάνουν τους κατά το νόμο ελέγχους και μάλιστα με διαρκώς βελτιούμενο εξοπλισμό και διαδικασίες και μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα, χωρίς να παρεμποδίζονται, ούτε να αποκλείονται από το έργο τους.

Τα ΠΕΔΕ, μετά την εφαρμογή του Νόμου (Ι.ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ) της Περιφερειακής αποκέντρωσης λειτουργούν ως ανεξάρτητα.

Η Οργάνωση της Γ.Δ/νσης Ποιότητας της ΓΓ ΔΕ (Γ.Δ.Π) δεν είναι ζήτημα που αφορά μόνο στο προσωπικό ή στην υλικοτεχνική υποδομή. Η σύγχρονη παραγωγή δημοσίων έργων προϋποθέτει την εγκατάσταση ενός πλήρους Συστήματος Διασφάλισης και Ελέγχου της Ποιότητας σε συνδυασμό με την αρχή της πολυετούς εγγύησης των έργων με αντίστοιχη υποχρέωση ασφάλισης.

Ο όρος "Διασφάλιση" αφορά στη πρόληψη και όχι στην καταστολή που κυρίως χαρακτηρίζει τον "Έλεγχο".

Αφορά στην εγκατάσταση (καθιέρωση) ενός Συστήματος Ποιότητας το οποίο να διασφαλίζει:

- Την ποιότητα των συμβατικών όρων και απαιτήσεων των Μελετών - Την ποιότητα που πρέπει να εξασφαλίζει ο Κατασκευαστής

- Την ποιότητα συγκρότησης και λειτουργίας της Εργοληπτικής Επιχείρησης (π.χ. διαπίστευση κατά ISO κλπ.).

- Την ποιότητα λειτουργίας των Οργάνων που ελέγχουν, εγκρίνουν και εγγυώνται την ποιότητα της κατασκευής κλπ και γενικότερα τη στάθμη της ποιοτικής λειτουργίας που πρέπει να διασφαλίζεται και παρέχεται από όλους τους εμπλεκόμενους στην παραγωγή των Δημοσίων Έργων (μέχρι

και τον τρόπο εργασίας του χειριστή μηχ/τος, του τεχνίτη κλπ.).

Όλα τα παραπάνω, αφορούν στη δομή, σύνθεση και λειτουργία μιας σύγχρονης Γενικής Δ/νσης Ποιότητας και για το σκοπό αυτό ανατέθηκε σε εξειδικευμένο σύμβουλο η όλη εργασία, την οποία, πρέπει να σημειωθεί, ζήτησαν τα στελέχη της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Έργων που ασχολήθηκαν με τη καινούρια Γενική Δ/νση Ποιότητας της ΓΓΔΕ.

Ο Υφυπουργός
ΧΡ. ΒΕΡΕΛΗΣ").

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Ευχαριστούμε τον κ. Καμμένο.

Έχω την τιμή να ανακοινώσω στο Σώμα ότι οι Βουλευτές κ. Παναγιώτης Ψωμιάδης και κ. Ευγένιος Χαϊτίδης ζητούν ολιγοήμερη άδεια απουσίας στο εξωτερικό.

Η Βουλή εγκρίνει;

ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Μάλιστα, μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Η Βουλή ενέκρινε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Εισερχόμαστε στην

ΕΙΔΙΚΗ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΔΙΑΤΑΞΗ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΒΟΥΛΗΣ

Συνέχιση της συζήτησης και λήψη απόφασης επί των προτάσεων για αναθεώρηση του Συντάγματος, σύμφωνα με τα άρθρα 110 του Συντάγματος και 119 του Κανονισμού της Βουλής.

Έχουμε τη δεύτερη ενότητα που αναφέρεται στα άρθρα σχετικά με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

Ο γενικός εισηγητής του ΠΑ.ΣΟ.Κ. κ. Βενιζέλος έχει το λόγο.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ (Υπουργός Πολιτισμού): Μα, ακόμα κύριε Πρόεδρε, δεν έχει έλθει το Δ.Η.Κ.ΚΙ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Δεν μπορούμε να κάνουμε διαφορετικά, πρέπει να ξεκινήσουμε.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Τα Πρακτικά της Βουλής είναι εδώ.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ (Υπουργός Πολιτισμού): Τα Πρακτικά είναι εδώ, αλλά εμμέσως πρέπει να τεθεί σοβαρά το ζήτημα ...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Ο κ. Κουβέλης δεν είναι εδώ; Το Δ.Η.Κ.ΚΙ. δεν είναι;

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ (Υπουργός Πολιτισμού): Το Δ.Ι.Κ.ΚΙ. δεν είναι.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Έρχεται.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ (Υπουργός Πολιτισμού): Τι θα πει έρχεται;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Ορίστε, κύριε Βενιζέλο, έχετε το λόγο.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ (Υπουργός Πολιτισμού): Είναι δυνατόν να μιλήσουν οι γενικοί εισηγητές, χωρίς να είναι ούτε καν οι ειδικοί εισηγητές όλων των κομμάτων εδώ; Είναι αυτό μία θεμιτή κοινοβουλευτική και πολιτική οργάνωση της συζήτησης; Δεν λέω τυπικά.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΣΗΦΟΥΝΑΚΗΣ: Μα, είναι η πρώτη φορά;

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ (Υπουργός Πολιτισμού): Τι θα πει δεν είναι η πρώτη φορά; Είναι η πρώτη φορά, γιατί πρώτη φορά έχουμε αναθεωρητική διαδικασία.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Επαφίεται στην κρίση μας.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Σας παρακαλώ, κύριε Υπουργέ!

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ (Υπουργός Πολιτισμού): Καλά εγώ το θέτω, ακριβώς για να επαφίεται στην κρίση μας.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Θα παρακαλούσα πάρα πολύ, κύριε γενικό εισηγητή, να πάρετε το λόγο, διότι ούτως ή άλλως έχουν ενημερωθεί όλοι οι συνάδελφοι ότι στις 18.00' αρχίζει η συνεδρίαση. Ήδη είναι 18.15'. Από εκεί και πέρα είναι ευθύνη του κάθε συναδέλφου –όπως ξέρετε στο Σύνταγμα υπάρχει απεριόριστη ελευθερία λόγου κλπ.– να βρίσκεται σήμερα στην Αίθουσα.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ (Υπουργός Πολιτισμού): Όχι, δεν είναι ευθύνη του καθενός μας.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Άπαξ και δεν βρίσκεται, αυτό είναι θέμα δικό του, αλλά θα ενημερωθεί από τα Πρακτικά της Βουλής.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ (Υπουργός Πολιτισμού): Δεν είναι ευθύνη του κάθε Βουλευτή πάντως. Υπάρχει μια γενικότερη ευθύνη λειτουργίας του θεσμού, διότι, εν πάση περιπτώσει, υπάρχει και μία κεκτημένη ταχύτητα των συναδέλφων Βουλευτών. Προηγείται συνήθως κοινοβουλευτικός έλεγχος πριν αρχίσει η συζήτηση του νομοθετικού έργου κλπ. Θέλει ειδική επιμέλεια για την πληροφόρηση ότι αρχίζουν οι συζητήσεις στις 18.00'. Και εγώ ήμουν εδώ, όπως πάντα αυτές τις ημέρες από τις 17.50' περιμένοντας να δω την ώρα έναρξης της συνεδρίασης.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Η ώρα έναρξης της συνεδρίασης, κύριε Υπουργέ, είναι 18.00' και το Προεδρείο

βρίσκεται εδώ από τις 17.30', αλλά δυστυχώς τώρα κατέστη δυνατόν να μπορέσουμε να ξεκινήσουμε. Όμως, μη στενοχωριέστε, οι συνάδελφοι θα έρθουν στην Αίθουσα.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ (Υπουργός Πολιτισμού): Το Προεδρείο είναι από τις 17.30', αλλά εγώ είμαι από το πρωί, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Και το Προεδρείο είναι εδώ από το πρωί, κύριε Υπουργέ.

Πάντως, μη διαμαρτύρεστε. Ας κοιτάξετε πώς θα μπορούσαν και οι Αρχηγοί των κομμάτων να βρίσκονται εδώ για να μπορούν να μαζέψουν τις Κοινοβουλευτικές Ομάδες.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ (Υπουργός Πολιτισμού): Όχι, δεν διαμαρτύρονται για τη συμπεριφορά τη δική σας ή του Προεδρείου, αλλά χρειάζεται μία κοινή μέριμνα για την αποτελεσματική και προς τα μέσα και προς τα έξω λειτουργία του Σώματος, διότι όταν υπάρχει μία κεκτημένη ταχύτητα, όπως είπα προηγουμένως και μία συνήθεια, οι συζητήσεις νομοθετικού έργου, άρα κατ'επέκταση και του αναθεωρητικού έργου να αρχίζουν τις απογευματινές συνεδριάσεις, μετά τον κοινοβουλευτικό έλεγχο και είναι έκτακτο και εξαιρετικό το γεγονός ότι 18.00' αρχίζουμε κατ'ευθείαν τη συζήτηση για την αναθεώρηση, πρέπει να υπάρχουν και ειδικοί μηχανισμοί –ας το πούμε έτσι– επίμονης και μετ'εμφάσεως ενημέρωσης των Βουλευτών.

Διότι δεν είναι δυνατόν πραγματικά να μην εκπροσωπείται ένα κόμμα στη Βουλή αυτήν τη στιγμή και να τρέχουν ασθμαίνοντες οι ειδικοί εισηγητές να μπουκ στην Αίθουσα.

ΟΡΕΣΤΗΣ ΚΟΛΟΖΩΦ: Εσείς δεν το έχετε συνηθίσει, εμείς το έχουμε.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Άλλες μέρες ήταν αὐτανδρός απὼν ο Συνασπισμός.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ (Υπουργός Πολιτισμού): Αναφέρομαι στην αναθεώρηση του Συντάγματος και έχει ιδιαίτερη σημασία.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Να προβλέψουμε, λοιπόν, διάταξη μέσα στο Σύνταγμα, που να είναι υποχρεωτική η προσέλευση των Βουλευτών και να μην ξεκινάει η συνεδρίαση της Βουλής, εάν δεν είναι όλοι οι Βουλευτές εδώ.

ΗΛΙΑΣ ΒΕΖΔΡΕΒΑΝΗΣ: Να επαναφέρουμε το θέμα της απαρτίας.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ (Υπουργός Πολιτισμού): Υπάρχουν πολλές λύσεις. Ο κ. Βεζδρεβάνης αναφέρθηκε σε μία. Κύριοι συνάδελφοι, έχουμε κατά κόρον συζητήσει στην Επιτροπή Αναθεώρησης του Συντάγματος, αλλά και εκτός της Αίθουσας αυτής, τα ζητήματα που αφορούν στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και στην οργάνωση της εκτελεστικής εξουσίας γενικότερα, ιδίως της Κυβέρνησης.

Καλώς ή κακώς, λόγω των αναγκών της συγκυρίας, το ζήτημα της εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας, δηλαδή μία από τις πολλές και όχι μία από τις σημαντικότερες προτάσεις αναθεώρησης του Συντάγματος που τίθενται σε αυτήν την ανοικτή διαδικασία, απασχόλησε κατ'εξοχήν και την Επιτροπή Αναθεώρησης και το δημόσιο διάλογο στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Κατ'ανάγκη θα αναφερθώ βεβαίως κι εγώ στην πρόταση του ΠΑΣΟΚ, για τον τρόπο εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας. Θα ήθελα όμως να την εντάξω στα ευρύτερα συμφραζόμενά της θεσμικά, ιστορικά και πολιτικά, δηλαδή στο γενικότερο θεσμικό πλαίσιο της νομοκοπολιτικής θέσης του Προέδρου της Δημοκρατίας. Και θα αρχίσω σε αντίθεση με ό,τι συνήθως κάνω επικαλούμενος –για να προσελκύσω την προσοχή σας– ένα εμπειρικό παράδειγμα από την πρόσφατη συνταγματική μας ιστορία.

Αναρωτιέμαι, κύριοι συνάδελφοι, αν ο Κωνσταντίνος Καραμανλής, Πρόεδρος της Δημοκρατίας της περιόδου 1990–1995 εκλεγείς με την οριακή πλειοψηφία των εκατόν πενήντα ενόσ τότε Βουλευτών μόνο της Νέας Δημοκρατίας και χωρίς τις αρχικές του αρμοδιότητες, αλλά με τις μειωμένες αρμοδιότητες που προβλέπει το αναθεωρημένο Σύνταγμα του 1975, 1986 είχε μικρότερο πολιτικό και πολιτειακό κύρος από τον Κωνσταντίνο Καραμανλή Πρόεδρο της Δημοκρατίας της περιόδου 1980–1985. Το 1980–1985 είχε εκλεγεί –ας θυμίζω–

υπερκαλύπτοντας την αναγκαία αυξημένη πλειοψηφία των εκατόν ογδόντα Βουλευτών στην τρίτη ψηφοφορία με προ-σχωρήσεις Βουλευτών από την τότε αντιπολίτευση, η οποία και στη συνέχεια διελύθη ως κομματικός μηχανισμός. Αναφέ-ρομαι στην τότε ΕΔΗΚ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ: Πάλι από ένα κόμμα.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ (Υπουργός Πολιτισμού): Τότε μάλιστα είχε τις αυξημένες αρμοδιότητες που προέβλεπε η αρχική εκδοχή του Συντάγματος του 1975 πριν την αναθεώ-ρησή του.

Θα σας αφήσω να συγκρίνεται νοερά τους δύο τύπους Προέδρου της Δημοκρατίας με το ίδιο φυσικό πρόσωπο να κατέχει το αξίωμα, τον Κωνσταντίνο Καραμανλή της περιόδου 1980-1985 και τον Κωνσταντίνο Καραμανλή της περιόδου 1990-1995, καθώς θα επιχειρώ να δώσω μία απάντηση στο ποιος είναι ιστορικά ο θεσμικός ρόλος του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Αρχίζω από το θεμελιώδες ερώτημα, γιατί πρέπει να υπάρχει στα σύγχρονα δημοκρατικά πολιτεύματα ένα μονοπρόσωπο όργανο, που να ασκεί τα καθήκοντα του αρχηγού του κράτους, πρωτίστως του αρχηγού της εκτελεστικής εξουσίας. Η απάντηση, η οποία είναι ιστορικού χαρακτήρα και δεν θέλω να παρεξηγηθεί, είναι ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας υπάρχει ως μονοπρόσωπο όργανο που ασκεί τα καθήκοντα του αρχηγού του κράτους ως ιστορικό κατάλοιπο, από την περίοδο της μοναρχίας, επειδή υπήρχε ο μονάρχης και επειδή η μοναρχία αντικαταστάθηκε από την δημοκρατία, υπό την έννοια της *republique*.

Γι' αυτό υπάρχει ο αρχηγός του Κράτους, ο οποίος είναι στις μέρες μας πια πριν και πάνω από οτιδήποτε άλλο, ο εκφραστής της ενότητας του έθνους, ο διεθνής παραστάτης της χώρας και ο ρυθμιστής του πολιτεύματος, χωρίς να είναι ούτε ο κυρίαρχος του πολιτεύματος, γιατί φυσικά κυρίαρχο όργανο είναι ο λαός, σε μία δημοκρατία, ούτε ο εγγυητής του πολιτεύματος, γιατί και η αρμοδιότητα της εγγύησης και της κατασφάλισης της ομαλής λειτουργίας του πολιτεύματος, ανήκει ως θεμελιώδης αρμοδιότητα στο λαό -εν ευρεία εννοία και όχι μόνο στο εκλογικό Σώμα- όπως μας έλεγε το άρθρο 114 του προηγούμενου Συντάγματος και όπως μας λέει τώρα το άρθρο 120 του Συντάγματος.

Όσοι έχουν κατά νου ένα Πρόεδρο της Δημοκρατίας που δεν λειτουργεί ως σύμβολο ενότητας, διεθνής παραστάτης και ρυθμιστής, αλλά ως κυρίαρχος και ως εγγυητής του πολιτεύματος, τότε αυτοί βρίσκονται εκτός της θεσμικής και ιστορικής λογικής του δημοκρατικού και πολύ περισσότερο του δημοκρατικού, αντιπροσωπευτικού και κοινοβουλευτικού συστήματος διακυβέρνησης της χώρας.

Πιστεύω δε ότι σε όλα αυτά υφέρπει μία παραδοχή, η οποία είναι αρκετά υποτιμητική για τα κοινοβουλευτικά συστήματα διακυβέρνησης, τα οποία κυριαρχούν κυρίως στον ευρωπαϊκό χώρο. Ουσιαστικά υφέρπει το επιχείρημα ότι το κοινοβουλευ-τικό σύστημα, στο οποίο κύριο όργανο της εκτελεστικής εξουσίας, κεντρικό πολιτικό όργανο, είναι η Κυβέρνηση που εξαρτάται από την εμπιστοσύνη της Βουλής και διαθέτει ουσιαστικά την αρμοδιότητα διάλυσης της Βουλής -κατά το κλασικό βρετανικό μοντέλο- είναι ένα πολίτευμα, το οποίο δεν ανταποκρίνεται στις σύγχρονες ανάγκες, ένα πολίτευμα που παράγει κρίση αξιοπιστίας και συνδέει τη λειτουργία του με την προϊούσα έκπτωση της πολιτικής και της σημασίας της πολιτικής συμμετοχής.

Θα ήταν σαν να παραδέχεται κανείς εμμέσως ότι το προεδρικό ή το ημιπροεδρικό σύστημα διακυβέρνησης όπου έχουμε το συνδυασμό, τη μίξη μιας κυβέρνησης κοινοβουλευ-τικής, εξαρτώμενης από την εμπιστοσύνη της Βουλής και ενός Προέδρου, συνήθως άμεσα εκλεγόμενου, που έχει ουσιαστικές αρμοδιότητες παρέμβασης στο πολιτικό γίγνεσθαι, είναι ένα μοντέλο πολύ πιο λειτουργικό για τις σύγχρονες κοινωνίες από ότι το αμιγές κοινοβουλευτικό σύστημα.

Αυτό δεν αποδεικνύεται ιστορικά, δεν θεμελιώνεται πάνω σε συγκεκριμένα εμπειρικά πορίσματα της πολιτικής έρευνας και της πολιτικής επιστήμης. Γιατί δεν μπορώ να αποδεχθώ

ότι το κύρος της πολιτικής και η λειτουργικότητα των πολιτικών θεσμών, είναι σε υψηλότερο επίπεδο για παράδειγμα στη Γαλλία, απ' ό,τι είναι στη Γερμανία. Δεν αποδέχομαι ότι το κοινοβουλευτικό σύστημα διακυβέρνησης καθαρό, απλό, διαφανές, θεσμικά καταξιωμένο, όχι μόνο στην Ελλάδα, αλλά σε πολλές χώρες του κόσμου, έχει κάτι να ζηλέψει από το ημιπροεδρικό σύστημα διακυβέρνησης. Πολύ περισσότερο δεν μπορώ να δεχθώ, κύριοι συνάδελφοι, ότι το σύγχρονο αντιπροσωπευτικό σύστημα διακυβέρνησης, ιδίως το κοινοβου-λευτικό, πρέπει να αναζητεί θεσμούς κηδεμόνευσης και αναπλήρωσης των ελλείψεών του σε μονοπρόσωπα όργανα, δημοκρατικώς εκλεγόμενα, αλλά εκτός της λογικής του κοινοβουλευτικού συστήματος.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ: Γιατί λέτε "κηδεμόνευ-σης";

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ (Υπουργός Πολιτισμού): Αυτό θα υποβάθμιζε όχι μόνο το πολιτικό σύστημα συνολικά, αλλά το Κοινοβούλιο ακόμη πιο έντονα και ειδικότερα. Άρα, πρέπει να απαντήσουμε κάποια στιγμή ευθέως στο ερώτημα ποια είναι η σχέση ανάμεσα στο κύρος το πολιτικό και το πολιτειακό του Προέδρου της Δημοκρατίας, τις αρμοδιότητές του και τον τρόπο εκλογής του.

Το παράδειγμα του Κωνσταντίνου Καραμανλή αποδεικνύει ότι το κύρος δεν σχετίζεται ούτε με τις αρμοδιότητες ούτε με τον τρόπο με τον οποίο εκλέχτηκε κάποιος ως Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Το κύρος συνδέεται με την προσωπικότητα του Προέδρου και με τον τρόπο με τον οποίο ασκεί τα καθήκοντά του σε κρίσιμες περιστάσεις. Για να γίνω δε ακριβέστερος, το κύρος του Προέδρου της Δημοκρατίας συνδέεται με τον τρόπο με τον οποίον όχι ασκεί, αλλά δεν ασκεί τις αρμοδιότητές του στις κρίσιμες περιστάσεις. Δηλαδή, το κύρος του Προέδρου μεγαλώνει, αυξάνεται, όσο αυξάνεται η αυτοσυγκράτησή του, θεσμικά μεν, όταν δεν έχει αρμοδιό-τητες, προσωπικά δε, όταν έχει και δεν τις ασκεί.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ: Παραδοξολογία είναι αυ-τή.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ (Υπουργός Πολιτισμού): Καθό-λου, κύριε Μητσοτάκη δεν είναι παραδοξολογία, διότι το κύρος του Προέδρου της Δημοκρατίας μειώνεται, τίθεται υπό δια-κινδύνευση όταν ασκώντας μια αρμοδιότητα παρεμβαίνει στο πολιτικό γίγνεσθαι και καθιστά τον εαυτόν του και τον τρόπο με τον οποίο ασκεί τις αρμοδιότητές του αντικείμενο πολιτικής αντιπαράθεσης.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ: Δεν είναι αναγκαίο αυτό.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ (Υπουργός Πολιτισμού): Όταν ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας εισέρχεται στον πολιτικό στίβο και όταν μια πράξη του μπορεί να θεωρηθεί θετική ή αρνητική κίνηση υπέρ συγκεκριμένου κόμματος, τότε θέτει εν κινδύνω και μειώνει το πολιτειακό του κύρος και τη λειτουργία του ως ρυθμιστή του πολιτεύματος και ως συμβόλου εθνικής ενότητας.

Πρέπει δε να σας πω ότι είναι εσφαλμένη η παραδοχή ότι δεν ασκήθηκαν οι αρμοδιότητες του Προέδρου της Δημοκρα-τίας, όπως υπήρχαν μέχρι το 1985 διότι οι αρμοδιότητες αυτές υπήρξαν μέσα στο πολίτευμα, όπως ο ίδιος ο Κωνσταντίνος Καραμανλής έχει με σαφήνεια και ειλικρίνεια τονίσει στο αρχείο του. Η δε υπέρπουσα σύγκρουση λύθηκε με την πολύ μεγάλη συνταγματικοπολιτική ένταση του 1985, όταν προέκυψε και η ανάγκη Αναθεώρησης του Συντάγματος που ολοκληρώθηκε το 1986.

Ο Καραμανλής της περιόδου 1980-1985 όπως διαφαίνεται από το αρχείο, το οποίο πιστεύω ότι είναι ακριβέστατο, είχε πλήρη συνείδηση της δυνατότητάς του να ασκήσει κάποιες αρμοδιότητες και δεν τις άσκησε κάνοντας την πολιτική εκτίμηση ότι έτσι διαφυλάττει το πολιτικό και πολιτειακό του κύρος. Και εν πάση περιπτώσει το αναθεωρημένο Σύνταγμα, όπως λειτουργήσε υπό πολλές πολιτικές εκδοχές και υπό πολλές πολιτικές περιστάσεις, εύκολες και δύσκολες, έδειξε ότι οι αρμοδιότητες του Προέδρου της Δημοκρατίας είναι επαρκέστατες και γι' αυτό η Νέα Δημοκρατία συνομολογεί εκ των υστέρων και κατ' αποτέλεσμα την αναθεώρηση του 1986 καθώς δεν προτείνει την επαναφορά καμιάς κρίσιμης και

ουσιαστικής αρμοδιότητας. Και οι αρμοδιότητες αυτές είναι δύο. Είναι η διάλυση της Βουλής και ο διορισμός του Πρωθυπουργού, τα άρθρα 37 και 41.

Όλες οι άλλες προτάσεις της Νέας Δημοκρατίας για ελαφρά ενίσχυση των αρμοδιοτήτων του Προέδρου της Δημοκρατίας είναι προτάσεις δευτερεύουσες, είναι εκτός του κορμού του κοινοβουλευτικού συστήματος και των βασικών του θεσμών και εν πάση περιπτώσει έχουν περισσότερο ιστορική και συμβολική σημασία καθώς ανατρέχουν στις μεγάλες αντιπαράθεσεις της περιόδου 1985–1986 και δεν προσθέτουν τίποτε το καινούργιο στο θεσμικό οικοδόμημα του κοινοβουλευτικού μας συστήματος.

Μέσα σ' αυτό το γενικό θεσμικό πλαίσιο, το ΠΑΣΟΚ προτείνει να επιλύσουμε μία και μόνη εκκρεμότητα που παραμένει σε σχέση με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, τον τρόπο εκλογής. Το ζήτημα το είχαν θέσει δύο εξέχουσες πολιτικές προσωπικότητες σε ανύποπτο χρόνο, ο Πρωθυπουργός Κωνσταντίνος Σημίτης με άρθρο του στο "ΒΗΜΑ" και ο γενικός εισηγητής της Μειοψηφίας ο κ. Ιωάννης Βαρβιτσιώτης, σε βιβλίο του το 1993 υπό τον τίτλο "Συνταγματικοί προβληματισμοί", όπου διατύπωνε την άποψη ότι μετά την μείωση, δηλαδή, την εκλογίκευση των αρμοδιοτήτων του Προέδρου της Δημοκρατίας δεν έχει νόημα να διατηρούμε αυτό το βαρύ σύστημα εκλογής, στο οποίο πάντοτε εμφοχώνει ο κίνδυνος αναγκαστικής διάλυσης της Βουλής, για λόγους που δεν σχετίζονται με το κυβερνητικό έργο και με την πολιτική αξιολόγηση του κυβερνητικού έργου.

Πρέπει δε εδώ να πω εν παρενθέσει ότι η κυβερνητική σταθερότητα δηλαδή η δυνατότητα μιας κυβέρνησης να ολοκληρώνει το έργο της και μιας Βουλής να ολοκληρώνει τη θητεία της είναι πια σε όλα τα σύγχρονα πολιτεύματα ένα αυτοτελές συνταγματικό και πολιτικό αγαθό. Η ίδια η κοινή γνώμη θεωρεί, όπως δείχνουν πολλές μετρήσεις, ότι η πολιτική σταθερότητα, η κυβερνητική σταθερότητα, η αποφυγή των συχνών εκλογικών αναμετρήσεων είναι ένα αγαθό πολιτειακό και πολιτικό, που πρέπει να διασφαλίζεται, όχι μόνο για λόγους οικονομικού και πολιτικού κύκλου και τομείς των δύο κύκλων, αλλά και για λόγους σαφήνειας των δημοκρατικών και πολιτικών μας θεσμών.

Το ΠΑΣΟΚ, λοιπόν, υπέβαλε την απλή πρόταση με την ευκαιρία της αναθεώρησης του Συντάγματος, να αποσυνδεθεί η διαδικασία εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας από την απειλή διάλυσης της Βουλής που έχει τα μειονεκτήματα που περιέγραψα προηγουμένως.

Και επιπλέον επιτρέπει την αλλοίωση του θεσμού συνολικά, καθώς η διαδικασία εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας λόγω της απειλούμενης διάλυσης και της πιθανής διάλυσης της Βουλής χάνει την αυτοτέλειά της ως θεσμός, εκλογής του αρχηγού του κράτους και μετατρέπεται σε έμμεσο μοχλό διάλυσης της Βουλής και άρα επίταξης της σύγκρουσης μεταξύ αντιπολίτευσης και πλειοψηφίας. Κάθε πλειοψηφία φυσικά θέλει να διασφαλίσει τη σταθερότητα, αλλά κάθε αντιπολίτευση και μάλιστα αξιωματική, που σέβεται τον εαυτόν της πολιτικά και τις πολιτικές της ανάγκες, συνηθέστατα θα απαιτεί τη διάλυση της Βουλής και μια νέα εκλογική αναμέτρηση, με στόχο να γίνει κυβέρνηση.

ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΕΔΙΚΟΓΛΟΥ: Έγινε ποτέ αυτό;

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Υπουργού)

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ (Υπουργός Πολιτισμού): Θα χρειαστώ δύο λεπτά, κύριε Πρόεδρε.

Πρέπει δε να σας πω ότι σε όλες τις περιπτώσεις της εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας από το 1980 έως σήμερα, είχαμε φαινόμενα εμφανέστατα αλλοίωσης της λογικής του άρθρου 32. Το 1980 προκειμένου να διαμορφωθεί η αναγκαία πλειοψηφία των εκατόν ογδόντα ψήφων για τον Κωνσταντίνο Καραμανλή, διευκολύνθηκε, υποκινήθηκε κατά κυριολεξία η διάλυση...

ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΕΔΙΚΟΓΛΟΥ: Όχι, κύριε Υπουργέ.

(Κωδωνοκρουσίες)

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ (Υπουργός Πολιτισμού): ...της

τότε Ένωσης Κέντρου, που δεν ήταν πια Αξιωματική Αντιπολίτευση.

Και όλα αυτά τα φαινόμενα είναι φαινόμενα, που τελικώς πλήττουν την αξιοπιστία και το κύρος του πολιτικού συστήματος.

Το 1985 έγινε η ανοιχτή μετωπική σύγκρουση μεταξύ κυβέρνησης και αντιπολίτευσης με αφορμή την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας και κατά βάθος τις αρμοδιότητες του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Το 1990 καλώς ή κακώς ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας εκλέχθηκε από τη δεύτερη Βουλή, με πλειοψηφία μόνο εκατόν πενήντα ενός Βουλευτών. Ο δε εκατοστός πεντηκοστός πρώτος προσεχώρησε στο κόμμα της Νέας Δημοκρατίας την υστάτη στιγμή, ο κ. Κατσίκης.

Το 1995, όπου είχαμε όλες τις ειδυλλιακές προϋποθέσεις να αποδείξουμε την ευρύτατη συναίνεσή μας στο πρόσωπο του Κωνσταντίνου Στεφανόπουλου, που προέρχεται από του κόλπους της Νέας Δημοκρατίας, είχαμε τη θετική ψήφο της Πολιτικής Άνοιξης, που κατέβαλε πολιτικά επίχειρα γι' αυτήν τη γενναία πρωτοβουλία, που πήρε. Αλλά η Νέα Δημοκρατία δεν έκανε την κίνηση –θα τη χαρακτηρίζα γενναία– να υπερψηφίσει τον Κωνσταντίνο Στεφανόπουλο, διότι ο ρόλος της ως Αξιωματικής Αντιπολίτευσης της επέβαλε να διεκδικεί πρόωρες εκλογές και διάλυση της Βουλής. Ιδού η αλλοίωση του θεσμού.

Εάν είχατε, κύριοι της Νέας Δημοκρατίας, ψηφίσει τον Κωνσταντίνο Στεφανόπουλο το 1995, θα έτεινα ευήκοον ους στο επιχείρημα για τη συναίνεση. Αλλά δεν το κάνατε.

Εμείς, λοιπόν, πάντοτε λέγαμε ότι η πρότασή μας συνίσταται στην αποσύνδεση της διαδικασίας της εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας από την απειλή διάλυσης της Βουλής. Ουδέποτε είπαμε –και παρακαλώ πολύ να ανατρέξετε στα Πρακτικά σε όλες τις αγορεύσεις και τοποθετήσεις μου στην Ολομέλεια ή στην Επιτροπή– ότι αυτό πρέπει να γίνει εκτός Βουλής με ένα δήθεν εκλεκτορικό Σώμα ή ότι αυτό πρέπει να γίνει με μείωση της αναγκαίας πλειοψηφίας.

Ήταν εμφανέστατο για τον προσεκτικό ακροατή των λόγων μας και τον προσεκτικό αναγνώστη των κειμένων μας ότι η πρότασή μας καταργεί την απειλή διάλυσης της Βουλής, αλλά διατηρεί την αναγκαία πλειοψηφία των εκατόν ογδόντα ψήφων. Και πράγματι, αυτή είναι η πρόταση, που υποβάλλει το ΠΑΣΟΚ: Να διατηρηθεί η αναγκαία πλειοψηφία των εκατόν ογδόντα ψήφων για την εκλογή Προέδρου της Δημοκρατίας, αλλά να μην απειλείται η διάλυση της Βουλής. Και να επαναλαμβάνονται οι ψηφοφορίες στην πρώτη Βουλή, την αρμόδια Βουλή, έως ότου επιτευχθεί –και θα επιτευχθεί– η πλειοψηφία αυτή.

Ο συνάδελφος κ. Νίκος Σηφουνάκης, από την πρώτη στιγμή είχε ευθέως αναφερθεί στο ιταλικό παράδειγμα, το οποίο προβλέπει ότι από την τρίτη ψηφοφορία και μετά, αρκεί για την εκλογή Προέδρου της Δημοκρατίας η απόλυτη πλειοψηφία. Δηλαδή η πλειοψηφία των εκατόν πενήντα ενός απλώς Βουλευτών με βάση τα ελληνικά αριθμητικά δεδομένα.

Η δική μας πρόταση είναι η αυστηρότερη στα ευρωπαϊκά πλαίσια. Διότι το άλλο μεγάλο παράδειγμα κοινοβουλευτικού συστήματος, που είναι το γερμανικό, προβλέπει εκλογή Προέδρου της Δημοκρατίας στην τρίτη ψηφοφορία, με σχετική πλειοψηφία.

Ας πάρουμε, λοιπόν, τρία μοντέλα κοινοβουλευτικά. Γερμανία: Εκλογή στην τρίτη ψηφοφορία με σχετική πλειοψηφία, Ιταλία: Εκλογή από την τρίτη ψηφοφορία και μετά με απόλυτη πλειοψηφία. Πρόταση στην Ελλάδα εκ μέρους του ΠΑ.ΣΟ.Κ. η εκλογή να γίνεται πάντοτε με αυξημένη πλειοψηφία 3/5, δηλαδή εκατόν ογδόντα Βουλευτών, χωρίς να μειώνεται η πλειοψηφία αυτή και χωρίς διάλυση της Βουλής.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Υπουργού)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Σας παρακαλώ, κύριε Βενιζέλο.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ (Υπουργός Πολιτισμού): Θα μου αντιπαχθεί ότι η πρόταση αυτή έχει τον κίνδυνο μιας ατέρμονης διαδικασίας, καθώς θεωρητικά είναι πιθανόν να μην

επιτευχθεί ποτέ αυτή η αυξημένη πλειοψηφία.

Νομίζω ότι αυτή η λογικοφανής υπόθεση υποτιμά βαθύτατα την ευθύνη και των κομμάτων και των Βουλευτών. Όταν η Αντιπολίτευση δεν έχει το κίνητρο διάλυσης της Βουλής ...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Κύριε Υπουργέ, αν σας αφήσω θα μιλάτε άλλη μισή ώρα.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ (Υπουργός Πολιτισμού): Σας υπόσχομαι ότι είναι η τελευταία μου φράση.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Ήταν τέταρτη φορά η τελευταία σας φράση.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΟΥΦΛΙΑΣ: Κύριε Πρόεδρε, αφήστε τον κύριο Υπουργό να ολοκληρώσει την πρότασή του γιατί για πρώτη φορά την ακούμε. Ίσως θα έπρεπε να είχε αρχίσει από αυτήν.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Σας παρακαλώ, κύριοι συνάδελφοι. Η πρόταση είναι σαφής και είναι γραμμένη ...

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ (Υπουργός Πολιτισμού): Παρακαλώ με τη συναίνεση του Σώματος να μου δοθεί ένα λεπτό για να τελειώσω.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Έχετε ένα λεπτό, κύριε Υπουργέ και σας παρακαλώ να κλείσετε.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ (Υπουργός Πολιτισμού): Η θεωρητική υπόθεση, η αριθμητική και όχι πολιτική, ότι μπορεί πράγματι να διατρέχουμε τον κίνδυνο μιας ατέρμονης διαδικασίας, υποτιμά βαθύτατα και τα κόμματα ως θεσμούς και τους Βουλευτές ως εκπροσώπους του έθνους. Διότι όταν δεν υπάρχει το δέλεαρ της διάλυσης της Βουλής, όταν δεν υπάρχει το πολιτικό κίνητρο της πίεσης για πρόωρες εκλογές, τότε τόσο η Αξιωματική Αντιπολίτευση, όσο και τα μικρότερα κόμματα της Αντιπολίτευσης, έχουν κάθε λόγο να συμπράξουν στην εκλογή ενός Προέδρου της Δημοκρατίας που θα εκφράζει μια ευρύτερη συναίνεση.

Η εκάστοτε πλειοψηφία έχει την ευθύνη να προτείνει έναν αξιόπιστο και έγκυρο πρόσωπο και να διαφυλάξει τη διαδικασία προσαρμόζοντας την πρότασή της, έτσι ώστε να μην έχει επιχειρήματα καταψήφισης η εκάστοτε αντιπολίτευση.

Πιστεύω ότι το κύρος των κομμάτων, τελικά το κύρος του πολιτικού κόσμου που εμείς πρέπει να το διασφαλίζουμε, θα δίνει λύσεις πολύ νωρίτερα και από την τρίτη ψηφοφορία.

Πιστεύω, λοιπόν, ότι η πρόταση αυτή είναι απλή, καθαρή, δεν έχει μειονεκτήματα και επιτρέπει την ανακούφιση του πολιτεύματός μας σ' ένα κρίσιμο σημείο του.

Ευχαριστώ πολύ και για την ανοχή σας.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΠΑΣΟΚ)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Ο γενικός εισηγητής της Νέας Δημοκρατίας κ. Βαρβιτσιώτης έχει το λόγο.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ : Ελπίζω ότι θα υπάρξει η ίδια ανοχή χρόνου. Αντιλαμβάνεσθε ότι για λόγους ισότητας δεν μπορεί να υπάρχει διαφορετική μεταχείριση.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Ενός κακού μύρια έπονται.

Ορίστε, κύριε Βαρβιτσιώτη.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ : Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, από την εποχή ακόμα των συζητήσεων στη Βουλή το 1975 για το καταρτιζόμενο τότε Σύνταγμα οι αρμοδιότητες του Προέδρου της Δημοκρατίας αποτέλεσαν πεδίο έριδος. Η τότε Αντιπολίτευση ονόμαζε τις αρμοδιότητες εκείνες "υπερεξουσίες", οι οποίες πάντως δεν ασκήθηκαν ποτέ ούτε την περίοδο του 1981-1985 όταν διάφορη ιδεολογικοπολιτική τοποθέτηση είχε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας από το τότε κυβερνών κόμμα.

Αυτή η συνεχής επανάληψη περί δήθεν "υπερεξουσιών" του Προέδρου της Δημοκρατίας κατέληξε -και για άλλους λόγους που δεν είναι του παρόντος- στην κολοβή αναθεώρηση του 1986, μια αναθεώρηση που ενίσχυσε τον πρωθυπουργικο-ντρικό χαρακτήρα του πολιτικού μας συστήματος και συγχρόνως ουσιαστικά κατήργησε το ρυθμιστικό ρόλο του Προέδρου της Δημοκρατίας, ανατρέποντας έτσι τις εσωτερικές ισορροπίες του πολιτεύματος.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, το Σύνταγμά μας τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας τον αποκαλεί και τον θέλει ρυθμιστή του

πολιτεύματος. Ρυθμιστής όμως, του πολιτεύματος χωρίς καμία αρμοδιότητα νοείται;

Από αυτήν εάν θέλετε την προϊστορία, η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας προσπαθεί να επαναφέρει ορισμένες από τις αρμοδιότητες που είχε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας με το Σύνταγμα του 1975.

Και εδώ χρειάζεται μια απάντηση στον κ. Βενιζέλο. Μας κατηγορεί, μας κατηγορήσε και σήμερα, το έχει πει και στην Επιτροπή, του απαντήσαμε, δεν δέχεται την απάντησή μας και χάριν της ρητορίας της σημερινής αγορεύσεώς του το επανέφερε. Λέει "αποδεχθήκατε, κύριοι της Νέας Δημοκρατίας, τον περιορισμό αυτών των αρμοδιοτήτων, αφού δεν ζητάτε την επαναφορά τους σήμερα. Αποδεχθήκατε, δηλαδή, να μην είναι πλέον ουσιαστικά ρυθμιστής του πολιτεύματος".

Εμείς επιμένουμε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας πρέπει να έχει ορισμένες αρμοδιότητες. Και ξέρετε τι αρμοδιότητες ζητάμε με την πρότασή μας να επαναφερθούν;

Πρώτον, να έχει τη δυνατότητα ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας σε έκτακτες περιστάσεις να συγκαλεί σε συμβούλιο τους Αρχηγούς των κομμάτων.

Δεύτερον, να δημοσιεύει, χωρίς την προσυπογραφή του Πρωθυπουργού τα διαγγέλματά του.

Είναι δυνατόν ο τελευταίος Έλληνας πολίτης να έχει δικαίωμα να εκφράζει τη γνώμη του και ο μόνος που να μην έχει αυτό το δικαίωμα να είναι ο πρώτος πολίτης της χώρας; Είναι δυνατόν να δεχθείτε ότι στερείται αυτής της δυνατότητας ο πρώτος πολίτης της χώρας, ο ανώτατος άρχων, ο ρυθμιστής του πολιτεύματος, ο οποίος δεν δικαιούται να διατυπώσει τη γνώμη του έστω και αν και εφόσον αυτός κρίνει σοβόρο κάποιο θέμα; Και όμως...

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ: Άλλωστε, τη διατύπωνε πάντοτε.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ (Υπουργός Πολιτισμού): Βεβαίως, γιατί εκφράζει όλο το έθνος και όχι τους οπαδούς της μίας άποψης.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ: Κύριε Βενιζέλε, αυτός θα κρίνει εκείνη τη στιγμή εάν δικαιούται ή εάν υποχρεούται να εκφράσει τη γνώμη του. Και δεν μπορεί να απαιτείται για τη δημοσίευση διαγγέλματος του Προέδρου της Δημοκρατίας η προσυπογραφή του Πρωθυπουργού.

Η τρίτη αρμοδιότητα που ζητάμε...

ΦΟΙΒΟΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ: Έτσι ταυτίζεται με έναν ...

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ: Σας παρακαλώ, δεν έχω διακόψει κανέναν!

Η τρίτη αρμοδιότητα που ζητάμε είναι η δυνατότητα αναπομπής ψηφισμένου νόμου από τη Βουλή ξανά στη Βουλή, εάν διαπιστώσει ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας αντισυνταγματικότητα τυπική ή ουσιαστική του νόμου.

Αυτές είναι οι τρεις αρμοδιότητες, τις οποίες ο γενικός εισηγητής της Πλειοψηφίας τις χαρακτήρισε, κατά τη συζήτηση στην Επιτροπή Αναθεώρησης του Συντάγματος, ως ασημαντες και μηδαμινές. Και παρά το γεγονός ότι τις θεωρεί ο εισηγητής της Πλειοψηφίας ασημαντες και μηδαμινές, δεν δέχεται η Πλειοψηφία την επαναφορά τους.

Γιατί η Νέα Δημοκρατία περιορίστηκε σ' αυτές τις τρεις και δεν επανέφερε και τις άλλες; Διότι απλούστατα θέλαμε να βρούμε ένα πεδίο συγκλίσεως μεταξύ της ακαμψίας του ΠΑΣΟΚ και των δικών μας απόψεων. Αλλιώς, θα μπορούσαμε να προχωρήσουμε ακόμη περισσότερο. Και εγώ προσωπικά φρονώ ότι χρειαζόταν μεγαλύτερη τόλμη στο θέμα των αρμοδιοτήτων του Προέδρου της Δημοκρατίας. Αλλά θα έλεγα ότι η θέση αυτή του ΠΑΣΟΚ, έχει την ίδια αφετηρία με τη θέση η οποία διατυπώθηκε για τη σύσταση μη κρατικών, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα πανεπιστημίων.

Είναι η προσκόλληση σε ξεπερασμένες ιδεοληψίες, που σημαίνει επίσης, ότι εσείς της κυβερνητικής Πλειοψηφίας δεν έχετε το θάρρος να ξεπεράσετε τις αγκυλώσεις του παρελθόντος και να δείτε μπροστά.

Εμείς πιστεύουμε ότι η λελογισμένη αυτή επαναφορά των αρμοδιοτήτων του Προέδρου της Δημοκρατίας, δημιουργεί

μερικώς τις ισόρροπες εκείνες δυνάμεις για την ορθή λειτουργία του πολιτεύματος.

Ο κ. Βενιζέλος επανέλαβε σήμερα την πρόταση του ΠΑ.ΣΟ.Κ. για τον τρόπο εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας. Η πρόταση αυτή "πέρασε από εκατό κύματα". Θα θυμόμαστε όλοι οι συνάδελφοι που συμμετείχατε στην Επιτροπή Αναθεώρησης του Συντάγματος ότι ο κ. Βενιζέλος την πρώτη φορά δεν διέτυπωσε πρόταση, είπε ότι "πρέπει να αφήσουμε την επόμενη Βουλή με φαντασία και εφευρετικότητα να βρει τη λύση". Η πλειοψηφία όμως των Βουλευτών της Συμπολιτεύσεως μιλούσε για περιορισμό του αριθμού σε 151 ψήφους.

Υπήρξε η άλλη πρόταση για τη δημιουργία ενός ευρύτερου εκλεκτορικού σώματος, στο οποίο θα μετείχαν και νομάρχες και δήμαρχοι και δεν ξέρω και ποιοι άλλοι. Υπήρξε και η πρόταση την οποία υπεστήριξε κατά παραλλαγή ο κ. Κουβέλης για την αύξηση του αριθμού των ψηφοφοριών.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΣΗΦΟΥΝΑΚΗΣ: Πέντε είπε.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ: Έξι έλεγε ο κ. Κουβέλης. Η πρόταση του ΠΑ.ΣΟ.Κ., όπως έρχεται τώρα ολοκληρωμένη, είναι απεριόριστος αριθμός ψηφοφοριών.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, έχετε ποτέ σκεφθεί γιατί το Σύνταγμα μεταξύ της τρίτης και της τέταρτης ψηφοφορίας θέλει διάλυση της Βουλής και προσφυγή στο λαό; Το Σύνταγμα του 1975 ήταν τόσο παράλογο, ώστε να παρεμβάλει μεταξύ της τρίτης και της τετάρτης εκλογής την ψήφο του λαού; Ασφαλώς, δεν ήταν παράλογο.

Αυτό έχει μια βαθειά αιτιολογία. Πρώτον, είναι για να μη γίνει υπεροπτική η κυβερνητική πλειοψηφία και δεύτερον, για να δώσει ένα μέσο πίεσης στην οποιαδήποτε αντιπολίτευση.

Η πρόταση, όπως σήμερα εμφανίστηκε, έχει μια τεράστια αδυναμία, η οποία δεν ξεπερνιέται, μία αδυναμία η οποία έχει εντοπισθεί στην Ιταλία, στην οποία αναφέρθηκε και ο κ. Βενιζέλος. Αν οδηγηθούμε σε απεριόριστο αριθμό ψηφοφοριών με ενδεχόμενη, βεβαίως, αλλαγή και των υποψηφίων, διότι θεωρώ ότι είναι αυτονόητο ότι θα μπορεί να υπάρχει και αλλαγή των προσώπων— δεν αντιλαμβάνεσθε ότι οδηγούμαστε σε ευτελισμό του αξιώματος του Προέδρου της Δημοκρατίας;

Παρά το γεγονός ότι έχει μια ελαστικότητα το ιταλικό σύνταγμα και προβλέπει μετά την τρίτη ψηφοφορία την απόλυτη πλειοψηφία και όχι αυξημένο αριθμό για την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας, όταν εξελέγη ο Λεόνε, Πρόεδρος της Ιταλικής Δημοκρατίας, χρειάστηκε να γίνουν πενήντα τέσσερις ψηφοφορίες. Με ποιο κύρος, λοιπόν, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας ύστερα από πενήντα τέσσερις ψηφοφορίες...

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ (Υπουργός Πολιτισμού): Ο Σκάλφαρο με πόσες εξελέγη;

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ: Με την πρώτη.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ (Υπουργός Πολιτισμού): Κάνετε λάθος.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ: Με ελάχιστες ψηφοφορίες.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ (Υπουργός Πολιτισμού): Κάνετε λάθος.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ: Όχι, δεν κάνω καθόλου λάθος. Ο Σκάλφαρο εξελέγη με ελάχιστες ψηφοφορίες.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΣΗΦΟΥΝΑΚΗΣ: Με την πρώτη είναι μόνο ο Περτίνι.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Να ερωτηθεί ο ιταλόλόγος!

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ: Ναι, για τον Περτίνι έλεγα ότι εξελέγη με την πρώτη.

Πάντως, εγώ πιστεύω ότι η παρεμβολή του λαού είναι ένα στοιχείο που ενδυναμώνει το πολίτευμα και δεν το αδυνατίζει. Θα έλεγα επίσης ότι η δυνατότητα απεριόριστων ψηφοφοριών, πέραν του ότι οδηγεί σε ευτελισμό του αξιώματος, οδηγεί επίσης και στην εκλογή, όχι του ικανότερου, αλλά του πιο συμβιβασμένου. Αυτό έγινε με το Λεόνε, κύριε συνάδελφε, και γι' αυτό ύστερα από λίγο, το ίδιο σώμα που εξέλεξε τον Λεόνε τον απέπεμψε.

Δεν νομίζω, λοιπόν, ότι ταιριάζει στο πολίτευμά μας και στο

κύρος του Προέδρου της Δημοκρατίας αυτό το σύστημα που προτείνει το ΠΑ.ΣΟ.Κ.

Εμείς σαν Νέα Δημοκρατία, εμμένουμε στο σύστημα το οποίο έχει καθιερωθεί από το ισχύον Σύνταγμα. Ο κ. Βενιζέλος αναφέρθηκε και σ' ένα βιβλίο μου, το οποίο έχει εκδοθεί το 1985.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ (Υπουργός Πολιτισμού): Η δεύτερη έκδοση, το 1993.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ: Όχι, το 1985. Είναι άλλη έκδοση αυτή του 1993, κύριε συνάδελφε.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ (Υπουργός Πολιτισμού): "Συνταγματικοί προβληματισμοί" του 1993.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ: Μάλιστα, εντάξει.

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ: Έχετε αλλάξει τόσες φορές απόψεις. Δεν δικαιούται κανένας άλλος;

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ: Όχι, δεν έχω αλλάξει άποψη, κύριε συνάδελφε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Μη διαμαρτύρεσθε, κύριε Βαρβιτσιώτη.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ: Απλά ο κ. Βενιζέλος με την πειθώ την οποία διαθέτει, πήρε ένα κομμάτι από το όλο κεφάλαιο και έβγαλε τα συμπεράσματά του. Βέβαια υποστηρίζω ότι αν ο Πρόεδρος Δημοκρατίας είναι απογυμνωμένος από τις αρμοδιότητές, όπως είναι σήμερα, θα ήταν δυνατόν κάποιος να σκεφθεί "τι χρειάζεται η αυξημένη πλειοψηφία". Καταλήγω, όμως, ότι αυτό δεν ήταν ορθό.

Ο κ. Βενιζέλος, λοιπόν, πήρε ένα τμήμα του κεφαλαίου, ορισμένες φράσεις οι οποίες τον βόλευαν και τις παρουσίασε ως άποψή μου. Πέραν αυτού όμως, εγώ πιστεύω ...

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ (Υπουργός Πολιτισμού): Κύριε Βαρβιτσιώτη, δεν είναι έτσι. Δεν αλλοίωσε τη σκέψη σας. Τελειώνετε το κείμενό σας με τη σκέψη ...

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ: Με συγχωρείτε, κύριε Βενιζέλο. Τελειώνει ένα ολόκληρο κεφάλαιο. Θα έπρεπε, λοιπόν, να διαβάσετε όλο το κεφάλαιο για να καταλήξετε. Και όχι να απομονώνετε μια φράση και μόνον.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ (Υπουργός Πολιτισμού): Μη με κατηγορείτε ότι αλλοιώνω την άποψή σας.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ: Δεν είπα ότι αλλοιώνετε. Είπα ότι έχετε υπερβολική πειθώ.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ (Υπουργός Πολιτισμού): Εντάξει το δέχομαι αυτό.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΓΚΡΙΩΤΗΣ: Τι γράφετε στο βιβλίο;

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ: Θα σας το στείλω αύριο. Να μη χάσω άλλο από το χρόνο μου.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Θα σας το στείλει, κ. Μαγκριώτη, στη θυρίδα σας.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ: Ο κ. Βενιζέλος μάλιστα, με εμφάνισε ότι ήμουν προπομπός μαζί με τον κ. Σημίτη της ιδέας αυτής του ΠΑ.ΣΟ.Κ.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ (Υπουργός Πολιτισμού): Για καλό το είπα αυτό.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ: Εν πάση περιπτώσει, η Νέα Δημοκρατία εμμένει στην άποψη ότι δεν μπορεί να υπάρξει μεταβολή του τρόπου εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Ακούστηκε στην Αίθουσα αυτή, όπως ακούστηκε και στην Επιτροπή Αναθεώρησης του Συντάγματος, τόσο από τον Πρόεδρο τον κ. Μητσοτάκη, όσο και από τον κ. Δήμα και από άλλους συναδέλφους, ότι πρέπει να οδηγηθούμε σε μεταβολή του τρόπου της εκλογής και από την έμμεση να καταλήξουμε στην άμεση εκλογή. Ανεξάρτητα από το κατά πόσο είναι δυνατή από νομικής πλευράς αυτή η μεταβολή, διότι υπάρχει μια πλειάδα επιστημόνων, συνταγματολόγων, ειδικών περί το Σύνταγμα, οι οποίοι αρνούνται τη δυνατότητα αυτής της μεταβολής, ισχυριζόμενοι ότι η μεταβολή αυτή σημαίνει και μεταβολή του πολιτεύματος που είναι ανεπίτρεπτη κατά το άρθρο 110 του Συντάγματος, θα έλεγα ότι πολιτικά επιχειρήματα κατά τη γνώμη μου δεν μου επιτρέπουν να δεχθώ την άμεση εκλογή.

Είναι βέβαιο, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ότι κατά την

προεκλογική περίοδο οι υποψήφιοι θα εμπλακούν σε μια κομματική διαμάχη με όλες τις συνέπειες και έτσι ο Πρόεδρος ο οποίος τελικά θα εκλεγεί, θα έχει χάσει τον υπερκομματικό του χαρακτήρα. Και δεύτερο και σημαντικότερο ενδεχομένως, η νωπή λαϊκή ετυμγορία, θα τον βάλει σε πειρασμό –για να μεταχειριστώ πολύ ήπια φράση– να ασκήσει αρμοδιότητες τις οποίες έχει ή δεν έχει με ενδεχόμενο να δημιουργηθεί πολιτειακή κρίση.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, κλείνοντας το κεφάλαιο αυτό, πιστεύω ότι θα είναι λάθος να αποδεχθούμε την πρόταση του ΠΑ.ΣΟ.Κ., η οποία θα οδηγήσει σε ευτελισμό του αξιώματος του Προέδρου της Δημοκρατίας, όπως είναι λάθος του ΠΑ.ΣΟ.Κ. που δεν δέχεται να επαναφερθούν στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας οι λίγες, ελάχιστες ή ασημαντες κατά τον κ. Βενιζέλο, αρμοδιότητες, τις οποίες εμείς προτείνουμε. Και τα δυο είναι λάθος.

Θέλω να ελπίζω ότι η πλειοψηφία της Βουλής, τουλάχιστον στην πρώτη πρόταση του ΠΑ.ΣΟ.Κ. δεν θα συνηγορήσει, ώστε να υπάρξει μεταβολή στον τρόπο εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Έχει τεθεί προς συζήτηση και ενότητα που πραγματεύεται τη δομή και τη λειτουργία της κυβέρνησης. Αρκούμε να σημειώσω ότι στην ενότητα αυτή υπάρχουν δυο προτάσεις, οι οποίες έτυχαν ευρείας αποδοχής στην Επιτροπή Αναθεωρήσεως του Συντάγματος.

Είναι δυο προτάσεις που κατατείνουν στη σύσταση και στη συνταγματική κατοχύρωση δύο συμβουλευτικών οργάνων της Κυβερνήσεως. Το πρώτο είναι η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και το δεύτερο είναι το Συμβούλιο Εξωτερικής Πολιτικής. Συμφωνούμε ότι πρέπει να υπάρξει συνταγματική κατοχύρωση των οργάνων αυτών. Βεβαίως, όμως αυτό δεν αρκεί. Εκείνο το οποίο θα πρέπει να συμβεί, για να μπορέσουν τα όργανα αυτά να αποκτήσουν το συμβουλευτικό τους χαρακτήρα, είναι η επομένη Βουλή, κατά τη διατύπωση των σχετικών διατάξεων να προσδώσει στα όργανα αυτά, με τη σύνθεσή τους και τις αρμοδιότητες με τις οποίες θα προικοδοτηθούν, το αναγκαίο κύρος, ώστε να μην καταστούν όργανα κενού περιεχομένου.

(Στο σημείο αυτό, την Προεδρική Έδρα ο Α' Αντιπρόεδρος της Βουλής κ. **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Ν. ΚΡΗΤΙΚΟΣ**)

Εάν τα όργανα αυτά δεν περιβληθούν με αρμοδιότητες και με ιδιαίτερο κύρος στην σύνθεσή τους, τότε να είστε βέβαιοι ότι και τα όργανα αυτά δεν θα προσφέρουν τίποτε στη λειτουργία του πολιτεύματός μας.

Ένα άλλο σημείο, το οποίο θεωρώ εξίσου σημαντικό στο κεφάλαιο περί της δομής και λειτουργίας της κυβέρνησης, είναι το άρθρο 86 που αναφέρεται στην ευθύνη των Υπουργών.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, έχει διαπιστωθεί ότι η μέχρι τώρα λειτουργία του θεσμού της ευθύνης των Υπουργών δεν υπήρξε η επιτυχέστερη. Έχουμε μια πρόσμεξη λειτουργίας της νομοθετικής εξουσίας με τη δικαστική, αφού η Βουλή κάνει την προανάκριση, αφού στη σύνθεση του Ειδικού Δικαστηρίου μετέχουν ως εισαγγελείς Βουλευτές κ.ο.κ.

Πρέπει να προχωρήσουμε σε μια γενναία τομή. Θα πρέπει η αρμοδιότητα της Βουλής να σταματάει σε ένα σημείο και από εκεί και ύστερα να αρχίζει να λειτουργεί η δικαιοσύνη. Ούτε την προανάκριση θα κάνει η Βουλή ούτε θα εκπροσωπείται η Βουλή στο Ειδικό Δικαστήριο. Η Βουλή το μόνο που θα έχει να κάνει είναι να παραπέμπει στη δικαιοσύνη τον Υπουργό που θεωρεί ότι παρέβη τον ποινικό νόμο. Από εκεί και ύστερα είναι αποκλειστικά και μόνον ευθύνη της δικαιοσύνης.

Θα ήθελα εδώ να σημειώσω ότι στο σημείο αυτό υπάρχει μια τεράστια διαφωνία μεταξύ Νέας Δημοκρατίας και ΠΑ.ΣΟ.Κ. Το ΠΑ.ΣΟ.Κ. αποδέχεται ότι για να οδηγηθεί ο παρανομήσας Υπουργός, ο φερόμενος ως παρανομήσας, στη δικαιοσύνη, θα πρέπει να χρειάζεται ειδική πλειοψηφία, αυξημένη, μεγαλύτερη από τον απόλυτο αριθμό της πλειοψηφίας.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, νομίζω ότι, αν αποδεχθούμε την άποψη του ΠΑ.ΣΟ.Κ. να χρειάζεται δηλαδή αυξημένη πλειοψηφία για την παραπομπή του οποιουδήποτε παρανομή-

σαντος Υπουργού στη Δικαιοσύνη, τότε υιοθετούμε ουσία το ακαταδίωκτο του Υπουργού. Και νομίζω ότι σε μια εποχή που βάλλεται η διαφάνεια, βάλλεται ο κοινοβουλευτισμός, βάλλεται το σύνολο του πολιτικού κόσμου, δεν θα πρέπει να προσθέσουμε έναν ακόμα λόγο που θα ενισχύσει την εναντίον μας επίθεση. Ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)
ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Ν. Κρητικός): Κύριοι συνάδελφοι, έχω τη χαρά να ανακοινώσω στο Σώμα ότι από τα δυτικά θεωρεία παρακολουθούν τη συνεδρίασή μας, αφού προηγουμένως ξεναγήθηκαν στην αίθουσα "ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ", σαράντα πέντε μαθητές και δύο συνοδοί-καθηγητές από το 4ο Γυμνάσιο Πετρούπολης.

Η Βουλή τους καλωσορίζει.

(Χειροκροτήματα απ' όλες τις πτέρυγες της Βουλής)

Ο ειδικός εισηγητής του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδος κ. Αχιλλέας Κανταρτζής έχει το λόγο.

ΑΧΙΛΛΕΥΣ ΚΑΝΤΑΡΤΖΗΣ: Κύριοι συνάδελφοι, είναι αλήθεια ότι στο κεφάλαιο που συζητάμε σήμερα η προσοχή επικεντρώθηκε, με ευθύνη των δυο μεγάλων κομμάτων, κύρια στο ζήτημα του τρόπου εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας που αναδείχθηκε ως κύριο ζήτημα, αφήνοντας στην άκρη άλλες ουσιαστικές πλευρές που έχουν σχέση και με το κεφάλαιο που συζητάμε σήμερα.

Το πραγματικό και καίριο ερώτημα κατά τη γνώμη μας, δεν είναι τόσο ο τρόπος εκλογής, αλλά από ποιον ασκούνται οι ουσιαστικές αρμοδιότητες, με άλλα λόγια αν θα γίνουν τα βήματα που έχει ανάγκη η χώρα μας προς την κατεύθυνση της ενίσχυσης της λαϊκής κυριαρχίας.

Βεβαίως, γνωρίζουμε την απάντηση της Κυβέρνησης στο παραπάνω ερώτημα. Απαντά ότι με την αναθεώρηση του 1985 αποκαταστάθηκαν οι ισορροπίες και ενισχύθηκε ο ρόλος της Βουλής. Θα υπενθυμίσω ότι το κόμμα μας είχε αντιταχθεί στις υπερεξουσίες του Προέδρου της Δημοκρατίας, που προέβλεπε το Σύνταγμα του 1975 και ότι εκείνο που έγινε στην αναθεώρηση του 1985 δεν ήταν ουσιαστικά προς την κατεύθυνση ενίσχυσης της λαϊκής κυριαρχίας, αλλά προς την κατεύθυνση της μεταφοράς των αρμοδιοτήτων από το πρόσωπο του Προέδρου της Δημοκρατίας στον Πρωθυπουργό, δηλαδή μία τυπική διαδικασία προς την κατεύθυνση της καθιέρωσης ενός πρωθυπουργοκεντρικού μοντέλου.

Τα επισημαίνω όλα αυτά, γιατί δεν μπορούμε να παραγνωρίσουμε ένα βασικό γεγονός. Δεν μπορεί να γίνεται λόγος για ενίσχυση της λαϊκής κυριαρχίας και μόνο από το γεγονός ότι οι αρμοδιότητες του Προέδρου μεταφέρονται στον Πρωθυπουργό και αυτό πολύ περισσότερο όταν η Βουλή στη χώρα μας προσέρχεται μέσα από καλπονοθευτικούς εκλογικούς νόμους, που έχουν σαν αποτέλεσμα μειοψηφίες να βαπτίζονται πλειοψηφίες, αλλοιώνοντας έτσι τη θέληση του λαού μας.

Ένα καίριο ζήτημα κατά τη γνώμη μας που έχει σχέση με τις εξουσίες του Πρωθυπουργού και της Κυβέρνησης και είναι σε αυτό το κεφάλαιο –θα αναφερθούμε σ' αυτό αναλυτικά αύριο– είναι το θέμα της ουσιαστικής αναβάθμισης της Βουλής με την ενίσχυση των αρμοδιοτήτων της. Αναφέρω το παράδειγμα όπου ο Πρωθυπουργός και οι Υπουργοί πηγαίνουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση, υπογράφουν αποφάσεις δεσμεύοντας τη χώρα μας, χωρίς προηγούμενη απόφαση – έγκριση από τη Βουλή. Η γνώμη μας είναι ότι δεν θα πρέπει να έχουν τέτοια δυνατότητα χωρίς προηγούμενη έγκριση της Βουλής, που θα καθορίζει τα πλαίσια μέσα στα οποία θα κινηθούν.

Κλείνω την αναφορά μου στο θέμα της ενίσχυσης της λαϊκής κυριαρχίας –το κόμμα μας έχει καταθέσει αναλυτικά τις προτάσεις του– λέγοντας ότι δεν μπορούμε να παραγνωρίσουμε το πελώριο θέμα που έχει σχέση με την έκφραση της θέλησης του λαού μας μέσα από τα δημοψηφίσματα. Πιο συγκεκριμένα αναφερόμαι στη διατύπωση του άρθρου 44 του Συντάγματος. Θα υπενθυμίσω ότι στα είκοσι τρία χρόνια της μεταπολίτευσης μόνο μία φορά έγινε δημοψήφισμα στη χώρα μας, όταν κρίθηκε το πολιτειακό ζήτημα το 1974.

Συνεχώς μιλάμε για κρίσιμες αποφάσεις. Κρίσιμες αποφάσεις επικαλούνται οι διάφορες Κυβερνήσεις για να προσφύγουν σε

πρώρες εκλογές. Ψηφίζονται νόμοι που καθορίζουν την τύχη της χώρας μας και του λαού μας. Υπογράφονται συνθήκες με τις οποίες παραχωρούνται και εκχωρούνται κυριαρχικά δικαιώματα, όπως η Συνθήκη του Μάαστριχτ και η Συνθήκη του Άμστερνταμ. Όλα αυτά γίνονται ερήμην του λαού μας.

Η θέση μας είναι ότι θα πρέπει να υπάρχουν δυνατότητες για τοπικά και εθνικά δημοψηφίσματα, ώστε ο λαός μας να μπορεί κυρίαρχα να αποφασίζει μέσα από δημοψηφίσματα δεσμευτικού χαρακτήρα και όχι η προκήρυξη του δημοψηφίσματος να αποτελεί αποκλειστικό προνόμιο της Κυβέρνησης.

Πόσες υπογραφές θα χρειάζονται τώρα για να είναι υποχρεωτική η προκήρυξη του δημοψηφίσματος είναι ένα άλλο θέμα, στο οποίο μπορούμε να συμφωνήσουμε, αν θα είναι εκατό χιλιάδες ή διακόσιες χιλιάδες. Το ζήτημα δεν είναι εκεί. Αυτό μπορούμε να το εξετάσουμε εάν συμφωνήσουμε, γιατί διαφορετικά δεν μπορεί να γίνεται λόγος για ενίσχυση της λαϊκής κυριαρχίας, όταν σοβαρότατες αποφάσεις παίρνονται ερήμην του λαού μας.

Υπάρχει ακόμα και ένα σοβαρό θέμα σε αυτό το κεφάλαιο, σχετικά με το άρθρο 48 για την κατάσταση πολιορκίας. Το Κ.Κ.Ε. έχει τη γνώμη ότι η Βουλή και μόνον η Βουλή και μάλιστα με αυξημένη πλειοψηφία και μόνο σε περίπτωση εξωτερικού κινδύνου ή πολέμου, πρέπει να μπορεί να αποφασίζει για τη θέση της χώρας μας σε κατάσταση πολιορκίας και όχι να επικρέμεται αυτή η απειλή για την αντιμετώπιση λαϊκών κινητοποιήσεων.

Όλα αυτά τα ανέφερα για ένα και μόνο λόγο. Γιατί η ουσία δεν βρίσκεται τόσο στον τρόπο εκλογής, αλλά στο ερώτημα το οποίο θέσαμε, αν θα έχουμε ουσιαστικά βήματα προς την κατεύθυνση της ενίσχυσης της λαϊκής κυριαρχίας.

Τώρα ποια είναι η θέση μας όσον αφορά τον τρόπο εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας. Δεν διαφεύγει από την προσοχή μας ότι η θέση της κυβερνητικής Πλειοψηφίας για την αλλαγή του τρόπου εκλογής δεν είναι άσχετη από τα διάφορα σενάρια που έχουν δει κατά καιρούς το φως της δημοσιότητας, σενάρια για πρώρες εκλογές, σενάρια τα οποία υποτάσσονται σε κομματικές σκοπιμότητες. Είναι πραγματικά πρόκληση να έρχεται η Κυβέρνηση και να επικαλείται το ζήτημα της πρόωρης διάλυσης της Βουλής τη στιγμή που επανειλημμένα και οι προηγούμενες κυβερνήσεις, αλλά και αυτή επέλεξαν το δρόμο της πρόωρης διεξαγωγής των εκλογών μόνο και μόνο για να εξυπηρετήσουν μικροκομματικές σκοπιμότητες.

Κύριοι συνάδελφοι, δεν μπορεί κανείς να αγνοήσει ότι, παρά την αφαίρεση των ουσιαστικών αρμοδιοτήτων και υπερεξουσιών από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας με την τροποποίηση που έγινε το 1985 και τη μεταφορά τους στον Πρωθυπουργό, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας εξακολουθεί να έχει κάποιες ουσιαστικές αρμοδιότητες. Ποιες είναι αυτές; Τις αναφέρω επιγραμματικά: Οι διερευνητικές εντολές, η διάλυση της Βουλής κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις, η δυνατότητα που έχει ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας για αναπομπή των νόμων, η συμμετοχή του στην κήρυξη της χώρας σε κατάσταση πολιορκίας, όπως επίσης και το γεγονός ότι είναι Αρχηγός των Ενόπλων Δυνάμεων, είναι αρμοδιότητες που δίνουν τη δυνατότητα για κάποιες κινήσεις οι οποίες βεβαίως εξαρτώνται και από τις πολιτικές συγκυρίες και από τους συσχετισμούς δυνάμεων, αλλά και από μία σειρά άλλους παράγοντες.

Εν' όψει όλων αυτών των δεδομένων, το κόμμα μας θεωρεί ότι καλό είναι το πρόσωπο του Προέδρου της Δημοκρατίας να είναι όσο το δυνατόν ευρύτερης αποδοχής και γι' αυτό είμαστε αντίθετοι με την πρόταση που γίνεται για την αποσύνδεση από τις εκατόν ογδόντα ψήφους και την αναθεώρηση του άρθρου 32.

Στο βαθμό που ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας εξακολουθεί να έχει έστω και περιορισμένες κάποιες ουσιαστικές αρμοδιότητες, επαναλαμβάνω ότι άποψή μας είναι πως θα πρέπει να είναι όσο το δυνατόν πρόσωπο ευρύτερης αποδοχής.

Ακούστηκαν διάφορες απόψεις όσον αφορά τον τρόπο εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας. Ακούστηκε για παράδειγμα η άποψη του κ. Μητσοτάκη και όχι μόνο, ότι ο

Πρόεδρος της Δημοκρατίας θα πρέπει να εκλέγεται άμεσα από το λαό. Αν υιοθετηθεί μία τέτοια θέση, τότε ασφαλώς ανοίγει ο δρόμος για την αλλαγή του πολιτικού μας συστήματος από προεδρευόμενη σε προεδρική δημοκρατία.

Ακούστηκε ακόμα από Βουλευτές της κυβερνητικής Πλειοψηφίας ότι καλό θα ήταν η εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας να γίνεται από ένα ευρύτερο εκλεκτορικό Σώμα. Αναφέρθηκαν μάλιστα ενδεικτικά ότι θα αποτελείται από εκπροσώπους της Τοπικής και Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης. Το ερώτημα που μπαίνει είναι, με ποια κριτήρια θεωρείται ότι αυτό το ευρύτερο Σώμα θα είναι πιο αντιπροσωπευτικό.

Πρώτον, η ίδια η σύνθεση της Βουλής είναι το αποτέλεσμα καλπονοθευτικών εκλογικών νόμων που αλλοιώνουν τη θέληση του εκλογικού Σώματος.

Δεύτερον, και δεν μας διαφεύγει από την προσοχή ότι το ίδιο ακριβώς συμβαίνει και στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια, αφού οι δημοτικές και νομαρχιακές εκλογές γίνονται ουσιαστικά μ' ένα πλειοψηφικό σύστημα και όχι το σύστημα της απλής αναλογικής. Αλλά ακούσαμε και σήμερα τον εισηγητή της Πλειοψηφίας να παρουσιάζει σαν πρόταση του κυβερνητικού κόμματος τις αλληπάλληλες πλειοψηφίες, γεγονός που θα οδηγήσει στον εκφυλισμό και σε διάφορες συναλλαγές. Εκείνο που έχει σημασία είναι ότι η πρόταση του Π.Α.Σ.Ο.Κ. δεν γίνεται για να λυθούν προβλήματα, γιατί, αν αυτή ήταν η πρόθεσή του, ασφαλώς θα είχε τεθεί όταν γίνονταν συζήτηση για την αναθεώρηση του Συντάγματος το 1985. Η πρόταση αποσκοπεί στο να εξυπηρετήσει μικροκομματικές σκοπιμότητες. Επαναφέρουμε για άλλη μία φορά εκείνο το ζήτημα που βάλαμε στη συζήτηση της προηγούμενης ενότητας, το ζήτημα του όρκου.

Στο άρθρο 33 του Συντάγματος προβλέπεται συγκεκριμένος τύπος του όρκου που δίνει ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, ο θρησκευτικός τύπος. Η άποψή μας είναι ότι θα πρέπει να απαλειφθεί, να καταργηθεί ο θρησκευτικός τύπος του όρκου, που έρχεται σε αντίθεση και ανατρέπει άλλες διακηρυγμένες αρχές, όπως για παράδειγμα την ανεξιθροσκεία.

Κύριοι συνάδελφοι, στην ενότητα που συζητάμε υπάρχουν και διάφορες άλλες προτάσεις, όπως για παράδειγμα, η συνταγματική κατοχύρωση της οικονομικής και κοινωνικής επιτροπής. Επανελημμένα έχουμε εκφράσει τη θέση μας, την αντίθεσή μας, στη συνταγματική κατοχύρωση ενός οργάνου, που δεν αποσκοπεί στην επίλυση λαϊκών προβλημάτων, αλλά στην ουσία στην καθυστάση των εργαζομένων του εργατικού και λαϊκού κινήματος, για να προωθηθούν τα σχέδια της ντόπιας και της ξένης ολιγαρχίας, όπως άλλωστε αυτό επιβεβαιώνεται καθημερινά και από μια σειρά παραδείγματα που έχουμε μπροστά μας. Και δεν μας διαφεύγει το γεγονός, πως ό,τι πέτυχαν μέχρι σήμερα οι εργαζόμενοι, ήταν αποτέλεσμα σκληρών αγώνων και θυσιών και όχι βέβαια αποτέλεσμα κάποιου κοινωνικού διαλόγου. Διάλογοι, βέβαια, πάντοτε γίνονταν, αλλά όταν οι εργαζόμενοι προσέρχονταν έχοντας στήριγμα στο λαό, στήριγμα στο λαϊκό κίνημα, τότε ακριβώς μπορούσαν να πετύχουν και πέτυχαν ορισμένες κατακτήσεις, τις οποίες σήμερα οι κεντροδεξιές και οι κεντροαρισστερές κυβερνήσεις προσπαθούν να ανατρέψουν.

Για το Συμβούλιο Εξωτερικής Πολιτικής, που προτείνεται και από το Π.Α.Σ.Ο.Κ. και από τη Νέα Δημοκρατία με ελάχιστες διαφορές, θα ήθελα να πω, ότι αν πραγματικά η επιθυμία των δύο αυτών κομμάτων είναι να ακουστεί η φωνή των κομμάτων της αντιπολίτευσης, υπάρχει τρόπος να αναβαθμιστεί ο ρόλος της Διαρκούς Επιτροπής της Βουλής, έτσι ώστε να μπορούν να γίνονται ουσιαστικές συζητήσεις μέσα στη Διαρκή Επιτροπή της Βουλής και όχι ευκαιριακά ή κάτω από την πίεση των γεγονότων.

Εκείνο που ουσιαστικά επιδιώκεται με τις νέες ρυθμίσεις για το Συμβούλιο Εξωτερικής Πολιτικής, είναι η φίμωση των κομμάτων της αντιπολίτευσης, τα οποία θα προσέρχονται και θα παίρνουν μέρος σε ένα συμβούλιο με προκαθορισμένες πλειοψηφίες και επιπλέον από τη δέσμευση αυτών των κομμάτων να μην μπορούν να εκφράσουν τις τοποθετήσεις τους ανοικτά και υπεύθυνα μπροστά στο λαό, ώστε να είναι

ενημερωμένος ο λαός μας για τις αποφάσεις που προωθούνται. Επαναλαμβάνω ότι είμαστε αντίθετοι με τη θέσπιση του Συμβουλίου Εξωτερικής Πολιτικής και επιμένουμε στην αναβάθμιση της Αρμόδιας Διαρκούς Επιτροπής.

Θα ήθελα, τέλος, να αναφερθώ στο άρθρο 86, για το θέμα της παραπομπής, για το θέμα της ποινικής ευθύνης των Υπουργών. Για το άρθρο αυτό είχαμε τη δυνατότητα να καταθέσουμε αναλυτικά και τις απόψεις μας, όταν γινόταν η τροποποίηση του σχετικού νόμου, πριν από ένα περίπου χρόνο, στη Βουλή. Η θέση μας είναι ότι το θέμα της παραπομπής των Υπουργών δεν μπορεί να είναι αποκλειστικά στην ευχέρεια της εκάστοτε κυβερνητικής πλειοψηφίας. Θα πρέπει να υπάρχουν ενισχυμένες πλειοψηφίες και ως προς την παραπομπή και ως προς την αναστολή της ποινικής δίωξης, για να μην υπάρχει η δυνατότητα είτε να οδηγούνται σε παραπομπές για λόγους εκδίκησης είτε να οδηγούνται σε αναστολές για λόγους κουκουλώματος των διαφόρων περιπτώσεων. Γιαυτόν ακριβώς το λόγο, είχαμε υιοθετήσει την πρόταση, η απόφαση για παραπομπή όπως και η απόφαση για αναστολή της ποινικής δίωξης να παίρνεται με αυξημένη πλειοψηφία όχι μόνο με απλή πλειοψηφία του αριθμού του κυβερνητικού κόμματος.

Ολοκληρώνω στο θέμα αυτό, για το οποίο υπάρχουν αρκετά ζητήματα τα οποία συνδέονται με τα θέματα λειτουργίας της Βουλής, για τα οποία θα έχουμε αύριο τη δυνατότητα να συνεχίσουμε την τοποθέτησή μας.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Ν. Κρητικός): Ο ειδικός εισηγητής του Συνασπισμού της Αριστεράς και της Προόδου, κ. Κουβέλης έχει το λόγο.

ΦΩΤΗΣ ΚΟΥΒΕΛΗΣ: Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, είναι ακριβές ότι στη σημερινή συνεδρίαση η πρόταση της Πλειοψηφίας για την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας είναι διαφορετική από εκείνη που διατυπώθηκε στην Επιτροπή Αναθεώρησης του Συντάγματος.

Και δεν είναι ακριβές ότι ουδείς εκ των μελών της Πλειοψηφίας είχε ομιλήσει στην επιτροπή για τον αριθμό των εκατόν πενήντα και ενός Βουλευτών, ψήφοι αναγκαίοι για την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Ο ομιλών για πρώτη φορά πληροφορήθηκε την αλλαγή της πρότασης της κυβερνητικής πλειοψηφίας από κείμενο που διάβασε στην εφημερίδα και ήταν του παρόντος Υπουργού Δικαιοσύνης του κ. Γιαννόπουλου. Και βέβαια απόψε ενφάνισθη ο κ. Βενιζέλος, ως να μη συνέβαινε τίποτα και έφερε στην Ολομέλεια μια καινούρια πρόταση.

Γιατί αναφέρομαι στο περιστατικό αυτό; Αναφέρομαι και το καταγράφω κύριοι συνάδελφοι, διότι οι μετακινήσεις, οι ταλαντεύσεις, η αποσπασματική αναφορά εκ μέρους της κυβερνητικής πλειοψηφίας στο περιεχόμενο της διατάξεως του άρθρου 32 που προτείνει να αναθεωρηθεί, δεν τιμά τη σοβαρότητα του ζητήματος. Όφειλε η πλειοψηφία ερχόμενη στην Επιτροπή Αναθεώρησης και εισηγούμενη την αναθεώρηση του άρθρου 32 να είχε σαφή και συγκεκριμένη πρόταση, διότι δεν πρόκειται για μία τυχαία διάταξη του Συντάγματος. Πρόκειται για τη διάταξη εκείνη που αναφέρεται στον τρόπο εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Εν πάση περιπτώσει, και εν όψει όλων αυτών των παλινδρομήσεων της Πλειοψηφίας, είμαστε αντίθετοι με την αναθεώρηση του άρθρου 32 του Συντάγματος.

Η αιφνίδια πρόταση που σας είπα ότι έγινε από τον εισηγητή του ΠΑΣΟΚ στην Επιτροπή για την αναθεώρηση του άρθρου αυτού προκειμένου ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας να εκλέγεται με μειωμένο αριθμό ψήφων –φαίνεται ότι πρότειναν τον αριθμό των εκατόν πενήντα και ενός Βουλευτών– ήταν μία πρόταση καθόλου άμοιρη πολιτικών σκοπιμοτήτων και επιδίωξεων.

Κύριοι συνάδελφοι, εμείς επιμένουμε ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας πρέπει να εκλέγεται με τον αριθμό των εκατόν ογδόντα ψήφων. Και βεβαίως είχα διατυπώσει την άποψη –είναι ακριβές αυτό που είπε ο κ. Βαρβιτσιώτης– ότι θα μπορούσαμε να απομακρύνουμε το ενδεχόμενο διάλυσης της Βουλής από τη μη εξασφάλιση των εκατόν ογδόντα ψήφων με το συγκεκριμένο αριθμό ψηφοφοριών, εάν προσχωρούσαμε στην

άποψη ότι θα έπρεπε να αυξηθεί ο αριθμός των ψηφοφοριών και βεβαίως με δυνατότητα αλλαγής του προσώπου του υποψηφίου για το αξίωμα του Προέδρου της Δημοκρατίας. Και είχα προτείνει τότε τον αριθμό των έξι ψηφοφοριών με τη σκέψη ότι μέσα σε έξι ψηφοφορίες θα ήταν δυνατόν να αναζητηθούν συνθετικές διαδικασίες, να συμφωνήσουν οι πολιτικές δυνάμεις προκειμένου να εκλεγεί Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Και υπεστήριζα, όπως και σήμερα υποστηρίζω, εάν υπήρχε αποδοχή αυτής της πρότασης και μάλιστα αποδοχή μ' ένα δεσμευτικό τρόπο, ότι εάν δεν εξασφαλιζόταν ο αναγκαίος αριθμός των εκατόν ογδόντα ψήφων και στην έκτη ψηφοφορία, ε, τότε πια να διαλύεται η Βουλή και τα κόμματα να κρίνονται από τους πολίτες γιατί δεν συνέβαλαν στο να εξασφαλιστεί, μέσα σ' αυτόν τον κύκλο των έξι ψηφοφοριών, μια συνθετική πρόταση και μια εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας, η οποία θα κατέγραφε και συναίνεση.

Σήμερα, η Κυβέρνηση, η Πλειοψηφία, έρχεται στην Ολομέλεια και υποστηρίζει τον ατελείωτο αριθμό ψηφοφοριών, βεβαίως με αριθμό ψήφων εκατόν ογδόντα, προκειμένου να εκλεγεί ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας και όποτε εκλεγεί.

Εμείς διαφωνούμε με την πρόταση αυτή. Και διαφωνούμε διότι φαντασθείτε να έχουμε έναν ατελείωτο αριθμό ψηφοφοριών, μια συνεχή πρόταση υποψηφιοτήτων και να μην εκλέγεται ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Αυτό θα οδηγήσει σε θεσμική χαλάρωση. Θα οδηγήσει σε θεσμική χαλάρωση και ταυτόχρονα θα λειτουργήσει και ως διαδικασία αποδυνάμωσης του θεσμού του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Με βάση αυτές τις σκέψεις και πάντοτε με την επισημάνση ότι δεν είναι άμοιρη πολιτικών σκοπιμοτήτων η πρόταση της κυβερνητικής Πλειοψηφίας, εμείς, κύριοι συνάδελφοι, δεν θα ψηφίσουμε να αναθεωρηθεί η διάταξη του άρθρου 32 του Συντάγματος, γιατί δεν θέλουμε να δώσουμε εξουσιοδότηση σε εκείνους που θα αποτελέσουν την Αναθεωρητική Βουλή να χειριστούν το θέμα κατά το πως θα ταιριάζει στις πολιτικές επιλογές που τότε ενδεχομένως θα έχουν.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, δεν συμφωνεί ο Συνασπισμός με την επαναφορά αρμοδιοτήτων στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Για μας το ζητούμενο δεν είναι να αναμεταβιβαστούν οι αρμοδιότητες στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Για μας ζητούμενο και διεκδίκηση είναι να υπάρξει μεταβίβαση αρμοδιοτήτων και εξουσιών από την κυβέρνηση προς τη Βουλή και προς άλλα αντιπροσωπευτικά όργανα του πολιτεύματος.

Ποιος από μας, κύριοι συνάδελφοι, είναι ευτυχής; Και ποιος έχει ως Βουλευτής την πεποίθηση ή την άποψη ότι είναι παραγωγός πολιτικού αποτελέσματος; Ποιος από μας πιστεύει ότι επιτελεί το καθήκον του σύμφωνα με εκείνα που λέει το Σύνταγμα, ότι δηλαδή ο Έλληνας Βουλευτής αντιπροσωπεύει τον Έλληνα πολίτη και είναι στοιχείο της έκφρασης της λαϊκής κυριαρχίας; Ποιος είναι ο αρμοδιότητάς μας; Οι αρμοδιότητές μας είναι να παρακολουθούμε την εκάστοτε νομοθετική πρωτοβουλία της Κυβέρνησης και με της μιας ή άλλης μορφής κομματική πειθαρχία να επιλέγεται η κατάφαση ή η καταψήφιση κάποιων νομοθετημάτων.

Έχουμε ουσιαστικές αρμοδιότητες ως Εθνική Αντιπροσωπεία; Έχουμε ουσιαστικές ελεγκτικές αρμοδιότητες, προκειμένου πράγματι να μπορούμε να ελέγχουμε και μάλιστα με τρόπο προληπτικό όλα εκείνα που η όποια Κυβέρνηση αποφασίζει; Αν είχαμε ελεγκτικές αρμοδιότητες προληπτικού χαρακτήρα, θα ήταν δυνατόν να έχουμε αποφύγει και αδιαφάνειες στη διαχείριση του δημοσίου χρήματος, αλλά και μικρά ή μεγάλα σκάνδαλα, εν μέρει υπαρκτά ή και εν μέρει ανύπαρκτα.

Κατά συνέπεια, αυτό είναι το ζητούμενο, κύριοι συνάδελφοι, και όχι η επαναφορά αρμοδιοτήτων στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

Είπε ο εισηγητής της Νέας Δημοκρατίας κ. Βαρβιτσιώτης "μα, σε τι δημιουργεί πρόβλημα να έχει τη δυνατότητα ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας να κάνει διαγγέλματα;" Ποιος είπε, κύριοι συνάδελφοι, ότι το διάγγελμα είναι κενό πολιτικού περιεχομένου και ότι το διάγγελμα δεν παράγει πολιτική θέση,

η οποία μάλιστα πολιτική θέση είναι δυνατό να δημιουργεί αντιθέσεις με την εκάστοτε κυβέρνηση και να παράγει αντιπαλότητες, οι οποίες θα οδηγούν σε δυσλειτουργίες του πολιτεύματος;

Το διάγγελμα δεν είναι μία τυπική πράξη. Το διάγγελμα είναι μία ουσιαστική πολιτική πράξη. Ακριβώς και γι' αυτό το λόγο υποστηρίζουμε ότι δεν πρέπει ούτε το διάγγελμα να δοθεί ως δυνατότητα στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, διαφωνούμε με την πρόταση που ακούστηκε για την άμεση εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας ή, όπως κάποιος συνάδελφος είχε τη δυνατότητα να διατυπώσει την άποψη, να εκλέγεται από ένα εκλεκτορικό Σώμα ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Ανεξάρτητα από την πολιτική ουσία της διαφωνίας μας για την άμεση εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας, έχουμε την άποψη ότι κατά το ισχύον Σύνταγμα η σχετική διάταξη δεν είναι δυνατόν να αναθεωρηθεί. Η άμεση εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας σημαίνει άλλες αρμοδιότητες και εξουσίες και –έχω την άποψη– αρμοδιότητες και εξουσίες πέραν και εκείνων ακόμη που προεβλέπονταν από το Σύνταγμα του 1975.

Η προτεινόμενη ρύθμιση από τη Νέα Δημοκρατία για τη σύγκληση σε συμβούλιο των Αρχηγών των κομμάτων που εκπροσωπούνται στη Βουλή, σύμφωνα με το άρθρο 39, θα μπορούσε ενδεχομένως να υπάρξει, όσο και αν πιστεύω ότι δεν είναι και άκρως αναγκαία. Και τούτο, διότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας έχει τη δυνατότητα, μετά από μία ουσιαστική πολιτική συνεννόηση, να συγκαλεί τη σύσκεψη των Αρχηγών των κομμάτων για εθνικά ζητήματα.

Για μας εκείνο το οποίο είναι σημαντικό, αναφορικά με την αντιμετώπιση των εθνικών μας θεμάτων, είναι η με το Σύνταγμα καθιέρωση ενός εθνικού διακομματικού συμβουλίου εξωτερικής πολιτικής. Όχι για να υποκατασταθεί η κυβέρνηση στο έργο της για την άσκηση της εξωτερικής πολιτικής από αυτό το συμβούλιο εξωτερικής πολιτικής, αλλά για να μπορεί η κυβέρνηση κάθε φορά να λαμβάνει υπόψη της και επί της ουσίας, όχι τυπικά και να δεσμεύεται από αυτό που προκύπτει και παράγεται ως αποτέλεσμα από τη λειτουργία του εθνικού διακομματικού συμβουλίου εξωτερικής πολιτικής. Σ' ένα τέτοιο συμβούλιο εξωτερικής πολιτικής είναι δυνατόν τα κόμματα να ελαχιστοποιούν, να μειώνουν τις αντιθέσεις τους και να συναποφασίζουν για τη χάραξη μιας κοινής εξωτερικής πολιτικής και αυτήν την απόφαση να μπορεί η εκάστοτε κυβέρνηση επ'ωφελεία των εθνικών μας ζητημάτων να την αξιοποιεί και να την προωθεί.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, είχαμε τη δυνατότητα και στην Επιτροπή Αναθεώρησης του Συντάγματος να υποστηρίξουμε και όχι να προτείνουμε, διότι μας λείπει ο αριθμός των πενήντα Βουλευτών για την πρόταση, ότι πρέπει να θεσμοθετηθεί το λεγόμενο λαϊκό δημοψήφισμα.

Δεν μπορώ να αντιληφθώ γιατί ο εισηγητής της Πλειοψηφίας αρνείται αυτό το λαϊκό δημοψήφισμα. Μα δεν αντιλαμβανόμαστε ότι οι πολίτες στρέφουν την πλάτη τους και προς τους πολιτικούς και προς την πολιτική για το λόγο ότι αισθάνονται ότι δεν μπορούν να επηρεάσουν αυτήν την πολιτική; Δεν αντιλαμβανόμαστε ότι η απομάκρυνση από την οργανωμένη συλλογική δράση των πολιτών παράγει κενό που σπεύδουν να το καταλάβουν ποικιλώνυμα κέντρα, αξιοποιώντας αυτήν την απομάκρυνση του πολίτη από την πολιτική και τη συλλογική δράση;

Αν έχουμε κάποια δυνατότητα να φέρουμε τον πολίτη πλησιέστερα στην ασκούμενη πολιτική, προκειμένου και αυτός να έχει την αίσθηση της δυνατότητας ότι την επηρεάζει, αυτό θα γίνει με το να καθιερώσουμε με το Σύνταγμα τα λεγόμενα λαϊκά δημοψηφίσματα.

Δεν πρόκειται για μία διαδικασία που θα ευτελίζει τη σημαντικότητα των μεγάλων θεμάτων, αλλά πρόκειται για μία διαδικασία βαθύτατα δημοκρατική, με σοβαρότητα, με φροντίδα και με επιμέλεια, η οποία θα εξασφαλίζεται από την ώρα που θα υπάρχει ως προϋπόθεση η συγκέντρωση ενός ορισμένου αριθμού υπογραφών, οι οποίες θα δεσμεύουν και θα υποχρεώνουν σε διεξαγωγή λαϊκού δημοψηφίσματος.

Βεβαίως επιστρατεύθηκε το παράδειγμα της Ελβετίας, όπου πράγματι εκεί ο θεσμός των λαϊκών δημοψηφισμάτων έχει στοιχεία ευτελισμού. Φθάσανε οι Ελβετοί στα καντόνια τους να κάνουν δημοψήφισμα ακόμη –και δεν είναι υπερβολικό το παράδειγμα– και για την κοπή κάποιων δένδρων.

Η πρότασή μας δεν αναφέρεται σε κάτι τέτοιο. Αναφέρεται στα λαϊκά δημοψηφίσματα που έχουν δοκιμαστεί, όπως για παράδειγμα στην Ιταλία, στα λαϊκά δημοψηφίσματα τα οποία θα έχουν σχέση με μεγάλα, επαναλαμβανώ, ζητήματα του δημόσιου κοινωνικού βίου, για τα οποία ο πολίτης θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα με έναν πρωτογενή τρόπο να καταγράφει την άποψή του και με την άποψη αυτή να δεσμεύει την ασκούμενη πολιτική εξουσία.

Γιατί να το φοβηθούμε; Είναι ένας βαθύτατα δημοκρατικός θεσμός, είναι ένας θεσμός ο οποίος προάγει τη συμμετοχή του πολίτη στην πολιτική διαδικασία. Μία πολιτική διαδικασία –επιτρέψτε μου την επανάληψη– που σήμερα ο πολίτης την περιφρονεί.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, αναφορικά με τον έλεγχο της ευθύνης των μελών της Κυβέρνησης, υποστηρίξαμε και υποστηρίζουμε την αναμόρφωση του άρθρου 86 του Συντάγματος, ώστε η Βουλή να περιορίζει το δικαίωμά της στο να αποφαινεται για τη δίωξη ή τη μη δίωξη με αποκλειστική περαιτέρω αρμοδιότητα της δικαιοσύνης.

Πιστεύω ότι είναι νόθα η διαδικασία, είναι νόθος ο θεσμός που προκύπτει από το άρθρο 86 του Συντάγματος, νόθος σε σχέση προς το ίδιο το Σύνταγμα, το οποίο θέλει διάκριση των εξουσιών και μάλιστα μ' ένα σαφή τρόπο.

Εμείς, λοιπόν, υποστηρίζουμε να κριθεί αναθεωρητέα η διατάξη του άρθρου 86, προκειμένου η επόμενη Βουλή να δώσει ένα άλλο περιεχόμενο σε αυτήν τη διάταξη, ώστε η ευθύνη των μελών της κυβέρνησης να αντιμετωπίζεται από τη Βουλή μόνο σε ότι αφορά την άρση ή τη μη άρση της ασυλίας και όλα τα άλλα να κρίνονται από τη δικαιοσύνη. Βεβαίως να κρίνονται από τη δικαιοσύνη και από ένα ανώτατο ειδικό δικαστήριο με μία αντιπροσωπευτική σύνθεση, η οποία θα προκύπτει με αντικειμενικότητα και με αμεροληψία.

Σας ευχαριστώ.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Κυρίες Πρόεδρε μου επιτρέπετε να κάνω μία παρέμβαση;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Ν. Κρητικός): Ορίστε, κύριε Υπουργέ.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Βεβαίως για το άρθρο 32, πλην της θέσεως ότι πρέπει να αποσυνδεθεί η διάλυση της Βουλής, άφησα ανοιχτό το θέμα για το πώς θα εκλέγεται ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Σε κάποια φάση εδώ, σας ενημέρωσα ότι σκοπεύω να προτείνω τις εκατόν ογδόντα (180) ψήφους κλπ., αν εσείς προτιθέσθε να μας ακολουθήσετε. Είπατε ότι δεν λάβατε γνώση, διότι κάτι άλλο...

ΦΩΤΗΣ ΚΟΥΒΕΛΗΣ: Όχι, δεν είπα τέτοιο πράγμα. Είπα αντιθέτως ότι ο μόνος που μίλησε με σαφήνεια για τη σημερινή πρόταση που κατετέθη από τον κ. Βενιζέλο, ήσασταν εσείς. Και είπα ότι πληροφορήθηκα την άποψή σας, προτού μου τη θέσετε υπόψη και εδώ στο Κοινοβούλιο και από ένα δημοσίευμα κάποιας εφημερίδας, θα την ονομάσω, της "ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑΣ". Ήσασταν ο μόνος, ο οποίος στην Επιτροπή Αναθεώρησης του Συντάγματος, είναι ακριβές αυτό, δεν δεσμευθήκατε με την αρχική πρόταση του ΠΑΣΟΚ για τις εκατόν πενήντα (150) και μια (1) ψήφους. Δεν μπορούμε όμως, κύριε...

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Σήμερα ακούω όμως ότι δεν συμφωνείτε.

ΦΩΤΗΣ ΚΟΥΒΕΛΗΣ: Ναι, ακριβώς. Είναι η κατάλληλη στιγμή ...

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Οφείλατε, λοιπόν, μία απάντηση γι' αυτό.

ΦΩΤΗΣ ΚΟΥΒΕΛΗΣ: Είναι η κατάλληλη στιγμή στη συζήτηση επί των άρθρων, από τον ειδικό αγορητή του Συνασπισμού, να πληροφορηθείτε τη θέση του κόμματός μας.

Εμείς είπαμε ότι διαφωνούμε με την πρότασή σας, διότι

αυτός ο ατελείωτος αριθμός ψηφοφοριών θα επιφέρει –δεν θα επαναλάβω τα επιχειρήματά μου, άλλωστε είμαι και εκτός χρόνου– μια θεσμική χαλάρωση και θα οδηγήσει σε αποδυνάμωση του θεσμού του Προέδρου της Δημοκρατίας. Δεν υιοθετούμε επομένως την πρότασή σας, δεν ψηφίζουμε για την αναθεώρηση του άρθρου 32, διότι η πρόταση για αναθεώρηση του άρθρου 32, κύριε Υπουργέ της Δικαιοσύνης...

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Η διαφορά μας είναι ότι δεν μου απαντήσατε.

ΦΩΤΗΣ ΚΟΥΒΕΛΗΣ: Όχι, η διαφορά μας είναι πέραν αυτού, το οποίο είπα. Είναι και σε τούτο: Εμείς φοβούμεθα ότι θέλει η Κυβέρνηση την αναθεώρηση του άρθρου 32 και ζητάει εξουσιοδότηση και εντολή από τα κόμματα, και τότε δεν ξέρουμε τι περιεχόμενο θα αποκτήσει στην άλλη Βουλή αυτό το άρθρο, αν αναθεωρηθεί...

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Και πάλι διαφωνούμε. Δεν μου δώσατε μία απάντηση...

ΦΩΤΗΣ ΚΟΥΒΕΛΗΣ: Σας είπα, κύριε Υπουργέ. Δεν είμαι σαφής; Δεν το καταλάβατε;

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Εδώ; Μα εγώ δεν μίλησα ενώπιον της Βουλής γι' αυτά που είπα. Σας κάλεσα, σας παρακάλεσα και είπα ότι σκοπεύω να κάνω αυτήν την πρόταση. Συμφωνείτε; Και δεν μου απαντήσατε. Σήμερα σας ακούω, ενώ οφείλατε να απαντήσετε. Αυτή είναι η δική μου γνώμη.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Ν. Κρητικός): Σας παρακαλώ να μη γίνεται διάλογος. Έχει περάσει ο χρόνος του εισηγητή του Συνασπισμού.

ΦΩΤΗΣ ΚΟΥΒΕΛΗΣ: Κύριε Υπουργέ, σήμερα είχαμε Κοινοβουλευτική Ομάδα, διασκεφθήκαμε, είδαμε την πρότασή σας και με πάρα πολύ υπεύθυνο τρόπο στην Ολομέλεια ακούσατε την άποψή μας.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Ν. Κρητικός): Ο κ. Αναστάσιος Ιντζές, ειδικός εισηγητής του Δημοκρατικού Κοινωνικού Κινήματος, έχει το λόγο.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΙΝΤΖΕΣ: Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, είχαμε υποστηρίξει ως Δημοκρατικό Κοινωνικό Κίνημα και στην Επιτροπή Αναθεώρησης και στην Ολομέλεια, όταν μιλήσαμε επί της αρχής για την αναγκαιότητα αναθεώρησης του Συντάγματος, ότι δύο είναι τα άρθρα, για τα οποία επιχειρείται αυτή η αναθεώρηση.

Το ένα άρθρο είναι το 28, σε συνδυασμό με το άρθρο 36 του Συντάγματος, που αναφέρεται στον τρόπο ψήφισης διεθνών συμβάσεων, που παραχωρούν κυριαρχικά δικαιώματα της χώρας σε διεθνείς οργανισμούς και το δεύτερο άρθρο αναφέρεται στην εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Όσον αφορά το άρθρο 28, επειδή υπάρχει ικανότητα πλειοψηφία για να λειτουργήσει το άρθρο 28, όπως είναι και σήμερα, είναι επιβλητικός ο λόγος. Ο κύριος λόγος που επιχειρείται η αναθεώρηση, είναι το άρθρο 32, δηλαδή η αποσύνδεση της εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας με τη διάλυση της Βουλής. Γι' αυτό είχαμε υποστηρίξει ότι οι λόγοι αυτής της προσπάθειας αναθεώρησης είναι μικροκομματικοί, κοντόφθαλμοι και εξυπηρετούν πρόσκαιρες κομματικές σκοπιμότητες.

Και αυτό φαίνεται από τις αλληπάλληλες προτάσεις που γίνονται στο Σώμα από την Πλειοψηφία, πώς θα βρει τρόπο να εξασφαλίσει συναίνεση του Σώματος, για να θεωρηθεί αναθεωρητέα η διάταξη του άρθρου 32 του Συντάγματος.

Θα απαριθμήσω επί τροχάδην και θα πω ότι γι' αυτό είναι ασαφέστατα διατυπωμένο το άρθρο 32, διότι μέχρι τώρα είμαστε μάρτυρες τριών ή και τεσσάρων εκδοχών. Εγώ πιστεύω ότι καμία από αυτές τις εκδοχές, που έχουν προταθεί από το ΠΑΣΟΚ, δεν θα έχει σχέση με αυτήν που θα προτείνει, αν τυχόν και στην Αναθεωρητική Βουλή, που θα προκύψει μετά τις εκλογές, είναι πλειοψηφία το ΠΑΣΟΚ.

Πρώτα εκροτάθη η εκλέγεται ο Πρόεδρος με απόλυτη πλειοψηφία, μετά από μικτό εκλεκτορικό Σώμα και μετά με ατέρμονες ψηφοφορίες. Είναι αυτή που πρότείνει και ο κύριος Υπουργός, ο οποίος πράγματι είχε διαφωνήσει και στην Επιτροπή με το εκλεκτορικό σώμα, που του είχε προτείνει ο

κ. Ροκόφυλλος και περίπου το είχε κάνει αποδεκτό και ο κ. Βενιζέλος.

Εμείς πιστεύουμε ότι, όταν ασχολούμαστε με το Σύνταγμα, πρέπει να είμαστε σοβαρότεροι και να νομοθετούμε για το μέλλον, να κάνουμε ένα κείμενο τέτοιο, που να αντέχει στο χρόνο και να προβλέπει τις δυνατές εξελίξεις σ' ένα βάθος χρόνου δέκα, είκοσι, τριάντα ετών.

Κυρίες και κύριοι συναδελφοί, μου κάνει εντύπωση η αγωνιώδης προσπάθεια του ΠΑΣΟΚ, της σημερινής πλειοψηφίας της Βουλής να αποφύγει τις εκλογές. Και επειδή εμείς πιστεύουμε ότι πράγματι όλες οι εξουσίες πηγάζουν από το λαό, αυτό να μην είναι γράμμα κενό, αλλά σε κρίσιμες καμπές του πολιτικού μας βίου ή σε κρίσιμες στιγμές δοκιμασίας λειτουργίας του πολιτεύματός μας, τον τελευταίο λόγο πράγματι να τον έχει ο λαός. Και η εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας δεν είναι απλώς ένα κάποιο επεισόδιο, κάποια απασχόληση της Βουλής για να εκλέξει κάποιο όργανο. Είναι το κορυφαίο όργανο της εκτελεστικής εξουσίας και είναι ο παραστάτης διεθνώς του κράτους μας. Δεν πρέπει να τον υποτιμάμε.

Και όταν η Βουλή, αυτό το αντιπροσωπευτικό σώμα, δεν βρίσκει μία συμφωνία σ' ένα πρόσωπο, ώστε να επιτευχθεί ο αναγκαίος υπό του Συντάγματος προβλεπόμενος αριθμός ψήφων, δηλαδή τα 3/5, πρέπει πράγματι τον τελευταίο λόγο να τον έχει ο λαός. Έτσι, στην πράξη και αενάως επιβεβαιώνεται ότι ο λαός είναι η πηγή κάθε εξουσίας. Και ο λαός δεν θα εκφράζει αυτήν την απολυτότητα πηγής εξουσίας μόνο ευκαιριακά. Σε κρίσιμες στιγμές θα τέμνει αυτός τη διαφορά.

Και όταν, είτε μετά από τρεις είτε μετά από πέντε –πάντως όχι ατερμόνως– διαπιστωθεί ότι υπάρχει αδυναμία ανάδειξης του ανωτάτου άρχοντος, του Προέδρου της Δημοκρατίας, πρέπει τον τελευταίο λόγο να τον έχει η Βουλή. Και εάν η πλειοψηφία, που δεν κατόρθωσε να εκλέξει Πρόεδρο, απωλέσει αυτήν την πλειοψηφία μετά τις εκλογές, σημαίνει ότι υπήρχε ήδη και δυσαρμονία μεταξύ Βουλής και λαού. Έμμεσα, δηλαδή, είναι πάλι μία δοκιμασία αντανάκλασης αντιπροσωπευτικού Σώματος και αντιπροσωπευμένου λαού, γι' αυτό και εμμένουμε ότι πρέπει να μην θεωρηθεί αναθεωρητέα η διάταξη του άρθρου 32 του Συντάγματος.

Πρέπει να μείνει ως έχει σήμερα, για να λύσει τη διαφορά, για να λύσει το αδιέξοδο, αν τυχόν προκύψει, ο λαός. Στη μη συμφωνία σ' ένα πρόσωπο που θα συγκλίνουν τα 3/5 της Βουλής, τον τελευταίο λόγο να τον έχει ο λαός. Η Βουλή που εκλέγεται τότε, δηλαδή το αποτέλεσμα των εκλογών, έχει σχέση και με τη συμπεριφορά των κομμάτων στον τρόπο ανάδειξης ή στην πορεία προς αδιέξοδο εκλογής Προέδρου της Δημοκρατίας.

Θα πω ένα παράδειγμα. Πράγματι για πρώτη φορά η Βουλή το Νοέμβριο του 1989 αν θυμάμαι καλά –ας με διορθώσουν οι συνάδελφοι, εγώ έλειπα τότε από τη Βουλή– δεν κατόρθωσε να εκλέξει Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Στις εκλογές του Απριλίου του 1990 που εξέλεξε πρώτο κόμμα τη Νέα Δημοκρατία, ο λαός γνώριζε ότι με την ψήφο που έδινε στη Νέα Δημοκρατία θα αναδείκνυε και Πρόεδρο της Δημοκρατίας τον Κωνσταντίνο Καραμανλή.

Έτσι, λοιπόν, σε κρίσιμες στιγμές λειτουργίας του πολιτεύματος, τη λύση θα τη δίνει κυριαρχικά, αυθεντικά και απόλυτα ο λαός, η πηγή κάθε εξουσίας. Γι' αυτό στην πρόταση αναθεώρησης του άρθρου 32 του Συντάγματος είμαστε αντίθετοι. Πιστεύω ότι στη δεύτερη συζήτηση που θα γίνει τον Ιούνιο, μετά από τριάντα ημέρες, αφού ψηφισθούν κατ' αρχήν οι προς αναθεώρηση διατάξεις, το ΠΑΣΟΚ θα φέρει και άλλη πρόταση. Δηλαδή και από τις παλινωδίες και από την ασάφεια και την αοριστία της διατύπωσης του προς αναθεώρηση άρθρου 32, σημαίνει ότι δεν έχει καταλήξει, ούτε την ενδιαφέρει. Απλώς την ενδιαφέρει αποκλειστικά και μόνο να αποφύγει τις εκλογές, να αποφύγει την κρίση του λαού.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΡΟΚΟΦΥΛΛΟΣ: Μα, έχουμε εκλογή Προέδρου της Δημοκρατίας, για να αποφύγουμε την κρίση;

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΙΝΤΖΕΣ: Ναι, το ξέρετε γιατί.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΡΟΚΟΦΥΛΛΟΣ: Πότε;

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΙΝΤΖΕΣ: Πολύ σύντομα, κύριε Ροκόφυλλε. Αλλιώς δεν θα αποφεύγατε όπως ο διάβολος το λιβάνι, τη σύνδεση αυτή. Ας γίνει αποσύνδεση εκλογής Προέδρου με διάλυση της Βουλής, όλα τα άλλα καλώς έχουν. Εμείς λέμε όχι.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΣ: Δηλαδή, θα είμαστε πλειοψηφία στις επόμενες εκλογές, όπως μας λέτε. Σας ευχαριστούμε.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΙΝΤΖΕΣ: Δεν το ξέρουμε αυτό. Μπορεί να έχουμε και σε δύο μήνες εκλογές. Το 2000 θα έχουμε εκλογή Προέδρου. Και σε μία διετία θα έχουμε δύο εκλογές.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Ν. Κρητικός): Ας σταματήσει ο διάλογος, παρακαλώ.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΙΝΤΖΕΣ: Και επειδή είναι βέβαιο ότι θα θέλατε πρόσωπο τέτοιο, που να είναι υποχρεωτικό σας, θέλετε να αποφύγετε τις εκλογές, σε αδιέξοδο εκλογής Προέδρου της Δημοκρατίας.

Όσον αφορά την ενότητα αυτή, πέρα από αυτήν τη διάταξη, που προτείνει, το ΠΑΣΟΚ δεν θα έχει καμία άλλη πρόταση.

Έχει και μερικές προτάσεις η Νέα Δημοκρατία. Εγώ συμφωνώ και το κόμμα μου το ΔΗ.Κ.ΚΙ. συμφωνεί ότι πράγματι πρέπει –άλλωστε το έχουμε ζητήσει και στην πράξη δυο φορές μέχρι τώρα– να μπορεί να συγκαλεί το Συμβούλιο των Αρχηγών των εν τη Βουλή κομμάτων ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, για να συζητήσουν θέματα εθνικά. Γι' αυτό στην πρόταση αυτή της Νέας Δημοκρατίας είμαστε σύμφωνοι.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ : Μόνο σ' αυτή, κύριε συνάδελφε;

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΙΝΤΖΕΣ: Μόνο σ' αυτή.

Είμαστε επίσης σύμφωνοι –και αυτή είναι πρόταση και του ΠΑΣΟΚ, αν δεν κάνω λάθος– και στον τρόπο διαπίστωσης αδυναμίας άσκησης των καθηκόντων του Πρωθυπουργού. Νομίζω ότι είναι δική σας μόνο πρόταση.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ : Αυτή είναι και δική μας πρόταση.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΙΝΤΖΕΣ: Και σ' αυτή συμφωνούμε, γιατί πράγματι η ζωή απέδειξε...

ΧΡΗΣΤΟΣ ΡΟΚΟΦΥΛΛΟΣ: Είναι δική μας πρόταση.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΙΝΤΖΕΣ: Είναι και των δύο κομμάτων; Συμφωνώ απολύτως. Και τα δύο κόμματα κάνουν την πρόταση και περίπου συγκλίνουν. Έδειξε δηλαδή η ζωή ότι υπήρξε ένα αδιέξοδο, ευρέθη μία λύση το 1995, κάτ' οικονομίαν, συνταγματική και μη, εν πάση περιπτώσει, ήταν στα πλαίσια του Συντάγματος, αλλά απεδείχθη ότι πρέπει να υπάρχει ένας τρόπος να βγαίνουμε από τα αδιέξοδα.

Οι ατέρμονες ψηφοφορίες –επανέρχομαι και τελειώνω– για εκλογή Προέδρου Δημοκρατίας, πρώτον, ευτελίζουν και τον Ανώτατο Άρχοντα, δεύτερον, ευτελίζουν και το Σώμα και τρίτον, μετατρέπουν το Σώμα σε ένα τόπο συναλλαγής. Αλλά, και εάν μετά από πέντε, δέκα, είκοσι ψηφοφορίες καταλήξει σε ένα πρόσωπο, αφού εναλλαγούν υποψήφια πρόσωπα, το τελευταίο πρόσωπο, ανεξάρτητα της ουσιαστικής του αξίας, επιστημοσύνης, κοινωνικού κύρους κλπ., ήδη στην πράξη θα έχει υποτιμηθεί. Θα είναι λύση ανάγκης και προτίμησης, αφού παρέλθουν τρία, τέσσερα, πέντε, έξι κλπ. πρόσωπα ως υποψήφιοι.

Το τελευταίο –το είπα και όταν έγινε η γενική συζήτηση εδώ στη Βουλή για το Σύνταγμα την περασμένη εβδομάδα– είναι ότι όλοι μας –αλλά εμείς οι νομικοί περισσότερο– πρέπει σε κάθε ρύθμιση να βλέπουμε και το θεωρητικό –αλλά και στην πράξη συμβαίνει πολλές φορές– αδιέξοδο, γι' αυτό πρέπει να προβλεφθεί και εάν υπάρξει αδιέξοδο –αυτό το θεωρητικό– ατερμόνων εκλογών και μη επίτευξης αυτής της εκλογής, πρέπει να υπάρχει κάποια λύση και αυτή η λύση δεν είναι άλλη παρά η διάλυση της Βουλής και η απόφαση του κυρίαρχου λαού.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Ν. Κρητικός): Ο κύριος Υπουργός της Δικαιοσύνης έχει το λόγο.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Αλλάζω τακτική, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, γιατί αλλάζουν και οι συνθήκες.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Ν. Κρητικός): Κύριε Υπουργέ, θα κάνετε αγόρευση ή παρέμβαση;

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Θα κάνω παρέμβαση πέντε, έξι λεπτών, κύριε Πρόεδρε.

Κύριοι συνάδελφοι, είναι από τα κύρια και αποφασιστικά θέματα η αποσύνδεση της διάλυσης της Βουλής από την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας. Αυτό είναι το θέμα που έβαλε το ΠΑ.ΣΟ.Κ. Δεν επιτρέπεται από καμία λογική, όσο και να έχει παραδείγματα αυτή η λογική –που δεν έχει, περί του αντιθέτου έχει– αν συμβεί κάτι στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας μετά από μία εκλογή, έστω μιας εβδομάδας, δέκα ημερών, τριών μηνών, επάνω σε μια ορμή μιας κυβερνήσεως που είναι στην εξουσία, να εξαναγκάζεται ο ελληνικός λαός να προσέρχεται στις κάλπες, διότι δεν συμφωνούν τα κόμματα.

Αυτή είναι η αρχή μας. Ότι θέλουμε την αποσύνδεση. Από εκεί και ύστερα, αφέθη το θέμα να συζητηθεί. Δεν προβάλαμε ρητή, κατηγορηματική διάταξη, πώς την θέλουμε την αποσύνδεση. Είδαμε ότι όλα τα κόμματα θέλουν πλειοψηφία εκατόν ογδόντα (180) βουλευτών. Είδαμε την πολύ σωστή, ας επιτραπεί να πω και χρήσιμη, για να μην πω και σοφή άποψη, που ανέφερε ο κ. Σηφουνάκης. Δεν ήταν του κ. Σηφουνάκη η άποψη. Απλώς, εμείς δεν ξέραμε τα της Ιταλίας. Εγώ ήξερα μόνο ότι ήταν πάρα πολλές οι ψηφοφορίες για να εκλεγεί ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας με την απλή πλειοψηφία των εκατόν πενήντα ένα, όχι των 3/5 της Βουλής. Δεν συμφωνούσαν ούτε με την απλή πλειοψηφία.

Από εκεί και ύστερα αυτό το φαινόμενο, ή αυτή η πρακτική, πρέπει να μας κάνει και εμάς να βάλουμε κάποια τάξη. Εγώ ασμένως, όταν άκουσα στην Αίθουσα της Γερουσίας, που συνεδριάζαμε, την πρόταση του κ. Σηφουνάκη, να κάνουμε αλληπάλληλες ψηφοφορίες, τρεις τον αριθμό, όπως ορίζεται και στο Σύνταγμα, αλλά εάν δεν επιτευχθεί πλειοψηφία, τότε να αλλάζουν και τα της εκλογής πρόσωπα –να πηγαίνουμε σε άλλα πρόσωπα– είπα ναι, κάπου θα καταλήξουμε. Αλλά προκειμένου να διαλυθεί η Βουλή, διότι δεν καταλήγουμε, μη σώσει και καταλήξουμε, όποτε καταλήξουμε. Στο κάτω-κάτω πρέπει να υπάρχει και συνείδηση του καθενός "να καταλήγει". Δηλαδή, θα εκβιαζόμαστε; Δεν θα είναι η δική μας η Βουλή; Και δεν ξέρω αν αυτό παρουσιασθεί ποτέ και πότε θα παρουσιασθεί, αλλά εκβιάζεται η λαϊκή κυριαρχία, που είναι το θεμέλιο του πολιτεύματος κατά το άρθρο 1 του Συντάγματος, από το κέφι, το καπρίτσιο ή την κακοήθεια κάποιου ηγέτη κόμματος, ύστερα από πέντε, δέκα χρόνια; Να εκβιάζει "ναι, ή θα μου βάλετε αυτόν, ή θα διαλυθεί η Βουλή";

Αυτό είναι το θέμα. Από εκεί και ύστερα, αν διατύπωσα παράπονο στον κ. Κουβέλη, εμένα με βοήθησε η πρόταση του κ. Σηφουνάκη, την οποία επεξεργάστηκε και ο ίδιος με τους συνεργάτες μου. Την είπα στον κ. Βενιζέλο, την είπα και παραπάνω, προσηκόντως, και είπαμε, ναι. Αρκεί να επιτευχθεί η αποσύνδεση. Αυτό είναι το θέμα. Από εκεί και ύστερα, όλα τα άλλα, το να λέμε και να ξαναλέμε τα υπέρ και τα κατά, είναι περιττό. Είναι κομματικές αντιλήψεις σκληρές πάνω σε κομματικά θέματα, αλλά δεν είναι συνταγματική λύση. Τι βλέπτε δηλαδή; Γιατί θα κάνουμε εκλογές; Δεν βλέπω το λόγο αν έπαθε κάτι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας και δεν συμφωνούν τα κόμματα. Γιατί θα κάνουμε εκλογές;

Είναι αληθές ότι το θέμα το αφήσαμε ανοιχτό. Ο γενικός μας εισηγητής, ο καθηγητής του Συνταγματικού Δικαίου κ. Βενιζέλος, στον οποίο αφέθηκε η κοινοβουλευτική ομάδα και η Κυβέρνηση ακριβώς λόγω και πείρας, αλλά και διότι έχουν γίνει προτάσεις αναθεώρησης του Συντάγματος και από εμάς και από τη Νέα Δημοκρατία και κάποτε μαλώναμε ποιος εκινήθη πρώτος, και λέγαμε όχι εσείς, όχι εμείς, ότι θέλουμε αλλαγή ορισμένων συνταγματικών διατάξεων. Αλλά φτάνουμε τώρα στο κρίσιμο σημείο, που πρέπει να αποφασίσουμε. Δεν μπορούμε λοιπόν να επικαλούμεθα διάφορα ρητορικά σχήματα, ή ρητορικά παραδείγματα, γιατί άκουσα κάποιον καθηγητή πανεπιστημίου να λέει: τι βλέπτε να κάνουμε κάθε δέκα μήνες εκλογές, για να ανανεώνεται η εμπιστοσύνη του λαού προς την κυβέρνηση, ή να ανανεώνεται η εμπιστοσύνη της

κυβερνήσεως, όπως τη θέλει ο λαός. Αυτό το άμοιρο κράτος τι θα γίνει για το κέφι του καθενός; Είναι σοφή η διάταξη που λέει τέσσερα χρόνια η θητεία της Βουλής, πέντε χρόνια η θητεία του Προέδρου της Δημοκρατίας, ακριβώς για να μην πέφτει πάνω στα ίδια εκλογικά χρονικά διαστήματα.

Ήθελα να τα πω αυτά, για να κάνω έκκληση. Δεν νομίζω ότι η έκκληση αυτή θα βρει ώτα ευήκοα, αλλά εγώ θα τα διατυπώσω, να αποσυνδέσουμε το θέμα και να βρούμε τρόπο.

Για τα υπόλοιπα θα περιμένω να ακούσω όλους τους συναδέλφους και στο τέλος θα συμπληρώσω, αν χρειάζεται, βοηθώντας κι εγώ σ' αυτήν τη διαδικασία.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Ν. Κρητικός): Κύριοι συνάδελφοι, έχω την τιμή να ανακοινώσω στο Σώμα ότι πενήντα μαθητές και τρεις συνοδοί-καθηγητές του 7ου Τεχνικού Επαγγελματικού Λυκείου Πατρών παρακολουθούν τη συνεδρίασή μας, αφού προηγουμένως ξεναγήθηκαν στην έκθεση της αίθουσας "ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ".

Η Βουλή τους καλωσορίζει.

(Χειροκροτήματα από όλες τις πτέρυγες)

Ο κ. Ροκόφυλλος έχει το λόγο.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΡΟΚΟΦΥΛΛΟΣ: Αφού δεν υπάρχουν πολλοί Βουλευτές, ας έχουμε τουλάχιστον τους αγαπητούς νέους από την Πάτρα, για να ακούσουν αυτά που διεξάγονται ως συζήτηση στην Αίθουσα της Βουλής.

Αγαπητοί συνάδελφοι, το πρόβλημα που μας απασχολεί σήμερα, η αναθεώρηση της διάταξης του άρθρου 32 του Συντάγματος, που προβλέπει τον τρόπο εκλογής Προέδρου Δημοκρατίας, είναι πράγματι μια καίρια συζήτηση. Γιατί το σημερινό ισχύον Σύνταγμα του 1975 προβλέπει ότι, αν η Βουλή δεν καταφέρει με τη μαγική πλειοψηφία των 3/5 τουλάχιστον των μελών της, δηλαδή με εκατόν ογδόντα Βουλευτές στους τριακόσιους, να εκλέξει Πρόεδρο της Δημοκρατίας, τότε ούτε λίγο ούτε πολύ διαλύεται, ανακόπτεται, ακυρώνεται, ανατρέπεται η απόφαση του κυρίαρχου εκλογικού Σώματος για εκλογή μιας Βουλής για τέσσερα ολόκληρα χρόνια και μιας κυβέρνησης, που θα απολαμβάνει της εμπιστοσύνης της Βουλής για το ίδιο χρονικό διάστημα, ώστε να μπορεί να εφαρμόσει ένα πρόγραμμα, αν όχι μακράς, τουλάχιστον μέσης πνοής, με συνέπεια και με συνέχεια και όλα αυτά, γιατί κατά τη διάρκεια της διαδρομής συνέβη ένα ατύχημα στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, συνέβη ενδεχομένως κάποια αδόκητη παραίτησή του, ενδεχομένως και σκόπιμη.

Δεν μπορεί να αντιληφθεί κανένας ποια επιτέλους είναι αυτή η μεγάλη σκοπιμότητα, τι κρύβεται πίσω απ' αυτήν την πρωτοφανή για τα παγκόσμια συνταγματικά χρονικά, διάταξη, ότι θα πρέπει να διαλύεται η Βουλή, επειδή δεν καταφέρνει να εκλέξει Πρόεδρο Δημοκρατίας και μάλιστα Πρόεδρο Δημοκρατίας στερούμενο ουσιαστικών αρμοδιοτήτων.

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δεν έχει ουσιαστικές αρμοδιότητες. Όλες τις έχει η υπεύθυνη κυβέρνηση και αυτό είναι ηθελημένο από το πολίτευμά μας, όχι μόνο του Συντάγματος του 1975, αλλά και από τα προηγούμενα Συντάγματα. Είναι πικρή η εμπειρία που έχουμε από το 1915 με το διχασμό, όταν υπήρξαν δύο πόλοι, ο βασιλιάς από τη μια πλευρά, ανεύθυνος –υποτίθεται– και η υπεύθυνη απέναντι στο λαό κυβέρνηση, που ο κάθε ένας τράβαγε το δρόμο του και ατυχώς και αδοκίμως και απαραδέκτως ο τότε βασιλιάς Κωνσταντίνος θέλησε να αντιταχθεί στην κυρίαρχη απόφαση του έθνους.

Εγώ σας προκάλεσα, αγαπητοί συνάδελφοι της Νέας Δημοκρατίας, και την άλλη φορά, όταν μιλούσα επί της αρχής, να μου πείτε ένα Σύνταγμα χώρας, που προβλέπει μια τέτοια κύρωση εις βάρος του νομοθετικού Σώματος, που δεν καταφέρνει να εκλέξει Πρόεδρο Δημοκρατίας και μάλιστα με αυξημένη πλειοψηφία. Τέτοια κύρωση δεν υπάρχει ακόμα και όταν δεν τον εξέλεγε και με την κοινή πλειοψηφία, την απόλυτη, του πενήντα συν ένα, αλλά κατά μείζονα λόγο, όταν αξιώνονται πλειοψηφίες των 2/3 και σε τελευταία ανάλυση των 3/5.

Πέστε μου ένα Σύνταγμα χώρας. Μόνο εμείς παραδόξως το 1975 –δεν ξέρω σε ποιανού το μυαλό πέρασε αυτή η παράξενη ιδέα να βάλει έναν τέτοιον κανόνα στο Σύνταγμά

μας. Ίσως το έκαναν γιατί θέλησαν να περιβάλουν τον επίδοξο τότε Πρόεδρο της Δημοκρατίας –ο οποίος μετά από λίγα έτη εξελέγη– με μεγάλο κύρος, να σφικτεί η Βουλή για να βγάλει Πρόεδρο Δημοκρατίας, αλλιώς να τιμωρείται που δεν θα έχει εκλέξει τον Καραμανλή, Πρόεδρο Δημοκρατίας. Αυτό ήταν όλο το νόημα. Και επαναλαμβανω και πάλι την πρόκληση προς τους αγαπητούς συναδέλφους της Νέας Δημοκρατίας, που τόσο εμβριθώς ασχολούνται με τα συνταγματικά προβλήματα, να μου πουν ένα άλλο Σύνταγμα οποιασδήποτε χώρας που περιέχει αυτό τον παγκοσμίως καινοφανή κανόνα.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ: Γιατί δεν τροποποιήσατε τη διάταξη αυτή το 1985;

ΧΡΗΣΤΟΣ ΡΟΚΟΦΥΛΛΟΣ: Μπορεί να κάναμε και εμείς παραλείψεις, κύριε συνάδελφε. Δεν είναι σπουδαίο πράγμα. Έφθασε η ώρα όμως να τις επανορθώσουμε.

Εμείς λέμε τώρα ότι πρέπει αυτήν τη θρυαλλίδα στο πολίτευμα –γιατί δεν είναι δυνατό να έχουμε ενδεχομένως συνεχείς επαναληπτικές διαλύσεις της Βουλής για το ίδιο ζήτημα– να την αναθεωρήσουμε. Να αποκόψουμε τον ομφάλιο λώρο, να ανατρέψουμε αυτήν τη σχέση και να απεξαρτήσουμε τη διάλυση της Βουλής από την ενδεχόμενη μη εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Δεν μπορεί, επομένως, να υπάρξει δεύτερη γνώμη ότι επιβάλλεται και εμείς να απαλείψουμε αυτήν την ανώμαλη διάταξη απ' το πολίτευμά μας και να επανέλθουμε σ' αυτό που λένε όλα τα πολιτεύματα της γης, να μην προβλέψουμε υποχρεωτική διάλυση της Βουλής για μόνο το λόγο ότι δεν κατέσται δυνατή από το νομοθετικό σώμα η εκλογή Προέδρου Δημοκρατίας.

Βεβαίως, από την ώρα που θα το πούμε αυτό, ανακύπτει ένα δεύτερο ζήτημα, με ποιον τρόπο θα εκλέξουμε τον Πρόεδρο Δημοκρατίας. Και σ' αυτό το ζήτημα έχουν υποστηριχθεί διάφορες γνώμες. Θα σας τις αναφέρω για την πληρότητα της συζήτησης.

Πρώτη γνώμη που υποστηρίχθηκε στην Ελλάδα ήταν να μη χρειάζεται τόσο αυξημένη πλειοψηφία, αλλά να φτάνει, η απλή απόλυτη πλειοψηφία των εκατόν πενήντα ένα Βουλευτών. Αυτό θεωρητικά θα μπορούσε να νομομοποιήσει εκλογή Προέδρου Δημοκρατίας. Όμως, εγώ πιστεύω –και νομίζω ότι αυτή η άποψη γενικεύθηκε πια– και γι' αυτό έχει εγκαταλειφθεί αυτή η ιδέα της εκλογής με μειωμένη πλειοψηφία των εκατόν πενήντα ένα Βουλευτών.

Νομίζω ότι εάν υπάρχει αυτή η δυνατότητα, το κόμμα της Πλειοψηφίας θα έχει τη βεβαιότητα ότι όποιον και να βάλει θα μπορεί να τον εκλέξει και επομένως θα έχει τον πειρασμό να προτείνει πρόσωπα που δεν θα μπορούν να έχουν μία γενικότερη ακτινοβολία και αποδοχή και δεν θα μπορεί να επιτύχουν γενικότερες συναινέσεις ή, εν πάση περιπτώσει, όποιος εκλεγεί μ' αυτήν την πλειοψηφία, τη δεδομένη εξουσία πλειοψηφία θα δίνει την εντύπωση κομματικού Προέδρου της Δημοκρατίας και επομένως δεν θα μπορεί να παίξει με αποτελεσματικότητα το ρόλο του, ως επιδιαιτητής μεταξύ των κομμάτων, ως ρυθμιστής του πολιτεύματος.

Υπήρξε δεύτερη αξιολογή πρόταση, η οποία λέγει ότι αφού η Βουλή δεν μπορεί να φθάσει το μαγικό αριθμό 180, τότε θα πρέπει να καταφεύγουμε στο λαό, να κάνουμε αυτό που λέγανε οι Ρωμαίοι *appellatio ad populum*. Δηλαδή, μεταξύ των δύο τελευταίων υποψηφίων που θα έχουν απομείνει στην τελευταία ψηφοφορία στη Βουλή, θα ψηφίζει ο λαός έναν από τους δύο και έτσι θα λύνεται το θέμα. Λύνεται πράγματι το θέμα χωρίς να ανακόπτεται η πραγμάτωση της λαϊκής κυριαρχίας και χωρίς να πλήττεται το κύρος του Προέδρου της Δημοκρατίας. Όμως αυτή η μέθοδος έχει σοβαρές παρενέργειες, αγαπητοί συνάδελφοι, διότι πρώτα-πρώτα θα απασχοληθεί ο λαός, θα σταματήσουν οι εργασίες της κοινωνίας για δεκαπέντε ημέρες, για ένα μήνα. Δεύτερο και σπουδαιότερο, οι δύο υποψήφιοι Πρόεδροι της Δημοκρατίας θα κάνουν συνεντεύξεις, θα μετάσχουν σε διαδηλώσεις, σε λαϊκές συνελεύσεις, θα υποστηρίξουν απόψεις και επιχειρήματα, γιατί πρέπει να εκλεγεί ο ένας και όχι ο άλλος και επομένως ουσιαστικά θα μετάσχουν με τον έναν ή με τον

άλλον τρόπο στην πολιτική επιχειρηματολογία, θα χρωματισθούν, γιατί ο καθένας από αυτούς θα θελήσει να προσελκύσει τμήμα οπαδών που ανήκει στο άλφα, στο βήτα, στο γάμμα κόμμα. Και έτσι θα βγουν χαρακτηρισμένοι.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΕΠΟΝΗΣ: Δηλαδή, κύριε συνάδελφε, δεν μπορεί να είναι υποψήφιος κάποιος με δεδομένη κομματική τοποθέτηση;

ΧΡΗΣΤΟΣ ΡΟΚΟΦΥΛΛΟΣ: Βεβαίως, αλλά είδατε μέχρι τώρα, αγαπητέ μου συνάδελφε κύριε Πεπονί, ότι κανένας Αρχηγός εν ενεργεία δεν απετόλμησε να θέσει υποψηφιότητα. Το φαινόμενο Καραμανλή ήταν διότι ήθελε να απέλθει, ήταν ήδη δύναμι εκτός αρχηγίας.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΙΝΤΖΕΣ: Ο Καραμανλής ήταν άχρους; Ο Τσάτσος ήταν άχρους; Ο Στεφανόπουλος είναι άχρους;

ΧΡΗΣΤΟΣ ΡΟΚΟΦΥΛΛΟΣ: Αν ο κύριος Πρόεδρος μου δώσει χρόνο, ευχαρίστως να σας απαντήσω.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Ν.Κρητικός): Οχι. Παρακαλώ, να περιοριστούμε στο θέμα μας.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΡΟΚΟΦΥΛΛΟΣ: Άχρους δεν είναι, αλλά δεν ήταν και κομματικά τονισμένος, όταν έθετε υποψηφιότητα ο κ. Στεφανόπουλος. Απόδειξη ότι το κόμμα, από το οποίο προήρχετο και από το οποίο είχε λάβει το χρωματισμό, τον κατεψήφισε με πολύ έντονο τρόπο και απεκάλεσε μάλιστα προδότες της λαϊκής εντολής κάποιο τμήμα της ίδιας παράταξης της Πολιτικής Άνοιξης, ακριβώς γιατί εκείνο θέλησε να το τιμήσει με την ψήφο του. Επομένως ας αφήσουμε αυτές τις εξυπνάδες και να κοιτάξουμε το θέμα κατάματα.

Το μεγαλύτερο πρόβλημα όμως για μένα δεν είναι αυτά τα δυο που σας είπα. Είναι ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, που θα λάβει νωπή την εντολή από το λαό με εκατομμύρια ψήφους στο όνομά του, να είστε βέβαιοι ότι θα έχει τον έντονο πειρασμό, ενδεχομένως και τη δυνατότητα, να αποτελέσει ή να ισχυρισθεί ότι αποτελεί αυτοδύναμο πόλο του πολιτεύματος και να θελήσει να αναμειχθεί στις πολιτικές διαμάχες, να μην περιορισθεί στον αποστειρωμένο από πολιτικές ευθύνες ρόλο που το δίνει το πολίτευμά μας και που προσήκει στα κοινοβουλευτικά πολιτεύματα.

Θα μπορούσε βέβαια να γίνει. Δεν λέγω ότι είναι απαράδεκτο. Ήδη η Αυστρία, αλλά και άλλες χώρες, έχουν τέτοιο σύστημα, χωρίς να έχουμε τις αλλοιώσεις με τις οποίες προσπάθησε να μας φοβήσει ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος της Νέας Δημοκρατίας. Δεν λέγω ότι είναι απαράδεκτο. Ισχυρίζομαι όμως ότι παρουσιάζει σοβαρές παρενέργειες. Και σε μια χώρα όπως η Ελλάδα όπου η ύπαρξη δύο πόλων, ρυθμιστής του πολιτεύματος, ανώτατος άρχων από τη μια μεριά και Βουλή από την άλλη είχε δημιουργήσει διχασμό εθνικά καταστροφικό, καλό είναι να αποφύγουμε τέτοιες καινούριες περιπέτειες.

Υπάρχει μία τρίτη λύση, η οποία υποστηρίχθηκε και η οποία υποστηρίζεται σθεναρώς: Αφού ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας έτσι και αλλιώς δεν έχει ουσιαστικές αρμοδιότητες και αφού πρέπει, εν πάση περιπτώσει, η Βουλή να διευκολυνθεί στο να καταλήξει σε μια εκλογή, ας πάμε σε ατελείωτο αριθμό εκλογών μέχρις ότου κάποιος από όλους –και μάλιστα με εναλλαγή των προσώπων των υποψηφίων– μπορέσει και συγκεντρώσει την πλειοψηφία της Βουλής, έστω και από κόπωση.

Είναι το ιταλικό παράδειγμα, το οποίο δεν νομίζω ότι είναι πολύ ελπιδοφόρο ούτε πολύ στιλπνό, αλλά αποτελεί μια κάποια λύση. Αν μάλιστα αυτός θα συνδυαζόταν –γιατί νομίζω ότι θα χρειαστεί να συνδυαστεί– και με τη μυστική ψηφοφορία, έτσι ώστε οι Βουλευτές κυρίαρχα να αποφασίζουν για ένα προσωπικό ζήτημα, εμείς καλά κάναμε το 1986 και μετατρέψαμε την ψήφο για τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας από ανώνυμη, από μυστική, σε φανερή. Γιατί τότε προείχε –και προέχει ακόμα μέχρι σήμερα– το πολιτικό ζήτημα, αν θα διαλυθεί ή όχι η Βουλή. Αν θα συνεχίσει η Βουλή τον κανονικό της ρόλο και η Κυβέρνηση το ίδιο ή θα πάμε σε εκλογές. Αυτό ήταν και είναι κατ'εξοχήν πολιτικό ζήτημα. Και γι'αυτό, ορθώς με την αναθεώρηση του 1985–1986 αποφασίσαμε και είπαμε ότι οι Βουλευτές πρέπει να αποφασίζουν υπεύθυνα

γι'αυτό το θέμα.

Τώρα όμως που δεν θα έχουμε τέτοιες συνέπειες, δεν θα διαλύεται η Βουλή, λογικό είναι τότε να αναχθούμε στον τρόπο της μυστικής ψηφοφορίας. Στο κάτω της γραφής, γιατί για τον Πρόεδρο της Βουλής αποφασίζουμε με μυστική ψηφοφορία, γιατί για όλα τα προσωπικά θέματα λέει το Σύνταγμά μας και λένε και τα συντάγματα όλου του κόσμου "αποφασίζουμε με μυστική ψηφοφορία"; Αφού λοιπόν πρόκειται απλά για εκλογή του καταλληλότερου κατά τη γνώμη μας προσώπου, μπορούμε αυτό να το κάνουμε με μυστική ψηφοφορία, έτσι ώστε αντί να έχουμε δέκα, είκοσι, πενήντα ή εκατό ψηφοφορίες για τον Πρόεδρο της Βουλής, να είστε βέβαιοι ότι με μυστική ψηφοφορία και την αναγκαία ανάκτηση της αυτοκυριαρχίας –όπως τη θέλει το Σύνταγμα, το άρθρο 51– των Βουλευτών, για να ψηφίζουν κατά συνείδηση ως εκπρόσωποι του έθνους, θα βρούμε ευκολότερα λύση.

Υπάρχει και η τέταρτη λύση, την οποία εγώ ως αιρετική προσωπική άποψη είχα υποστηρίξει και την οποία θα υποστηρίξω και πάλι παρουσιάζοντάς την.

Αυτή η άποψη λειοτομάει το εξής: Εάν οι Βουλευτές, οι τριακόσιοι Βουλευτές, οι εκλεγμένοι εκπρόσωποι του έθνους, δεν καταφέρουν με την πρώτη, με τη δεύτερη, με την τρίτη και τελευταία ψηφοφορία να φτάσουν σε γόνιμη εκλογή Προέδρου Δημοκρατίας, ε, τότε να συνεχίζεται μέσα σε μια εβδομάδα ένα ευρύτερο εκλεκτορικό σώμα, στο οποίο δίπλα από τους Βουλευτές θα υπάρχουν και άλλοι αιρετοί εκπρόσωποι του ελληνικού λαού, προϊόντα της κυρίαρχης θέλησής του και της καθολικής του ψηφοφορίας, δηλαδή όπως είναι οι ευρωβουλευτές, οι νομάρχες και οι δήμαρχοι των μεγαλύτερων ελληνικών πόλεων, είτε είναι τριακόσιοι όλοι αυτοί και επομένως μαζί με τους Βουλευτές το εκλεκτορικό Σώμα θα είναι εξακόσιοι, είτε είναι εκατόν πενήντα είτε είναι κάποιος αριθμός που θα αποφασίσουμε. Θα αποφασίζει άπαξ διά παντός, μεταξύ των δύο υποψηφίων στους οποίους θα έχει καταλήξει η άγונה προσπάθεια εκλογής Προέδρου της Δημοκρατίας από τη Βουλή.

Τώρα, θέλω να σας πω ότι πολλούς τους ξενίζει. Μα, είναι δυνατόν δίπλα στους Βουλευτές να βάλουμε άλλους εκπροσώπους, που δεν αντιπροσωπεύουν ολόκληρο το έθνος, αλλά ορισμένη περιφέρεια; Ε, και όμως στο ιταλικό παράδειγμα, που πολύ σωστά επικαλέστηκε ο κ. Σηφουνάκης για τη στήριξη της άποψής του, υπάρχει όχι στο τέλος και επικουρικά, αλλά από την αρχή, δίπλα στους Βουλευτές και τους γερουσιαστές, ψηφίζουν από την αρχή και αιρετοί εκπρόσωποι των περιφερειών, που είναι ο τρίτος βαθμός τοπικής αυτοδιοίκησης στη γειτονική Ιταλία. Και πρέπει να σας πω ακόμη ότι στη Γαλλία έτσι, μένα τέτοιο εκλεκτορικό σώμα εκλέχθηκε το 1958 Πρόεδρος της Γαλλικής Δημοκρατίας, ο Ντε Γκώλ.

Έχουμε λοιπόν παραδείγματα δυνατά από τον ευρωπαϊκό χώρο, ώστε να μη μας ξενίζει. Και στο κάτω της γραφής, αν πρόκειται να διαλυθούμε, γιατί δεν καταφέραμε να εκλέξουμε Πρόεδρο της Δημοκρατίας, καλύτερο είναι να συνευρεθούμε στην ίδια Αίθουσα με άλλους εκπροσώπους του ελληνικού λαού, διδοντας έτσι και μια –αν θέλετε– εντύπωση ότι και εκείνοι κάτι εκπροσωπούν στην Ελλάδα. Όχι μόνο την περιοχή τους, όχι μόνο την Ελλάδα για την Ευρωβουλή, αλλά είναι και εκείνοι σε κάποιο βαθμό μ'αυτόν τον επικουρικό τρόπο εκπρόσωποι του έθνους και μπορούν να ψηφίσουν μαζί μας.

Πάντως, για να τελειώσω, θα ήθελα να πω ότι οι υπόνοιες του αγαπητού μου ειδικού εκπροσώπου του ΔΗ.Κ.ΚΙ. Τάσου Ιντζέ και μερικών άλλων, που τις έχω δει καμιά φορά και στις εφημερίδες, ότι υποκρύπτεται κάποια σκοπιμότητα του ΠΑΣΟΚ, ότι τάχα υποκρύπτεται κάποια ανομολόγητη σκοπιμότητα του ΠΑΣΟΚ με αυτήν την πρόταση, είναι κυριολεκτικά αστείες. Διότι απλούστατα έτσι κι αλλιώς και να δεχθείτε με εκατόν ογδόντα (180) Βουλευτές αυτή μας την πρόταση, πάλι η αναθεώρηση θα γίνει από την Αναθεωρητική Βουλή που θα εκλεγεί το 2000. Θέλετε να εκλεγεί πιο νωρίς, το 1999; Πάλι το ίδιο είναι. Ανάγεται στο μέλλον και επομένως σε πολύ μακρινά πράγματα.

Δεδομένου ότι θα ψηφιστεί τώρα με εκατόν πενήντα ένα

Βουλευτές, θα πρέπει να έχουμε στην επόμενη Βουλή εκατόν ογδόντα Βουλευτές. Ή φοβάστε τόσο πολύ ότι θα έχουμε εκατόν ογδόντα, ή πρέπει να ομολογήσετε ότι κάνετε ένα ψεύτικο παιχνίδι, διότι με εκατόν ογδόντα εκλέγουμε οποιονδήποτε Πρόεδρο Δημοκρατίας θέλουμε. Δεν έχουμε ανάγκη από την αναθεώρηση του άρθρου 32 του Συντάγματος.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Καλό θα είναι λοιπόν να σταματήσουν οι πονηρίες, να αντιμετωπίσουμε με σοβαρότητα, με ψυχραιμία και με αίσθηση ευθύνης απέναντι στο πολίτευμά μας αυτό το σημαντικό θέμα. Δεν έχει σημασία ότι μέχρι τώρα δεν υπήρξαν μεγάλα προβλήματα με την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας, ή, αν θέλετε, με την άγωνα προσπάθεια εκλογής Προέδρου της Δημοκρατίας, σημασία έχει το μέλλον και νομοθετούμε για τα προσεχή τριάντα, σαράντα, πενήντα χρόνια με την αναθεωρητική μας πρόταση.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Ν.Κρητικός): Σας παρακαλώ, κύριε Ροκόφυλλε, τελειώσατε.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΡΟΚΟΦΥΛΛΟΣ: Και δεν μπορεί να αποκλείσει κανείς επανειλημμένα "ατυχήματα" στο πρόσωπο του Προέδρου της Δημοκρατίας, ή κάποιες ύποπτες περιέργες ή πεισματάρικες παραιτήσεις, έτσι ώστε να ακυρώνεται κάθε φορά η λαϊκή κυριαρχία, να αναιρείται η ομαλή ροή του κοινοβουλευτικού μας βίου, μόνο και μόνο γιατί στο πρόσωπο του Προέδρου της Δημοκρατίας, το οποίο βεβαίως το τιμούμε, βεβαίως είναι σεβαστό, δεν νομίζω όμως ότι είναι τέτοιας βαρύτητας ουσιαστικής, ώστε να προκαλεί από μόνο του τη διάλυση της Βουλής και την ανατροπή του αποτελέσματος της λαϊκής κυριαρχίας.

Σας ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Ν.Κρητικός): Ο ειδικός εισηγητής της Νέας Δημοκρατίας κ.Επαμεινώνδας Ζαφειρόπουλος έχει το λόγο.

ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΔΑΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ: Κύριοι συνάδελφοι, ο Ανδρέας ο Ζούλας σε ένα άρθρο που είχε γράψει στην "ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ" -νομίζω εδώ και δύο χρόνια- έλεγε ότι το ΠΑ.ΣΟ.Κ. αντιμετωπίζει την αναθεώρηση του Συντάγματος ως προκάλυμμα των κομματικών του επιδιώξεων.

Αποδεικνύεται σήμερα σε όλο της το μεγαλείο η "Ιθάκη" σας. Είσατε μία Πηνελόπη με πάρα πολλούς μνηστήρες, έρχεται ο Οδυσσέας και δεν ξέρετε τι να κάνετε.

Σήμερα ανακαλύψατε τον εκσυγχρονισμό. Είχατε πει κάποτε ότι ο εκσυγχρονισμός δεν είναι άλλος από το σοσιαλισμό. Και όταν κάποτε ανακαλύψατε ότι ο σοσιαλισμός εκφυλίστηκε με την εφαρμογή του, λέτε ότι είσατε εκσυγχρονιστές. Τέλος πάντων, διαλέξτε και πάρτε.

Εμείς κάναμε μία θετική πρόταση. Είμαστε αυτοί οι οποίοι από το 1993 διαπιστώσαμε την ανάγκη αναθεωρήσεως ορισμένων διατάξεων του Συντάγματος. Το ερέθισμα δε αυτό το είχαμε πάρει όταν το 1985-1986 αναθεωρήσατε το Σύνταγμα, δώσατε όλες τις εξουσίες στον Πρωθυπουργό, καταστήσατε το πολίτευμα πρωθυπουργικοκεντρικό και κατ'επίφαση ότι ήταν Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία. Από το 1993 πρώτοι είπαμε ως κυβέρνηση ότι πρέπει να αναθεωρηθούν οι διατάξεις του Συντάγματος.

Έκτοτε και κατά την περίοδο του 1994-1995 και κατά την περίοδο του 1996 και πάλι τις προτάσεις μας τις κάναμε και τις υποβάλαμε στο Σώμα με σαφήνεια προς το Κοινοβούλιο και στον ελληνικό λαό και δημόσια τις συζητήσαμε.

Εσείς όταν καταθέσατε τελικά κάποια πρόταση, η μόνη λέξη η οποία αναδεικνύεται μέσα από αυτήν την πρόταση είναι η λέξη "εκλογίκευση", αυτήν την εκλογίκευση την οποία λέτε και για το άρθρο 32 του Συντάγματος, χωρίς να έχετε θέση. Εμείς ευθέως είπαμε, κύριες και κύριοι συνάδελφοι, ότι το άρθρο 32 δεν το θίγουμε και θέλουμε να λειτουργήσει κατά αυτόν τον τρόπο.

Προσθέσαμε πάλι εκείνο το οποίο αναδείκνυε το Σύνταγμα του 1975: Την υπευθυνότητα και τις διακριτές χωριστές λειτουργίες του Προέδρου της Δημοκρατίας, του Πρωθυπουργού, της Κυβέρνησης και της Βουλής.

Βεβαίως, εσείς θελήσατε πάλι να φέρετε το ανεύθυνο όπως είπε ο κ. Ροκόφυλλος στου ανωτάτου άρχοντος, που ήταν ο βασιλεύς κάποτε. Αυτό θελήσατε πάλι να φέρετε στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

Μα, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας έχει ευθύνη για τη νομιμότητα τήρησης του Συντάγματος, εάν τηρήθηκαν οι προϋποθέσεις που πρέπει να υπάρχουν για την έκδοση των νόμων και εάν, όπως λέγεται, ήταν επιβεβλημένη και μπορούσε από νόμιμο όργανο να εκδοθεί μία πράξη. Αυτό το αφαιρέσατε και το δώσατε στον Πρωθυπουργό.

Ο καθηγητής ο κ. Μανιτάκης, όταν εσείς κάνατε αυτήν την αναθεώρηση το 1985-1986, είπε με απορία "Γιατί την κάνατε;". Γιατί δεν εμπεριείχε λέει, η προηγούμενη διάταξη του άρθρου 35 παράγραφος 1.2, υποπαράγραφοι κλπ. μία αυτοδύναμη προεδρική δυναμική, ικανή να αντιπαραταχθεί συνολικά προς την κοινοβουλευτική και να την παραμερίσει. Το λέει στην ερμηνεία του Συντάγματος στην έκδοση του 1996.

Βλέπετε, λοιπόν, ότι και ο ίδιος ο καθηγητής, ο κ. Μανιτάκης -και βεβαίως θα το ξέρει ο κ. Βενιζέλος- ήθελε πρώτα ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας να εγγυάται τη διατήρηση των συνταγματικών προϋποθέσεων για την ομαλή και αδιάτακτη πραγματοποίηση της λειτουργίας αυτού του θεσμού. Και δεύτερον, να ελέγχει τη νομιμότητα και τη συνταγματικότητα των μέσων που χρησιμοποιούνται από τα δύο κορυφαία πολιτειακά όργανα, την Κυβέρνηση και τη Βουλή και να βεβαιώνει, κυρώνοντας με την υπογραφή του ότι πράγματι τηρήθηκαν οι όροι που απαιτούνταν στο Σύνταγμα για την έκδοση των αναγκαιών πράξεων.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, πράγματι στα άρθρα αυτά από 32 μέχρι και 50 εστιάζεται το όλο θέμα στην εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας. Εμείς όμως θέσαμε θέμα για την επαναφορά ορισμένων αρμοδιοτήτων διακριτών, όπως είχαν ψηφιστεί στο Σύνταγμα του 1975.

Τι είχε πει τότε ο Κωνσταντίνος Καραμανλής; Γιατί απόρρησε ο κ. Ροκόφυλλος, "ποιος εγκέφαλος εφείρε αυτό και το έβαλε"; Κύριε Ροκόφυλλε φαίνεται, ότι κάποια κείμενα κάπου μας διδάσκουν ορισμένα πράγματα.

Είχε πει λοιπόν τότε ο Κωνσταντίνος Καραμανλής στην παντοδυναμία τη μεγάλη την οποία είχε το 1975, όταν τον ρώτησαν, γιατί καθιερώνει την έμμεση εκλογή του Προέδρου και γιατί δίνει αυτές τις αρμοδιότητες στον Πρόεδρο, που μπορούσε εκείνη την εποχή να καθιερώσει την άμεση εκλογή του Προέδρου και ίσως και να παραχωρήσει και άλλες ευρύτερες αρμοδιότητες στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

Βεβαίως, στο κόμμα το δικό μας εκφράστηκαν πάρα πολλές απόψεις. Εκφράστηκε η άποψη υπέρ της άμεσης εκλογής από τον κ. Μητσοτάκη, από τον κ. Δήμα, από πολλούς άλλους και από εμένα, που είχαμε προσχωρήσει σε αυτήν την άποψη. Όμως ως κόμμα συνταχθήκαμε στην πρόταση την οποία κάνουμε, και επιμένουμε στην έμμεση εκλογή, όπως την καθορίζει και την καθιερώνει το άρθρο 32.

Τι είπε, λοιπόν, ο Κωνσταντίνος Καραμανλής το 1975: Θα μου επιτρέψετε να το διαβάσω. Είναι από το λόγο του στη Βουλή, τότε είχε πει: "Με το σύστημα που καθιέρωσα, την έμμεση εκλογή, υποχρεώνω τα κόμματα να συνεργαστούν για την ανάδειξη του Προέδρου. Θέλησα να δώσω στο σύστημα αυτό περισσότερο ενωτικό παρά διαλυτικό στοιχείο ή χαρακτηριστήρα". Αυτά είχε πει, κύριε Ροκόφυλλε.

Αυτές οι δύο τελευταίες λέξεις, "διαλυτικό στοιχείο ή χαρακτηριστήρα", έπρεπε να είχαν προβληματίσει το 1985-1986, τόσο εσάς όσο και εμάς πάλι σήμερα, όχι όσον αφορά την κατεύθυνση, γιατί εμείς δεν μπορούμε να δώσουμε κατεύθυνση, να ορίσουμε, να καθορίσουμε. Αλλά εφόσον διαπιστώσαμε την ανάγκη αυτής της αναθεωρήσεως, να διαπιστώσετε και σεις και να έρθετε μαζί μας, -όπως διαπιστώσατε ότι πρέπει πράγματι να αναθεωρηθεί το άρθρο 32, που αφορά την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας- ότι πρέπει να έρθουν πάλι, δύο με τρεις διακριτές εξουσίες στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, ο οποίος πρέπει να ελέγχει τη νομιμότητα της λειτουργίας της λαϊκής κυριαρχίας, η οποία εκφράζεται με την Εθνική Αντιπροσωπεία.

Αυτές οι δυο λέξεις, λοιπόν, "να υπάρχει διαλυτικό στοιχείο ή χαρακτήρας", είναι το κορυφαίο που η λαϊκή βούληση, η λαϊκή κυριαρχία μας δίνει την εντολή να προσέξουμε και να υπερασπισθούμε μέσα στη Βουλή. Εδώ όμως την πρώτη μέρα ο εισηγητής του ΠΑ.ΣΟ.Κ. είπε στην Επιτροπή Αναθεώρησης του Συντάγματος, τέσσερις-πέντε εναλλακτικές προτάσεις εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας. Εμείς επιμένουμε στην ίδια. Αργότερα βελτιώθηκαν οι προτάσεις του ΠΑ.ΣΟ.Κ. και έγιναν μία, να γίνει με τρίτη ψηφοφορία, αλλά με τους 151 ψήφους, να μη διαλύεται η Βουλή, να αποσυνδέσουμε τη διάλυση της Βουλής από την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας, διότι -λέει- θα διεκόπτετο το κυβερνητικό έργο και θα ήταν εκβιαστικό για τον ελληνικό λαό, αν για την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας επροκηρύσσοντο εκλογές.

Εγώ θα σας έλεγα να προκηρυχθούν εκλογές, κύριε Ροκόφυλλε και κυρίες και κύριοι του ΠΑ.ΣΟ.Κ., και αν μπορούσαμε όλοι να συμφωνούσαμε να γίνει με εθνικές και άμεσες εκλογές, η εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας. Τότε όμως ένα φόβο έχω, μήπως υπήρχε διπολισμός εξουσίας, ο οποίος θα ήταν πραγματικός και τις διακριτές εξουσίες θα τις νόθευε.

Ο Σβώλος στο σύγγραμμά του το 1932 λέει ότι με την άμεση εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας δεν προσβάλλεται το πολίτευμα της Προεδρευομένης Κοινοβουλευτικής Δημοκρατίας, ούτε μεταβάλλεται σε Προεδρευομένη Δημοκρατία, απλώς διευρύνεται η βάση της λαϊκής κυριαρχίας. Αυτό το υποστηρίζει βεβαίως και ο καθηγητής Βολουδάκης στο σύγγραμμά του, αλλά εγώ επικαλούμαι τον κορυφαίο των συνταγματολόγων, τον Αλέξανδρο Σβώλο.

Όλοι όσοι πιστεύουμε στην άμεση εκλογή του Προέδρου, πιστεύουμε στην πραγματική βούληση της λαϊκής κυριαρχίας, στην πραγματική δύναμη την οποία πρέπει να έχει ο λαός, η οποία καθιερώθηκε ανέκκλητα ανεπιστρεπτί πλέον από το 1975 μέχρι σήμερα και όλοι οι Αρχηγοί της Νέας Δημοκρατίας την τηρήσαν, την τηρούν και θα την τηρήσουν ως κόρη οφθαλμού.

Είπε κάποιος συναδελφός ότι εκβιάζεται η λαϊκή κυριαρχία. Πότε εκβιάζεται η λαϊκή κυριαρχία; Όταν ζητάμε να γίνουν εκλογές μετά την τρίτη ψηφοφορία και αν δεν επιτευχθεί το αποτέλεσμα των 180 Βουλευτών που απαιτεί το άρθρο 32, ή όταν θέλετε αλληπάλληλες εκλογές και όπου φθάσουμε; Εάν φθάσουμε στις δέκα εκλογές μέσα σε ενάμιση χρόνο, δεν είναι νόθευση, δεν είναι εκβίαση αυτό της λαϊκής κυριαρχίας, η οποία μας έδωσε την εξουσία να ψηφίσουμε τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας με τις τρεις αλληπάλληλες εκλογές, άλλως να διαλύεται η Βουλή;

Πότε γίνεται, λοιπόν, εκβίαση; Διότι η λέξη εκβίαση θα πει "σε εκβιάζω". Πότε αρχίζει το κομματικό αλισβερίσι; Βεβαίως, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας εκτός από κορυφαίο πολιτικό πρόσωπο που είναι στην ενεργό πολιτική και παραιτείται και θέτει υποψηφιότητα εφόσον τον ζητηθεί και αν θέλει και ο ίδιος, μπορεί να είναι και κάποιο άλλο πρόσωπο κύρους των επιστημών, του στρατού, των επιχειρήσεων ή να είναι πανεπιστημιακός κλπ.

Εμείς στο σημερινό Πρόεδρο της Δημοκρατίας δεν τον ψηφίσαμε, όχι διότι είχαμε αντιπαράθεση στο πρόσωπό του. Ίσως είχαμε κάνει λάθος. Δεν τον ψηφίσαμε, διότι είδαμε τη δική σας συναλλαγή που πήγαινε να γίνει τότε. Αυτό είχε αποστασιοποιήσει τη Νέα Δημοκρατία από την ψήφιση του σημερινού Προέδρου της Δημοκρατίας.

Επομένως ποιος είναι ο εκβιασμός που θα υποστεί η λαϊκή κυριαρχία, αν τυχόν γίνει εκλογή για την ανάδειξη του Προέδρου τότε με 151 ψήφους; Γιατί; Διότι έχει ανανεωθεί η εντολή της λαϊκής κυριαρχίας με τη νέα Βουλή, η οποία έχει αναδειχθεί και μπορεί να γίνουν σχηματισμοί και πέραν των 151 που χρειάζεται τότε η τρίτη ψηφοφορία, για να εκλεγεί ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Μπορεί 180 ή 200 ή και παραπάνω Βουλευτές να ψηφίσουν τον υποδειχθέντα από ένα ή από τα δύο κόμματα- Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

Ας αφήσουμε λοιπόν όλα αυτά, που μέχρι τώρα προσπαθείτε να πείτε και να πείσετε την Εθνική Αντιπροσωπεία.

Κάνετε την πρώτη πράξη.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΡΟΚΟΦΥΛΛΟΣ: Πείτε μου μία διάταξη Συντάγματος άλλη χώρας, που να προβλέπει κάτι τέτοιο, όπως το άρθρο 32.

ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΔΑΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ: Αφήστε, κύριε Ροκόφυλλε, σας παρακαλώ. Στην Αυστρία, όπως και σε άλλες χώρες. Βεβαίως, έχετε δίκιο, διότι ανακαλύψατε τη φιλελεύθερη δημοκρατία σήμερα. Λέτε ότι εδώ και κανά δυο χρόνια την ανακαλύψατε. Όταν το φωνάζαμε εμείς και σας λέγαμε ότι οι λαοί έτσι πρέπει να ζήσουν, εσείς μας λέγατε να ζήσουμε με το καθεστώς του Γιαουζέλας.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΡΟΚΟΦΥΛΛΟΣ: Πέστε μου ένα λόγο, που θέλετε μια τέτοια διάταξη.

ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΔΑΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ: Μα, σας παρακαλώ, κύριε Ροκόφυλλε! Αφήστε με να τελειώσω. Εγώ σεβάστηκα το χρόνο σας. Σεβαστείτε και εσείς το χρόνο μου.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Ν. Κρητικός): Παρακαλώ, όχι διακοπές μέσα στην Αίθουσα.

ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΔΑΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ: Εσείς τι κάνετε; Την πρώτη φορά αφαιρέσατε όλες τις αρμοδιότητες από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Έρχεστε σήμερα και θέλετε να αφαιρέσετε και αυτό το στοιχείο, το οποίο είχε η Βουλή. Δηλαδή ένα πρόσωπο αντικειμενικό, ένα πρόσωπο κύρους, ένα πρόσωπο που απολαμβάνει της εμπιστοσύνης του ελληνικού λαού και της λαϊκής κυριαρχίας, θέλετε να το κομματικοποιήσετε και να το κάνετε πρόσωπο δικό σας.

(Στο σημείο αυτό την Προεδρική Έδρα καταλαμβάνει ο Δ' Αντιπρόεδρος της Βουλής κ. **ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΑΤΣΑΡΟΣ**)

Ξέρετε τι σας είπε ο Κωνσταντίνος Τσάτσος; Θα σας το διαβάσω και πάλι, για να μαθαίνετε και μερικά πράγματα και να τα θυμόσαστε. Ο Κωνσταντίνος Τσάτσος, ασκώντας κριτική, σας είπε τότε το 1986 το εξής: "Δεν πάνε να καταργήσουν μια εξουσία του Προέδρου, αλλά μία εξουσία του λαού". Επικαλείστε ότι δεν θέλετε να καταργήσετε τη λαϊκή κυριαρχία. Αυτήν πάτε να καταργήσετε. Και συνεχίζει: "Πάντως, οι υπερεξουσίες που σήμερα καταργούνται, δεν είναι υπερεξουσίες του Προέδρου. Είναι υπερεξουσίες του λαού και από αυτόν αφαιρούνται". Ο λαός είχε δώσει τις υπερεξουσίες αυτές. Αυτές τις διακριτές υπερεξουσίες τις είχε δώσει συνειδητά, για να ελέγχεται η πολιτική εξουσία. Γιατί, κύριοι συνάδελφοι του ΠΑ.ΣΟ.Κ., τη δυσαρμονία ποιος θα τη διαπιστώσει; Ο Πρωθυπουργός ο οποίος την έχει αφαιρέσει από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και την έχει αυτός; Και αυτός θα μπορούσε ποτέ να πει ότι ναι, υπάρχει δυσαρμονία μεταξύ λαϊκού αισθήματος, Βουλής κλπ. και πρέπει να προκηρυχθούν εκλογές; Ποιος θα το κάνει αυτό; Δεν διερωτηθήκατε ποτέ; Πότε θα φανούμε ειλικρινείς προς τον ελληνικό λαό;

Ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικόλαος Κατσαρός): Ο επίτιμος Πρόεδρος της Νέας Δημοκρατίας κ. Μητσοτάκης έχει το λόγο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ: Η συζήτηση απόψε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, εντοπίζεται κατά κύριο λόγο στα θέματα που συνδέονται με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Εγώ θα έλεγα, ως πρώτη παρατήρηση ότι υπάρχουν μέσα στο κεφάλαιο και πολλά άλλα θέματα και ίσως υπέρμετρα μας απασχολεί το θέμα αυτό, το οποίο άλλωστε είναι περίπου εξαντλημένο. Αλλά μια που ετέθη και μια που και εγώ έχω αναμειχθεί σ' αυτήν τη συζήτηση, θέλω ανακεφαλαιωτικά να τοποθετηθώ.

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας είναι ο ρυθμιστής του πολιτεύματος, είναι ο ανώτατος άρχων, είναι ο αρχηγός της εκτελεστικής εξουσίας. Δεν είναι ένα ιστορικό κατάλοιπο, όπως μας είπε περίπου ο κ. Βενιζέλος πρωτίτερα. Είναι βασικός παράγων του πολιτεύματος, ο οποίος παίζει και πρέπει να παίζει το δικό του ρόλο. Και ποιος είναι ο ρόλος του; Είναι ένα πρόσωπο το οποίο ασχολείται μόνο με τα εθμοτυπικά, που μοιράζει τα σπαθιά, όπως συνηθίζαμε να λέμε και δέχεται τους αρχηγούς των ξένων κρατών και τους παραθέτει γεύματα; Ή έχει και ουσιαστικό λόγο στην πορεία των πολιτικών πραγμάτων; Δεν υπάρχει αμφιβολία, κύριοι συνά-

δελφοί, ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας ως ρυθμιστής του πολιτεύματος και αρχηγός της εκτελεστικής εξουσίας και ανώτατος άρχων δικαιούται και οφείλει να έχει λόγο και το λόγο αυτό να τον εκφράζει.

Δεν ξεχνώ ποτέ ότι ο Γεώργιος Παπανδρέου στη σκληρότερη φάση της αντιπαράθεσής του με το θρόνο τότε, με το βασιλέα ανώτατο άρχοντα, έλεγε ο ίδιος ότι ο βασιλεύς είναι και σύμβουλος των κυβερνήσεών του, ο βασιλεύς ηδύνατο να δώσει γνώμη –όχι να επιβάλει, αλλά να δώσει γνώμη– στον Πρωθυπουργό.

Και κατά μείζονα λόγο ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας οφείλει να έχει γνώμη και να τη λέει στην Κυβέρνησή του. Γιατί παραπονείται όλος ο Τύπος –και δικαίως– όταν γυρίζει από το εξωτερικό ο Πρωθυπουργός και δεν ενημερώνει αμέσως τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας; Είναι καθαρά τυπική η διαδικασία; Το κάνουμε για λόγους ευγενείας; Όχι, αγαπητοί συνάδελφοι. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας οφείλει να είναι ενημερωμένος, οφείλει να λέει στον Πρωθυπουργό την άποψή του. Έτσι γινότανε, έτσι γίνεται. Και ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δεν είναι ένα πρόσωπο διακοσμητικό. Πρώτη παρατήρηση.

Δεύτερη παρατήρηση: Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας οφείλει ή δεν οφείλει να έχει αρμοδιότητες; Κυρίαρχος δεν είναι, κύριε Βενιζέλε; Αλλά εγγυητής ως ρυθμιστής του πολιτεύματος, κατά την άποψή μου, οφείλει να είναι. Και κακώς εταυτίσατε και ως πολιτικός και ως νομικός τις δύο αυτές ιδιότητες. Εγγυητής του πολιτεύματος πρέπει να είναι, διότι σε εσχάτη ανάγκη, όταν τα πράγματα γίνουν δύσκολα είναι εκείνος ο οποίος οφείλει να δώσει τη λύση ακόμη και ενίοτε...

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ (Υπουργός Πολιτισμού): Το αρχικό σχέδιο του Συντάγματος του 1975 έλεγε ότι ήταν εγγυητής.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ: Ακόμη και όταν δεν έχει εξουσίες. Από εκεί και πέρα δέστε και γύρω σας τι συμβαίνει. Δεν μιλάω για τη Βρετανία που έχουμε βασιλεία. Δέστε τι έγινε στη Γερμανία. Ένας Πρόεδρος σαν τον νομ Βαϊζέκερ, ας πούμε, τον οποίο όλοι γνωρίσαμε, νομίζετε ότι δεν είχε γνώμη και δεν έπαιζε ρόλο στα πολιτικά πράγματα; Ή ο Πρόεδρος του Ισραήλ σήμερα, ή ο Πρόεδρος της Αυστρίας, δεν παίζει ρόλο;

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ (Υπουργός Πολιτισμού): Χωρίς αρμοδιότητες.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ: Παρά το γεγονός ότι δεν έχει συγκεκριμένες αρμοδιότητες ή έχει ανάλογες με τις δικές μας. Εγώ υποστηρίζω με φανατισμό την άποψη ότι πρέπει να υπάρχει ισορροπία στην εκτελεστική εξουσία. Το πρωθυπουργοκεντρικό σύστημα δεν μου αρέσει για την Ελλάδα. Δεν μου αρέσει ίσως για καμία μεσογειακή χώρα. Οι Βρετανοί το αντέχουν και το αντέχουν αιώνες. Εγώ δεν νομίζω ότι κάνει καλό στην Ελλάδα. Και η πρόσφατη εμπειρία –δεν θέλω να αναφερθώ σε αυτήν, ούτε θέλω να ξύσω πληγές αυτήν την ώρα– δεν είναι θετική. Η ισορροπία κάνει πάντοτε καλό. Και είναι σωστό να έχει εξουσίες και ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Και οι εξουσίες αυτές για μένα θα έπρεπε να είναι πολύ περισσότερες. Εγώ δέχομαι όλες τις αρμοδιότητες που του είχε δώσει το Σύνταγμα του 1975, με το οποίο εν τούτοις διαφωνώ σε πολλά άλλα σημεία. Διότι πρέπει ως ρυθμιστής του πολιτεύματος να έχει αυτήν την εξουσία. Αλλά τουλάχιστον τον μίνιμουμ των εξουσιών που ζητά η Νέα Δημοκρατία, γιατί τις αρνείται το ΠΑ.ΣΟ.Κ.; Γιατί τις αρνείστε, κύριοι συνάδελφοι; Διάγγελμα, λέει, να εκδίδει χωρίς την προσυπογραφή και την έγκριση του Πρωθυπουργού; Μα, κοροϊδεύουμε τους εαυτούς μας, κύριοι συνάδελφοι; Ποιος από τους Προέδρους της Δημοκρατίας, που ζήσαμε, όταν έκανε διάγγελμα για την 25η Μαρτίου και έλεγε ουσιαστικά πράγματα ή σε μία άλλη εθνική επέτειο, ζητούσε τη γνώμη της κυβέρνησης;

Και πόσες φορές είχαμε και επί Σαρτζετάκη και πολύ περισσότερο επί Κωνσταντίνου Καραμανλή διαφορά απόψεων, αρκετά διαφορετικές θέσεις τις οποίες επρόβαλε; Ακόμη και ο σημερινός Πρόεδρος της Δημοκρατίας, ο Κώστας Στεφανόπουλος, πολλές φορές τοποθετείται χωρίς να έχει πάρει

προηγουμένως την έγκριση και την προσυπογραφή της Κυβέρνησης, γιατί δεν τη χρειάζεται.

Δεν μπορώ να καταλάβω το Συνασπισμό, όταν από τη μια μεριά ζητά Συμβούλιο Εξωτερικής Πολιτικής, ζητά το μείζον, και δεν επιτρέπει στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας να μπορεί να καλεί τους αρχηγούς των κομμάτων. Μα, κύριοι συνάδελφοι, ζήσαμε και θετικά και αρνητικά αυτό το δικαίωμα, το οποίο εκ των πραγμάτων έχει, να το ζητήσει –δεν δύναται να το επιβάλει σήμερα– ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Θυμάστε τις συναντήσεις των πολιτικών αρχηγών, που έγιναν υπό την Προεδρία του Κωνσταντίνου Καραμανλή; Ωφέλησαν αυτές οι συναντήσεις. Δεν υπάρχει κανείς που να το αρνείται. Και ήταν ατύχημα ότι δεν μπορούσε ο Κωνσταντίνος Καραμανλής να καλέσει χωρίς τη συμφωνία τους πολιτικούς αρχηγούς, διότι έτσι φθάσαμε στην τραγωδία του Σκοπιανού.

Διότι, όταν πλέον έπρεπε να αλλάξουμε πολιτική, ο Ανδρέας Παπανδρέου, τότε, αρνήθηκε να έλθει. Δεν είχε το δικαίωμα να καλέσει τους πολιτικούς αρχηγούς ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας και παίχτηκε αυτό το δυσάρεστο εσωτερικό πολιτικό παιχνίδι, που κατέληξε στο να χαντακωθεί τελικά ένα εθνικό θέμα. Γιατί, λοιπόν, δεν το θέλετε αυτό το δικαίωμα; Είναι μείζον αρμοδιότης; Είναι ελαχίστη αρμοδιότης.

Ακόμη, σε ό,τι αφορά την εκλογή. Υπάρχει καμία αμφιβολία ότι ο τρόπος με τον οποίο εκλέγεται σήμερα οδηγεί σε συμβιβασμούς μεταξύ των πολιτικών κομμάτων; Είναι άλλωστε ηεθλημένη πρόθεση του Συντάγματος να οδηγηθούμε σε συμβιβασμούς. Και συμβιβασμοί οδηγούν στην εκλογή του καλύτερου; Ο κ. Βενιζέλος επεκαλέσθη ως παράδειγμα τον Κωνσταντίνο Καραμανλή, ο οποίος εξελέγη δύο φορές με αυτό το Σύνταγμα Πρόεδρος της Δημοκρατίας.

Είναι αληθές, κύριε Υπουργέ, ότι τον Κωνσταντίνο Καραμανλή τον ετιμήσατε και ζώντα και πολύ περισσότερο μετά θάνατον. Πλην όμως, είναι ανάγκη να σας θυμίσω ότι με πάθος τον πολεμήσατε και τις δύο φορές, όταν εξελέγη Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Και φθάσατε μάλιστα στο να οδηγηθούμε τελικά, αυτός ο τόσο συγκρατημένος και προσεκτικός στις διατυπώσεις του να μιλήσει στο αρχείο του για "πολιτική απάτη" που έγινε εις βάρος του.

Δεν υπάρχει, κατά συνέπεια, αγαπητοί συνάδελφοι, καμία αμφιβολία ότι ο καλύτερος τρόπος εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας είναι η εκλογή από το λαό. Καίτοι δεν μετείχα εκείνη την εποχή ενεργώς στη διαδικασία του Συντάγματος, διότι δεν ήμουν καν Βουλευτής, είμαι πεπεισμένος ότι ο Κωνσταντίνος Καραμανλής είχε αντιμετωπίσει σοβαρώς το ενδεχόμενο της αμέσου εκλογής –το ομολόγησε άλλωστε, το λέει στο αρχείο του– από το λαό. Δεν το έκανε και ήταν λάθος που δεν το έκανε. Αν το είχε κάνει, τα πράγματα θα ήταν πολύ διαφορετικά. Δεν θέλω να μπω πάλι σε συγκεκριμένες αναφορές.

Σκεφθείτε, όμως, ποια θα ήταν η πορεία του τόπου, εάν γινόταν η εκλογή κατ' ευθείαν από το λαό. Πόσα πράγματα θα είχαν αποσοβηθεί και πόσα πράγματα θα ήταν καλύτερα. Και δεν υπάρχει καμία αμφιβολία, ότι όταν εκλέγει ο λαός, θα προσέξουν τα πολιτικά κόμματα ποιους θα στηρίξουν. Και δεν είναι ανάγκη να στηρίζεται από τα πολιτικά κόμματα ο υποψήφιος Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Ενώ με το σημερινό καθεστώς κομματικοποιούμε την εκλογή, αφού από το Σύνταγμα δικαίωμα υποψηφιότητας έχει μόνο το κόμμα να προτείνει. Είναι κατ' εξοχήν κομματική εκλογή, όπως την κάνουμε, μικροκομματική, έχει συμβιβασμούς. Και βέβαια, η τελική πρόταση στην οποία καταλήγει το ΠΑ.ΣΟ.Κ., εμένα δεν με ενθουσιάζει καθόλου, κύριε Υπουργέ της Δικαιοσύνης.

Πρωτίτερα αναφέρθηκε ότι χρειάστηκαν πενήντα τέσσερις εκλογές για να εκλεγεί Πρόεδρος στην Ιταλία. Έχετε την εντύπωση ότι όχι πενήντα τέσσερις, αλλά ούτε καν δεκατέσσερις εκλογές θα άντεχε η Ελλάδα; Θα άντεχε δεκατέσσερις φορές και πολύ περισσότερο είκοσι ή τριάντα φορές; Εγώ προσωπικά το έζησα αυτό και υπήρξα πρωταγωνιστής σε μία φάση. Στις τελικές εκλογές του 1990 η Νέα Δημοκρατία, η οποία είχε τότε εκατόν σαράντα έξι Βουλευτές, εδύλωσε ότι δεν προτείνει κανέναν υποψήφιο και δεν ψηφίζει κανέναν.

Οδηγηθήκαμε έτσι στις εκλογές του 1990. Ήταν εκλογές τις οποίες όλοι ήθελαν. Δεν κάναμε κάτι αντίθετο προς την κοινή θέληση και προς την επιθυμία του λαού. Ήταν ο απλούστερος δικονομικά, αν θέλετε, τρόπος, για να πάμε σε εκλογή. Ποιον θα εμποδίσετε...

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Όταν ρίξατε την κυβέρνηση Εθνικής Ενότητας.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ: Όταν η Οικουμενική Κυβέρνηση είχε σταματήσει προ πολλού να υπάρχει, κύριε Υπουργέ, και είχαμε τον κ. Ζολώτα μόνο με υπηρεσιακούς υπουργούς.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Τη ρίξατε.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ: Δεν θέλω να μπω σε περισσότερες λεπτομέρειες. Σας λέω μόνο ότι είναι βέβαιο ότι ένα κόμμα με 121 Βουλευτές επιβάλλει εκλογές ό,τι ώρα θέλει και αυτό δεν είναι σωστό. Αλλά δεν υπάρχει και άλλη λύση, παρά μόνο να καταφύγουμε στο λαό. Γιατί φοβούμαστε το λαό; Άλλωστε και η λύση που υπάρχει σήμερα, να καταφεύγουμε στο λαό, όταν η τρίτη εκλογή αποβεί άκαρπη, σημαίνει ότι στην ουσία ζητάμε από το λαό να εκλέξει τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Ταυτόχρονα, όμως, βάζουμε και τον τόπο στην περιπέτεια μιας εκλογής ανώφελης και πιθανόν επιζήμιας, που πάντως δεν έχει καμία λογική εκείνη την ώρα.

Είναι βέβαιο ότι είναι αδυναμία, αλλά δεν θεραπεύεται με κανέναν άλλον τρόπο, παρά μόνο με την άμεση εκλογή από το λαό.

Και είπα και την άλλη φορά, που μίλησα, ότι ο λαός αυτό θέλει. Αυτή είναι η καθαρή λύση. Εμείς έχουμε μάθει να κινούμαστε στα κομματικά παρασκήνια, να μιλάμε μεταξύ μας και να ξεχνάμε τι θέλει ο λαός. Ρωτήστε το λαό με δημοψήφισμα να δούμε αν το 80% του λαού δεν θα προτιμήσει την άμεση εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας. Και σε τι θα βλάψει;

Το άλλο επιχείρημα είναι ότι δήθεν ανατρέπει τις ισορροπίες. Εγώ σας είπα ότι είμαι υπέρ της ενισχύσεως του ρόλου του Προέδρου της Δημοκρατίας, αλλά δεν είναι καθόλου αναγκάιο να συνδεθούν τα δύο πράγματα. Και έχουμε τέτοια παραδείγματα. Ο Πρόεδρος της Αυστρίας, ο Πρόεδρος της Ιρλανδίας, δεν έχουν καμία αρμοδιότητα μεγαλύτερη από αυτήν την οποία έχει ο δικός μας Πρόεδρος, και εν τούτοις εκλέγονται με άμεση εκλογή, απευθείας από το λαό.

Γιατί να μην πάμε σε αυτό το απλό, που είναι το αυγό του Κολόμβου, αλλά να ταλανιζόμαστε και ταλανίζεται και το ΠΑΣΟΚ και φάσκει και αντιφάσκει και λέει και ξελέει και δημιουργεί και την υπόνοια ότι πάει να εκλέξει με 151 ψήφους, κάτι που είναι το χειρότερο από όλα, κάτι το οποίο δεν πιστεύω ότι θα γίνει ποτέ.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΡΟΚΟΦΥΛΛΟΣ: Δεν πάμε σ' αυτό.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ: Το πιστεύω, αλλά πάντως δημιουργεί αυτήν την υπόνοια και εν ονόματι αυτής της υπόνοιας το ΔΗ.Κ.ΚΙ. καταψήφισε τη διάταξη.

Εγώ, κύριοι συνάδελφοι, κάνω τη δήλωση ότι θα ψηφίσω την αναθεώρηση του άρθρου αυτού μαζί σας και θα ζητήσω από όλους Βουλευτές συμφωνούν μαζί μου να ψηφίσουν επίσης την αναθεώρηση του άρθρου αυτού γιατί θέλουμε να το αναθεωρήσουμε προς αυτήν την κατεύθυνση. Ο λαός, που θα εκλέξει την επόμενη Βουλή, θα αποφασίσει ποιος από τους δύο έχει δίκιο.

Επειδή τελειώνει ο χρόνος της ομιλίας μου θα ήθελα να πω μερικά λόγια για το θέμα της ποινικής ευθύνης των Υπουργών. Είναι ένα θέμα που το έχω στην καρδιά μου και θέλω άλλη μια φορά να ξαναπώ κάτι που το έχω πει σ' αυτό εδώ το Βήμα. Το σημερινό καθεστώς είναι απαράδεκτο παντελώς απαράδεκτο. Και γίνεται περισσότερο απαράδεκτο, εάν αυξήσουμε την πλειοψηφία η οποία απαιτείται για να ασκηθεί ποινική δίωξη εναντίον Υπουργού.

Η πρόταση του κ. Βενιζέλου να αυξηθεί η πλειοψηφία για παραπομπή έχει λογική όταν λειτουργεί το σύστημα όπως λειτουργεί σήμερα. Δηλαδή η Βουλή κατηγορεί, η Βουλή διατυπώνει την κατηγορία και κατά συνέπεια υπάρχει ο

κίνδυνος, τον οποίο όλοι γνωρίζουμε ότι είναι υπαρκτός, μια πλειοψηφία να εκδικηθεί τον πολιτικό αντίπαλο.

Αλλά εγώ προτείνω κάτι που είναι πάλι το αυγό του Κολόμβου, κάτι που ισχύει και σε όλες τις χώρες, απ' όσες τουλάχιστον εγώ γνωρίζω, της Ευρώπης. Να αποδευθεθεί η ποινική ευθύνη τελείως από τη Βουλή, η οποία να έχει ένα μόνο λόγο, να επιτρέψει ή να μην επιτρέψει την ποινική δίωξη. Από εκεί και πέρα και την άσκηση της ποινικής δίωξης ασ κάνει η δικαιοσύνη και όλες οι διαδικασίες θα γίνουν από τη δικαιοσύνη και κατήγορος θα είναι εισαγγελέας του Αρείου Πάγου και μόνο το δικαστήριο θα είναι δικαστήριο με ειδικές προϋποθέσεις-εγγυήσεις σαν και αυτό περίπου που έχουμε, το οποίο νομίζω καλώς λειτουργεί.

Κύριοι συνάδελφοι, κάνω έκκληση, δεχθείτε την αναθεώρηση του άρθρου αυτού. Κηρύξετέ το αναθεωρητέο, επιτέλους. Είναι βέβαιο ότι το άρθρο αυτό πρέπει να αναθεωρηθεί.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΡΟΚΟΦΥΛΛΟΣ: Είναι μέσα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ: Το ξέρω και γι' αυτό χαίρομαι και θα ψηφίσουμε και εμείς αυτήν τη διάταξη, τουλάχιστον εγώ ως αναθεωρητέα, με την ελπίδα ότι η επόμενη Βουλή θα ξεφύγει από τα στενά όρια στα οποία σήμερα κινούμαστε και θα δει το θέμα ευρύτερα και θα βοηθήσει στην αποκατάσταση του κύρους του πολιτικού κόμμου. Διότι, μη γελιόμαστε, η μόνη ασπίδα προστασίας του πολιτικού είναι η δικαιοσύνη. Δεν θα κουραστώ να το λέω, θέλω να περάσει ως λόγος και στις επόμενες πολιτικές γενιές. Δεν μπορεί ο πολιτικός να εμπιστευθεί τον πολιτικό του αντίπαλο. Δεν είμαστε υπεράνω των ανθρωπίνων αδυναμιών, κανένας. Ενώ η δικαιοσύνη μπορεί να έχει λόγο, όπως έχει σε όλες τις χώρες του κόσμου.

Εδώ έχουμε πάρει ένα στραβό δρόμο εις αυτό το θέμα, ένα στραβό δρόμο από τον οποίο δυσκολευόμαστε να ξεφύγουμε, ενώ η λύση είναι να κόψουμε το Γόρδιο Δεσμό με τη σπάθη του Μεγάλου Αλεξάνδρου και να δεχθούμε ότι οι πολιτικοί έχουν και ως Υπουργοί την ίδια ευθύνη, την οποία έχει ο κάθε ιδιώτης.

Λυπούμαι, διότι ο χρόνος δεν μου επιτρέπει να μπω και σε άλλες λεπτομέρειες. Θα ήθελα όμως να τελειώσω επαναλαμβάνοντας αυτήν την παρατήρηση, που έχω κάνει από την αρχή.

Κύριοι συνάδελφοι, κάνω έκκληση, ας ψηφίσουμε -και αυτό ισχύει και για το πρώτο κεφάλαιο, στο οποίο δυστυχώς λόγω ανυπερβλήτου κωλύματος, δεν μπόρεσα να παρευθώ- τις διατάξεις τις αναθεωρητέες, εκεί όπου ισχυρά μερίδα του πολιτικού κόσμου και της κοινής γνώμης προτείνει αναθεώρηση. Ας δώσουμε τη δυνατότητα στην επόμενη Βουλή να είναι αναθεωρητική.

Κύριοι συνάδελφοι, ο τόπος μας έχει πέσει σε ένα τέλμα. Υποθέτω ότι όλοι το καταλαβαίνουν αυτήν την ώρα. Βρισκόμαστε σε ένα κρίσιμο σταυροδρόμι. Υπάρχει αδυναμία αντιμετώπισης των προβλημάτων. Ο πολιτικός κόσμος αυτήν την ώρα φέρνει πάνω του το βάρος μιας κοινής γνώμης, η οποία είναι πάρα πολύ κριτική, για να μην πω ότι είναι πολύ αρνητική απέναντί του.

Ας φροντίσουμε να βοηθήσουμε τον τόπο, ώστε στις επόμενες εκλογές μια πλειοψηφία, όποια αποφασίσει ο ελληνικός λαός, να δώσει μια καινούρια ώθηση, να φτιάξει πράγματι καινούριες βάσεις και προϋποθέσεις για την πορεία της πολιτικής μας ζωής. Αυτό περιμένει ο λαός από την αναθεώρηση, αυτό χρειάζεται το ελληνικό έθνος σήμερα.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικόλαος Κατσαρός): Ο κ. Σηφουνάκης έχει το λόγο.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΣΗΦΟΥΝΑΚΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, είναι αληθές αυτό που είπε ο Υπουργός κ. Γιαννόπουλος κατά τη διάρκεια της παρέμβασής του, ότι στην επιτροπή πριν μήνες, όταν ξεκινήσαμε τη διαδικασία, καταγράφηκαν πάρα πολλές απόψεις, προτάσεις για την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας. Δεν θα τις απαριθμήσω, τις ξέρουμε όλες. Και είναι προς τιμήν του Υπουργού Δικαιοσύνης που είχε αυτήν τη θέση, όπως και του εισηγητή,

του κ.Βενιζέλου. Και στο τέλος, ορθά και σωστά είπε, συλλέξαμε τις προτάσεις ο Υπουργός και ο εισηγητής, τις αξιολογήσαμε, τις εισηγηθήκαμε στον Πρωθυπουργό και ελήφθη αυτή η απόφαση. Τι δημοκρατικότερο και τι πιο σωστό απ'αυτό;

Θέλω να πω στο φίλο μου κ. Κουβέλη, ο οποίος έφυγε, για την πρόταση που κάνει ο Συνασπισμός, δηλαδή να στις επαναληπτικές ψηφοφορίες, αλλά αντί για τρεις να υπάρχουν πέντε, δεν υπάρχει καμία διαφορά. Αν τα κόμματα στις τρεις ψηφοφορίες δεν συμφωνήσουν, δεν θα συμφωνήσουν κατά τη γνώμη μου στις πέντε. Άρα, ως πρόταση δεν είναι μόνο έωλη. Δεν αντιλαμβάνομαι και το νόημά της ως πρόταση του Συνασπισμού. Έχει πολύ μεγάλη σημασία ότι η πρότασή μου για επαναληπτικές ψηφοφορίες για την οποία ο Συνασπισμός λέει "όχι", ήταν πρόταση του Τολιάτι στην ιταλική Βουλή και του Νένι επίσης στην ιταλική Βουλή το 1946. Αυτοί την εισηγήθηκαν και την επέβαλαν στο ιταλικό Σύνταγμα.

Έρχομαι στα δικά μας: Ο Καραμανλής το 1974 ήταν ένας πανίσχυρος Πρωθυπουργός ενός πανίσχυρου κόμματος, με μια πανίσχυρη και μοναδική πλειοψηφία. Με το ισχύον τότε εκλογικό σύστημα με το πλάφον του 17%, που μείνατε, κύριε Μητσοτάκη, Πρόεδρε, εσείς εκτός Βουλής τότε, είχε διακόσιες δεκαοκτώ έδρες. Με τις διακόσιες δεκαοκτώ έδρες ψήφιζε όποιο Σύνταγμα ήθελε. Θα μπορούσε να κάνει την Προεδρική Δημοκρατία. Ξεχνάμε, ότι ήταν μοντέλο του ο Ντε Γκώλ και το σύστημα το γαλλικό και στη συνέχεια βεβαίως και ο Ζισκάρ Ντ' Εστέν; Δεν το έπραξε. Και εγώ πιστεύω ότι δικαίως δεν το έπραξε. Πιστεύω, όμως, ότι δεν το έπραξε και για έναν άλλο λόγο. Φαντάζεσθε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας τότε να εκλεγόταν από το λαό; Και αναφέρομαι μετά το 1974, όπου το 65% του ελληνικού λαού ήταν με το μη συντηρητικό κόμμα, τη Νέα Δημοκρατία αλλά με τη δημοκρατική πλειοψηφία και όπως είχε ονομαστεί, τις Δημοκρατικές Δυνάμεις. Δεν υπήρχε περίπτωση εκλογής τότε από τη συντηρητική παράταξη Προέδρου της Δημοκρατίας από το λαό. Και ήταν ίσως ένας λόγος που δεν το έπραξε. Έχει όμως πολύ μεγάλη σημασία το σύστημα που –επέβαλε το Σύνταγμα του 1975 δηλαδή να χρειάζονται εκατόν ογδόντα στην τρίτη ψηφοφορία άλλως επιβαλλόταν διάλυση της Βουλής και εκλογές. Δεν ήταν έντιμο σύστημα.

Εγώ προσέτρεξα στις εφημερίδες εκείνης της εποχής, το Μάιο του 1980, και είδα πρόσωπα που τα είχα ξεχάσει, τα είχαμε λησμονήσει, τον κεντρώο Βουλευτή της Αρίσας, τον Καρδάρη. Τραγική φιγούρα στην εκλογική του περιφέρεια, διότι αναγκάστηκε να ψηφίσει τον Καραμανλή.

Δεν θα πω για το μακαρίτη τον Παύλο τον Βαρδινογιάννη, που δεν ξαναβγήκε Βουλευτής. Κανείς από εκείνους τους εκτός Νέας Δημοκρατίας Βουλευτές που αναγκάστηκαν να δημιουργήσουν την πλειοψηφία των εκατόν ογδόντα Βουλευτών δεν εξελέγη Βουλευτής, διότι ο λαός δεν το ήθελε.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ: Δεν είναι έτσι, κύριε συνάδελφε.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΣΗΦΟΥΝΑΚΗΣ: Ο λαός δεν το ήθελε, εκτός από εσάς, κύριε Μητσοτάκη και το μακαρίτη το Θανάση τον Κανελλόπουλο που εκλεγόκατε. Ήσαστε μέλη της κυβέρνησης, Υπουργός Συντονισμού εσείς, Υπουργός Οικονομικών ο μακαρίτης ο Θανάσης ο Κανελλόπουλος. Αποτελέσατε την εξαίρεση, διότι είχατε προσχωρήσει στην πλειοψηφία της συντηρητικής παράταξης.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ: Ο Βαρδινογιάννης απεβίωσε.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΣΗΦΟΥΝΑΚΗΣ: Τα παιγνίδια, λοιπόν, τα πολιτικά επέβαλαν εκείνο το σύστημα. Ήταν ο μοναδικός τρόπος για τη δεξιά να εκλέξει Πρόεδρο της Δημοκρατίας με αυτόν τον τρόπο.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ (Υπουργός Πολιτισμού): Ήλθε και ο Καραμανλής ο ίδιος να ψηφίσει στην τρίτη ψηφοφορία.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΣΗΦΟΥΝΑΚΗΣ: Και έρχομαι στο ιταλικό σύστημα. Από το 1946 και για πενήντα χρόνια εκλέγουν Πρόεδρο της Δημοκρατίας με εκπληκτικό τρόπο. Εξαίρεση μόνη ο Τζοβάνι Λεόνε, τον οποίο κατήργησε σε κοινή συνεδρίαση η

Βουλή και η Γερουσία, διότι όπως ξέρετε έκανε λαθροχειρίες. Ζει ο Τζοβάνι Λεόνε και απεδείχθη ότι σωστά αρνιόταν στην κοινή τους συνεδρίαση τα δύο Σωμάτων να τον εκλέξουν.

Αλλά τί είχε προηγηθεί πριν από τον Λεόνε; Το Χριστιανοδημοκρατικό Κόμμα υπεδείκνυε τον Αμίντορε Φανφάνι, ένα μέγιστο πολιτικό άνδρα της Ιταλίας επί επτά φορές Πρωθυπουργό, τον οποίο όμως, ο Μπερλίγκουερ, η Αριστερά και ο Πιέτρο Νένι δεν τον ήθελαν. Και έτσι ήθελαν να τον επιβάλλουν και αναγκάστηκαν στο τέλος να τον αποσύρουν.

Η πρόταση μου την οποία δέχθηκε η Κυβέρνηση, προβλέπει ότι μετά την τρίτη ψηφοφορία, αλλάζουν οι υποψήφιοι, κάτι που δεν υπάρχει στο ιταλικό Σύνταγμα.

Θέλω να πω, όμως, για τον πιθανόν εκφυλισμό που αναφέρει ο αξιολόγος καθηγητής και συνάδελφος, ο Προκόπης Παυλόπουλος. Πιστεύετε ότι από εδώ και πέρα η νέα γενιά των πολιτικών, ο λαός ο ίδιος, τα ίδια τα κόμματα –στο κατώτερο επίπεδο αποδοχής που τείνουν να φθάσουν για πολλούς και διάφορους λόγους, όχι με ευθύνη των κομμάτων, αλλά για τον τρόπο διασυρμού που κάποια άλλα κέντρα θέλουν– θα επιτρέψουν στον εαυτό τους να διασυρθούν περαιτέρω, να απαξιωθούν περαιτέρω; Όχι. Για έναν Πρόεδρο που δεν έχει εξουσίες είναι υποχρεωμένα τα κόμματα να βρουν έναν κοινό υποψήφιο. Ιδού η προαγωγή της Δημοκρατίας. Είναι καιρός για σωστές λογικές και διαφορετική αντιμετώπιση.

Βεβαίως στην Ιταλία ο Πρόεδρος, όπως είπε ο κ. Βενιζέλος, εκλέγεται με το πενήντα συν ένα και παρ' όλα αυτά δεν μπορούν να εκλέξουν Πρόεδρο της Δημοκρατίας, γιατί υπάρχει πολυκομματισμός.

Και εδώ θέλω να σταθώ στην πρόταση που ακούστηκε στην επιτροπή, ότι πολύ πιθανόν η Κυβέρνηση ήθελε να εκλεγεται ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας με το πενήντα συν ένα. Θα ήταν τραγικό λάθος και πολλοί συνάδελφοι είχαν άλλη άποψη. Γιατί; Διότι αν κάποια στιγμή –και δεν θα είναι αργά και δεν είμαι προφήτης– υπάρξει πολυκομματισμός, δεν θα συγκεντρώνεται στην Ελλάδα το πενήντα συν ένα. Πάλι δεν θα μπορεί να εκλεγεί Πρόεδρος της Δημοκρατίας με το πενήντα συν ένα ή εκατόν πενήντα ένα βουλευτές. Άρα προσδιορίζομε από αυτήν τη Βουλή και εγκρινόμενο με 180 ψήφους το σύστημα αυτό που προτείνω θα οδηγηθούν τα κόμματα σε συναίνεση, θα οδηγηθούν τα κόμματα σε ώριμη συμπεριφορά, η οποία πρέπει κάποτε να υπάρχει και είναι αναγκαία.

(Στο σημείο αυτό κτυπά το προειδοποιητικό κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Θα ήθελα μία μικρή ανοχή, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικόλαος Κατσαρός): Έχετε ένα ολόκληρο λεπτό, κύριε συνάδελφε.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΣΗΦΟΥΝΑΚΗΣ: Όσο για την Ιταλία, βεβαίως, ο Πρόεδρος εκλέγεται για επτά χρόνια και η κυβέρνηση, βεβαίως, για πέντε. Εγώ δεν θα είχα πολύ μεγάλη αντίρρηση στην πρόταση του συναδέλφου κ. Ροκόφυλλου και ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας να εκλέγεται για περισσότερα χρόνια στην Ελλάδα. Ας το δει η Κυβέρνηση, ας εκλέγεται για παραπάνω χρόνια. Και βεβαίως, από τη στιγμή κατά την οποία η εκλογή του Προέδρου της Βουλής είναι με μυστική ψηφοφορία, δεν μπορεί να είναι η εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας με φανερή ψηφοφορία. Ίσως εδώ πρέπει να υπάρξει μια ανάλογη συμπεριφορά.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΣΙΟΥΦΑΣ: Αυτό είναι πολύ σημαντικό.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΣΗΦΟΥΝΑΚΗΣ: Δεν είναι σημαντικό. Είναι μία διαπίστωση. Ή φανερός και οι δύο ή μυστικός και οι δύο.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ (Υπουργός Πολιτισμού): Το ένα είναι εκλογή οργάνου, ενώ το άλλο είναι interna corporis.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Εκεί θέλει άνδρες.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΣΙΟΥΦΑΣ: Πείτε το στο συνάδελφό σας, που είναι στο Βήμα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικόλαος Κατσαρός): Κύριε Σιούφα, σας παρακαλώ πολύ.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΣΗΦΟΥΝΑΚΗΣ: Σε κάθε περίπτωση, η Ιταλία που έχει αυτό το σύστημα, μην ξεχνάμε ότι κάτω από αυτό το σύστημα και τη λειτουργία αυτή την ανόθευτη και

δημοκρατική, με απλή αναλογική, η Ιταλία έγινε μία από τις επτά ισχυρότερες οικονομικά και βιομηχανικά χώρες του κόσμου. Και εμείς οι Έλληνες και όσοι ζήσαμε εκεί τα χρόνια της δικτατορίας αισθανόμαστε πραγματικά μια αγάπη γι' αυτόν τον κόσμο και γι' αυτό το λαό. Περιέθαλψε όλους τους Έλληνες τους εξόριστους με μοναδικό τρόπο. Ακόμα και σήμερα, ξέρετε ότι στην Ιταλία υπάρχουν σχολεία και δρόμοι στο όνομα του Αλέκου Παναγούλη και εμείς εδώ στην Αθήνα κάνουμε αγώνες για να του στήσουμε μία προτομή και δεν μπορεί να στηθεί;

Θέλω να πω, απαντώντας στις υπόνοιες που έχει το ΔΗ.Κ.ΚΙ. και άλλοι, το εξής: Δεσμευθήκατε, κύριε Υπουργέ, δεσμεύθηκε και ο Πρωθυπουργός εδώ –και είναι καταγεγραμμένο στα Πρακτικά– ότι θα πάμε σε εκλογή Προέδρου με ευρεία συναίνεση. Να διατυπωθεί πλήρως το άρθρο, όπως εσείς το αντιλαμβάνεσθε, ως καλός νομικός, και βεβαίως και ο εισηγητής. Από και πέρα, πιστεύω ότι αυτό το σύστημα είναι ένα σύστημα που πραγματικά θα πάει πιο μπροστά τη δημοκρατία. Ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΠΑ.ΣΟ.Κ.)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικόλαος Κατσαρός): Ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος της Νέας Δημοκρατίας κ. Παυλόπουλος έχει το λόγο.

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, θα μου επιτρέψετε να ξεκινήσω από εκεί που ξεκίνησε ο εισηγητής της Πλειοψηφίας, ο οποίος από τη μία πλευρά ασχολήθηκε αποκλειστικά με το θέμα του Προέδρου της Δημοκρατίας σ' αυτήν την ενότητα και από την άλλη ασχολήθηκε, ουσιαστικά, μόνο με το θέμα της εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας. Η στάση αυτή ανέδειξε τα δύο ελαττώματα από τα οποία πάσχει η πρόταση του κυβερνώντος κόμματος για τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

Ελάττωμα πρώτο: Η πρόταση αυτή στο σύνολό της –και όχι μόνο ως προς την ενότητα, για την οποία μιλάμε– καταδεικνύει την προσπάθεια ενός θεσμικού αποπροσανατολισμού, δεδομένου ότι από το σύνολο των διατάξεων του Συντάγματος θεώρησε ως μείζον ζήτημα εκείνο της εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας. Αυτό είναι που απασχόλησε, αυτό είναι που μονοπώλησε το ενδιαφέρον της συζήτησης και όχι μόνο σήμερα.

Υπάρχει και ένα δεύτερο ελάττωμα, το οποίο καταδεικνύει πού κατατείνει αυτή η πρόταση. Η πρόταση αυτή είναι κατά τούτο σαφής. Επιθυμεί να κατοχυρώσει περισσότερο την παντοδυναμία της εκτελεστικής εξουσίας και ιδίως το πρωθυπουργοκεντρικό σύστημα, το οποίο εδραιώθηκε κατά βάση, με την πρόχειρη και προσχηματική αναθεώρηση του 1985–1986. Δυστυχώς, η πρόταση του ΠΑ.ΣΟ.Κ. και μονομερής είναι και –ας μου επιτραπεί να το πω–θεσμικώς επικίνδυνη, στο μέτρο που επιθυμεί να καταλύσει και τα ελάχιστα θεσμικά αντίβαρα, τα οποία έχουν μείνει σήμερα απέναντι στην παντοδυναμία της εκτελεστικής εξουσίας.

Ας δούμε πώς οδηγηθήκαμε εκεί και γιατί οδηγείται σήμερα εκεί το ΠΑ.ΣΟ.Κ. Αφετηρία του όλου κακού υπήρξε η αναθεώρηση του 1985–1986. Αυτή η αναθεώρηση, η αναθεώρηση της αμνηστίας, η αναθεώρηση μιας νύχτας, θα έλεγα –γιατί όλοι γνωρίζουν ότι ο τότε νομικός σύμβουλος του Πρωθυπουργού Ανδρέα Παπανδρέου νύκτωρ εκλήθη στο Καστρί, για να διαμορφώσει την πρόταση αναθεώρησης του Συντάγματος, γιατί ούτε καν ιδέα υπέρ αναθεώρησης υπήρχε–είναι γνωστό υπό ποιες συνθήκες έγινε και υπό ποια προσχήματα.

Υπήρξε μία αναθεώρηση, που έναν και μόνο στόχο είχε: Να αποδυναμώσει τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας από τις ρυθμιστικές εκείνες αρμοδιότητες που του παρέixe το Σύνταγμα, επειδή το Σύνταγμα, και ορθώς, ήθελε τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας ρυθμιστή του πολιτεύματος. Μετά το 1985–1986 ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας –το ξέρουμε όλοι– δεν είναι ουσιαστικά ρυθμιστής του πολιτεύματος.

Η στάση αυτή και το αποτέλεσμά της, δηλαδή τα αποτελέσματα που είχε για το Σύνταγμα μετά το 1985–1986, υπήρξε ιδιαίτερος επικίνδυνος. Γιατί, όπως σας είπα, έπαψαν να

υπάρχουν θεσμικά αντίβαρα. Ο ρόλος του Προέδρου της Δημοκρατίας είναι καθαρά διακοσμητικός. Αυτόν το διακοσμητικό ρόλο του Προέδρου της Δημοκρατίας τον ζούμε σήμερα, όταν δεν τολμάει να ψελλίσει κάτι και αυτό το πράγμα γίνεται αντικείμενο πολιτικής εκμετάλλευσης. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δεν τολμά να συγκαλέσει ούτε καν Συμβούλιο Αρχηγών των κομμάτων. Πάντοτε βέβαια με την πρωτοβουλία της Κυβέρνησης, που παράμενει και ο τελικός επιλογέας της εξωτερικής ή της εσωτερικής πολιτικής.

Αυτόν ακριβώς το ρόλο, εμείς ως Νέα Δημοκρατία, θέλουμε με την πρόταση την οποία κάνουμε να τον αποκαταστήσουμε στις πραγματικές του διαστάσεις. Εκείνες τις διαστάσεις που το ίδιο το Σύνταγμα επιθυμεί, όταν καθορίζει ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας είναι ρυθμιστής του πολιτεύματος.

Ας δούμε πώς ακριβώς η πρόταση του ΠΑ.ΣΟ.Κ. θέλει να αποδυναμώσει περαιτέρω το ρόλο του Προέδρου της Δημοκρατίας. Τον αποδυναμώνει υποδόρια. Δεν τον αποδυναμώνει και με την αφαίρεση άλλων αρμοδιοτήτων. Δεν απέμεινε άλλωστε τίποτα. Επιχειρεί να τον αποδυναμώσει μέσα από το τελευταίο οχυρό, το οποίο απέμεινε για τη θωράκιση και την υπεράσπιση του ρόλου του Προέδρου της Δημοκρατίας. Δηλαδή μέσα από διαδικασία της εκλογής του.

Ποια είναι η διαδικασία εκλογής σήμερα το ξέρετε. Απαιτείται μια αυξημένη πλειοψηφία και στην τρίτη ψηφοφορία, και κατόπιν κριτής είναι ο λαός.

Τι πρότεινε το ΠΑ.ΣΟ.Κ. αρχικά; Πρώτα–πρώτα είπε ότι πρέπει να υπάρχει αποσύνδεση της εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας από την προσφυγή στο λαό, από την προσφυγή στις κάλπες. Γιατί; Είναι άραγε μικρό το ζήτημα της εκλογής Προέδρου της Δημοκρατίας; Είναι ασήμαντος ο θεσμός του Προέδρου της Δημοκρατίας, ώστε να πρέπει πάση θυσία να αποφευχθεί η προσφυγή στις κάλπες;

Νομίζω ότι ακριβώς αυτό καταδεικνύει πως η πρόταση του ΠΑ.ΣΟ.Κ. θεωρεί ότι είναι ασήμαντο το ζήτημα αυτό, ώστε δεν είναι ανάγκη να καταφύγουμε στις κάλπες. Δεν αποτελεί μείζον ζήτημα η διαφωνία των πολιτικών δυνάμεων για να προσφύγει κανείς στις κάλπες και να αναδείξει τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, μέσω της λαϊκής ετυμιογίας;

Αρχικά ξέρετε ότι η πρόταση του ΠΑ.ΣΟ.Κ. –και το γνωρίζετε– έφθανε να δεχθεί ακόμη και την πλειοψηφία των εκατόν πενήντα ένα Βουλευτών για να εκλέξει Πρόεδρο Δημοκρατίας. Και όταν αναδείχθηκε, μέσα από τις απόψεις που είχαν διατυπώσει, όχι μόνο τα υπόλοιπα κόμματα αλλά ακόμα και ο ίδιος ο χώρος του ΠΑ.ΣΟ.Κ., ότι η πρόταση αυτή οδηγούσε στην εκλογή ενός καθαρά κομματικού Προέδρου της Δημοκρατίας, τότε έκανε πίσω το ΠΑ.ΣΟ.Κ. Γιατί είναι σαφές, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ότι αν ίσχυε ένα τέτοιο εκλογικό σύστημα, η εκλογή του σημερινού Προέδρου της Δημοκρατίας του κ. Κωστή Στεφανόπουλου, για την οποία τόσο επαίρεται το ΠΑ.ΣΟ.Κ., ποτέ δεν θα είχε επέλθει.

Είναι γνωστό ότι ουδέποτε επρόκειτο να επιλέξει τον Κωστή Στεφανόπουλο ως Πρόεδρο Δημοκρατίας το ΠΑ.ΣΟ.Κ., αν είχε τη δυνατότητα με εκατόν πενήντα ένα Βουλευτές να αναδείξει τον εκλεκτό του. Γιατί η στάση του πάντοτε να επιλέγει πρόσωπα της αρεσκείας του για τη στελέχωση των θεσμών είναι γνωστή.

Όταν λοιπόν είδε ότι η πρόταση αυτή ήταν καταδικαστέα ακόμη και από τον ίδιο του το χώρο, τότε κατέφυγε σε μία άλλη εναλλακτική λύση την οποία αρχικά διατύπωσε ο κ. Σηφουνάκης και φαίνεται να την αποδέχεται σήμερα το ΠΑ.ΣΟ.Κ.. Είναι η λύση των εκατόν ογδόντα Βουλευτών με επαναλαμβανόμενες όμως ψηφοφορίες, χωρίς να χρειάζεται ποτέ να καταφύγουμε στη λαϊκή ετυμιογία.

Η λύση αυτή πράγματι ισχύει, τουλάχιστον στο χώρο της Ιταλίας. Θα έλεγα όμως ότι η πρόταση αυτή είναι κάπως λιγότερο, αλλά όχι πολύ, καταδικαστέα σε σχέση με την πρώτη του ΠΑ.ΣΟ.Κ.. Και ο λόγος είναι απλός.

Πρώτα–πρώτα, γιατί να αλλάξουμε τον τρόπο εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας; Πότε μέχρι σήμερα δεν χρειάστηκε να καταφύγουμε ουσιαστικά, όχι τύποις, σε εκλογές. Ανέφερε ο κ. Μητσοτάκης ότι καταφύγαμε το 1990 σε εκλογές.

Αλλά δεν καταφύγαμε, όπως φαίνεται καθαρά, αν παρατηρήσει κανείς ακόμα και τα πρακτικά του Υπουργικού Συμβουλίου την εποχή εκείνη για εκλογή Προέδρου της Δημοκρατίας. Ήταν προκαθορισμένη η θητεία της κυβέρνησης Ζολώτα. Δεν φθάσαμε ποτέ σε εκλογές. Πάντοτε φθάσαμε να εκλέγεται Πρόεδρος Δημοκρατίας, ουδέποτε έγιναν εκλογές.

Για ποιο λόγο σήμερα φοβόμαστε αυτήν την προοπτική, όταν ουδέποτε μέχρι σήμερα προέκυψε ζήτημα; Με τις απλές υποψίες θα καταδικάσουμε ένα σύστημα το οποίο κατά βάση έχει επιτύχει; Απέτυχε το σύστημα αυτό όταν ανέδειξε Προέδρους της Δημοκρατίας όπως το Μιχαήλ Στασινόπουλο, όπως τον Κωνσταντίνο Τσάτσο, όπως τον Κωνσταντίνο Καραμανλή ή όπως τον Κωνσταντίνο Στεφανόπουλο; Γιατί άραγε να θέλουμε την αλλαγή του; Αυτός είναι ο πρώτος αντίλογος.

Αντίλογος δεύτερος: Λέει η πρόταση αυτή ότι πρέπει να μπορούμε να πηγαίνουμε σε διαδοχικές εκλογές αλλάζοντας ακόμα και τα πρόσωπα από εκλογή σε εκλογή.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΣΗΦΟΥΝΑΚΗΣ: Μετά την τρίτη.

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ: Βεβαίως, μετά την τρίτη.

Πρόκειται για πλειοδοσία προσώπων, τα οποία μπαίνουν σ' αυτή τη διαδικασία συμβιβασμού. Μπαίνουν σε διαδικασίες οι οποίες ενδεχομένως να δηλώνουν άλλες συμμαχίες με άλλες σκοπιμότητες. Και με τον τρόπο αυτόν ο θεσμός ευτελίζεται. Το επαναλαμβάνω για δεύτερη φορά, μου το απέδωσε ο κ. Σηφουνάκης, θα το πω και για άλλη μία φορά. Το παράδειγμα της Ιταλίας είναι σαφές. Όταν οδηγήθηκε η Ιταλία σε αδιέξοδο, πριν την εκλογή του Τζιοβάνι Λεόνε, έγιναν απαντωτές ψηφοφορίες. Και κατέληξαν σ' ένα ιστορικό, ή, ορθότερα ανιστόρητο συμβιβασμό, οι ιταλικές πολιτικές δυνάμεις, για να φθάσουν στο απαράδεκτο φαινόμενο να εκπέσει ο εκλεκτός της πλειοψηφίας του ιταλικού κοινοβουλίου ως κοινός απατεών. Εκεί κατέληξε ο ιστορικός τους συμβιβασμός, γιατί ακριβώς ήταν προϊόν συμβιβασμού ο Τζιοβάνι Λεόνε την εποχή εκείνη.

Αυτό θέλουμε να μμηθούμε; Αυτή είναι η πραγματικότητα, στην οποία θέλουμε να φθάσουμε;

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ (Υπουργός Πολιτισμού): Για το Νίξον γιατί δεν λέτε;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικόλαος Κατσαρός): Κύριε Υπουργέ, σας παρακαλώ πάρα πολύ. Διακόπτετε συνεχώς.

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ: Με συγχωρείτε πολύ, κύριε Βενιζέλε, θα ήθελα να σας πω το εξής: Εγώ υποστηρίζω, ως Νέα Δημοκρατία, το να μείνουμε στο σύστημα που έχουμε σήμερα. Και το σύστημα το οποίο έχουμε σήμερα δεν έχει τα ελαττώματα, τα οποία εσείς αναφέρατε.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Ναι, αλλά με ευπρέπεια...

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ: Με ευπρέπεια.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Όχι να χαρακτηρίζαμε εμείς σαν "τύπου Λεόνε".

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ: Με συγχωρείτε, κάνετε λάθος, κύριε Υπουργέ. Αν εσείς δεν θέλετε να καταλάβετε, αυτά που είπα εγώ, τότε με συγχωρείτε πολύ, αλλά είσθε εύθικτος για λόγους που δεν καταλαβαίνω. Εγώ δεν σας απέδωσα τίποτε. Είπα, πού μπορεί να οδηγηθεί η ελληνική πραγματικότητα σε φαινόμενα τύπου Λεόνε.

Υπάρχει, όμως, από και πέρα και ένα άλλο στοιχείο, το οποίο θα ήθελα να αναφέρω εναντίον της πρότασης, η οποία έγινε από την πλευρά του ΠΑΣΟΚ και το οποίο συνηθίζουμε να το ξεχνάμε.

Αν φθάσουμε σε διαδοχικές ψηφοφορίες, που διαρκούν δυο, τρεις και τέσσερις μήνες, τότε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, το ρόλο του Προέδρου της Δημοκρατίας, καθ' όλη αυτήν τη διάρκεια, μετά τη λήξη της θητείας του προηγούμενου, σύμφωνα με την πρόταση που ισχύει και στο χώρο της Ιταλίας, ασκεί κατά το ενδιάμεσο χρονικό διάστημα, *par interim*, ο Πρόεδρος της Βουλής. Αυτό θα γίνεται για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα, που δεν ξέρουμε πόσο θα είναι.

Είναι γνωστό, πρώτον, ότι ο Πρόεδρος της Βουλής όταν εκλέγεται από το Κοινοβούλιο, δεν εκλέγεται για να ασκήσει

ρόλο του Προέδρου Δημοκρατίας. Και, δεύτερον, στο πλαίσιο του δικομματισμού, ο οποίος κυριαρχεί στην Ελλάδα, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας είναι όργανο κομματικής επιλογής.

Ποιος σας είπε ότι ο θέλει ο ελληνικός λαός και αποδέχεται το κοινοβουλευτικό μας πολίτευμα να ασκεί για χρονικό διάστημα, το οποίο είναι ανέλεγκτο από πλευράς ορίων, το ρόλο του Προέδρου της Δημοκρατίας ένα πρόσωπο, το οποίο για άλλο ρόλο εξελέγη και, ενδεχομένως ή σίγουρα, εκπροσωπεί μία συγκεκριμένη κομματική πλειοψηφία;

Το ερώτημα, όμως, το οποίο θέτω και θα το θέτω συνεχώς είναι το εξής: Τι σας ενοχλεί από τη σημερινή διαδικασία; Οδηγήθηκαν στην επιλογή προσώπων, που δεν σας αρέσουν; Πείτε μας ένα από τα πρόσωπα, τα οποία εξελέγησαν μέχρι σήμερα Πρόεδροι της Ελληνικής Δημοκρατίας, που δεν σας αρέσει. Υπήρξε κανένα από αυτά προϊόν συμβιβασμού; Αν υπονοείτε τίποτα για επιλογές προσωπικές σας, που κάνατε παλαιότερα εσείς, πείτε το. Όσοι όμως εξελέγησαν και τους ανέφερα προηγουμένως, δεν υπήρξαν προϊόντα συμβιβασμού.

Και για τον κ. Κωστή Στεφανόπουλο, για τον οποίο επαίρεσθε και για τον οποίο μας καταλογίζετε ότι δεν στηρίξαμε, θα σας πω με απλά λόγια –και είμαι ειλικρινής σε αυτό– ότι οι εκλογές που έγιναν, έθεσαν και το ζήτημα αυτό.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΡΟΚΟΦΥΛΛΟΣ: Και θα ξαναχάσετε και στις νέες εκλογές.

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ: Κύριε Ροκόφυλλε, μην προσαθείτε να πλειοδοτήσετε, για λόγους που γνωρίζετε και γνωρίζουμε, για τις θέσεις του κόμματός σας. Είσθε οπαδός των θέσεων του κόμματός σας, το ξέρουμε, το ξέρουν και οι φύλακες, προς τους οποίους απευθύνεσθε. Δεν χρειάζεται να το επαναλαμβάνετε κάθε μέρα σ' αυτήν τη Βουλή.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΡΟΚΟΦΥΛΛΟΣ: Δεν το κατάλαβα αυτό.

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ: Από και πέρα, το ερώτημα, το οποίο θέτω και θα το θέτω πάντοτε, είναι απλό: Πρώτον, το σύστημα το οποίο έχουμε σήμερα, πέτυχε απολύτως. Δεν καταλαβαίνω γιατί θέλετε να το αλλάξετε. Δεύτερον, γιατί φοβάσθε τη λαϊκή ετυμγορία μετά την τρίτη ψηφοφορία, πάλι δεν το καταλαβαίνω. Είναι τόσο ασήμαντος ο θεσμός, ώστε να μη χρειάζεται η παρέμβαση της λαϊκής ετυμγορίας;

Μπορείτε να μου πείτε –και είναι απόλυτα σεβαστές οι απόψεις, τις οποίες εξέθεσε ο κ. Μητσοτάκης προηγουμένως– ότι μία σκέψη θα ήταν και το θέμα της απευθείας εκλογής. Σέβομαι απόλυτα όλες τις θέσεις. Ούτε διαφωνώ με τις θέσεις αυτές, ούτε συμφωνώ. Απλώς, τα δύο–τρία επιχειρήματα που θα πω, απηχούν τις θέσεις της Νέας Δημοκρατίας και στηρίζουν την επίσημη πρότασή της.

Για ποιο λόγο η Νέα Δημοκρατία θεωρεί ότι η εκλογή απευθείας από το λαό ενδεχομένως θα οδηγήσει σε μία αλλοίωση του πολιτεύματος; Όταν ο Πρόεδρος εκλέγεται από το λαό, πρέπει να έχει σημαντικές αρμοδιότητες.

Ζούμε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, κάτω από διαδοχικές εκλογικές αναμετρήσεις, εθνικές εκλογές, δημοτικές εκλογές, ευρωεκλογές. Να προσθέσουμε και άλλη μία εκλογή; Το να προσφεύγει κανείς στη λαϊκή ετυμγορία, καλό είναι, αλλά πρέπει να προσφεύγει για σημαντικά ζητήματα. Να προσφύγουμε στη λαϊκή ετυμγορία; Να προσφύγουμε στη λαϊκή ετυμγορία ευθέως για ένα Πρόεδρο Δημοκρατίας, ο οποίος όμως πρέπει να έχει σημαντικές αρμοδιότητες.

Αν δεν έχει σημαντικές αρμοδιότητες, όταν καταφεύγεις κατ' ευθείαν στο λαό, τότε νομίζω ότι στην περίπτωση αυτή προσθέτεις μία εκλογική αναμέτρηση χωρίς λόγο. Πέραν τούτου ρωτώ το εξής και με το χέρι στην καρδιά, πείτε μου: Ποιος Πρόεδρος της Δημοκρατίας, εκλεγόμενος ευθέως από το λαό, θα δεχθεί να ασκεί ένα διακοσμητικό ρόλο;

Θα είναι Πρόεδρος, ο οποίος εκλέγεται πολλές φορές με μεγάλη πλειοψηφία από το λαό. Θα δεχθεί π.χ. το σημερινό ρόλο ή, ενδεχομένως, ιδίως εφ' όσον η λαϊκή ετυμγορία είναι νωπή, θα αντιπαρατεθεί σε μια κυβέρνηση η οποία ενδεχομένως πνέει τα κοινοβουλευτικά λοίσθια; Δεν θα δημιουργηθούν τέτοιοι τριβές, που δεν είναι σύμφυτες και σύμφωνες με το κοινοβουλευτικό μας πολίτευμα;

Αυτή είναι οι φόβοι, τους οποίους έχω. Δεν είναι βεβαίω-
τητες, δεν είναι θέσφατο, ούτε αποτελούν αντίκρουση άλλων
προτάσεων. Είναι οι φόβοι που πρυτάνευσαν, όταν διαμορ-
φωνόταν η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας.

Για όλους αυτούς τους λόγους προτείνουμε να μείνει το
σύστημα, όπως έχει σήμερα. Και προτείνουμε επίσης ενίσχυση
λελογισμένη των αρμοδιοτήτων του Προέδρου της Δημοκρα-
τίας. Δηλαδή, πρώτον, δυνατότητα ελέγχου της συνταγματι-
κότητας -τυπικής και ουσιαστικής- των νόμων. Δεύτερον, να
μπορεί μαζί με την κυβέρνηση ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας
να προσφεύγει στην έκτακτη νομοθετική διαδικασία για τη
διαπίστωση των έκτακτων περιπτώσεων εξαιρετικής επείγου-
σας και απρόβλεπτης ανάγκης. Τρίτον, να μπορεί να συγκαλεί
τους πολιτικούς Αρχηγούς. Και, τέταρτον, να μπορεί ενδεχο-
μένως να έχει ένα στάδιο παραπάνω, προκειμένου να
σχηματιστεί βιώσιμη κυβέρνηση, όταν δεν υπάρχει η πλειοψη-
φία που επιτρέπει ευθύς εξ αρχής τη διαμόρφωση της
κυβέρνησης αυτής.

Για τριάντα δευτερόλεπτα μόνο, κύριε Πρόεδρε, θα πω δύο
λόγια:

Θα συμφωνήσω απόλυτα με τις διαπιστώσεις, που έκανε
προηγουμένως ο κ. Μητσοτάκης, σχετικά με το θέμα της
αλλαγής του νόμου περί ευθύνης Υπουργών. Όλοι συμφω-
νούμε στο ότι πρέπει να αλλάξει το άρθρο 86 του Συντάγ-
ματος. Και εδώ θα τονίσω αυτό που είπε ο κ. Μητσοτάκης
προηγουμένως με έμφαση.

Η Βουλή, σύμφωνα με το κοινοβουλευτικό της ρόλο και
όταν ακριβώς έρχεται να παραπέμψει μέλη της Κυβέρνησης
και Υφυπουργούς, ποτέ δεν μεταβάλλεται σε δικαστή. Ο
κοινοβουλευτικός της ρόλος είναι να δώσει την άδεια να
διωχθεί κάποιος. Η Βουλή είναι ο θώρακας εκείνος, ο οποίος
θωρακίζει τον πολιτικό, το μέλος της Κυβέρνησης. Δεν μπορεί
να μεταβληθεί σε δικαστή. Και όσες φορές μεταβλήθηκε,
ξέρουμε πού φθάσαμε. Γι' αυτό πρέπει να αποκατασταθεί ο
κοινοβουλευτικός της αυτός ρόλος. Και ο ρόλος αυτός
σημαίνει ότι από τη στιγμή που δίνει την άδεια, από εκεί και
πέρα είναι έργο της δικαιοσύνης να συνεχίσει ως το τέλος.

Εκεί κατατείνει η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας. Γι' αυτό
πιστεύω πως όλοι πρέπει να συμφωνήσουμε ότι η επόμενη
Αναθεωρητική Βουλή θα πρέπει να αποκαταστήσει και στο
σημείο αυτό την Εθνική Αντιπροσωπεία στον πραγματικό, τον
κοινοβουλευτικό της ρόλο. Ένα ρόλο, ο οποίος αναβαθμίζει
και το πολιτικό μας σύστημα αλλά και την ίδια την αξιοπιστία
των πολιτικών.

Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικόλαος Κατσαρός): Ο Κοινοβουλευτικός
Εκπρόσωπος του ΠΑ.ΣΟ.Κ. κ. Ιωαννίδης έχει το λόγο.

ΦΟΙΒΟΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ: Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, νομίζω
ότι μερικά ιστορικά στοιχεία ίσως θα είναι χρήσιμα, για να
ανατρέψουν μία εικόνα που τείνει να δημιουργηθεί ότι όλα
από το 1974 και εντεύθεν, σε ό,τι αφορά τη συνταγματική
μας ιστορία, εξελίχθηκαν με μοναδικό κριτήριο ποιο είναι το
καλύτερο πολίτευμα, ή ο καλύτερος καταστατικός χάρτης, για
να λειτουργήσει η χώρα μας.

Εγώ, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, πιστεύω ότι, αν φθάσαμε
στο Σύνταγμα του 1975, φθάσαμε, διότι ο κ. Καραμανλής είχε
από τότε στόχο να πάει στην Προεδρία. Προεκλήθη τότε και
το διέψευσε, αλλά η ζωή δεν το διέψευσε. Τον κ. Μητσοτάκη,
όπως είναι γνωστό, δεν τον ετίμησε ο κ. Καραμανλής με το
να τον συμπεριλάβει στους συνδυασμούς του 1974, παρά τη
συνεργασία που είχαν κατά το διάστημα της δικτατορίας και
παρά το ότι ήταν εκ των πρώτων που είχε διατυπώσει την
άποψη της συσπειρώσεως του πολιτικού κόσμου, όλοι υπό
τον κ. Καραμανλή.

Όταν το 1977 ο κ. Μητσοτάκης και ο μακαρίτης ο
Βαρδινογιάννης εξελέγησαν Βουλευτές, τότε βεβαίως και εν
όψει του ότι ο κ. Καραμανλής ήθελε να πάει στην Προεδρία
της Δημοκρατίας, εδόχθη τη συνεργασία του κ. Μητσοτάκη.
Επηκολούθησαν και πολλά άλλα πράγματα προκειμένου να
επιτευχθεί ο αρχικός στόχος, αφού, όπως είναι γνωστό, ο
αειμνηστος Κωνσταντίνος Καραμανλής διερεύνησε τότε τις

δυνατότητες και ρώτησε όλους τους στενούς συνεργάτες του,
αν πρέπει να πάει στην Προεδρία ή όχι.

Όπως προσφάτως αποκάλυψε ο κ. Μπούτος σε μία
τηλεοπτική συζήτηση, του είπε ευθέως ότι πρέπει να πάει
στην Προεδρία, διότι, αν δεν πάει στην Προεδρία, η Νέα
Δημοκρατία θα πάρει μικρότερο ποσοστό υπό την ηγεσία του,
από ό,τι θα έπαιρνε υπό οποιονδήποτε άλλο πολιτικό αρχηγό.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ: Ποιος το είπε αυτό;

ΦΟΙΒΟΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ: Ο κ. Μπούτος, ότι το είπε στον κ.
Καραμανλή. Εγώ απλώς αναφέρω...

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ: Εκ των υστέρων ο
καθένας λέει ό,τι θέλει.

ΦΟΙΒΟΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ: Βεβαίως. Προσέθεσε δε ότι τον
ευχαρίστησε ο κ. Καραμανλής εκ των υστέρων για την
πρόταση που του έκανε τότε.

Αυτά για να μην εξαγνίζονται τα πάντα και για να μη λέμε
ότι δεν έγιναν εν όψει σκοπιμοτήτων οι ρυθμίσεις.

Ακούστε παρακαλώ: Εδώ διαβάζω από την εισήγηση του
Δημήτρη Τσάτσου, του γενικού εισηγητή της αντιπολίτευσης
την εποχή εκείνη, ποιες αρμοδιότητες είχε ο Πρόεδρος της
Δημοκρατίας, για την απώλεια των οποίων εκφέρεται και νέος
θρήνος. Θεωρείται η αναθεώρηση του 1986 ως απαράδεκτη.

Ακούστε λοιπόν, τι εξουσίες είχε: "Προβλέπει έναν Πρόεδρο,
που έχει τις εξής εξουσίες: Είναι νομοθέτης μαζί με τη Βουλή,
σύμφωνα με το άρθρο 28 και 42. Είναι μόνο νομοθέτης υπό
ορισμένες προϋποθέσεις, κατά τα άρθρα 43 και 44. Έχει την
εξουσία να παύει, κατά το άρθρο 38 παράγραφος 4, την
κυβέρνηση, έστω και αν αυτή έχει τη δεδηλωμένη εμπιστοσύνη
της Βουλής. Έχει την εξουσία κατά το άρθρο 41 να διαλύσει
τη Βουλή, όταν εκείνος κρίνει πως δεν την θέλει ο λαός.
Όταν ο Πρόεδρος κρίνει και ο Πρωθυπουργός συμφωνήσει
πως κινδυνεύει η εξωτερική δημόσια τάξη, το άρθρο 48 του
επιτρέπει να θέσει σε ισχύ ένα προβλεπόμενο παρασύνταγμα
και για δύο μήνες να έχει όλες τις εξουσίες στα χέρια του".

Αυτά έλεγε ο εισηγητής της αντιπολιτεύσεως για τις
εξουσίες του Προέδρου της Δημοκρατίας τότε, τις οποίες
πολύ ορθά ήρθε να περιορίσει η αναθεώρηση του 1986.

Αλλά δεν είναι μόνο ο τότε εισηγητής της αντιπολιτεύσεως.
Ο εξαίρετος συνταγματολόγος κ. Σπυρόπουλος έχει γράψει
μία μελέτη "Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας ως ρυθμιστής του
πολιτεύματος", στην οποία γράφει: "Το Σύνταγμα του 1975,
ανεξάρτητα απ' το αν ήταν κοινοβουλευτικά ορθό ως προς
τις λεγόμενες υπερεξουσίες του Προέδρου, έληξε τον
Πρόεδρο της Δημοκρατίας ρυθμιστή του πολιτεύματος, με
ουσιαστικές αρμοδιότητες παρέμβασης στην πολιτική ζωή του
τόπου".

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ: Συμφωνούμε.

ΦΟΙΒΟΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ: Ναι, αλλά στην πολιτική ζωή του
τόπου και χωρίς να εκλέγεται από το λαό;

Αυτά τα ιστορικά νομίζω ότι ήταν χρήσιμα, για να δούμε τι
συμβαίνει τώρα και τι έχουμε μπροστά μας.

Κατ' αρχήν, είναι ακριβές αυτό που ελέχθη και από τον κ.
Μητσοτάκη και από τον κ. Παυλόπουλο, ότι είναι διακοσμητικός
και μόνο ο ρόλος του Προέδρου της Δημοκρατίας;

"Πέραν των συγκεκριμένων αρμοδιοτήτων" -διαβάζω πάλι
από τον κ. Σπυρόπουλο- "ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας"
-τονίστηκε ήδη, ασφαλώς δεν είναι μόνο το σύνολο των
αρμοδιοτήτων του- "είναι κάτι πολύ περισσότερο. Ο Πρόεδρος
της Δημοκρατίας προβαίνει σε ένα πλήθος ενεργειών, που
δεν προβλέπονται από το Σύνταγμα. Ακροάσεις και συνομιλίες
με πρόσωπα της πολιτειακής, πολιτικής και δημόσιας εν γένει
ζωής, δημόσιες εμφανίσεις συνοδευόμενες από δηλώσεις,
κοινωνικές σχέσεις, αλληλογραφία, ανάληψη πρωτοβουλιών
στον κοινωνικό τομέα. Οι ενέργειες αυτές του Προέδρου της
Δημοκρατίας είναι συχνά υποβοηθητικές στην άσκηση των
αρμοδιοτήτων του. Παραδείγματα αποτελούν οι ενδεχόμενες
διαβουλεύσεις του Προέδρου της Δημοκρατίας με την Κυβέρ-
νηση και τον Πρόεδρο της Βουλής, που αναφέρονται στη
θέσπιση μιας πράξης νομοθετικού περιεχομένου... κ.λπ."

Θέλω να πω με αυτό ότι είναι λάθος να θεωρούμε ότι μετά
την αναθεώρηση του 1986, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας είναι

απλώς διακοσμητικό πρόσωπο και δεν έχει καμία αρμοδιότητα.

Αλλά είναι ρυθμιστής του πολιτεύματος; Μεγάλη συζήτηση έγινε τότε –ούτε εγώ ήμουν Βουλευτής, τα διαβάζω– για το αν είναι ρυθμιστής ή εγγυητής, όπως τον είπε ο κ. Μητσοτάκης. Και με την επιμονή της αντιπολιτεύσεως, η λέξη “εγγυητής” έφυγε, για να γίνει “ρυθμιστής”, διότι εθεωρήθη ότι ο ρυθμίζων...

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ: Τι κάνει ο ρυθμίζων;

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Με όσες εξουσίες του δίνει το Σύνταγμα.

ΦΟΙΒΟΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ: Ρυθμίζει τις εξουσίες, ενώ το εγγυητής...

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ: Και τι λέει ο όρκος του Προέδρου της Δημοκρατίας; Ο όρκος δεν έχει νόημα;

ΦΟΙΒΟΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, είμαι πρόθυμος να σας διαβάσω και άλλα. Έχει πολλά ωραία πράγματα ο κ. Σπυρόπουλος για το τι είναι εγγυητής. Μάλιστα, κατά την αγόρευση του ο Ανδρέας Παπανδρέου την εποχή εκείνη, ως Αρχηγός του ΠΑΣΟΚ, το είχε επισημάνει αυτό και είχε μάλιστα τελειώσει την αγόρευση του, λέγοντας ότι μπορεί να έφυγε ο όρος “εγγυητής” και να έγινε “ρυθμιστής”, αλλά παραμένει η ουσία, δηλαδή, ότι το Σύνταγμα του 1975 δίδει υπερεξουσίες στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

(Στο σημείο αυτό την Προεδρική Έδρα καταλαμβάνει ο Γ' Αντιπρόεδρος της Βουλής κ. **ΛΟΥΚΑΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ**)

Εμείς, αγαπητοί συνάδελφοι, δεν συμφωνούμε να έχει υπερεξουσίες ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Γι' αυτό δεν το ψηφίσαμε.

ΦΟΙΒΟΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ: Γι' αυτό δεν το ψηφίσαμε τότε. Υπήρξαμε συνεπείς και κάναμε την αναθεώρηση το 1986 και υπήρξαμε συνεπείς στην ίδια αντίληψη –όχι ότι είναι κακό να αλλάζει κανείς άποψη εάν πειστεί– και τώρα...

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Μπορούμε να το αποσυνδέσουμε από τη διάλυση της Βουλής.

ΦΟΙΒΟΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ: ... θέλουμε ένα και μόνο πράγμα. Τι είναι αυτό; Η αποσύνδεση της διαλύσεως της Βουλής από την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Μου κάνει εντύπωση ότι όλοι οι αγορητές της Νέας Δημοκρατίας παραγνώρισαν εντελώς μια πλευρά του προβλήματος, που ίσως είναι η σημαντικότερη. Μιλήσατε όλοι μόνο για μια κανονική ροή των πραγμάτων και εξάντληση της θητείας του Προέδρου της Δημοκρατίας. Λέτε τότε ότι αν σε δύο ψηφοφορίες δεν καταφέρει να πάρει την πλειοψηφία των 2/3, γιατί να μην πει ο λαός τη γνώμη του. Παρακάμπτετε –όχι ότι συμφωνώ σ' αυτό– το γεγονός ότι ένα Σύνταγμα πρέπει να προνοεί για όλα και πρέπει πρωτίστως να προνοεί για τα τυχαία περιστατικά. Απευκτέος ένας θάνατος Προέδρου της Δημοκρατίας, αλλά κανείς δεν μπορεί να αγνοήσει την πιθανότητα να συμβεί, όταν καταστρώνει τον καταστατικό χάρτη της χώρας.

Υπάρχει και κάτι άλλο, ακόμα χειρότερο. Μπορεί δια της παραιτήσεώς του ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας –τη σκόπιμη που θα έχει πολιτική στόχευση– να προκαλέσει κρίση. Γιατί, λοιπόν, δεν πρέπει να αποσυνδέσουμε τη δυνατότητα της διάλυσης της Βουλής από την εκλογή Προέδρου Δημοκρατίας;

Θα σας πω κάτι, που δεν είναι και πρωτότυπο. Πρέπει να υπενθυμίσω, για να μην λέμε μόνο τις αρετές εκείνου του σημαντικού γιγέτη, ο οποίος πρόσφατα απεβίωσε, ότι παρητήθη πρόωρος....

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ: Μόνο ένα μήνα.

ΦΟΙΒΟΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ: Αυτό ήταν εις βάρος του. Τι σημαίνει αυτό, θα προτιμήσω να μην το ερμηνεύσω αυτήν τη στιγμή –εγώ έχω την ερμηνεία μου– διότι, πάντως, δεν είναι υπέρ αυτού.

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ: Για ποια παραίτηση μιλάτε;

ΦΟΙΒΟΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ: Μην επιμένετε. Επεδίωξε να προκαλέσει κρίση δι' αυτού του τρόπου.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ: Τι κρίση;

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ: Τον πολιτικό εμπαιγμό...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Λουκάς Αποστολίδης): Κύριοι συνάδελφοι,

θα παρακαλέσω να σταματήσετε τους σχολιασμούς και να ακούσετε τον αγορητή.

Θα παρακαλέσω και εσάς, κύριε Ιωαννίδη, να μην κάνετε διάλογο.

ΦΟΙΒΟΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ: Εν πάση περιπτώσει, κύριοι συνάδελφοι –άλλωστε ο χρόνος δεν επιτρέπει να λέμε περισσό–τερα– υπάρχουν και άλλες διατάξεις για τις οποίες δεν γίνεται καμία συζήτηση.

Εγώ σημείωσα εδώ ότι η συναίνεση που υπήρξε στην πρώτη ενότητα δεν υπάρχει. Τα άρθρα, τα οποία ομοφώνως γίνεται δεκτό να αναθεωρηθούν είναι το άρθρο 86 για την ευθύνη των Υπουργών, το άρθρο 82 –κατά ευρεία πλειοψηφία– η προσθήκη παραγράφου, με στόχο τη συγκρότηση της οικονομικής και κοινωνικής επιτροπής για την οργάνωση του κοινωνικού διαλόγου, σύμφωνα με τις προβλέψεις του νόμου και το άρθρο 38 για την περίπτωση αδυναμίας ασκήσεως καθηκόντων του Πρωθυπουργού.

Είδετε, αγαπητοί συνάδελφοι, ότι η ζωή ήρθε να μας διδάξει ότι υπήρχε ένα κενό και το κενό αυτό το συμπληρώνει το ΠΑΣΟΚ τώρα με την πρότασή του. Δεν υπάρχει όμως αμφιβολία ότι η βασική διάταξη της ενότητας που συζητάμε είναι η αναφερομένη στην εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Εγώ συμφωνώ με τη λογική του κ. Μητσοτάκη, ότι όσο περισσότερες διατάξεις θα είναι υπό αναθεώρηση –κι εμείς προτείνουμε μεγάλο αριθμό διατάξεων προς αναθεώρηση– τόσο περισσότερο θα έχει τη δυνατότητα η επόμενη Βουλή να κάνει τις τελικές διατυπώσεις, όχι μόνο νομοτεχνικής φύσεως, αλλά και ουσιαστικής φύσεως. Εν τω μεταξύ, θα έχει δοθεί στον ελληνικό λαό η δυνατότητα να συνεκτιμήσει ότι εκλέγει αναθεωρητική Βουλή. Θα κρίνει δηλαδή μεταξύ όλων των άλλων ότι εκείνοι οι οποίοι θα εκλεγούν στη νέα Βουλή θα έχουν και τη μεγάλη ευθύνη να αναθεωρήσουν το Σύνταγμα.

Έτσι, θα υπάρξει αυτή η δυνατότητα, η νέα Βουλή, η Αναθεωρητική Βουλή, να μπορεί να αναθεωρήσει τις περισσότερες διατάξεις. Ενενήντα επτά διατάξεις είναι υπό αναθεώρηση, αγαπητοί συνάδελφοι. Όχι άρθρα, αλλά διατάξεις. Είναι ευρύτατη αναθεώρηση. Είναι ευτύχημα ότι δίνεται αυτή η δυνατότητα στη μέλλουσα Βουλή και είναι ευτύχημα ότι γίνεται πραγματικά και η συζήτησή μας μέσα σ' ένα κλίμα που μπορεί να υπάρχουν διαφορές απόψεων, αλλά είναι ένα κλίμα ουσιαστικά ευρύτερης συναίνεσης, εις ό,τι αφορά τις αναθεωρητέες διατάξεις. Ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΠΑΣΟΚ)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Λουκάς Αποστολίδης): Ο συνάδελφος κ. Παπαδημόπουλος έχει το λόγο.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΔΗΜΟΠΟΥΛΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, είναι γεγονός ότι, αν πράγματι βρισκόμασταν σε μια ιδανική πολιτεία, αν πράγματι οι τόνοι ήταν πολύ πιο χαμηλοί, αν δεν υπήρχε εμπάθεια, αν δεν υπήρχε οξύτατη κομματική αντιπαράθεση κλπ. –βεβαίως έχουν μειωθεί μέχρι ενός σημείου όλα αυτά, αλλά ακόμη δυστυχώς εξακολουθούν να υφίστανται– αν όλα αυτά υπήρχαν, τότε φυσικά δεν θα υπήρχε και μείζον πρόβλημα τώρα, όσον αφορά την αναθεώρηση αυτής της διάταξης, που αφορά την εκλογή και τις αρμοδιότητες του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Πολλοί συνάδελφοι είπαν εδώ ότι αν εμείς δεν μπορούμε να κατασκευάσουμε κάτι που να προσιδιάζει περισσότερο στην ελληνική πραγματικότητα, να αναζητήσουμε παραδείγματα προς μίμηση από άλλες χώρες. Σκεφθήκατε, κύριοι συνάδελφοι, ότι δεν υπάρχουν άλλες χώρες; Τέσσερις–πέντε περίπου είναι σ' όλο τον κόσμο. Νομίζετε ότι από τις διακόσιες χώρες που έχουμε αυτήν τη στιγμή στη γη, υπάρχουν πολιτείες συντεταγμένες τέτοιες που να προσιδιάζουν προς το πολίτευμά μας ή προς το πολίτευμα είκοσι πέντε περίπου καλώς οργανωμένων χωρών, για να μπορούμε να συζητάμε παρόμοια θέματα; Ξέρετε καμία χώρα συντεταγμένη στην Αφρική ή στην Ασία, πέρα από τις δύο τρεις της Άπω Ανατολής και του Ισραήλ; Ξέρετε στην Ευρώπη να υπάρχουν χώρες, οι οποίες όντως να έχουν συντάγματα, τα οποία μπορούν να μας δώσουν

αυτήν τη στιγμή ένα πρότυπο για τη δική μας περίπτωση, ώστε να μας βγάλουν από το αδιέξοδο, αν υπάρχει αδιέξοδο; Ποιες χώρες; Οι επτά χώρες της δυτικής Ευρώπης έχουν μοναρχία. Να πάμε στην Ελβετία που έχει ιδιάζον καθεστώς; Πού να πάμε, στο Λουξεμβούργο και να μιλήσουμε για παράδειγμα προς μίμηση; Είναι τελείως διαφορετικά τα πράγματα. Όλες κι όλες είναι η Αυστρία, η Γερμανία, η Ιταλία, η Ελλάδα και λίγο η Φινλανδία που πλησιάζει προς εμάς. Να μιλήσουμε για τη Γαλλία; Είναι άλλο το εκλογικό τους σύστημα και άλλος ο ρόλος του Προέδρου, διότι το πολίτευμά τους δεν είναι προεδρευόμενη δημοκρατία, ως γνωστόν. Είναι η προεδρική δημοκρατία.

Συνεπώς, ούτε με την Αμερική μπορούμε να πάμε, ούτε με κανένα άλλο κράτος. Άρα λοιπόν, θα πρέπει στενά να δούμε, τι γίνεται σ' αυτές τις τέσσερις-πέντε χώρες. Δυστυχώς τόσες είναι. Μη λέτε, λοιπόν, φέρτε μου μια χώρα, ως παράδειγμα. Ποια χώρα; Δεν υπάρχει.

Βεβαίως, είναι πάρα πολύ δύσκολη η επιλογή στη συγκεκριμένη περίπτωση. Δεν μπορεί κανείς εύκολα να πει ποια άποψη είναι πιο θεμελιωμένη και ποια δεν είναι. Τα επιχειρήματα σε όλες τις απόψεις είναι πειστικότητα και αναζητούμε να βρούμε ποια απ' αυτές τις απόψεις έχει μεγαλύτερη βαρύτητα ή ποια διασφαλίζει περισσότερα εγγύγια για το θεσμό αυτό, του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Πώς θα γίνει η εκλογή. Βεβαίως το σύστημα, το οποίο εφαρμόζεται μέχρι τώρα, είναι πετυχημένο και δεν είχαμε πράγματι κανένα αδιέξοδο μέχρι στιγμής. Από την άλλη μεριά βεβαίως, είναι επίσης πειστικό το επιχείρημα, ότι είναι πολυτέλεια να πάμε σε εκλογές, γιατί δεν μπορούμε να βγάλουμε Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Αλλά και η άποψη του κ. Μητσotάκη δεν είναι καθόλου ευκαταφρόνητη. Γιατί; Διότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, κύριοι συνάδελφοι, κατά το άρθρο 26 του Συντάγματος, είναι ο μοναδικός παράγων, το μοναδικό όργανο της πολιτείας από τις τρεις εξουσίες, που έχει δύο φορές συμμετοχή στην άσκηση εξουσίας.

Λέει το άρθρο 26, ότι η νομοθετική εξουσία ασκείται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και από τη Βουλή. Πιο κάτω λέει, ότι η εκτελεστική εξουσία ασκείται από τον Πρόεδρο και την Κυβέρνηση, που σημαίνει ότι αυτός ο πολιτειακός παράγων, δεν πρέπει να είναι ένα αποδυναμωμένο όργανο, ένα διακοσμητικό στοιχείο.

Έχει δύο βασικότερες αρμοδιότητες, έχει δύο σημαντικές αποστολές να επιτελέσει και δεν πρέπει να τον έχουμε σ' αυτήν τη θέση που τον έχουμε σήμερα. Η άποψη δηλαδή ότι, αν δοθούν περισσότερες αρμοδιότητες στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, αυτό θα σήμαινε ούτε λίγο ούτε πολύ διολίσθηση προς αλλαγή του πολιτεύματος. Αφού λοιπόν έχουμε Προεδρευόμενη Δημοκρατία, αν του δώσουμε αυξημένες αρμοδιότητες, μοιραίως οδηγούμεθα στην προεδρική δημοκρατία, πράγμα το οποίο δεν επιτρέπεται, δεν μπορούμε να αλλάξουμε ως γνωστόν τις θεμελιώδεις διατάξεις του Συντάγματος.

Συνεπώς, δεν είναι σωστή η άποψη ότι μπορούμε να δώσουμε σημαντικές αρμοδιότητες στον Αρχηγό του κράτους. Από την άλλη μεριά όμως ερωτάται, τι είδος Αρχηγός κράτους είναι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, όταν σ' αυτόν έχουμε αναθέσει, όπως ευστόχως ελέχθη από πολλούς, την αρμοδιότητα της επίδοσης των ξιφών στους αποφοίτους των παραγωγικών στρατιωτικών σχολών και την εμφάνιση και την παρουσία του στα κατά καιρούς πανηγύρια της ελληνικής επικράτειας, να εμφανίζεται εδώ και εκεί, να επιδίδουν βεβαίως και οι πρόεδροι των ξένων κρατών τα διαπιστευτήριά τους; Αλλά τούτο δεν σημαίνει σε καμιά περίπτωση, ότι με αυτές τις αρμοδιότητες ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας είναι όντως και ο ρυθμιστής του πολιτεύματος. Θα πρέπει οπωσδήποτε να αναγνωρισθούν λογικές αρμοδιότητες στον αρχηγό του κράτους, διότι αλλιώς ο αρχηγός του κράτους, επαναλαμβάνω και εγώ αυτό που είπαν πολλοί συνάδελφοι, θα είναι απараδέκτως ένα διακοσμητικό στοιχείο.

Συνεπώς επιβάλλεται να αποδεχθούμε τον τρόπο εκλογής και τις αρμοδιότητες κατά το Σύνταγμα του 1975 και αν δεν μας ικανοποιεί αυτό δεν θα ήταν καθόλου άσχημο να πάμε

κατ' ευθείαν στη λαϊκή ετυμηγορία, να βγάλουμε τον Πρόεδρο, κατ' ευθείαν από το λαό ώστε να αντλεί και εκείνος όπως και εμείς τις αρμοδιότητες και τη δύναμη και την εξουσία και το γόητρό του απ' ευθείας από τη λαϊκή βούληση, ώστε να παίξει και εκείνος το ρόλο που πρέπει να παίξει ως ρυθμιστής του πολιτεύματος. Άλλως θα είναι ένας άρχων, επαναλαμβάνω, ο οποίος καμιά συμμετοχή δεν θα έχει στην άσκηση των εξουσιών κατά το Σύνταγμα μας και κατά την πραγματική θέληση του λαού και όπως θα εταίριαζε σε μία σωστά οργανωμένη πολιτεία.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Λουκάς Αποστολίδης): Ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος του ΚΚΕ ο κ. Κολοζώφ έχει το λόγο.

ΟΡΕΣΤΗΣ ΚΟΛΟΖΩΦ: Κυρίες και κύριοι Βουλευτές, στην ενότητα αυτή είναι φανερό ότι την προσοχή συγκεντρώνει το ζήτημα της εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας. Όμως πρέπει να πω ότι η αναγκαιότητα αναθεώρησης αυτού του άρθρου του Συντάγματος, δεν προέκυψε από δυσκολίες που δημιούργησε η εφαρμογή όσον αφορά αυτό το σημείο του Συντάγματος, όλα αυτά τα χρόνια μπορεί να υπάρχουν δυσκολίες, μπορεί να υπάρχουν σκέψεις τέτοιες ή αλλιώς, όμως ο προβληματισμός για αναθεώρηση αυτού του άρθρου του Συντάγματος είναι φανερό ότι δεν προήλθε από την πρακτική. Εφαρμόστηκε και η διάλυση της Βουλής, είχαμε και εκλογές Προέδρου της Δημοκρατίας με την πρώτη προσπάθεια, επομένως κάτι άλλο υπάρχει που μας κάνει να προχωρήσουμε σε έναν προβληματισμό για την αναθεώρηση αυτού του άρθρου.

Είναι γεγονός ότι είναι δύσκολο, ιδιαίτερα η διαδικασία αυτή με τους 180 Βουλευτές, δυσκολεύει πάρα πολύ, διότι αναγκάζει εν όψει της διάλυσης της Βουλής τα κόμματα να αναζητήσουν τρόπους και αυτή νομίζω ότι ήταν και η πρόθεση του νομοθέτη-συνεννόησης για να βγει ένας Πρόεδρος Δημοκρατίας, που θα είχε την έγκριση μιας μεγάλης πλειοψηφίας της ελληνικής Βουλής.

Και είναι γεγονός ότι τόσο η πλειοψηφία όσο και η μειοψηφία όταν έχουν τους αριθμούς, μπορούν να χειριστούν τα ζητήματα όπως θέλουν. Και φυσικά από εκεί και πέρα μπορεί κανείς να τους αποδώσει όποια πρόθεση θέλει, είτε θέλουν να δημιουργήσουν πρόβλημα στην Κυβέρνηση, να διακόψουν τη διακυβέρνηση όταν έχουν τους 120 Βουλευτές ή να επιβάλουν με τους 180 που έχει στη διάθεσή της η πλειοψηφία τον άνθρωπο της αρεσκείας τους για Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

Αυτά είναι γεγονότα ότι υπάρχουν. Εκείνο όμως που πιστεύω ότι περισσότερο δυσκολεύει και προκάλεσε αυτούς τους προβληματισμούς για αναθεώρηση του άρθρου, είναι ακριβώς όταν δεν έχουν αυτήν την ευχέρεια τα δύο κόμματα, ιδιαίτερα το κόμμα που αυτήν τη στιγμή έχει την πλειοψηφία. Και προστά στις δυσκολίες να αναζητήσει μια συναινετική λύση που φυσικά δεν περιορίζεται μόνο στη στιγμή της εκλογής του Προέδρου, αλλά έχει και άλλες επιπτώσεις, αναζητά μια λύση αυτού του ζητήματος.

Όμως από τη συζήτηση που έγινε μέχρι αυτήν τη στιγμή γύρω από αυτό το θέμα αναδεικνύεται το γεγονός, ότι δεν είναι ώριμη ούτε αυτή η πλειοψηφία να κάνει μια ολοκληρωμένη εναλλακτική πρόταση, σε αυτό που υπάρχει σήμερα. Ξεκινάει από το γεγονός "όχι σε διάλυση της Βουλής". Να το δεχτούμε αυτό. Θέλει να διασφαλίσει τη συνέχεια μιας κυβερνητικής πορείας, μιας οποιασδήποτε κυβέρνησης που αυτήν τη στιγμή βρίσκεται στην εξουσία. Να το δεχτούμε και αυτό. Αλλά από εκεί και πέρα ποια θα είναι η διαδικασία που θα μας επιτρέψει να προχωρήσουμε;

Αυτά που ακούστηκαν εδώ μέσα, εμάς μας κάνει να ανησυχούμε πάρα πολύ. Δεν μιλά αν είναι πρακτικά λειτουργήσιμα ή όχι. Έχουν αναφερθεί εδώ παραδείγματα από πολλές χώρες ως προς την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας. Και πιστεύω ότι σε κάθε χώρα ανταποκρίνεται προς τα χαρακτηριστικά του συγκεκριμένου κράτους η εκλογή του Προέδρου, όπως και στην ιστορία του. Εδώ όμως, πάμε αναζητώντας. Κάποιος είπε το Ιταλικό παράδειγμα. Έτυχε να είμαι εκείνη την εποχή στην Ιταλία και σας διαβεβαιώνω ότι

είναι ένα σοβαρό πρόβλημα και μια συνεχή δοκιμασία ακόμα και για τον ίδιο τον υποψήφιο. Θυμάμαι ότι ο Λεόνε είπε κάποια στιγμή "φθάνει, δεν αντέχω άλλο, αλλάξτε με". Φυσικά, εκείνοι επέμεναν γιατί είχαν τους λόγους τους. Έτσι όμως καταρρακώνεται το κύρος και του Προέδρου αλλά και του προσώπου του Προέδρου, αλλά και γενικότερα του Κοινοβουλίου και των θεσμών για την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Ένα ευρύτερο εκλογικό σώμα δεν είναι μέσα στις λειτουργίες που υπάρχουν αυτήν τη στιγμή στη χώρα μας. Εγώ θα μπορούσα να συμφωνήσω με μία τέτοια σκέψη, όταν όντως αυτό το εκλογικό σώμα προέρχεται από μια δομημένη και αναπτυγμένη Τοπική Αυτοδιοίκηση πρώτου, δεύτερου ή τρίτου βαθμού, διαρθρωμένη, έτσι ώστε να έχουν το απαιτούμενο κύρος οι εκλέκτορες και να εκφράζουν τη λαϊκή θέληση.

Εκείνο όμως που μας ανησυχεί πολύ περισσότερο και είναι από τους βασικούς λόγους που δεν θέλουμε να αναθεωρηθεί αυτό το άρθρο, είναι τα όσα ειπώθηκαν εδώ από διάφορους ομιλητές, ιδιαίτερα της Νέας Δημοκρατίας και με μεγαλύτερη σαφήνεια από τον επίτιμο Πρόεδρό της τον κ. Μητσοτάκη. Και δεν καταλαβαίνω γιατί η Κυβέρνηση δεν παίρνει υπόψη της αυτούς τους στοχασμούς, αυτές τις σκέψεις, που σε τελευταία ανάλυση συμβαδίζουν με το πνεύμα της εποχής, δηλαδή, στη συγκρότηση μιας Ευρωπαϊκής Ένωσης με μια δομή εκτελεστικής εξουσίας πολύ συγκεντρωτική. Πάει προς τα εκεί η πρόταση του κ. Μητσοτάκη, και ας προσπαθεί να διασκεδάσει το ζήτημα, η άμεση εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας με απευθείας ψηφοφορία.

Ουσιαστικά υπονομεύει το Σύνταγμα, το πολίτευμά μας. Το κάνει Προεδρική Δημοκρατία, έστω και αν σε μία πρώτη, ενδιάμεση φάση αυτό δεν θα φαίνεται. Αλλά προς τα εκεί πάει η υπόθεση.

Είπα από την αρχή, ότι οι δικές μας ανησυχίες, αν θέλετε και δυσπιστίες, προέρχονται από το γεγονός ότι αυτή η αναθεώρηση του Συντάγματος γίνεται μέσα σε ένα διεθνές πλαίσιο και μέσα σε ένα εθνικό πλαίσιο αρνητικό αυτήν τη στιγμή, για τις λαϊκές δυνάμεις. Η όποια λύση θα προταθεί μεθαύριο, έχουμε μεγάλη ανησυχία, ότι μπορεί να μην έχει καμία σχέση με τα όσα συζητούμε εμείς σήμερα εδώ και να προκύψουν προτάσεις που να πηγαίνουν προς συντηρητική κατεύθυνση.

Επομένως, εμείς διατηρούμε τη θέση μας, ότι αυτό το άρθρο δεν πρέπει να αναθεωρηθεί. Και δεν είναι αλήθεια ότι, αν δώσουμε λύση σε όλα τα ζητήματα που πάει να αναθεωρήσει αυτό το Σύνταγμα, θα μας βγάλει από το τέλμα το οποίο υπάρχει σήμερα στην πολιτική ζωή της χώρας, όπως έλεγε ο κύριος Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Άλλα χρειάζονται για να αποκτήσει κύρος το πολιτικό μας σύστημα.

Έρχομαι σε ορισμένα άλλα ζητήματα. Μια και μιλάμε για τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, θέλω να πω ότι μας βρίσκει αντίθετους –μια και φαίνεται ότι η πλειοψηφία θέλει να ανοίξει το θέμα της αναθεώρησης– να ανοίξει και το θέμα των εξουσιών και της επιστροφής ορισμένων αρμοδιοτήτων στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

Νομίζουμε ότι, εάν υπάρχει ένα πρόβλημα, αυτό βρίσκεται στο γεγονός ότι, όταν έγινε η αναθεώρηση του Συντάγματος το 1985–1986 δεν μεταφέρθηκαν οι αρμοδιότητες από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας στην Ελληνική Βουλή, αλλά πέρασαν στον Πρωθυπουργό.

Βεβαίως, θα ήμασταν υπέρ μιας αναθεώρησης όπου μια σειρά από τέτοιες αρμοδιότητες περνάνε στην ελληνική Βουλή, με την έννοια της αναβάθμισης της ελληνικής Βουλής και όχι της αναβάθμισης που πάει να γίνει με την αναθεώρηση αυτού του Συντάγματος, που ουσιαστικά υποβαθμίζει τη Βουλή, ουσιαστικά τη μετατρέπει σε πρωτοκολλητή αποφάσεων, που θα παίρνονται έξω από τη χώρα μας.

Είμαι συγκεκριμένος: Δεν μπορεί διεθνείς συμβάσεις που θίγουν τα ιερά και τα όσια, αν θέλετε να το πω έτσι, της χώρας μας, τα συμφέροντα της χώρας μας και που προτείνονται από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, να έρχονται να ρυθμίζονται σε μία επιτροπή μεταξύ πενήντα ανθρώπων και

να μην περνάνε καθόλου από την Ελληνική Βουλή. Θα τα πούμε αυτά στην επόμενη ενότητα.

Ήδη αυτός ο Κανονισμός της Βουλής που υπάρχει δίνει τέτοιες δυνατότητες και εφαρμόζεται σε ορισμένες περιπτώσεις, όπως αύριο το πρωί θα δούμε, ότι η διεύθυνση του NATO εγκρίθηκε από την Επιτροπή αυτή με τους πενήντα –πόσους έχει– ανθρώπους κι εδώ θα έρθει για τι; Για να πουν ορισμένοι Βουλευτές για δέκα λεπτά ποια αντίρρηση έχουν. Ένα βασικό ζήτημα, που απασχολεί αυτήν τη στιγμή όλην την Ευρώπη, όλα τα Κοινοβούλια, εδώ θα πάει να περάσει έτσι. Φανταστείτε όταν θα έχουμε και συνταγματική ρύθμιση πως θα λειτουργήσουμε σ' αυτά τα ζητήματα.

Επομένως, για μας, αν θέλουμε να κάνουμε αναθεώρηση αυτών των άρθρων, θα πρέπει να υπάρχει πρόταση μεταφοράς αρμοδιοτήτων προς τη Βουλή και όχι, όπως έγινε, προς την Κυβέρνηση.

Παραπομπή των Υπουργών. Εμείς συμφωνούμε για την αναθεώρηση αυτού του άρθρου, μας ταλαιπώρησε πάρα πολύ το ζήτημα αυτό. Έχουμε πει, όταν συζητήθηκε ο νόμος, πως βλέπουμε το ζήτημα αυτό στις λεπτομέρειές του. Η βασική μας σκέψη είναι, ναι, με αυξημένη πλειοψηφία η Βουλή να κάνει την παραπομπή, αλλά από και πέρα, τα ζητήματα τα χειρίζεται η δικαιοσύνη, χωρίς την παρέμβαση πια του Κοινοβουλίου.

Τέλος, θα ήθελα να σταθώ στα ζητήματα που έθιξαν και άλλοι συνάδελφοί μου και άλλοι ομιλητές από άλλα κόμματα σχετικά με τα δημοψηφίσματα. Η Κυβέρνηση δεν κάνει καμία πρόταση γύρω από αυτά τα ζητήματα και δεν νομίζω ότι της διέφυγε αυτό το ζήτημα. Ούτε θεωρώ ότι δεν είναι ώριμο το ζήτημα. Ήδη με την υπογραφή των συμφωνιών του Μάαστριχτ είχε τεθεί αυτό το ζήτημα από το κόμμα μας και σήμερα έχει αποδειχθεί ότι για τέτοιου είδους βασικά ζητήματα σε όλα ή στα περισσότερα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στην οποία θέλουμε να αναφερόμαστε συνέχεια, προχωρούν σε δημοψηφίσματα. Εμείς δεν έχουμε αυτή τη δυνατότητα. Την πρωτοβουλία στα δημοψηφίσματα την έχει η Κυβέρνηση και σε ορισμένα ζητήματα ειδικές πλειοψηφίες μέσα στη Βουλή. Θα έπρεπε να έχει τη δυνατότητα από τα κάτω ένας ορισμένος αριθμός ατόμων να παρεμβαίνει στα πολιτικά πράγματα, να προτείνει, να ανοίγει τη διαδικασία δημοψηφισμάτων σε μεγάλα σοβαρά ζητήματα, ακόμα και για ορισμένους νόμους που απασχολούν ευρύτερα την κοινή γνώμη. Να μπορεί να παρέμβει ο ελληνικός λαός. Δεν προβλέπεται τίποτα προς αυτήν την κατεύθυνση, ούτε σε ζητήματα εθνικής εμβέλειας ούτε ακόμα και για τοπικά ζητήματα δεν δίδεται αυτή η δυνατότητα.

Κλείνοντας, θα αναφερθώ στις προτάσεις που γίνονται για προσθήκες στο σχετικό άρθρο για την Οικονομική Κοινωνική Επιτροπή και το Εθνικό Συμβούλιο Εξωτερικής Πολιτικής.

Για το πρώτο. Είμαστε σε μία περίοδο όπου επιδιώκεται και γίνεται μία μεγάλη διαπάλη στην κοινωνία μας, όχι μόνο στην Ελλάδα, αλλά σε όλην την Ευρώπη για να περάσουν ορισμένα ζητήματα, που έχουν σχέση με τα δικαιώματα, ιδιαίτερα τα εργατικά –εργασιακές σχέσεις, ασφαλιστικά δικαιώματα– με τη συνείδηση εργοδοτών και εργαζομένων. Γίνεται ιδιαίτερη προσπάθεια αυτήν την εποχή για την –να το πω όπως το λέμε εμείς, κύριε Υπουργέ– ταξική ειρήνη. Κάποτε ένας άλλος Υπουργός στη θέση του Υπουργού Εργασίας, ξέρετε πολύ καλά, είχε καταργήσει και την πάλη των τάξεων. Περίπου κάτι ανάλογο πάτε να κάνετε και εσείς με αυτήν την προσπάθειά σας.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Όχι δα!

ΟΡΕΣΤΗΣ ΚΟΛΟΖΩΦ: Δεν λύνονται αυτά τα πράγματα. Βάλτε το δέκα φορές στο Σύνταγμα. Δεν λειτουργούν αυτά τα πράγματα γιατί έχουν να κάνουν με δικαιώματα εργαζομένων που βρίσκονται σε αντιπαλότητα με τα δικαιώματα των εργοδοτών. Το ξέρετε πολύ καλά. Θα τους αναγκάσετε με το Σύνταγμα να καθήσουν να συζητήσουν μαζί και εσείς θα κάνετε τους διαιτητές; Είναι έτσι διαμορφωμένη η κοινωνία μας που να μπορεί να λειτουργήσει ένα τέτοιο πράγμα; Δεν

το έχετε στο Σύνταγμα. Το προσπαθείτε όμως με νόμους. Για πέστε μου; Λειτουργεί αυτό το πράγμα;

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Θα ψάξω και εγώ να δω...

ΟΡΕΣΤΗΣ ΚΟΛΟΖΩΦ: Την πρόταση που κάνετε για τη δημιουργία αυτής της Οικονομικής Κοινωνικής Πολιτικής. Γι' αυτό μιλάω, κύριε Υπουργέ. Δεν το καταλάβατε;

Και μέσα σε αυτά τα πλαίσια βάζετε και το θέμα που από καιρό επιμένει η Νέα Δημοκρατία –δεν αναφέρω την πατρότητα από το Συνασπισμό– της δημιουργίας του Εθνικού Συμβουλίου Εξωτερικής Πολιτικής. Για να κάνει τι; Εάν θέλετε ένα συμβουλευτικό όργανο που να έχει κύρος, που να μπαίνει βαθιά μέσα σε αυτά τα ζητήματα, που να προχωρεί σε συζήτηση σε βάθος, αυτό δεν μπορεί να γίνει έξω από τη Βουλή. Και να τι σημαίνει αναβάθμιση της Βουλής, να τι σημαίνει αναβάθμιση της Διαρκούς Επιτροπής Εξωτερικών και Άμυνας. Πριν γίνει οποιαδήποτε ενέργεια να συζητιέται εκεί πέρα. Όχι εκ των υστέρων να έρχονται και απλώς να επικυρώνουμε. Γιατί δεν μπορεί να γίνει εκεί συζήτηση, όπως γίνεται και σε άλλα μεγάλα Κοινοβούλια.

Γιατί να αποκτήσει αυτό το κύρος αυτή η επιτροπή και πάμε να δημιουργήσουμε ένα όργανο το οποίο δημιουργήσαμε, νομοθετήσαμε και δεν λειτουργεί. Γιατί δεν λειτουργεί; Δεν πάνε τα κόμματα. Και γιατί θα πάνε, όταν θα μπει στο Σύνταγμα, τα κόμματα;

Αναβαθμίστε τη Βουλή, αναβαθμίστε την Επιτροπή Εξωτερικών και Άμυνας να έχει τη δυνατότητα και η Κυβέρνηση να κάνει τις προτάσεις της εκεί πέρα, αν θέλετε να λεί τις προθέσεις της και να συζητούνται και να τοποθετούνται τα κόμματα και να δίνουμε τις συμβουλές στη Κυβέρνηση.

Πρέπει να αναβαθμισθεί η Επιτροπή Εξωτερικών και Άμυνας και μόνο εκεί μέσα μπορεί να γίνουν αυτά τα πράγματα και όχι έξω από τα πλαίσια της Βουλής με τεχνητά όργανα, τα οποία σε τελευταία ανάλυση, το μόνο που θα προσφέρουν είναι την κάλυψη στην κυβερνητική πολιτική, σχετικά με τις επιλογές που αυτή θα κάνει.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Λουκάς Αποστολίδης): Ο κ. Γεωργόπουλος έχει το λόγο.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΣ: Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, στην ενότητα των άρθρων του Συντάγματος των οποίων συζητούμε την αναθεώρηση, ιδιαίτερης σημασίας αναμφίβολα είναι η διάταξη του άρθρου 32, η οποία ρυθμίζει τον τρόπο εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Και το κρίσιμο ζήτημα είναι η διαπίστωση ή όχι της αναγκαιότητας αποσύνδεσης της διάλυσης της Βουλής από την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Επ' αυτού θεωρώ αναγκαίο να διατυπώσω με συντομία και σαφήνεια την άποψή μου.

Κατά πρώτο λόγο είναι πασιδηλό ότι η Βουλή που εκλέγεται κατά το Σύνταγμα έχει διάρκεια τεσσάρων ετών. Αναφέρεται ρητά στο άρθρο 51 παρ. 3 του Συντάγματος. Τον κανόνα της τετραετούς διάρκειας κάθε βουλευτικής περιόδου διαπούν, όπως γνωρίζουμε, οι περιπτώσεις πρόωρης διάλυσης της Βουλής αλλά και εξαιρετικές περιπτώσεις επιμήκυνσης του χρόνου της βουλευτικής περιόδου, όπως είναι η περίπτωση πολέμου που αναφέρεται στο άρθρο 53, η κήρυξη της χώρας σε κατάσταση ανάγκης, στο άρθρο 48 και η αδυναμία άσκησης καθηκόντων του Προέδρου Δημοκρατίας.

Ο συνταγματικός καθορισμός της διάρκειας της θητείας της Βουλής σε τέσσερα χρόνια αποτελεί τη θεσμική συνέπεια της αρχής της λαϊκής κυριαρχίας. Και ασφαλώς οι ευρείες αρμοδιότητες του Προέδρου της Δημοκρατίας που υπήρχαν στο Σύνταγμα του 1975 περιέκλειαν τον κίνδυνο της αυθαιρέτης διακοπής της λειτουργίας της Βουλής και της Κυβέρνησης, διότι, καίτοι είχαν την εμπιστοσύνη του εκλογικού σώματος, ήτο δυνατόν να μην έχουν και την εμπιστοσύνη του αρχηγού του κράτους. Και ορθά αναθεωρήθηκαν με την αναθεώρηση του Συντάγματος του 1985-1986.

Πλέον τούτου, υπάρχει ζήτημα με τη μορφή μειονεκτήματος, όταν απειλείται η διάλυση της Βουλής για λόγους άσχετους με τη πορεία του κυβερνητικού έργου με την ανακοπή

υλοποίησης επιτυχούς κυβερνητικού προγράμματος πολιτικής σταθερότητας, συνεπεία ενός τυχαίου γεγονότος, που, όπως τονίστηκε, είναι ο αιφνίδιος θάνατος ενδεχόμενα του Προέδρου της Δημοκρατίας εξ οιασδήποτε αιτίας ή από σκόπιμη παραίτηση για οποιοδήποτε άλλο λόγο, είναι δυνατόν η χώρα να οδηγηθεί σε πρόωρες εκλογές.

Επομένως καθίσταται σαφές ότι είναι υπαρκτή η ανάγκη αποσύνδεσης της εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας από την υποχρεωτική διάλυση της Βουλής.

Κατά δεύτερο λόγο ανακύπτει ζήτημα αναζήτησης τρόπου εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Βεβαίως, τον τρόπο ή τους τρόπους εκλογής του θα αναζητήσει η επόμενη Βουλή. Όμως επ' αυτού, ανεξάρτητα από τη σημερινή ή άλλη πολιτική συγκυρία, θέλω να διατυπώσω την ακόλουθη παρατήρηση.

Κατά το ισχύον Σύνταγμα, άρθρο 32, η Βουλή διαλύεται εάν και στην τρίτη ψηφοφορία δεν εκλεγεί Πρόεδρος της Δημοκρατίας με πλειοψηφία 3/5 και η νέα Βουλή εκλέγει στη τρίτη ψηφοφορία Πρόεδρο Δημοκρατίας με την πλειοψηφία, όπως γνωρίζουμε, των 151 Βουλευτών.

Ερωτήματα τα οποία ανακύπτουν σε αυτό το θέμα:

Αφού προβλέπεται εκλογή Προέδρου της Δημοκρατίας στην έσχατη περίπτωση με την ψήφο των 151 Βουλευτών, μετά από τη διενέργεια Βουλευτικών εκλογών –και αυτό έχει συμβεί και στο παρελθόν, περίπτωση τέως Προέδρου Δημοκρατίας Κωνσταντίνου Καραμανλή– γιατί η χώρα να περνά οπωσδήποτε από τη δίνη των εκλογών με πολλές αρνητικές επιπτώσεις; Διότι για να γίνουν βουλευτικές εκλογές, κάποια δισεκατομμύρια δαπανώνται από το δημόσιο ταμείο, πέραν του γεγονότος ότι σε αυτό το χρονικό διάστημα υπάρχει μια πολιτική αστάθεια και είναι δυνατόν να συμβούν εξαιρετικά γεγονότα. Και βεβαίως και να μην εκλέγεται Πρόεδρος της Δημοκρατίας με την ίδια πλειοψηφία στην τρίτη ψηφοφορία χωρίς να διαλύεται η Βουλή.

Επομένως, δεν είναι θέμα φόβου όπως τονίστηκε από συναδέλφους κομμάτων της Αντιπολίτευσης ή θέμα σκοπιμότητας της σημερινής Κυβέρνησης, αλλά θέμα στάθμισης, κατά την άποψή μου, εννόμων αγαθών.

Γνωρίζουν οι νομικοί ότι στη νομοθεσία μας υπάρχουν περιπτώσεις και στη θεωρία και στην πρακτική, όπου έχουμε σύγκρουση εννόμων αγαθών, εννόμων συμφερόντων. Και στις συγκεκριμένες περιπτώσεις επικρατεί εκείνο το οποίο είναι ισχυρότερο. Και έχουμε εδώ, μας αρέσει δεν μας αρέσει, διαβεβαιωμένη και στο Σύνταγμα και στην πολιτική πρακτική και στο κοινοβουλευτικό μας σύστημα, τη διάρκεια της θητείας των τεσσάρων ετών της Βουλής, η οποία εκλέγεται άμεσα από το λαό.

Κατά συνέπεια, είμαστε υποχρεωμένοι να προσεγγίσουμε το ενδεχόμενο –κατά τρόπο ρεαλιστικό, ουσιαστικό και ολοκληρωμένο, κατά την άποψή μου να υπάρξει εκλογή Προέδρου Δημοκρατίας –σαν μια από τις προσφορότερες λύσεις– στην τρίτη, όμως, ψηφοφορία. Αυτήν την άποψη είχα διατυπώσει στην Επιτροπή Αναθεώρησης του Συντάγματος, ακριβώς στο πλαίσιο της στάθμισης των εννόμων αγαθών με εκλογή από εκατόν πενήντα ένα Βουλευτές.

Βεβαίως, ο Εισηγητής μας στη σημερινή συνεδρίαση αποσαφήνισε τις θέσεις του χώρου, τονίζοντας ότι συνεκτίμησε όλες τις προτάσεις και κατέληξε στην πρόταση την οποία διατύπωσε και την οποία δηλώνω ότι στηρίζω.

Είμαι, όμως, υποχρεωμένος να διατυπώσω δύο–τρεις προβληματισμούς οι οποίοι αναδύονται αντικειμενικά και δεν έχουν καμιά απολύτως σκοπιμότητα προς καμιά απολύτως κατεύθυνση. Ζητήματα τα οποία ανακύπτουν:

Ψηφίζεται από τη σημερινή Βουλή, ψηφίζεται από την επόμενη, η πρόταση η οποία τονίστηκε. Ερώτημα πρώτο το οποίο ανακύπτει: Για πόσο χρονικό διάστημα θα γίνονται αυτές οι επαναληπτικές ψηφοφορίες; Για ένα μήνα; Για τρεις μήνες; Για έξι μήνες; Δεύτερο ερώτημα: Σε αυτό το χρονικό διάστημα υποβαθμίζεται να ή όχι, ο ρόλος της Βουλής, του νομοθετικού έργου; Υπάρχει ή όχι ζήτημα έμμεσου τραυματισμού του πολιτικού μας συστήματος, του κοινοβουλευτισμού;

Τέλος, όταν μια κυβέρνηση που διαχειρίζεται τις τύχες του τόπου, κυβερνάει για τέσσερα χρόνια, σύμφωνα με το Σύνταγμα, είναι δυνατόν, αξιότιμοι κύριοι συνάδελφοι, να υπάρχει ζήτημα σε ό,τι αφορά το ρόλο και βεβαίως το κύρος του Προέδρου της Δημοκρατίας με τις συγκεκριμένες αρμοδιότητες οι οποίες κατά τρόπο σαφή, απόλυτο και πλήρη, περιλαμβάνονται στο ισχύον Σύνταγμα;

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Τελειώνω, κύριε Πρόεδρε, με μια λέξη.

Δεν νομίζω ότι ετέθη κανένα θέμα μείωσης κύρους του αποβιώσαντος προ ημερών τώως Προέδρου της Δημοκρατίας, ο οποίος επανεξελέγη με εκατόν πενήντα μία ψήφους.

Αυτές τις παρατηρήσεις είχα να διατυπώσω, αυτούς τους προβληματισμούς. Και επαναλαμβάνω ότι στηρίζω την άποψη, τη θέση την οποία διατύπωσε ο γενικός εισηγητής της παρατάξεώς μας ο κ.Βενιζέλος.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΠΑ.ΣΟ.Κ.)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Λουκάς Αποστολίδης): Ο κ.Καρακώστας έχει το λόγο.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΡΑΚΩΣΤΑΣ: Κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, θα εστιάσω τις παρατηρήσεις μου, στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

Έγινε βέβαια πολύς λόγος για τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και η συζήτηση για την ανάδειξη του έγινε γόρδιος δεσμός. Φθάσαμε δηλαδή σε ένα αδιέξοδο, να μην μπορούμε να δώσουμε λύση, καθώς φαίνεται, με την οποία να συμφωνούν όλα τα κόμματα, σε ένα κορυφαίο πολιτειακό θεσμό.

Δεν ξέρω γιατί αυτή η τόσο μεγάλη φασαρία, ενώ το πράγμα είναι απλό. Πώς τον θέλουμε τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας;

Μα, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας από τη φύση του δεν έχει εξουσίες. Και δεν πρέπει. Έχει απλά αρμοδιότητες. Άλλο η εξουσία και άλλο η αρμοδιότητα. Την εξουσία την έχει ο λαός και την εκτελούν οι τρεις συντεταγμένες λειτουργίες. Η Κυβέρνηση σαν συλλογικό όργανο, ως εκτελεστική εξουσία, η Βουλή σαν νομοθετικό όργανο και τα δικαστήρια εν ονόματι του ελληνικού λαού που δικάζουν.

Γιατί, λοιπόν, να δώσουμε εξουσίες ή υπερεξουσίες σε ένα μονοπρόσωπο κρατικό όργανο, όπως είναι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας;

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας κατά τη δική μου άποψη είναι ο πρώτος πολίτης αυτής της χώρας. Και παρ'ό,τι λέει το Σύνταγμα ότι είναι ο ρυθμιστής του πολιτεύματος, τυπικά ασκεί αυτόν το ρόλο. Δεν είναι ο ρυθμιστής του πολιτεύματος. Το πολίτευμα το υπερασπίζεται ο ελληνικός λαός. Ο πατριωτισμός των Ελλήνων φυλάττει αυτό το Σύνταγμα και το πολίτευμά του. Εμείς τα άλλα όργανα, είμαστε απλά όργανα της πολιτείας.

Επομένως, δεν βλέπω το λόγο να σκοτωνόμαστε για να αναδείξουμε εξουσίες στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δεν πρέπει να εκλέγεται άμεσα, όπως υποστηρίχθηκε από κάποιους συναδέλφους, δηλαδή απ'ευθείας από το λαό, γιατί μπορεί να προβάλλει προσκόμματα στα άλλα όργανα της πολιτείας, τουτέστιν στη Βουλή και στην Κυβέρνηση, γιατί θα έχει την εντολή του λαού. Από αυτήν την εντολή, θα έχει δύναμη ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας και έτσι θα προκαλεί προσκόμματα στη λειτουργία των δύο άλλων συλλογικών οργάνων της Βουλής και της Κυβέρνησης. Και αυτό είναι επικίνδυνο για το πολίτευμα. Πρέπει να λειτουργούν αυτά σε αρμονία.

Εάν του δώσουμε αυτές τις εξουσίες, αυτόματα το σύστημα μεταβάλλεται σε προεδρικό. Δηλαδή, από κοινοβουλευτικό γίνεται προεδρικό, όταν έχει εξουσίες και υπερεξουσίες ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας.

Η άποψή μας είναι ότι ο Πρόεδρος πρέπει να εκλέγεται έμμεσα και όχι άμεσα, για να υπάρχει ισορροπία στα κορυφαία όργανα και να μη διαταράσσεται η λειτουργία του πολιτεύματος.

Έμμεσο συλλογικό όργανο είναι η Βουλή και σύμφωνα με τη συνταγματική δομή του πολιτεύματος, μόνο από τη Βουλή μπορεί να εκλέγεται ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας και όχι από

εξωκοινοβουλευτικό εκλεκτορικό Σώμα. Θα είμαστε εκτός της εννοίας του Συντάγματος, εάν θελήσουμε να βάλουμε άλλες μορφές ανάδειξης του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Δεν μπορούμε να θεσπίσουμε ούτε εκλεκτορικό Σώμα για την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας. Τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας θα τον εκλέγει η Βουλή. Τώρα το πώς, θα το πούμε παρακάτω. Εκεί είναι το ζητούμενο, το πώς θα τον εκλέξουμε.

Συμφωνώ βέβαια, με την πρόταση τροποποίησης του άρθρου 32 του Συντάγματος, που αναφέρεται στην εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας, γιατί θα πρέπει να αποδεσμευτεί η εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας από τη διάλυση της Βουλής. Δεν έχουμε το "δικαίωμα" να διαλύουμε μία Βουλή, η οποία εκλέγεται από τον ίδιο το λαό για μία τετραετία. Δηλαδή, επειδή δεν μπορούμε να βρούμε τρόπους να εκλέξουμε τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας να ρίχνουμε πάλι το εκλογικό Σώμα σε εκλογές. Θα θυμάστε τελευταία ότι σε τέσσερα-πέντε χρόνια είχαμε τέσσερις πολιτικές βουλευτικές εκλογές. Βαρέθηκε ο κόσμος και γι'αυτό είχαμε και αποχή και λευκό.

Θα πω το εξής και ας μην σας φανεί παράξενο: Πρόσφατα εβδομήντα έξι μητροπολίτες εξέλεξαν Αρχιεπίσκοπο, με δημοκρατικό τρόπο. Και εμείς οι τριακόσιοι δεν μπορούμε να εκλέξουμε έναν Πρόεδρο Δημοκρατίας;

Φρονώ ότι η πρόταση που κατέβασε η Κυβέρνηση, με τους εκατόν ογδόντα στην τρίτη ψηφοφορία, είναι σωστή. Αλλά τι γίνεται από και πέρα; Υπάρχει αδιέξοδο. Το Σύνταγμα πρέπει να δίνει διέξοδο.

Κύριε Υπουργέ, έχω την γνώμη ότι αν με αλληπάλληλες και πολλαπλές ψηφοφορίες δεν επιτευχθεί ο αριθμός των εκατόν ογδόντα, στην τελευταία και προ της λήξης της θητείας του απερχομένου Προέδρου, ψηφοφορία να βγάλουμε Πρόεδρο και με εκατόν πενήντα ένα. Δεν γίνεται αλλιώς.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ (Υπουργός Πολιτισμού): Αν δεν βρούμε ούτε τους εκατόν πενήντα ένα;

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΡΑΚΩΣΤΑΣ: Πιστεύω ότι εκεί θα τους βρούμε.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ (Υπουργός Πολιτισμού): Γιατί; Το ίδιο θεωρητικό πρόβλημα υπάρχει και με τους εκατόν πενήντα ένα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Λουκάς Αποστολίδης): Να μην παίζουμε την κολοκυθιά, κύριε Υπουργέ.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΡΑΚΩΣΤΑΣ: Πρακτικά δεν νομίζω, γιατί τότε θα πέσει και η Κυβέρνηση, αν δεν έχει τους εκατόν πενήντα ένα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Λουκάς Αποστολίδης): Κύριε Καρακώστα, σας παρακαλώ. Ανοίγετε συζήτηση με τον Υπουργό, ο οποίος είναι πληθωρικός σε αυτά και караδοκεί.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΡΑΚΩΣΤΑΣ: Μισό λεπτό, κύριε Πρόεδρε.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ (Υπουργός Πολιτισμού): Για τα Πρακτικά να πω ότι ο Σκάφαρο εξελέγη στην έβδομη ψηφοφορία και αφού απεσύρθη η υποψηφιότητα του Αντρεότι.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΡΑΚΩΣΤΑΣ: Τελειώνοντας, θα πω ότι τα πολιτικά κόμματα θα πρέπει να ενδιαφέρονται περισσότερο για τα όσα άλλα ζητήματα που απασχολούν τον ελληνικό λαό και λιγότερο για την ανάδειξη του Προέδρου της Δημοκρατίας. Όποιος Έλληνας πολίτης εκλεγεί Πρόεδρος με οποιαδήποτε διαδικαστικό τρόπο, είναι βέβαιο πως δεν θα ανταποκριθεί λιγότερο από τον οποιοδήποτε άλλο που θα εκλεγεί με τη διαδικασία των 3/5 της Βουλής. Θα πρέπει, κύριοι συνάδελφοι, να συγκλίνουμε όλοι σε έναν απλό τρόπο εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας, χωρίς να οδηγούμε το εκλογικό σώμα σε πολλαπλές εκλογές και σε ταλαιπωρίες. Σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Λουκάς Αποστολίδης): Ο κ.Μαγκριώτης έχει το λόγο.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΓΚΡΙΩΤΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, κύριε Υπουργέ, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, το Σύνταγμα μιας χώρας ανατακτά και συμπυκνώνει μέσα του τους ιδεολογικούς, πολιτικούς και κοινωνικούς συσχετισμούς μιας περιόδου. Και βεβαίως ανατακτά και τον πολιτικό πολιτισμό μιας χώρας. Αυτές τις πραγματικότητες συμπυκνώνει και το Σύνταγμα του 1975. Έχουμε σε ένα κοινοβουλευτικό σύστημα προεδρευο-

μένης δημοκρατίας αυξημένες αρμοδιότητες στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, γιατί η νεογέννητη πολυκομματική κοινοβουλευτική μας δημοκρατία έχει αστάθεια και κοινωνική και θεσμική, ακόμη και πολιτειακή.

Αυτές λοιπόν οι αυξημένες αρμοδιότητες ανάμεσα στο Κοινοβούλιο, στην εκτελεστική εξουσία και στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας αντανakλούν την αναγκαιότητα εκείνης της εποχής. Και βεβαίως μέσα έχει και έναν πολιτικό υπολογισμό, εκείνο του οποίου την πολιτική φιλοσοφία κυρίως αποτυπώνει ο νομοθέτης, δηλαδή του Κωνσταντίνου Καραμανλή: Ο υπολογισμός της διάρκειας της κυβερνητικής του παρουσίας και διαδρομής και της μεταπήδησης στην προεδρία της Δημοκρατίας.

Πράγματι θα δούμε ότι μετά το 1980, την ανάδειξη του Κωνσταντίνου Καραμανλή στην Προεδρία της Δημοκρατίας και την μεγάλη πολιτική αλλαγή του Οκτώβρη του 1981, όλοι μιλούν για μια νέα ισορροπία ανάμεσα στη συντηρητική παράταξη, στη συντηρητική νοοτροπία και πρακτική που συμπυκνώνεται στις αρμοδιότητες του Προέδρου της Δημοκρατίας και στο πρόσωπο του Κωνσταντίνου Καραμανλή και στη νέα κοινωνική και πολιτική πλειοψηφία και στον ηγέτη της τον Ανδρέα Παπανδρέου. Αν ενθυμηθούμε, λοιπόν, το δίπολο εκείνης της εποχής και τις συζητήσεις, θα δούμε ότι οι αυξημένες αρμοδιότητες του Συντάγματος του 1975 και η προαναφερθείσα πολιτική στόχευση εξυπηρετούν τις ισορροπίες και την πραγματικότητα εκείνης της εποχής.

Η αναθεώρηση του 1985-1986 με τον περιορισμό των αρμοδιοτήτων του Προέδρου της Δημοκρατίας και τη μεταφορά των εξουσιών αυτών διά μέσου του Κοινοβουλίου στην εκτελεστική ουσιαστικά εξουσία, αποτυπώνει τη νέα ισορροπία που διαμορφώνεται στη θεσμική, και κοινωνικοπολιτική ζωή της χώρας.

Εκφράζει την αναγκαιότητα αναβάθμισης του Κοινοβουλίου και της κυβερνητικής εξουσίας. Δυστυχώς, εκείνη η αναθεώρηση λόγω της συγκυρίας δεν απέδωσε τις εξουσίες στο Κοινοβούλιο, δεν απέδωσε τις εξουσίες στο Βουλευτή, αλλά τις μετατόπισε στην εκτελεστική εξουσία. Όμως μέσα της αποτύπωνε αυτήν τη νέα δυναμική, τη νέα πραγματικότητα.

Σήμερα στη συζητούμενη αναθεώρηση υπάρχει πληθώρα προτάσεων για την αναβάθμιση του Κοινοβουλίου, του νομοθετικού Σώματος και του ρόλου του Βουλευτή, προτάσεις, οι οποίες μπορούν να πολλαπλασιασθούν και να ουσιαστικοποιηθούν. Σήμερα, όλοι μπορούμε να μιλάμε για μεγαλύτερη ωριμότητα και για ένα θεσμικό πολιτικό κεκτημένο πλέον στη χώρα μας. Ωριμότητα στην πολιτική και κοινωνική ζωή της χώρας, η οποία ουσιαστικά ολοκληρώνει μία περίοδο είκοσι πέντε περίπου χρόνων από τη μεταπολίτευση. Στο γεγονός αυτό κυρίως πρέπει να δούμε την ομαλή λειτουργία του πολιτεύματός μας. Στην ωριμότητα των κοινωνικών και των πολιτικών δυνάμεων, και τη λειτουργία του στο πλαίσιο του Συντάγματος του 1975 και της αναθεώρησής του το 1985.

Οι εκατόν ογδόντα ψήφοι της εκλογής προέδρου ήταν εναρμονισμένοι με τις αυξημένες αρμοδιότητες του Προέδρου της Δημοκρατίας και αποτύπωναν την ισορροπία εκείνης της εποχής. Απέτρεπαν, όπως ορθώς διατυπώνεται, τον ηγεμονισμό του μεγάλου του πλειοψηφικού κόμματος. Όμως οι εκατόν ογδόντα ψήφοι μεγέθυναν και πολλές φορές επικίνδυνα την αλαζονεία των μικρών κομμάτων, που μπορούσαν να αναδειχθούν σε παράγοντες αστάθειας της πολιτικής ζωής και βεβαίως σε παράγοντες εξωθεσμικών εκτροπών.

Στην Ελλάδα δεν έχουμε επιλέξει, τουλάχιστον μέχρι σήμερα, την απλή αναλογική, η οποία αντανakλά απολύτως αναλογικά τους κοινωνικούς και πολιτικούς συσχετισμούς και αναδεικνύει το 50% συν 1 ως ένα απολύτως αποδεκτό μέγεθος στην επιλογή του προέδρου της Δημοκρατίας. Η ενισχυμένη αναλογική δίδει αυξημένες πλειοψηφίες στη Βουλή γι' αυτό οι εκατόν ογδόντα ψήφοι δίνουν τη δυνατότητα να αντανakλάται η ευρύτερη λαϊκή πλειοψηφία μέσα στο Κοινοβούλιο στην εκλογή προέδρου.

Σήμερα όμως η ωριμότητα, την οποία όλοι διατυπώνουν και προσδιορίζουν, σήμερα πλέον που τα κόμματα δεν λειτουρ-

γούν με τη συντεταγμένη πειθαρχία του χθες και με κομματικές εντολές, σήμερα που η πολιτική μας ζωή καθημερινά το αποδεικνύει, θα πρέπει να υπάρξει ένας συνδυασμός ανάμεσα στην αποτροπή, του ηγεμονισμού του μεγάλου κόμματος δηλαδή, εμμονή στο εκατόν ογδόντα και στο εκατόν πενήντα ένα που διογκώνει την αλαζονεία των μικρών κομμάτων ή λειτουργεί υπομονετικά στην πολιτική ομαλότητα και στη συνέχεια της πολιτικής ζωής οδηγώντας στην ανατροπή της κυβερνητικής πλειοψηφίας από την Αξιωματική Αντιπολίτευση.

Η εκλογή του Κωστή Στεφανόπουλου το 1995, ήταν μια χαρακτηριστική στιγμή. Σήμερα ο κ. Παυλόπουλος είπε ότι πιθανώς να έπρεπε να είχαν υπερψηφίσει τον κ. Στεφανόπουλο. Ίσως αυτό να προδικάζει μία νέα υποψηφιότητα του κ. Στεφανόπουλου το 2000 και μία υπερψηφισή του από τη Νέα Δημοκρατία. Τότε, όμως, ένα μικρό πολιτικό κόμμα το οποίο είχε τη γενναιότητα να αρθεί πάνω από τα μικροκομματικά του συμφέροντα και να στηρίξει τη θεσμική, πολιτική και κοινωνική συνέχεια της χώρας μας, πιέστηκε στις αμέσως επόμενες βουλευτικές εκλογές από τον όμορο πολιτικά και ιδεολογικά χώρο και εξοστρακίστηκε από το εθνικό μας Κοινοβούλιο.

Σήμερα, λοιπόν, στη νέα πραγματικότητα και στη νέα ισορροπία για να αποτρέψουμε τους ηγεμονισμούς των μεγάλων κομμάτων, τις αλαζονείες των μικρών, τις εκφυλιστικές διαδικασίες στις αέναες εκλογές στις οποίες θα επιδιώκουμε το αριθμό 180, για να αποτρέψουμε την εκλογή κομματικού Προέδρου και για να αποτρέψουμε την εκλογή μετριοτήτων σ' αυτό το αξίωμα μπορούμε να επιλέξουμε τους εκατόν ογδόντα για τη λειτουργούσα Βουλή σε συνεχείς ψηφοφορίες αλλά σε ένα περιορισμένο και διακεκριμένο αριθμό και τους εκατόν πενήντα έναν που ουσιαστικά αναδεικνύει και τη σημερινή πραγματικότητα του Συντάγματος στη Βουλή που θα προκύψει είτε από έκτακτες εκλογές είτε στη Βουλή από τακτικές εκλογές με την ολοκλήρωση της τετραετίας.

Έτσι επιτυγχάνουμε και την ολοκλήρωση της τετραετίας αλλά και την αποτροπή όλων αυτών των αρνητικών φαινομένων που όλοι αποτύπωσαν στη Βουλή. Όλοι φαίνεται πως αναζητούν τη μέση λύση στη νέα πολιτική και ιστορική πραγματικότητα που ζούμε η πρόταση αυτή συνθέτει όλον τον προβληματισμό και τις προτάσεις.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Λουκάς Αποστολίδης): Ο κ. Χρυσανθακόπουλος έχει το λόγο.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΑΚΟΠΟΥΛΟΣ: Κύριοι συνάδελφοι, σαφώς και η συζήτηση για το άρθρο 32 θα πρέπει να αναβαθμισθεί μέσα στη σύγχρονη πολιτική πραγματικότητα, γιατί οι εμπλοκές που στο παρελθόν είχαν παρουσιασθεί οφείλονται κυρίως στο χαρακτήρα των ελληνικών κομμάτων. Κόμματα αρχηγικά που κατά συνέπεια ήθελαν να επιβάλουν ένα μοντέλο ισχυρών εξουσιών σ' ένα πρόσωπο όπου οι υπόλοιποι εξουσίες θα έπρεπε να υπάγονται σ' αυτό και να μετακυλίνουν μετά ανάλογα τα αξιώματα.

Θα έπρεπε, λοιπόν, σήμερα ως θεσμικά κόμματα να δούμε το ζήτημα. Μάλιστα οφείλουμε να δεχθούμε ότι όταν ένας Πρόεδρος Δημοκρατίας έχει πενταετή θητεία και όχι τετραετή δεν ταυτίζεται με τα όρια μιας Βουλής, την υπερβαίνει γι' αυτό και χρειάζεται την ευρύτερη συναίνεσή της να αναδειχθεί.

Η λογική των εκατόν ογδόντα Βουλευτών πρέπει να παραμείνει σαν λογική γιατί τα πρόσωπα που εγγυώνται θεσμούς θα πρέπει να εκλέγονται με ευρύτερη συναίνεση. Όμως έγινε ένα λάθος εδώ γιατί και στη συζήτηση στην Επιτροπή αποσυνδέθηκε η εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας με τον εκλογικό νόμο. Γιατί αν ο εκλογικός νόμος μετατρέπει σχετικές πλειοψηφίες σε απόλυτες των εκατόν ογδόντα λύνεται αυτόματα αλλά με παράδοξο τρόπο το μεγάλο αυτό αίτημα. Και αν όλες οι πτέρυγες της Βουλής συμφωνούν να αποσυνδεθεί από τις εκλογές το θέμα του Προέδρου της Δημοκρατίας, σκοπιμότητες δεν επιτρέπουν από όλους να συναινέσουν στο πως θα επιτευχθεί αυτό.

Και έγινε και μία υπέρβαση από τον κ. Μητσοτάκη που ήρθε εδώ σήμερα έμμεσα να αναθεωρήσει το άρθρο 1, του χαρακτήρα του πολιτεύματος που θα ήθελε να γίνει Προεδρική

η Δημοκρατία και όχι Προεδρευόμενη. Γιατί είναι λάθος να εκλέγεται ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας απευθείας από το λαό εάν δεν έχει ένα χαρακτήρα το πολίτευμα που του δίνει σημαντικότερες εξουσίες απ' ό,τι έχει σήμερα. Και σαφώς κάτι τέτοιο είναι απευκτέο γιατί εμείς θέλουμε κόμματα θεσμούς. Όπως και η λογική του ευρύτερου εκλογικού σώματος είναι και αυτή λαθεμένη γιατί αποπέμπει τις ευθύνες του Κοινοβουλίου, εξισώνει ανόμοια επίπεδα αρμοδιοτήτων θεσμικών και πάλι μεταφέρει στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας ένα χαρακτήρα οικουμενικότητας που σαφώς θα διεκδικεί μεγαλύτερη εξουσία στο πρόσωπό του.

Έτσι λοιπόν οι δύο κάλπικες λύσεις, η μία που ο εκλογικός νόμος εκλέγει εκατόν ογδόντα (180) Βουλευτές και η άλλη που εκατόν πενήντα ένα (151) Βουλευτές, όσοι αρκούν για τη δεδηλωμένη εκλέγουν Πρόεδρο Δημοκρατίας, είναι λάθος.

Στη μία περίπτωση έχουμε νόθευση του εκλογικού Σώματος, στη δεύτερη έχουμε μονοκομματικό Πρόεδρο, διορισμένο από τον εκάστοτε Πρωθυπουργό.

Τα κόμματα έχουν ευθύνη απέναντι στο λαό να δίνουν λύσεις και να μην αποδέχονται αδιέξοδα σ' ό,τι αφορά τα καθήκοντά τους όπως ένα βασικό καθήκον είναι η σωστή επιλογή του προσώπου που θα εγγυάται τη λειτουργία του πολιτεύματος.

Δεν πρέπει να πληρώνει ο λαός την ανευθυνότητα των κομμάτων.

Θα έλεγα, λοιπόν, ότι σε αυτήν τη φάση που συζητείται το συγκεκριμένο άρθρο, χρειάζεται να παραδεχθούμε πως εάν γίνουν πολλαπλές ψηφοφορίες μέχρι την τελική επιλογή προσώπου με εκατόν ογδόντα Βουλευτές και σε καμία περίπτωση με εκατόν πενήντα έναν, θα πρέπει και τα πρόσωπα που τίθενται ως υποψηφία να αλλάζουν αλλά και τα κόμματα που θα φέρουν αποκλειστικά την ευθύνη της πρώτης αποδοκιμασίας να έχουν υποχρέωση να κάνουν πρόταση. Επίσης, η διαδοχή των ψηφοφοριών να έχει μεσοδιάστημα χρονικό που να γίνονται αποφορτίσεις, για να λαμβάνουμε όλοι την αίσθηση, ότι εδώ δεν υπάρχουν τεχνάσματα.

Θα πρέπει επίσης να ξεκαθαρίσουμε ότι εάν μία κυβέρνηση δεν πηγαίνει καλά και υπάρχει εμφανής δυσαρμονία με το εκλογικό σώμα, σε αυτές τις περιπτώσεις είναι εμφανής η κοινωνική κρίση που επιδεινώνει και την απήχηση του κόμματος που έχει την πλειοψηφία. Σε αυτές, λοιπόν, τις περιπτώσεις βλέπουμε πολλές φορές να υπάρχει από την κυβερνητική πλειοψηφία αποδυνάμωση και προσφυγή σε κάλπες με πρωτοβουλία της Κυβέρνησης. Δεν χρειάζεται να υπάρχουν έμμεσοι εκβιασμοί για να προχωρήσει το πολίτευμά μας.

Θα έλεγα, όμως, στο σκέλος εκείνο που έχει να κάνει με τον εκλογικό νόμο και που δεν συζητείται σήμερα να δούμε αυτό που δεν συζητήθηκε στην Επιτροπή, τη συνάρτηση των δύο, εκλογικός νόμος και εκλογή Προέδρου της Δημοκρατίας.

Εάν ένας εκλογικός νόμος ήταν μία πλήρης αλλά απλή αναλογική, θα είχαμε σαφώς το εκατόν πενήντα ένα σαν απαίτηση, γιατί θα υπήρχε οπωσδήποτε συναίνεση και σύνθεση. Όμως, η σύνθεση της Βουλής που προκύπτει από τον υπάρχοντα ως πούμε σήμερα νόμο επιτρέπει μέσα από συναίνεση κομμάτων να βρεθεί λύση. Αυτήν τη συναίνεση κομμάτων πρέπει να αξιολογήσουμε στη διαδρομή και να αξιολογήσει στη συνέχεια και ο λαός εάν λειτούργησε προς όφελος των θεσμών, της δημοκρατίας και της σταθερότητας.

Έτσι, λοιπόν, συμφωνώ και εγώ στην αναθεώρηση του συγκεκριμένου άρθρου. Και πιστεύω, ότι η προτεινόμενη λύση που ήδη έχουν αποδείξει αρκετοί Βουλευτές και εγώ έχω υπογράψει να δίνει διέξοδο, μια και τα κόμματα δεν μπορούν να αποσεισουν ποτέ τις ευθύνες από πάνω τους. Η δημοκρατία μας δεν έχει αδιέξοδα. Αδιέξοδα έχουν μόνο οι προσωπικές στρατηγικές όσο στοχεύουν να χρησιμοποιήσουν τόσο σοβαρά ζητήματα μέσα από σκοπιμότητες πρόσκαιρες, γιατί σε λίγο καιρό θα αλλάξουν και αυτοί άποψη.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Λουκάς Αποστολίδης): Ο κ. Σιούφας έχει το λόγο.

Να αρχίσω από τον κ. Σιούφα και να παρακαλέσω τους συναδέλφους να μιλήσουν από τη θέση τους, μιας και είναι

επτά λεπτά, ώστε και αυτοί να μη χάνουν χρόνο, αλλά και να μην καθυστερούμε.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΣΙΟΥΦΑΣ: Το γνωρίζω αυτό, κύριε Πρόεδρε. Δεν χρειαζόταν να μου κάνετε την παρατήρηση, αλλά είναι δικαίωμα μου από τον Κανονισμό.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Λουκάς Αποστολίδης): Δεν είναι για σας, κύριε Σιούφα! Εάν θέλετε, ασφαλώς!

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΣΙΟΥΦΑΣ: Ευχαριστώ πολύ.

Κύριοι συνάδελφοι, στην τρίτη ημέρα συζήτησης της δεύτερης ενότητας των αναθεωρητέων ή υπό αναθεώρηση διατάξεων του Συντάγματος παρακολουθώ ότι όλη η συζήτηση επικεντρώνεται στο άρθρο 32, με συνέπεια την ουσιαστική αποδυνάμωση της συζήτησης και επί άλλων διατάξεων, που έχουν επίσης σημαντική σημασία. Και εκτιμώ, ότι αυτό δεν προάγει την όλη συζήτηση, ούτε βεβαίως και το ενδιαφέρον.

ΦΟΙΒΟΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ: Συμφωνώ!

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΣΙΟΥΦΑΣ: Διότι υπάρχουν διατάξεις σε αυτήν την ενότητα κρίσιμης και ιδιαίτερης σημασίας, αλλά η όλη συζήτηση μέχρι στιγμής, αν εξαιρέσει κανείς ελάχιστες φωνές συναδέλφων, τοποθετήθηκε γύρω από αυτό το θέμα. Είναι χαρακτηριστική και η περίπτωση του συναδέλφου Κοινοβουλευτικού Εκπροσώπου του ΠΑ.ΣΟ.Κ. αλλά και του Κοινοβουλευτικού Εκπροσώπου της Νέας Δημοκρατίας, του καθηγητού κ. Παυλόπουλου, που ανέλυσαν και άλλες σημαντικές διατάξεις που έπρεπε να έχουν απασχολήσει τη αποψινή συνεδρίαση.

Ανήλθα στο Βήμα, για να τοποθετηθώ και πάλι σε ένα θέμα, που εγώ το θεωρώ κορυφαίο. Και θα επιμένω σ' αυτήν την άποψη, έστω και ως μοναχική τοποθέτηση. Είναι το θέμα της φανερότητας ή της μυστικής ψηφοφορίας γύρω από την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Βεβαίως, άκουσα πριν τον αξιότιμο Υπουργό της Δικαιοσύνης να λέει ότι το Κοινοβούλιο πρέπει να έχει άντρες. Έχει άντρες το Κοινοβούλιο, αλλά η σοφία του κοινοβουλευτισμού και εδώ και στο εξωτερικό δεν έβαλε τυχαία τα θέματα της μυστικής ψηφοφορίας, όταν κρίνονται πρόσωπα. Και η γενική αρχή της μυστικότητας της ψηφοφορίας, που υπάρχει και στις εκλογές, όταν κρίνονται πρόσωπα, υπήρχε και στο Σύνταγμα, υπήρχε και υπάρχει στην εκλογή του Προέδρου της Βουλής και όταν κρίνονται πρόσωπα, όπως στην περίπτωση της άρσης της ασυλίας των Βουλευτών, όπου και εδώ έχουν ακουστεί τον τελευταίο καιρό ορισμένες σκέψεις, να φύγει και από εκεί η μυστική ψηφοφορία και να γίνεται ονομαστική ψηφοφορία για την άρση της ασυλίας των Βουλευτών.

Και σας ανέλυσα την προηγούμενη φορά πόσα κωμικοτραγικά πράγματα μπορούν να γίνουν μ' αυτού του είδους τη διαδικασία και με τις σκοπιμότητες, αλλά και με το γεγονός ότι όλοι ζήσαμε μια τραγική κατάσταση το 1985 με τα γνωστά έγχρωμα ψηφοδέλτια και όσα επηκολούθησαν αυτής της κατάστασης. Και από το ένα άκρο πήγαμε στο άλλο, το πολύ χειρότερο. Είναι σε όλους μας γνωστές οι τραγικές εμπειρίες εκείνης της περιόδου με τα ομοιόμορφα ψηφοδέλτια και με την προσπάθεια αστυνόμευσης και αιχμαλωσίας της τότε πλειοψηφίας προς συγκεκριμένο αποτέλεσμα. Και επιμένουμε και σήμερα να κρατάμε και να μη στεκόμαστε στην επαναφορά της μυστικής ψηφοφορίας σε περίπτωση, κατά την οποία αναθεωρηθεί το άρθρο 32 του Συντάγματος.

Θα επιμένω, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, γιατί το θεωρώ κορυφαίο θέμα και για την ποιότητα της δημοκρατίας, αλλά και για την ποιότητα της λειτουργίας του Κοινοβουλίου. Γιατί ακόμα και οι φωνές που έχουν ακουστεί για την επέκταση αυτής της κατάργησης, κατά τη δική μου άποψη θα είναι όπως και μέχρι σήμερα έχει γίνει με τη φανερό ψηφοφορία στην εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας, επιζήμια και για το πολίτευμα, αλλά και για την ίδια την πολιτική.

Πρέπει ακόμη, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, για το ίδιο θέμα να κάνω και μία άλλη αναφορά, την οποία τη θεωρώ ως ιδιαίτερης σημασίας. Και αυτό, γιατί ο Βουλευτής σε όλα τα θέματα πολιτικής κατά το Σύνταγμα και με την πρακτική, που ακολουθείται σχεδόν σε όλα τα Κοινοβούλια, τοποθετείται φανερά. Στα θέματα όμως τα οποία σχετίζονται με την κρίση προσώπων, η πλήρης ελευθερία του Βουλευτού υπάρχει μόνο,

όταν η ψηφοφορία είναι μυστική και όχι όταν είναι φανερή. Και εκτιμώ ότι αφορά όλους μας –δεν είναι θέμα κυβέρνησης, αντιπολίτευσης ή των άλλων κομμάτων– το θέμα, το οποίο και στη συζήτηση επί της αρχής έθεσε και κατά την αποψινή συζήτηση επίσης θέτω.

Αλλά στο θέμα που ήδη διά μακρόν αναλύθηκε απόψε και ειδικότερα από την πλευρά του Κοινοβουλευτικού Εκπροσώπου της Νέας Δημοκρατίας, θέλω κι εγώ να επιμείνω ότι είναι ιδιαίτερης σημασίας τα θέματα και δεν ακούγεται από την όλη συζήτηση που γίνεται και από την Κυβέρνηση, αλλά και από την Πλειοψηφία, τοποθέτηση για κρίσιμα θέματα, τα οποία η Αξιωματική Αντιπολίτευση έχει θέσει.

Και τέτοια είναι: Γιατί να μην εξοπλιστεί ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας με τη δυνατότητα να ελέγχει τυπικά και ουσιαστικά τη συνταγματικότητα των νόμων, που έχει ψηφίσει η Βουλή;

Δεύτερον, τη διαπίστωση της ενδεχόμενης συνδρομής εκτάκτων περιπτώσεων εξαιρετικώς επείγουσας και απρόβλεπτης ανάγκης, προκειμένου να εκδοθούν πράξεις νομοθετικού περιεχομένου στα πλαίσια άσκησης έκτακτης νομοθετικής διαδικασίας.

Τρίτον, τη σύγκληση σε συμβούλιο των αρχηγών των κομμάτων, που εκπροσωπούνται στη Βουλή.

Και τέταρτον, τη συνεννόηση με τους αρχηγούς των κομμάτων, εφόσον προηγουμένως δεν έχουν τελεσφορήσει οι διερευνητικές εντολές, προκειμένου να καταβληθεί ύστατη προσπάθεια σχηματισμού κυβέρνησης, που να έχει την εμπιστοσύνη της Βουλής.

Τέσσερα κρίσιμα ερωτήματα στα οποία θα έπρεπε όλοι να έχουμε απαντήσει γιατί δεν είναι θέματα του άλφα ή του βήτα κόμματος του ποιο βρίσκεται στην Κυβέρνηση αλλά κρίσιμα ερωτήματα τα οποία αν απαντηθούν σε αναθεώρηση του Συντάγματος να είστε βέβαιοι ότι αυτό ενισχύει και το πολίτευμα και τον κοινοβουλευτισμό. Ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Λουκάς Αποστολίδης): Ευχαριστώ και εγώ, κύριε Σιούφα.

Ο κ.Ευμοιρίδης έχει το λόγο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΕΥΜΟΙΡΙΔΗΣ: Κύριε Προέδρε κύριοι συνάδελφοι, η έντονη επιχειρηματολογία την οποία χρησιμοποιούμε δίνει την εντύπωση στον πολύ κόσμο που παρακολουθεί τις συζητήσεις, ότι αναθεωρούμε απόψε το Σύνταγμα ενώ δεν πρόκειται περί αυτού. Θα προτείνουμε στην επόμενη Βουλή να το αναθεωρήσει. Γι'αυτό θα έπρεπε πιο ενδοτικώς να είμαστε, θα έπρεπε να συμφωνήσουμε σε όσες περισσότερες διατάξεις μπορούμε και να τις παραπέμψουμε στην επόμενη Βουλή, την Αναθεωρητική, να συζητήσει και να αποφασίσει εκείνη.

Θα μπω στον πειρασμό να πω πως τα τελευταία χρόνια γίναμε όλοι μας μάρτυρες παραβίασης του άρθρου 26 του Συντάγματος που αναφέρεται στη διάκριση των λειτουργιών, άλλως των εξουσιών και έτσι πολλές φορές η νομοθετική εξουσία μπήκε στη σφαίρα της δικαστικής εξουσίας, της δικαστικής λειτουργίας και με νόμο ακύρωσε, εξαφάνισε, διέγραψε τελεσίδικες και αμετάκλητες αποφάσεις των δικαστηρίων. Αυτό μάλιστα επιτείνεται όταν δημόσιοι πολιτικοί άνδρες εκφραζόμαστε δημόσια έξω, για δικαστικές αποφάσεις κρίνοντας τες πέρα από το επιτρεπτό της κριτικής και του σχολιασμού δικαστικών αποφάσεων γενικότερου ενδιαφέροντος.

Η δικαστική εξουσία από την άλλη μεριά πολλές φορές κάτω από το πρόσχημα του ελέγχου της συνταγματικότητας των νόμων παρεμποδίζει την εκτελεστική εξουσία στην εκτέλεση του προγράμματός της. Και εδώ θα πρέπει να αναζητηθεί ασφαλιστική δικλείδα που θα διασφαλίζει είτε τον προληπτικό συνταγματικό έλεγχο των νόμων είτε το μετά την ψήφιση και προ της δημοσίευσης και εν διαπιστώσει αντιπαραταγματικότητας της αναπομπής ξανά στη Βουλή για νέα συζήτηση.

Η εκτελεστική εξουσία ουσιαστικά νομοθετεί σήμερα με την πλειοψηφία την οποία διαθέτει και παραβιάζοντας –όχι μόνο

η σημερινή, όλες οι κυβερνήσεις, όλες οι εκτελεστικές εξουσίες– το άρθρο 60 του Συντάγματος που δίνει απεριόριστο το δικαίωμα γνώμης και ψήφου στους Βουλευτές, θέτοντας θέμα κομματικής πειθαρχίας. Έτσι αναγκάζομαστε ή να καταψηφίσουμε ένα νόμο που θα θέλαμε να τον ψηφίσουμε ή να τον ψηφίσουμε χωρίς να θέλουμε να τον ψηφίσουμε.

Επιπλέον δε ακόμη και το άρθρο 86 που δίνει το δικαίωμα στη Βουλή να κατηγορεί τους Υπουργούς ή και να ξεκινά τη διαδικασία της δίωξης, ενέχει μία αντίφαση με το άρθρο 26 και νομίζω ότι και για αυτό το λόγο, πέραν των άλλων λόγων, ο τρόπος με τον οποίο λειτούργησε το άρθρο 86, σε σχέση μάλιστα και με τους εκάστοτε ισχύσαντες νόμους περί ευθύνης Υπουργών, που ουσιαστικά επρόκειτο για νόμους όχι περί ευθύνης Υπουργών αλλά περί προστασίας Υπουργών έτσι όπως λειτούργησαν, εξέθεσε κατ'επανάληψη την πολιτική και τους πολιτικούς και μείωσε την αξιοπιστία μας με τις παραπομπές και τις ανακλήσεις.

Ακόμη θα ήθελα να πω ότι θα πρέπει επιτέλους να ασχοληθούμε και με το άρθρο 60. Και πολύ καλά είπε ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος της παράταξής μας ο κ.Σιούφας ότι δεν θα πρέπει να είναι φανερή η ψηφοφορία, αλλά μυστική. Διότι με την φανερή ψηφοφορία ουσιαστικά τίθεται θέμα κομματικής πειθαρχίας και παραβιάζεται το άρθρο 60 του Συντάγματος.

Έρχομαι τώρα στο θέμα του τρόπου της εκλογής του Προέδρου που απασχόλησε πολύ όλους τους συναδέλφους και πράγματι είναι σοβαρό θέμα. Υπάρχει μία ομάδα μεγάλη Βουλευτών, όχι μόνο της Νέας Δημοκρατίας αλλά και των άλλων παρατάξεων που διατείνεται πως δεν έχει όσες θα έπρεπε να έχει αρμοδιότητες και ίσως θα έπρεπε να δοθούν και άλλες.

Από το άρθρο 26, παράγραφοι 1 και 2, από το άρθρο 30 παράγραφος 1, από τον όρκο όπως διατυπώνεται στην παράγραφο 2 του άρθρου 32, συμμετέχει στην εκτελεστική και νομοθετική εξουσία, είναι ρυθμιστής και κανείς δεν μας είπε τι εννοεί η διάταξη 30 παράγραφος 1 όταν λέει "είναι ρυθμιστής του πολιτεύματος". Σε τι αναφέρεται, σε τι συνίσταται;

Όταν από τον όρκο του αναλαμβάνει να φυλάττει το Σύνταγμα και τους νόμους, να μεριμνά για την πιστή εφαρμογή και τήρησή τους, όταν υπερασπίζεται την εθνική ανεξαρτησία και την ακεραιότητα της χώρας, όταν προστατεύει τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των Ελλήνων, όταν υπηρετεί το γενικό συμφέρον και την πρόοδο του λαού και όταν κατά το άρθρο 36 εκπροσωπεί διεθνώς το κράτος, κηρύσσει πόλεμο, συνομολογεί συνθήκη ειρήνης, συμμαχία, οικονομική συνεργασία ή ένταξη σε διεθνείς οργανισμούς και όταν παρακάτω θα μπορούσε κανείς να διαβάσει το 37, 40, 41, 42, 44, 45, 46, 47, δεν είναι αρμοδιότητες όλες αυτές; Ίσως θα μπορούσε να έχει περισσότερες. Όταν έχει αυτές τις αρμοδιότητες, γιατί έχουμε δισταγμό να προσφύγουμε στο λαό για την εκλογή του; Γιατί αγνοούμε την παρ. 3 του άρθρου 1, ότι από το λαό πηγάζουν οι εξουσίες και εν ονόματι αυτού εκτελούνται;

Και δεν κατανοώ την άποψη, που υποστηρίζεται από πολλούς, ότι ο τρόπος της εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας θα αλλοιώσει τη μορφή του πολιτεύματος. Μα, αν δεν αλλάξουν οι αρμοδιότητες και μείνουν οι σημερινές αρμοδιότητες, επειδή θα εκλεγεί από το λαό θα έχει αλλάξει η μορφή του πολιτεύματος; Πού το στηρίζετε αυτό; Από πού αντλείτε αυτό το δικαίωμα; Σε ποια νομική διάταξη του Συντάγματος; Εγώ δεν μπόρεσα να το κατανοήσω. Και ακόμη δεν μπόρεσα να καταλάβω, όταν γίνεται προσπάθεια επί πολλές ώρες να συζητήσουμε πώς θα μπορούσαμε να αποτρέψουμε την προσφυγή στις εκλογές εξαιτίας της αδυναμίας εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας. Μα, ο καλύτερος τρόπος για να την αποφύγουμε είναι να προσφύγουμε στο λαό. Ο λαός να εκλέγει τον Πρόεδρο και να μην έχουμε αυτόν τον κίνδυνο του εκατόν ογδόντα του εκατόν πενήντα συν ένα και να συζητούμε ατελείωτες ώρες αυτό το θέμα. Και στο κάτω κάτω τι κινδύνους ενέχει η εκλογή του Προέδρου από το λαό; Δεν έχουμε εμπιστοσύνη στο λαό;

Ούτε θέμα κομματικής πειθαρχίας μπαίνει στο λαό, ούτε συναλλαγή κάνει ο λαός για να εκλέξει τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Και ακόμα θα πρέπει να κατανοήσουμε ότι δεν είναι μόνο το περιεχόμενο των συνταγματικών διατάξεων, αλλά και τα πρόσωπα τα οποία θα κληθούν να υπηρετήσουν.

Ο Κωνσταντίνος Καραμανλής είχε περισσότερες αρμοδιότητες απ' ό,τι έχει σήμερα ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Λελογισμένως όμως τις χρησιμοποίησε και είναι κοινή διαπίστωση όλων μας ότι ποτέ δεν άσκησε τα δικαιώματα που απέρρεαν από το Σύνταγμα. Ακόμη το κύρος ενός εκλεγμένου προέδρου, τουλάχιστον στην εκπροσώπηση της χώρας προς το εξωτερικό, σίγουρα είναι μεγαλύτερο. Και ο σεβασμός προς το πρόσωπό του αν θέλετε. Γιατί στερούμε από τον λαό αυτήν την εκλογή; Και όλοι λέμε ότι αν δεν μπορούσαμε να επιτύχουμε εδώ τη συγκέντρωση του απαιτούμενου αριθμού ψήφων των Βουλευτών τότε η τελευταία λύση είναι ο λαός. Μα, γιατί να είναι η τελευταία λύση ο λαός και να μην είναι η πρώτη λύση και να επιλέγει αυτός τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας; Ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Λουκάς Αποστολίδης): Ο κ. Σπυριούνης έχει το λόγο.

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΣΠΥΡΙΟΥΝΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, συζητούμε τη δεύτερη ενότητα και μέρος της τρίτης για τον καθορισμό των ανεθεωρητέων διατάξεων του Συντάγματος. Θα επικεντρώσω τις εισηγήσεις μου σε τέσσερα πέντε σημεία.

Πρώτο σημείο, το άρθρο 28 του Συντάγματος, που καθορίζει τις σχέσεις του εσωτερικού με το κοινοτικό ή ευρύτερα με το δίκαιο που δημιουργείται, που προκαλείται από τις συμβάσεις, τις συμφωνίες κλπ., τις συνθήκες που υπογράφει η πατρίδα μας. Έρχεται εδώ με τον προτεινόμενο μετασχηματισμό να διευρύνει την οπτική του συντακτικού νομοθέτη, ώστε να περιλάβει τις αναγκαίες ρυθμίσεις για την ομαλή ανάπτυξη των σχέσεων της πατρίδας μας μέσα στο κοινοτικό πλαίσιο ή και ευρύτερα. Νομίζω ότι είναι μια δόκιμη πρόταση, που πρέπει να ψηφιστεί από τη Βουλή.

Το δεύτερο σημείο, το άρθρο 32, που καθορίζει τις διαδικασίες και τις προϋποθέσεις με τις οποίες εκλέγεται ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Το θέμα έχει πολυσυζητηθεί, έχουν αναπτυχθεί σεβαστές απόψεις, πιστεύω ότι έχει φωτιστεί ολόπλευρα, έτσι που μαζί με τη σχετική ενδιαμέσως αποκτηθείσα εμπειρία να μπορούμε να επιλέξουμε την καλύτερη, για την ομαλή λειτουργία του πολιτεύματος, λύση.

Η δική μου άποψη καθορίζεται με βάση τις εξής οριακές γραμμές: Πρώτη προϋπόθεση, ει δυνατόν η διαδικασία να μην αναφύγει στην ανάγκη διαδικασίας συναινετικής εκλογής που θα ανυψώνει τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και για τον πιο κακόπιστο, πάνω από ένα συγκεκριμένο κόμμα. Αυτή είναι μια ζωτική προϋπόθεση, που θέλει τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας υψηλότερα από το κομματικό γίγνεσθαι με όλα τα φαινόμενα που συνεπάγεται.

Το δεύτερο οριακό σημείο είναι να μην οδηγήσει η διαδικασία εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας σε ανατροπή της Βουλής, σε διενέργεια εκλογών. Πώς θα εναρμονίσουμε τις δύο αυτές απαιτήσεις, ώστε να διατηρείται η συναινετική λειτουργία στη διαδικασία και να μην οδηγείται ο τόπος σε εκλογές, εκλογές από τις οποίες μπορεί να έχουν προηγηθεί άλλες πρόσφατες και να έχουμε μια απολύτως πρόσφατη ετυμηγορία του λαού.

Πιστεύω ότι η πρόταση που έκανε ο εισηγητής της Πλειοψηφίας, λύνει με τον πιο καλό τρόπο το θέμα.

Ακόμη, για τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, θεωρώ ότι είναι αναγκαίο να θίξω αυτό που εθίγη επανειλημμένως από πολλούς: αρμοδιότητες-κύρους. Πιστεύω ότι με το συνολικό συνταγματικό υλικό, όπως διαμορφώθηκε μετά την αναθεώρηση του Συντάγματος το 1986, και με τη λειτουργία της δημοκρατίας, κατοχυρώνεται πλήρως, συν τη διαδικασία εκλογής, το γόητρο του Προέδρου της Δημοκρατίας. Και θα πρέπει κανείς να μην το βλέπει μέσα από τη γραμματική ερμηνεία κάποιων αρμοδιοτήτων ή τουλάχιστον να μην το βλέπει τόσο όσο πρέπει να βλέπει την ίδια την προσωπικότητα του

Προέδρου της Δημοκρατίας, τη συμπεριφορά του που κυρώνει την προσωπικότητά του και την εκφράζει και τη μέση κοινή γνώμη που διαμορφώνεται με το σύνολο της συμβολής του Προέδρου στη λειτουργία της δημοκρατίας, στον καθημερινό βίο της πατρίδας μας, στον τρόπο με τον οποίο συνεργάζεται, στη σεμνή συμπεριφορά του, στην υψηλή δραστηριότητά του, στην πολυσύνθετη προσωπικότητά του και όλα αυτά τα γνωστά.

Άρα, πρέπει να μπορούμε να ξεχωρίσουμε ότι οι αρμοδιότητες δεν είναι εκείνες που δίνουν το κύρος στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Πιστεύω, ότι όπως δοκιμάστηκε ενδιαμέσως στη δωδεκαετία ή από το 1974 και μετά, τον Ιούνιο του 1975 που ισχύει το Σύνταγμα, που στην πρώτη φάση έχουμε αρμοδιότητες του Προέδρου της Δημοκρατίας που δεν τις ασκεί και εναρμονίζει το σύστημα με πλήρη σεβασμό στη λαϊκή κυριαρχία και έχουμε και τη δεύτερη φάση όπου έχει αναθεωρηθεί το Σύνταγμα, έχουν ανααιρεθεί κάποιες αρμοδιότητες και εν τούτοις ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας λειτουργεί με κύρος και με προσφορά υπέρ του έθνους και υπέρ της πατρίδας.

Όσον αφορά την ποινική ευθύνη των Υπουργών, νομίζω ότι είναι ανάγκη πλέον να φύγουμε και από το καθεστώς του χουντικού προϊόντος και από τις αδυναμίες της νομοθεσίας να καλύψει με σύγχρονη αντίληψη το πρόβλημα, ώστε να κατοχυρώνει την αξιοπιστία του πολιτικού κόσμου και να κατοχυρώνει και την εντιμότητα των οργάνων.

Θα έρθω τώρα στο Εθνικό Συμβούλιο Εξωτερικής Πολιτικής, κύριοι συνάδελφοι. Αν δεν μπορούμε να σφραγίσουμε μ'ένα πνεύμα εθνικής συνεννόησης, ας λύσουμε τις βασικές λειτουργίες. Η εθνική άμυνα, η εξωτερική πολιτική, η παιδεία, αν θέλετε και άλλα, είναι θέματα του έθνους, είναι θέματα του λαού. Δεν είναι θέματα της Κυβέρνησης και της Αντιπολίτευσης. Δεν είναι θέματα περιχαράκωσης, δεν είναι θέματα εντόνων αντιπαραθέσεων.

Είναι θέματα αρμονισμένης και υπεύθυνης και συνειδητής αντίληψης, ευθύνης και συνέπειας, ότι πρέπει αυτό το θέμα να μένει έξω από την κομματική αντιπαράθεση. Ας προφυλάξουμε και κάτι οι Έλληνες με ανάλογη ευθύνη και ανάλογη σοβαρότητα, ενθυμούμενοι ότι πολλά δεινά προήλθαν –θα πω το μεγαλύτερο, τη Μικρασιατική Καταστροφή– από την έλλειψη στοιχειώδους εθνικής συνεννόησης. Δόκιμα, λοιπόν, προβλέπεται στο άρθρο 83 η δημιουργία του Εθνικού Συμβουλίου Εξωτερικής Πολιτικής.

Το εκλογικό σύστημα είναι ένα νόσημα του πολιτικού μας συστήματος και είναι πλήγμα στην αξιοπιστία του πολιτικού κόσμου η εκάστοτε κυβέρνηση να αναζητά με νύχια και με δόντια, με όλες τις ύποπτες επινοήσεις, να μοντάρει το εκλογικό σύστημα, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της λαϊκής διαμόρφωσης.

Είναι, λοιπόν, καιρός και στο σημείο αυτό η συνταγματική αλλαγή με σύγχρονο πνεύμα θα πρέπει να ατενίσει τις νέες ρυθμίσεις. Η πρόβλεψη που γίνεται για τις μεθεπόμενες εκλογές, όταν απομακρύνεται από το εκλογικό σύστημα της αναλογικής, νομίζω ότι είναι επιτυχής.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Λουκάς Αποστολίδης): Ο κ. Κοντογιαννόπουλος έχει το λόγο.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, το 1975 διαμορφώσαμε το Σύνταγμα υπό το βάρος των τραυματικών εμπειριών του παρελθόντος και ιδιαίτερα της τραυματικής δεκαετίας 1964–1974. Κυρίως αυτό που επιδιώξαμε, ήταν να αποφύγουμε, να εξορκίσουμε, κάθε κίνδυνο πολιτειακής εκτροπής. Γι' αυτό και η βασική επιδίωξη ήταν να υπάρξει μια εξισορρόπηση των αρμοδιοτήτων ανάμεσα στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, τον Πρωθυπουργό και τη Βουλή. Πιστεύω ότι ο στόχος αυτός επετεύχθη και το αποτέλεσμα έχει γίνει από όλους παραδεκτό, ότι δηλαδή, για πρώτη φορά λειτούργησαν με ικανοποιητικό τρόπο και οι θεσμοί και οι διαδικασίες.

Με τη συνταγματική μεταρρύθμιση του 1985, το πολίτευμα μετετράπη σε πρωθυπουργοκεντρικό, ανατρέποντας αυτήν την ισορροπία του Συντάγματος του 1975. Αυτό είχε σαν αποτέ-

λεσμα να αναδειχθεί η κομματική σκοπιμότητα, συνδυασμένη με τις προσωπικές σκοπιμότητες, σε κυρίαρχο στοιχείο της πολιτικής μας ζωής, διότι η πολιτική ζωή πλέον υπαγορευόταν από τις επιδιώξεις του εκάστοτε Πρωθυπουργού, του εκάστοτε Αρχηγού του πλειοψηφούντος κόμματος.

Σήμερα, έπειτα από μια περίοδο πολιτικής ομαλότητας και με δεδομένη την εξαίρεση του κλίματος της καχυποψίας, ανάμεσα στους πολιτειακούς παράγοντες, πιστεύω ότι είναι η ώρα να προβληματιστούμε και να αναζητήσουμε την αναμόρφωση, όχι την ανακατανομή αρμοδιοτήτων, αλλά τη ριζική αναμόρφωση του συστήματος διακυβέρνησης της χώρας, με κύριο στόχο την αποτελεσματικότητα, τη διαφάνεια και τη σταθερότητα, που αποτελούν τα κύρια συστατικά ενός πραγματικά δημοκρατικού πολιτεύματος. Διότι συζητάμε μόνο την αλλαγή του τρόπου εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας ή προτείνουμε κάποια ανακατανομή αρμοδιοτήτων.

Δηλαδή, δεν συζητάμε την ουσία του προβλήματος. Και η ουσία του προβλήματος είναι η κοινή και διάχυτη διαπίστωση ότι ο τρόπος διακυβέρνησης της χώρας δεν υπηρετεί αποτελεσματικά τα συμφέροντα του τόπου ή μάλλον η βεβαιότητα είναι δεδομένη, ότι κάθε επόμενη κυβέρνηση θα είναι χειρότερη από την προηγούμενη. Το ζούμε όλα τα τελευταία χρόνια αυτό το φαινόμενο και οι ρίζες του φαινομένου αυτού έχουν να κάνουν και με τον ξεπερασμένο, πιστεύω, από τις συνθήκες τρόπο διακυβέρνησης της χώρας.

Για να πετύχουμε αυτό το στόχο πιστεύω ότι πρέπει να αναζητήσουμε τη λύση στη βασική συνταγματική αρχή της πλήρους και αληθινής διάκρισης των εξουσιών, κάτι που σήμερα δεν υπάρχει. Και ή αυταπατώμεθα ή υποκρινόμαστε, όταν ισχυριζόμαστε ότι με το σημερινό σύστημα της Προεδρευομένης Κοινοβουλευτικής Δημοκρατίας υπάρχει διάκριση εξουσιών.

Πιστεύετε ότι, όταν οι παριστάμενοι Υπουργοί που είναι ταυτόχρονα Βουλευτές, ψηφίζουν και ως Υπουργοί και ως Βουλευτές τα νομοθετήματα που εισηγούνται, υπάρχει διάκριση εξουσιών; Αλλά, πιστεύετε ότι και οι υπόλοιποι Βουλευτές της εκάστοτε κυβερνητικής πλειοψηφίας ψηφίζουν ως νομοθετική εξουσία; Οι μισοί ψηφίζουν με την προσδοκία να γίνουν Υπουργοί –και άρα πλήρως συμπαρατάσσονται με την Κυβέρνηση– και οι άλλοι μισοί ψηφίζουν με την πικρία ότι δεν έγιναν Υπουργοί, γι' αυτό και βλέπουμε τα σημερινά διαλυτικά φαινόμενα ...

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΣΠΥΡΙΟΥΝΗΣ: Σας διαβεβαιώ ότι δεν ανήκω σε καμία από τις δύο κατηγορίες.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ: Υπάρχουν και εξαιρέσεις.

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΣΠΥΡΙΟΥΝΗΣ: Θα μιλήσω μόνο για τον εαυτό μου.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ: Και σας διαβεβαιώ και εγώ ότι δεν μιλά με βάση τα φαινόμενα της σημερινής κυβερνητικής Πλειοψηφίας. Μιλάω πραγματικά από την εμπειρία μου όλων των είκοσι τεσσάρων ετών που βρίσκομαι στο Κοινοβούλιο και επί πολλά χρόνια στην Κυβέρνηση.

Αυτή είναι η πραγματικότητα. Και αυτή η πραγματικότητα μας εμπόδισε σήμερα να επιτύχουμε τον κύριο στόχο και μας εμπόδισε να επιτύχουμε αυτά που προηγούμενες κυβερνήσεις είχαν πετύχει. Γιατί; Διότι πάντοτε, ιδιαίτερα μετά το 1990, η εκάστοτε πλειοψηφία, η εκάστοτε κυβέρνηση ήταν έρμαιο συγκρούσεων και αναζήτησης ισορροπιών μέσα στην ίδια την πλειοψηφία, πράγμα που εμποδίζει και την αποτελεσματική εκτέλεση του κυβερνητικού έργου, αλλά και την ουσιαστική άσκηση νομοθετικού έργου και ελέγχου από το Κοινοβούλιο.

Γι' αυτό και πιστεύω ότι πρέπει να αναζητήσουμε τη λύση του προβλήματος καταργώντας το σημερινό πρωθυπουργοκεντρικό σύστημα και καθιερώνοντας ένα σύστημα Προεδρικής Δημοκρατίας, είτε κατά το πρότυπο των Η.Π.Α., που το θεωρώ ασφαλώς όνειρο άπιαστο με τα σημερινά δεδομένα ή έστω κατά το γαλλικό πρότυπο, που αυτό είναι σήμερα εφικτό να γίνει, χωρίς ουσιαστικές αλλαγές των άρθρων του Συντάγματος δηλαδή, καθιερώνοντας άμεση εκλογή του Προέδρου Δημοκρατίας από το λαό και καθιερώνοντας ασυμβίβαστο μεταξύ

Υπουργικής και Βουλευτικής ιδιότητας.

Σας πληροφορώ δε ότι η Γαλλία πλέον αρχίζει να συζητά την αλλαγή της Προεδρικής Δημοκρατίας και την αντιγραφή του προτύπου των Ηνωμένων Πολιτειών. Η δε Ιταλία οδηγείται ή προβληματίζεται προς την κατεύθυνση της Γαλλικής Προεδρικής Δημοκρατίας σαν μία ενδιαμέση λύση ανάμεσα στο σύστημα διακυβέρνησης κατά το πρότυπο που ισχύει και στη χώρα μας και στο σύστημα διακυβέρνησης των Ηνωμένων Πολιτειών, που πιστεύω ότι αποτελεί και τη βάση πάνω στην οποία στηρίζεται η ευημερία και η ανάπτυξη αυτής της χώρας. (Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Τελειώνω, κύριε Πρόεδρε. Ολοκληρώνω σε μισό λεπτό.

Πιστεύω, επίσης, ότι είναι ανάγκη να θεσπιστεί συνταγματικά ανώτατο όριο αριθμού μελών της Κυβέρνησης, διότι εδώ φτάσαμε στο σημείο ακόμα και σε αυτό το επίπεδο να λειτουργούν οι πελατειακές σχέσεις δηλαδή στο επίπεδο του εκάστοτε Πρωθυπουργού και φτάσαμε στις κυβερνήσεις με πενήντα μέλη, διεκδικώντας μια παγκόσμια πράγματι πρωτοτυπία.

Πάντως, σε περίπτωση που –όπως είμαι βέβαιος– τίποτε από όλα αυτά δεν θα αλλάξει, ασφαλώς και συμφωνώ με την απόφαση της υποχρεωτικής προσφυγής σε εκλογές σε περίπτωση που ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δεν εκλεγεί με τον αριθμό των εκατόν ογδόντα Βουλευτών. Διότι είναι υποκρισία –και συμφωνώ απολύτως με τους συναδέλφους– ότι τάχα η εκάστοτε αντιπολίτευση κήδεαι της υπερκομματικής ψήφισης του Προέδρου, ενώ είναι βέβαιο ότι χρησιμοποιεί το μέσο αυτό είτε για να εκβιάσει πρόωρες εκλογές είτε να ικανοποιήσει την εκλογική της βάση.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Λουκάς Αποστολίδης): Ολοκληρώστε, κύριε συνάδελφε.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ: Η αναζήτηση της προσφορότερης λύσης ανάμεσα σ' ένα ευρύτερο εκλεκτορικό σώμα, που μετά την αποτυχία της διπλής ψηφοφορίας μπορούμε να απευθυνθούμε ή στις επαναληπτικές ψηφοφορίες θεωρώ ότι έχει μικρή σημασία.

Εκείνο που χρειάζεται είναι πράγματι να άρουμε αυτήν τη δυνατότητα πρόωρης προσφυγής στις κάλπες, για την ανάδειξη του Προέδρου της Δημοκρατίας.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Λουκάς Αποστολίδης): Ο κ. Ποττάκης έχει το λόγο.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΟΤΤΑΚΗΣ: Το πρώτο θέμα, το οποίο θα έπρεπε να λύσει η αναθεώρηση, είναι το θέμα της διαδικασίας της αναθεώρησης.

Η διάταξη του άρθρου 110 του Συντάγματος προβλέπει ότι η διαδικασία αναθεώρησης αρχίζει στην παρούσα Βουλή, με τη διαπίστωση της ανάγκης τροποποίησης συγκεκριμένων διατάξεων και ολοκληρώνεται από την επόμενη Βουλή, η οποία προσδιορίζει το περιεχόμενο των αναθεωρούμενων ή νέων διατάξεων.

Προβλέπει επίσης, ότι στη μία από τις δύο Βουλές απαιτούνται εκατόν ογδόντα ψήφοι, ενώ στην άλλη αρκούν εκατόν πενήντα ένας.

Το ερώτημα είναι, πώς καταμετρώνται αυτές οι ψήφοι; Ποιες ψήφοι θεωρούνται θετικές και ποιες ψήφοι θεωρούνται αρνητικές. Ειδικότερα, η θετική ψήφος είναι ένα "ναι" χωρίς περιεχόμενο ή έχει περιεχόμενο; Τι θα συμβεί, αν ορισμένος αριθμός συμφωνεί "κατ' αρχήν", να τροποποιηθεί δηλαδή ορισμένη διάταξη, αλλά προς την αντίθετη ακριβώς κατεύθυνση από την οποία συμφωνεί και κάποιος άλλος στην αναθεώρηση; Θα αναφέρω το παράδειγμα που προκύπτει από τα άρθρα τα οποία συζητούμε στην παρούσα ενότητα.

Στο θέμα της εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας, ως δούμε τα εξής:

Αν μία ομάδα Βουλευτών ψηφίσει υπέρ της εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας μόνο από τη Βουλή και υπέρ της αποσύνδεσης της εκλογής του Προέδρου και της διάλυσης της Βουλής, όπως παραδείγματος χάρι είναι η πρόταση των διαδοχικών ψηφοφοριών, μέχρι να συγκεντρωθεί ο απαιτούμενος αριθμός εκατόν ογδόντα. Αν μια άλλη ομάδα Βουλευτών

ψηφίσει υπέρ της εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας, όχι από τη Βουλή, αλλά από ένα εκλεκτορικό σώμα.

Και αν μία τρίτη ομάδα Βουλευτών ψηφίσει υπέρ της εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας, όχι από τη Βουλή, ούτε από ένα εκλεκτορικό Σώμα, αλλά κατ' ευθείαν από το λαό, συναριθμούνται αυτές οι ψήφοι; Συναριθμούνται, δηλαδή, ώστε να έχουμε τον αριθμό εκατόν ογδόντα με την υπόθεση ότι καμία πρόταση δεν πήρε αυτόν τον αριθμό, όλες όμως μαζί είναι εκατόν ογδόντα;

Αν συναριθμούνται, η επόμενη Βουλή μπορεί με εκατόν πενήντα μία ψήφους να επιλέξει όποιο τρόπο θέλει, για την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας. Δηλαδή, ένα εκ των τριών ανωτέρων, παραδείγματος χάρη άμεση εκλογή από το λαό ή ενδεχομένως και έναν τέταρτο τρόπο εκλογής, παραδείγματος χάρη από τη Βουλή με εκατόν πενήντα μία ψήφους ή και με λιγότερες ψήφους, με την υπόθεση ότι η νέα Αναθεωρητική Βουλή διαμορφώνει το περιεχόμενο της αναθεωρητέας διάταξης κατά τη βούλησή της.

Αν πάλι καμία απ' αυτές τις προτάσεις δεν συγκεντρώσει μόνη της τον αριθμό εκατόν πενήντα ένα, η συναρίθμησή τους, αν γίνει, δηλαδή ταυτόχρονα ότι περνά η διάταξη, είναι δηλαδή αναθεωρητέα, αν το σύνολο είναι εκατόν πενήντα ένα;

Σε ποια θέματα ανακύπτει αυτό το πρόβλημα; Ανακύπτει στα θέματα που υπάρχει κατ' αρχήν σύμπτωση στην ανάγκη και διαφωνία στο περιεχόμενο ή έστω στην κατεύθυνση ή ανοιχτή θέση ως προς την κατεύθυνση ή ασαφής θέση ως προς την κατεύθυνση ή επιφύλαξη, που επιτρέπει στα Κόμματα να αλλάξουν στο μέλλον στάση, αφού δεν είναι ασύνηθες και τα Κόμματα και τα πρόσωπα να αλλάζουν στάση, άλλοτε κάτω από τις ανάγκες της ζωής και άλλοτε, ατυχώς, κάτω από τις ανάγκες της στιγμής.

Τι θέση παίρνουν τώρα τα κόμματα σ' αυτό το ενδεχόμενο; Η θέση της Νέας Δημοκρατίας είναι σαφής και καθαρή. Εκφράστηκε από τον γενικό εισηγητή της, τον συνάδελφο κ. Βαρβιτσιώτη. Δεν δεσμεύεται σε τίποτα. Στις σελίδες 79 και 80 της έκθεσής του αναφέρει ρητά: "Ο καθορισμός των αναθεωρουμένων διατάξεων είναι το μόνο που μπορεί να κάνει η παρούσα Βουλή".

Μόνο τα προς αναθεώρηση άρθρα προσδιορίζονται από την παρούσα Βουλή, ενώ ο καθορισμός του περιεχομένου τους ανήκει αποκλειστικά, -τονίζω τη λέξη, γιατί την τονίζει και στο κείμενό του-, στην Αναθεωρητική Βουλή". Την ίδια άποψη φαντάζομαι δέχεται και το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδος και το ΔΗ.Κ.ΚΙ., το οποίο σε πολλά και ευαίσθητα σημεία, των περί ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων διατάξεων, πρότεινε το εξής: "Μην ανοίγετε τα θέματα, γιατί δεν ξέρετε τι μπορεί να προκύψει".

Το πρόβλημα που θέτω, θα μπορούσε να λυθεί, είτε στα πλαίσια πολιτικής συμφωνίας είτε στα πλαίσια τροποποίησης και του άρθρου 110 του Συντάγματος, κατά τις μη θεμελιώδεις διατάξεις του.

Τώρα επί της ουσίας των προτάσεων για την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας:

Η πρόταση της μειοψηφίας, να αποσυνδεθεί η εκλογή του Προέδρου Δημοκρατίας από τη διάλυση της Βουλής, έχει λογική και έχει λογική πειστική, αλλά είναι ημιτελής. Τι θα γίνει μετά τη δεύτερη ή την τρίτη ανεπιτυχή ψηφοφορία;

Η πρόταση της μειοψηφίας, να επιλέγεται Πρόεδρος Δημοκρατίας με εκατόν ογδόντα και αν αυτό δεν επιτυγχάνεται να γίνονται εκλογές, διότι επιβάλλεται να αναζητηθούν ευρύτερες συναινέσεις, έχει και αυτή λογική, αλλά στερείται της ιστορικής απόδειξης της ευλικρίνειας της.

Το κόμμα της Νέας Δημοκρατίας, εξέλεξε δύο φορές Πρόεδρο Δημοκρατίας, τον ιστορικό του ηγέτη και τον Αρχηγό του. Το ΠΑ.ΣΟ.Κ. έκανε ακριβώς το αντίθετο.

Η νέα Βουλή που θα κληθεί τελικά να αποφασίσει, όχι μόνο για τη μη διάλυσή της, αλλά και για τον συγκεκριμένο τρόπο της εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας, θα μπορούσε να σκεφθεί και άλλες λύσεις, έξω από αυτές που μέχρι αυτήν τη στιγμή έχουν συζητηθεί. Αντί παραδείγματος χάρη να

συνεχίζει τις επ' άπειρον ψηφοφορίες ή τις εναλλαγές των προσώπων, λύσεις που αποδυναμώνουν το θεσμό του Κοινοβουλίου, αλλά και το θεσμό του Προέδρου της Δημοκρατίας, αν δεν επιτευχθεί λύση, μετά ένα πρώτο ή ένα δεύτερο κύκλο προσπαθειών, θα πρότεινα να παρατείνεται η θητεία του εν ενεργεία Προέδρου Δημοκρατίας, μέχρι τις αμέσως επόμενες εκλογές, οπότε ο λαός θα αποφασίσει και ποια κυβέρνηση θέλει και ποιον Πρόεδρο Δημοκρατίας θέλει.

Με τη λύση που προτείνω αποφεύγεται η πρόωγη διάλυση της Βουλής. Αποφεύγεται ο κίνδυνος ευτέλισης δύο θεσμών, του Κοινοβουλίου και του Προέδρου της Δημοκρατίας, από αδιέξοδες διαδικασίες. Η ταυτόχρονη εξέταση εκλογής Προέδρου Δημοκρατίας και Κυβέρνησης στέλνει ένα μήνυμα άμεσα από το λαό, στους φορείς της λαϊκής εξουσίας, μήνυμα συνεργασίας και πάντως στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας ένα μήνυμα. Γνωρίζει σε ποιον εδόθη η εντολή της διακυβέρνησης της χώρας και δεν μπορεί να έχει δεύτερες ή τρίτες σκέψεις. Το διάστημα αυτό θα είναι άλλωστε εξαιρετικά μικρό.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το προειδοποιητικό κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Κύριε Πρόεδρε, τελειώνω με δύο ακόμα παρατηρήσεις.

Όσον αφορά την ευθύνη των Υπουργών, η τροποποίηση της διάταξης προτείνεται ομόφωνα, είμαι σύμφωνος να αναθεωρηθεί η διάταξη, αλλά προς άλλη κατεύθυνση. Να αποδεδεσμευθεί η Βουλή από την αρμοδιότητά της να αποφασίζει τη δίωξη, να ενεργεί προανάκριση, να κατηγορεί με Βουλευτές που εκλέγει στο Ειδικό Δικαστήριο. Να απαλλαγεί από την υπόνοια, ότι άλλοτε συγκαλύπτει και άλλοτε διώκει με κριτήρια πολιτικά. Οι Υπουργοί να κρίνονται σαν απλοί Έλληνες πολίτες, να έχουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του απλού πολίτη. Θα υπερασπίζονται έτσι τον εαυτό τους ενδεχόμενα σε δύο βαθμούς δικαιοδοσίας και θα έχουν την ενδιάμεση διαδικασία του Συμβουλίου, θα απαιτείται απλώς η άδεια της Βουλής και θα συγκροτείται το Ειδικό Δικαστήριο με ειδική σύνθεση και κλήρωση μεταξύ των μελών του Α.Π. κλπ.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Ολοκληρώνω αμέσως, κύριε Πρόεδρε.

Στο θέμα της διαπίστωσης με απόφαση της Βουλής, της προσωρινής ή οριστικής αδυναμίας του Πρωθυπουργού να ασκήσει τα καθήκοντά του, συμφωνώ να τροποποιηθεί η διάταξη, αλλά είμαι εξαιρετικά επιφυλακτικός, ως προς το ότι αυτή η κατεύθυνση, η οποία προτείνεται, μπορεί να λύσει το πρόβλημα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Λουκάς Αποστολίδης): Ολοκληρώστε, κύριε Ποττάκης.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΟΤΤΑΚΗΣ: Ένα λεπτό, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Λουκάς Αποστολίδης): Σας έχω δώσει ήδη δύο λεπτά.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΟΤΤΑΚΗΣ: Εντάξει, τελειώνω αμέσως.

Ευελπιστώ ότι θα αποφασισθεί και θα επιτυγχάνεται αυτό που αναφέρεται στην υπό τροποποίηση διάταξη, δηλαδή ότι θα προηγείται κάποια διαδικασία άλλη, και αυτή η άλλη διαδικασία, θα μπορεί να λύσει το θέμα και όχι η διαδικασία ενώπιον της Βουλής, η οποία καλό θα είναι να μην είναι η καταληκτική διαδικασία. Με φοβίζει, η υπόθεση και μόνο, ότι για την αναπλήρωση ή αντικατάσταση του Πρωθυπουργού και αρχηγού, προφανώς της πλειοψηφίας, συναποφασίζουν οι πολιτικοί του αντίπαλοι. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Λουκάς Αποστολίδης): Κύριοι συνάδελφοι, γίνομαι πιεστικός ως προς το χρόνο και σας παρακαλώ να το σεβαστείτε, διότι υπάρχουν πολλοί συνάδελφοι και θα ολοκληρώσουμε τη διαδικασία σήμερα.

Ο κ. Κεδίκογλου έχει το λόγο.

ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΕΔΙΚΟΓΛΟΥ: Κύριε Πρόεδρε, το ζήτημα του τρόπου αναθεώρησης του Συντάγματος, το άρθρο 110, κατά την άποψή μου που έθεσε προ ολίγου ο συνάδελφος κ. Ποττάκης, είναι εξαιρετικά ουσιαστικές και η άποψή μου είναι ότι πρέπει να αναθεωρηθεί η διάταξη, η πρώτη Βουλή να απαιτεί οπωσδήποτε το εκατόν πενήντα ένα ή το εκατόν

ογδόντα, αυτό είναι κάτι που αποφασίζει η Βουλή, αλλά η δεύτερη Βουλή, η οποία καθορίζει το περιεχόμενο, την ακριβή διατύπωση πρέπει να είναι Βουλή η οποία να αποφασίζει με εκατόν ογδόντα έναν ψήφους, διότι διαφορετικά εγκυμονούν κίνδυνοι, δεδομένου μάλιστα ότι η δεύτερη Βουλή κατά τίποτε, δεν δεσμεύεται από την πρώτη και αν έχουμε κυβερνητική αλλαγή μπορεί να έχουμε πλήρη ανατροπή των θέσεων της πρώτης Βουλής. Με βρίσκει, λοιπόν, απολύτως σύμφωνο και είναι κάτι το οποίο σκεφτόμουν να προτείνω στο άρθρο 110 και αυτήν τη διάταξη θα τη ζητήσω.

Όσον αφορά το Πρόεδρο της Δημοκρατίας είναι ένα θέμα, που έχει συζητηθεί κατ' επανάληψη.

Αγαπητοί συνάδελφοι, τα συντάγματα και οι κυβερνήσεις και οι θεμελιώδεις διατάξεις και οι νόμοι έρχονται διότι το απαιτεί η πράξη. Στην πράξη δημιουργείται κάποιο θέμα και έρχεται η Βουλή στη συνέχεια να το διορθώσει. Και η επανάσταση γίνεται, γιατί η πράξη το ζήτησε. Δεν πήγαιναν καλά οι θεσμοί στην περίοδο προ της Γαλλικής Επανάστασης ή της Ελληνικής και ζήτησαν οι πολίτες με την επανάσταση αλλαγή. Η πράξη, λοιπόν, προηγείται του δικαίου σε όλες τις κοινωνικές αλλαγές και βέβαια στις δημοκρατίες. Μόνο στις δικτατορίες γίνεται το ανάποδο, το δίκαιο προηγείται της πράξεως. Εδώ για την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας δεν προέκυψε τίποτα από την πράξη. Υπήρξε ένα άρθρο του σημερινού Πρωθυπουργού στο "ΒΗΜΑ" που έλεγε να αποσυνδέσουμε την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας από τις εκλογές. Είναι περίεργο γιατί να θεωρούνται οι εκλογές το ύπατο επίτευγμα της λαϊκής κυριαρχίας, να θεωρείται ποινή ή τιμωρία. Κατ' εμέ είναι απαράδεκτο. Η πράξη πάντως μέχρι τώρα δεν ζήτησε κάτι τέτοιο. Εκείνο που είναι σημαντικό και αναμφισβήτητο είναι ότι ως Πρόεδρος της Δημοκρατίας θα εκλεγεί αυτό το πρόσωπο το οποίο υποστηρίζει η πλειοψηφία, το οποίο ψηφίζουν οι εκατόν πενήντα ένα. Σύμφωνα με την ισχύουσα διάταξη δεν εκλέγεται πρόσωπο, το οποίο δεν υποστηρίζει η κυβέρνηση. Εδώ, λοιπόν, υπάρχει ένα θέμα. Από την ώρα που η κυβέρνηση εκ των πραγμάτων φαίνεται ότι κερδίζει τις εκλογές, αν εκεί οδηγηθούν τα πράγματα ποιο κόμμα είναι αυτό που θα πάει σε από πριν χαμένες εκλογές. Ξέρει ότι είναι καταδικασμένο; Πιστεύετε ότι η Πολιτική Άνοιξη ήρθε μαζί μας να ψηφίσει τον κ. Στεφανόπουλο, διότι έτσι το συμφώνησε ή εξεβίαζε; Έβλεπε ότι καταρρακώνεται, ότι καταστρέφεται. Απεδέχθη άλλωστε αν πήγαινε σε εκλογές, οι εκλογές θα ήταν πάλι του ΠΑΣΟΚ. Δεν υπάρχει αμφιβολία. Αν η προτείνουσα Κυβέρνηση δεν έχει την πλειοψηφία των εκατόν πενήντα ένα δεν βγάζει Πρόεδρο Δημοκρατίας. Από την ώρα που ένα κόμμα της Αντιπολίτευσης, οποιοδήποτε κόμμα, και η Αντιπολίτευση στο σύνολό της βλέπει ότι χάνει τις εκλογές, είναι πλέον ή βέβαιο ότι θα συναινέσει στην εκλογή Προέδρου.

Πέραν αυτού όλοι συμφωνούμε ότι ο Πρόεδρος πρέπει να έχει κύρος και γόητρο. Τι σημαίνει κύρος και γόητρο; Σημαίνει συναίνεση. Είναι προϋπόθεση. Άλλωστε ο Πρόεδρος τι είναι; Ουσιαστικά, το είπε και ο εισηγητής μας, ο Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας ασκεί νομοθετική εξουσία. Το Σύνταγμα μας κατοχυρώνει τη λαϊκή κυριαρχία πλήρως και εκχωρεί το δικαίωμα της νομοθετικής εξουσίας μόνο στη Βουλή και στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Για τα διατάγματα στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και για τους νόμους στη Βουλή.

Επομένως, κάθε άλλη διαδικασία περί άλλων εκλεκτόρων κλπ. δεν πρέπει να κουβεντιάζεται. Ο παραλληλισμός που υπήρξε με το σύστημα της Ιταλίας είναι εκτός πραγματικότητας. Η Ιταλία έχει ένα περιφερειακό σύστημα, όπου άλλο είναι το εκλεκτορικό σώμα, οι Γερουσιαστές, Βουλευτές και οι εκπρόσωποι των περιοχών, χίλιοι εκατό περίπου μαζεύονται. Έχει άλλη πηγή νομοποίησης. Και ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας στην Ιταλία –είχα την ευκαιρία σήμερα να σας μοιράσω ένα έντυπο από το βιβλίο του Γάλλου Duhamel "tes democracies"– έχει πολλές εξουσίες. Διαλύει τη Βουλή αυτοβούλως, προεδρεύει του Υπουργικού Συμβουλίου, προεδρεύει και του Συμβουλίου των Δικαστών, χάριτες, κληρύσσει τον πόλεμο, προεδρεύει και αρχηγεύει των Ενόπλων Δυνά-

μεων, έχει σημαντικές εξουσίες. Και όχι μόνο αυτό καίτοι αυτές οι εξουσίες θέλουν τη συνυπογραφή της κυβερνήσεως, αλλά οι Ιταλοί Πρόεδροι και ο Περτίνι και ο Saragat προχώρησαν σε πρωτοβουλίες κόντρα στις προϋποθέσεις.

Τα ζητήματα συνεπώς των εξουσιών είναι και ζητήματα πρωτοβουλιών, είναι ζητήματα διαδικασίας. Και δεν είμαι σύμφωνος κάθε φορά στις λεπτομέρειες να βάζουμε το Σύνταγμα, όταν ξέρουμε ότι ο Τζώρτζ Μάρσαλ ουσιαστικώς διαμόρφωσε το Σύνταγμα των ΗΠΑ με δικαστικές αποφάσεις. Και σας ερωτώ προ του 1975 η συνταγματική νομιμότητα των νόμων κανονιζόταν από το Σύνταγμα; Όχι. Οι δικαστές με την απόφασή τους επέβαλαν οι νόμοι να είναι σύμφωνοι με το Σύνταγμα. Δεν υπήρχε γραπτή συνταγματική διάταξη.

Αυτά, λοιπόν, όλα να τα δούμε. Συνεπώς, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας να συνδεθεί απολύτως, με το ότι πρέπει κάθε φορά η προτείνουσα Κυβέρνηση να διαθέτει την πλειοψηφία του λαού. Όταν ο πρόεδρος είναι συνδεδεμένος με την εκλογή, είναι βέβαιο ότι καμιά κυβέρνηση η οποία δεν θα έχει την πλειοψηφία του λαού δεν θα μπορεί να βγάλει Πρόεδρο Δημοκρατίας.

Όταν, λοιπόν, μια κυβέρνηση έχει την πλειοψηφία εξ αντικειμένου –αυτό φαίνεται από χίλια πράγματα– θα συμφωνήσει η Αντιπολίτευση. Αν δεν έχει με τις διαδοχικές ψηφοφορίες τι θα γίνει; Θα εκλέξει Πρόεδρο της Δημοκρατίας μια πλειοψηφία της Βουλής που δεν θα έχει την έγκριση του λαού. Το δέχεσθε αυτό; Δέχεσθε μια κυβέρνηση κακή, που εξ αντικειμένου φοβάται να πάει στις εκλογές, που δεν έχει την πλειοψηφία του λαού να βγάζει Πρόεδρο Δημοκρατίας; Πως θα γίνεται αυτό; Προφανώς είναι μία αντίφαση. Πιστεύουμε στην λαϊκή κυριαρχία και δεν δικαιολογείται με τίποτα.

Υπάρχει ένα θέμα και με το άρθρο 81: Οι Υπουργοί που τιμούν το θάκο τους και είναι ο παρών ο κ. Βενιζέλος και άλλοι, ουδέποτε ήρθαν στη Βουλή να απαντήσουν σε ερωτήσεις δια των Υφυπουργών τους. Δεν επέτρεψε ποτέ ο Γιαννόπουλος, ούτε ο Βενιζέλος ούτε κανείς άλλος να έρθει ο Υφυπουργός εδώ και να απαντήσει στο πόστο τους. Αυτή, λοιπόν, η ιστορία των σχέσεων Βουλής και Κυβέρνησης πρέπει να ληξει με το άρθρο 81. Οι Υφυπουργοί δεν είναι μέλη του Υπουργικού Συμβουλίου και δεν μπορεί να έρχονται εδώ να απαντήσουν για λογαριασμό της Κυβέρνησης.

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ-ΑΓΓΕΛΟΣ ΠΑΠΑΘΕΜΕΛΗΣ: Μα δεν έχουν Υφυπουργούς για να έρθουν εδώ.

ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΕΔΙΚΟΓΛΟΥ: Είχε Υφυπουργούς κατ' επανάληψη ο Γιαννόπουλος, αλλά ποτέ δεν τους έστειλε.

Ο αριθμός των μελών της κυβερνήσεως είναι ένα ζήτημα. Ως προς τη μυστική ψηφοφορία υπάρχει μια νέα κατάσταση. Αυτά είναι από τα θέματα της τεχνολογίας. Έχει μια λογική η μυστική ψηφοφορία, η οποία ως τώρα παρεκάμφθη γιατί ήταν οι επιβολές των Προέδρων, των Αρχηγών, οι διαδικασίες των παραβάν. Μυστική ψηφοφορία χωρίς παραβάν δεν γίνεται. Αλλά σήμερα υπάρχει το ηλεκτρονικό σύστημα, όπου εκεί που καθόμαστε με τα δάκτυλά μας πατάμε ένα κουμπί, κανείς δεν μπορεί να αντιληφθεί τίποτα, δεν καταγράφεται και βγαίνει το αποτέλεσμα της μυστικής ψηφοφορίας. Αυτό είναι η επίδραση και αποτέλεσμα της τεχνολογίας. Το θέτω προς γνώση σας. Ελάτε σε επαφή με τις τεχνικές υπηρεσίες της Βουλής και θα πληροφορηθείτε ότι δεκατέσσερα ή είκοσι τέσσερα ονόματα, μπορούν να εκλεγούν με μυστική ψηφοφορία, που δεν αφήνει κανένα ίχνος. Απλώς καταγράφεται ότι π.χ. ο Ποττάκης ψήφισε και βγαίνει το αποτέλεσμα.

Η μυστική, λοιπόν, ψηφοφορία αποκτά άλλο νόημα και άλλη ιστορία με τη νέα τεχνολογία.

Σε ό,τι αφορά την προσφυγή στο λαό, είναι η μόνη λύση, αν θέλουμε να αποσυνδέσουμε τον Πρόεδρο από τις εκλογές, πράγμα με το οποίο δεν συμφωνώ. Όταν ο Πρόεδρος εκλέγεται από το λαό έχει τις εξουσίες που του ορίζει το Σύνταγμα. Ο Πρόεδρος της Αυστρίας εκλέγεται από το λαό και δεν έχει μεγαλύτερες εξουσίες. Απλώς έχει κύρος. Και όλοι συμφωνούμε να έχει κύρος ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας.

Κοντολογής, κύριοι συνάδελφοι, δεν νομίζω ότι πρέπει να αποσυνδέσουμε τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας από τις

εκλογές. Είναι το μόνο στοιχείο που εδραιώνει την εμπιστοσύνη του λαού στην Κυβέρνηση. Μια κυβέρνηση που δεν έχει την εμπιστοσύνη του λαού, δεν πρέπει να έχει τη δυνατότητα να μπορεί να εκλέγει Πρόεδρο Δημοκρατίας ούτε και να εισηγείται Πρόεδρο Δημοκρατίας, πράγμα που θα συμβεί με τις πολλές ψηφοφορίες.

Επίσης, πιστεύω, ότι υπάρχει ένα θέμα Βουλής και Κυβέρνησης που πρέπει να λυθεί με το άρθρο 83. Σε ό,τι αφορά τη διαδικασία του Συντάγματος, συμφωνώ με όσα είπε ο κ. Ποττάκης και η πρότασή μου είναι οπωσδήποτε η δεύτερη Βουλή να είναι με 180 Βουλευτές, διαφορετικά τα πράγματα είναι δύσκολα και τέλος η μυστική ψηφοφορία πρέπει να απασχολήσει το Σώμα με τη νέα τεχνολογία, που δεν αφήνει κανένα ίχνος. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Λουκάς Αποστολίδης): Ο κ. Τσαφούλιας έχει το λόγο.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΣΑΦΟΥΛΙΑΣ: Έλεγε ο Λένιν ότι η βία είναι η μαμή της ιστορίας. Εδώ η σκοπιμότητα είναι η μαμή της ιστορίας και των δύο αυτών Συνταγμάτων και του 1975 και της Αναθεώρησης. Το περιεχόμενο της άσκησης της εξουσίας είναι εκείνο το οποίο προσδιορίζει το περιεχόμενο της όλης πολιτικής προσωπικότητας του ασκούντος την εξουσία. Και στη δημιουργία της στάθμισης του διπολισμού εφευρέθη αυτό και το 1975 και το 1986.

Ο Καραμανλής ήταν ηγέτης, ο οποίος ανελάμβανε με την κυριαρχία του λαού, με την ψήφο του λαού ένα έργο να επιτελέσει. Το έργο αυτό δεν πρέπει να ήταν κολοβό κατά την άποψη του Καραμανλή. Και έπρεπε να ασκεί πλήρως την εξουσία, χωρίς δεσμεύσεις και χωρίς όρους, οι οποίοι να είναι εις βάρος αυτού του προγράμματος, που είχε στο μυαλό του να εφαρμόσει.

Και ως εκ τούτου, έθεσε στο Σύνταγμα αυτούς τους όρους σαν προνόμια του Προέδρου της Δημοκρατίας. Η αξία της έννοιας των προνομίων του Προέδρου της Δημοκρατίας επί πρωθυπουργίας Καραμανλή, ήταν εξασφαλισμένη για την άσκηση του περιεχομένου της εξουσίας, γιατί και ο Τσάτσος και ο Στασινόπουλος, ήσαν άνθρωποι δικοί του και μέσω αυτών θα ασκούσε την εξουσία όπως ήθελε. Δεν ήταν δυνατόν, ούτε ο Τσάτσος ούτε ο Στασινόπουλος –είχε αυτό το μεγάλο προνόμιο να επιλέγει συνεργάτες τους οποίους πειθαρχούσε και ήξερε ότι ήταν αδύνατον να του φέρουν αντίρρηση– να του δημιουργήσουν προβλήματα. Επομένως, στη λειτουργία της άσκησης της εξουσίας στο διπολικό σύστημα εφευρέθη την εποχή εκείνη αυτό το Σύνταγμα, ώστε να ασκεί εξουσία και μετά, όταν θα γινόταν Πρόεδρος της Δημοκρατίας, διότι το είχε σκεφθεί και αυτό.

Όταν ανέβηκε ο Παπανδρέου, οπωσδήποτε διεκυβεύετο η αξία του περιεχομένου της έννοιας της άσκησης της εξουσίας και επειδή είχε διάφορους φόβους και υπόνοιες προχώρησε στις ενέργειες που ξέρουμε. Προχώρησε, φοβούμενος και τον Σαρτζετάκη –όχι μόνο τον Καραμανλή– διότι πού ξέρω εγώ αν ο Σαρτζετάκης διέλυε τη Βουλή και ας ήταν Πρωθυπουργός ο Παπανδρέου. Έπρεπε να κατοχυρωθεί απέναντι της όρεξης του Σαρτζετάκη και της επιθυμίας του, διότι οι άνθρωποι το τι έχουν μέσα τους δεν το ξέρει κανείς. Ο άνθρωπος είναι ανεξερεύνητο πράγμα. Δεν μπορούσε ο Παπανδρέου να εξερευνήσει στα μύχια της ψυχής του Σαρτζετάκη, τι ήταν δυνατόν να κάνει σε μια ώρα. Και ορισμένες τυπικές παραβάσεις του Σαρτζετάκη δικαιολογούν την πλήρη απόφαση του Παπανδρέου να κατοχυρώσει πλέον το περιεχόμενο της άσκησης της εξουσίας με το πρωθυπουργικοκεντρικό σύστημα, με το οποίο διαφωνώ.

Συμφωνώ όμως με μια προϋπόθεση. Να υπάρξει δηλαδή, έναντι του άλλου συστήματος του Καραμανλή, πρωθυπουργικοκεντρικό σύστημα αλλά με απλή αναλογική, με τη λειτουργία εκείνου του όρου, εκείνου του στοιχείου που θα διαλύσει πλέον την αυθαιρεσία, θα διαλύσει τον αυταρχισμό, θα διαλύσει όλα εκείνα τα περιστατικά τα οποία οδηγούν στον αυταρχισμό της άσκησης της εξουσίας και στην αυθαιρεσία. Επομένως, δέχομαι το πρωθυπουργικοκεντρικό σύστημα υπό την προϋπόθεση όμως της λειτουργίας της απλής αναλογικής, για να

έλθουμε πλέον ύστερα από το διπολισμό σε ένα σύστημα λειτουργίας κρατικής εξουσίας, το οποίο θα ανταποκρίνεται στο περιεχόμενο της λειτουργίας της εφαρμογής της αρχής, του δόγματος της λαϊκής κυριαρχίας. Επομένως εξ αυτών προκύπτει ότι εδώ σήμερα, όπως έχουν τα γεγονότα νωπά, η προσπάθεια της αναθεώρησης του άρθρου 32 είναι μια προσπάθεια πολιτικών μετασχηματισμών και πολιτικών μεταμορφώσεων, μια προσπάθεια η οποία αν οδηγηθεί σε αναθεώρηση, της οποίας το περιεχόμενο είναι τελείως απροσδιόριστο και αόριστο, όπως το είπε και ο κ. Ποττάκης, θα ήταν καλό νομίζω να είχε προσδιοριστεί από τώρα το περιεχόμενο της διατάξεως του άρθρου 32 για να γνωρίζει η Βουλή, η οποία αποφασίζει την παραπομπή για αναθεώρηση, τι πρόκειται να γίνει εκεί. Παραταύτα, ο κ. Ποττάκης το ψηφίζει. Παρ'όλη την αντίδρασή του και άρνησή του και παρ'όλη την αγανάκτησή του το προτείνει χάριν της κοινοτικής πειθαρχίας. Με γεια του με χαρά του! Όμως εγώ επαναλαμβάνω τα λόγια του. Διότι και ο κ. Μητσστάκης μίλησε περί λαϊκής κυριαρχίας και το ψηφίζει για να δοθούν τότε συνισταμένες λειτουργίας μετασχηματιστών και μεταμορφώσεων Οβιδιακών όπως έγινε και τώρα. Ξεκινήσαμε από τη συζήτηση της υπό αναθεώρηση διατάξεως του άρθρου 32 με το 151, με του κ. Ροκόφυλλου το μεγάλο Σώμα των Εκλεκτόρων και μετά με τις ατέρμονες αυτές επαναληπτικές ψηφοφορίες, οι οποίες ατέρμονες ψηφοφορίες θα διαμορφώσουν έναν άλλο καταστατικό χάρτη των κοινοτικών δυνάμεων της χώρας. Διότι, κύριε Υπουργέ, με τις ατέρμονες ψηφοφορίες θα αλλοιωθεί η κοινοτική έκφραση και θα οδηγηθούμε σε συναλλαγή, θα οδηγηθούμε σε πράγματα τα οποία θα είναι τελείως αντίθετα. Θα οδηγηθούμε επαναλαμβάνω σε έναν συναινετικό πολιτικό κλίμα με έναν καταστατικό χάρτη κοινοτικών διαρθρώσεων οι οποίες θα προκύψουν από μέσα άλλα έξω της Βουλής, έξω της εξουσίας, από μέσα άσκησης οικονομικής εξουσίας, όπως έγινε και με το Λέονε, διότι γράφανε τότε οι ιταλικές εφημερίδες ότι πληρώθηκαν οι τάδε και οι τάδε Ιταλοί Βουλευτές προκειμένου να δώσουν την ψήφο στο Λέονε και ήρθε μετά και αυτό της Λόνγκιτ το οποίο ξέρετε. Επομένως, αυτές οι ατέρμονες ψηφοφορίες θα είναι εστία δημιουργίας κοινοτικών υποχωρήσεων, υποχώρηση κοινοτικών συνειδήσεων, διαμόρφωσης ενός άλλου καταστατικού...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Λουκάς Αποστολίδης): Ολοκληρώστε κύριε Τσαφούλια.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΣΑΦΟΥΛΙΑΣ: Ναι, τελειώνω, κύριε Πρόεδρε.

... για να πάμε σε ένα συναινετικό κλίμα, για να αντιμετωπίσουμε τα προβλήματα και αυτό το ξέρει ο Σημίτης.

Και ένα άλλο: Αντιλαμβάνεσθε τη διάλυση της Βουλής.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Λουκάς Αποστολίδης): Τελειώσατε, κύριε Τσαφούλια.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΣΑΦΟΥΛΙΑΣ: Τελειώνω, κύριε Πρόεδρε.

... τη διάλυση της Βουλής, ως λόγο. Ο κ. Σημίτης απειλεί αυτήν τη στιγμή, από στιγμή σε στιγμή εκλογές. Θέλει να φύγει και το θέμα του Προέδρου, για να έχει ευκολότερη τη λειτουργία της απειλής στο λαό ότι ανά πάσα στιγμή θα κάνει εκλογές, ότε και όποτε θέλει αυτός, προκειμένου να κερδίσει τις εκλογές.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Λουκάς Αποστολίδης): Κύριε Τσαφούλια, τελειώσατε.

Ο συνάδελφος κ. Παναγιωτόπουλος. Απών διαγράφεται.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΣΑΦΟΥΛΙΑΣ: Και να...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Λουκάς Αποστολίδης): Κύριε Τσαφούλια, τελειώσατε.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΣΑΦΟΥΛΙΑΣ: Τελειώσα.

... έχει τη δύναμη να διαλύει αυτός τη Βουλή ...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Λουκάς Αποστολίδης): Ο κ. Καλαμακίδης έχει το λόγο.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΣΑΦΟΥΛΙΑΣ: ... και να τη διαλύει όποτε θέλει αυτός και όχι όποτε είναι ...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Λουκάς Αποστολίδης): Ορίστε, κύριε Καλαμακίδη.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΣΑΦΟΥΛΙΑΣ: ... για του Προέδρου της Δημοκρατίας την εκλογή.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΛΑΜΑΚΙΔΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι, θα προσεγγίσω το θέμα της εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας από άλλη συνταγματική γωνία.

Είναι γεγονός ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας είναι ρυθμιστής του πολιτεύματος. Αυτό όμως, δεν σημαίνει ότι ρυθμίζει, δηλαδή ότι προσδιορίζει το πολίτευμα. Το πολίτευμα είναι ρυθμισμένο ήδη στη διάταξη του πρώτου άρθρου του Συντάγματος ως "Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία".

Ως γνωστό, η λέξη "εγγυητής" αντικαταστάθηκε με λέξη "ρυθμιστής". Έτσι πλέον ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας χαρακτηρίστηκε ρυθμιστής της αρμονικής λειτουργίας των εξουσιών της πολιτείας. Ειδικότερα ρυθμιστής σημαίνει εκείνος ο οποίος έχει τη δυνατότητα να θέσει σε κίνηση μηχανισμούς για την εξεύρεση λύσης ενός πολιτικού θέματος. Αντίθετα, εγγυητής σημαίνει εκείνος ο οποίος έχει εξουσίες.

Με αυτές τις σκέψεις σε καμιά περίπτωση η εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας μπορεί ή πρέπει να δημιουργήσει πολιτικό θέμα. Συνεπώς, επίτευξη της ομαλής λειτουργίας του πολιτεύματος με την εναρμόνιση των σχέσεων μεταξύ Κυβέρνησης, Βουλής και λαού, ως τελευταίου κριτή, που επιτυγχάνεται με την αναθεωρούμενη διάταξη και που έχει σχέση με την εκλογή Προέδρου της Δημοκρατίας, η οποία σε καμιά περίπτωση δεν θα πρέπει να προκαλεί τη διάλυση της Βουλής, δεδομένου ότι η Βουλή εκλέγεται για τέσσερα χρόνια.

Πρέπει, κύριοι συνάδελφοι, να αποδεσμευθεί η εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας από τις εκλογές Βουλευτών και από τις κομματικές εκμεταλλεύσεις που μπορεί να γίνουν σε αυτές. Πέραν του ότι με την αναθεωρούμενη διάταξη δεν υποβάλλεται στην ταλαιπωρία και στα έξοδα μιας γενικής, άσκοπης συνήθως, εκλογής.

Τέλος, η εκλογίκευση της διαδικασίας εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας θα απαλλάξει τον πολιτικό μας βίο από τριβές και εντάσεις.

Ο όρος "ρυθμιστής του πολιτεύματος" ήταν, βεβαίως, γνωστός πολύ πριν καταγραφεί στο Σύνταγμα του 1975. Πρώτος τον χρησιμοποίησε ο Αλέξανδρος Σβώλος και κατόπιν ο Χρήστος Σγουρίτσας, ο Γ. Δασκαλάκης και άλλοι. Τελικά παγιώθηκε και έγινε αποδεκτός με το άρθρο 30 του Συντάγματος του 1975.

Στη θεωρία του συνταγματικού δικαίου, η έννοια του ρυθμιστή του πολιτεύματος προσδιορίζεται συνήθως μέσω των λεγομένων ρυθμιστικών αρμοδιοτήτων του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Τίθενται όμως, τα εξής ερωτήματα:

Πρώτον, σε τι συνίσταται ακριβώς ο ρυθμιστικός ρόλος του Προέδρου της Δημοκρατίας;

Δεύτερον, τι μπορεί να πράξει πέρα από τις αυστηρά διαγραφόμενες συνταγματικές αρμοδιότητές του;

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας προβαίνει σε ένα πλήθος ενεργειών που δεν προβλέπονται από το Σύνταγμα. Ακροάσεις, συνομιλίες με πρόσωπα πολιτειακής, πολιτικής και δημόσιας εν γένει ζωής, δημόσιες εμφανίσεις, κοινωνικές σχέσεις, αλληλογραφία, ανάληψη πρωτοβουλιών στον κοινωνικό τομέα κλπ.

Οι πράξεις όμως αυτές, δεν συνιστούν αρμοδιότητες. Γι' αυτό ακριβώς οι ενέργειες αυτές δεν καταλαμβάνονται από τον κανόνα της υπουργικής συνυπογραφής των προεδρικών πράξεων, που θέτει το άρθρο 35 του Συντάγματος. Αυτές, όμως, οι αρμοδιότητες υπάρχουν και ασκούνται, έστω και ατύπως, από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

Υποστηρίζει ο Αριστόβουλος Μάνεσης ότι παράλληλα με τις αρμοδιότητες του Προέδρου, που ρυθμίζονται στις ειδικές συνταγματικές διατάξεις, υπάρχει και μία γενική αρμοδιότητα που απορρέει από το άρθρο 30 του Συντάγματος. Είναι η αρμοδιότητα του ρυθμιστή του πολιτεύματος, που ασκείται ατύπως, υπό την προϋπόθεση όμως, ότι δεν αντιβαίνει προς τις άλλες διατάξεις του Συντάγματος.

Φρονώ ότι η διαμεσολάβηση του Προέδρου της Δημοκρατίας προς τον σκοπό της εναρμόνισης των σχέσεων μεταξύ Κυβέρνησης, Βουλής και λαού ή μεταξύ πλειοψηφίας και

μειοψηφίας, μόνο με άσκηση τυπικών και ειδικών αρμοδιοτήτων μπορεί να γίνει και όχι με βάση μια γενική και άτυπη αρμοδιότητα που απορρέει από το άρθρο 30 του Συντάγματος. Ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΠΑ.ΣΟ.Κ.)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Λουκάς Αποστολίδης): Ο συνάδελφος κ. Σουφλιάς έχει το λόγο. Απών. Διαγράφεται.

Ο συνάδελφος κ. Φούσας έχει το λόγο.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΦΟΥΣΑΣ: Κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, στον ελάχιστο χρόνο που έχω στη διάθεσή μου, θα έχω την τιμή να ασχοληθώ με τέσσερα βασικά θέματα δι' ολίγο. Αισθάνομαι ότι η αναφορά αυτή –και η δική μου και όλων μας– την περασμένη αυτή ώρα, μάλλον ιστορική αξία έχει και περισσότερο για καταγραφή στα Πρακτικά, παρά ουσιαστικό αποτέλεσμα. Έστω όμως και με την έννοια αυτή, θα το πράξω.

Το πρώτο θέμα είναι οι αρμοδιότητες του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Το δεύτερο θέμα είναι ο τρόπος εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Το τρίτο θέμα –το οποίο θεωρώ βασικό– είναι η ποινική ευθύνη των Υπουργών.

Το τέταρτο θέμα, είναι τα συμβούλια εξωτερικής πολιτικής. Έρχομαι τώρα στο πρώτο θέμα: Αρμοδιότητες του Προέδρου της Δημοκρατίας. Θεωρώ ότι οι αρμοδιότητες που είχε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας με το Σύνταγμα του 1975, ήταν η σωστότερη ρύθμιση με το Σύνταγμά μας και έτσι μόνο είναι πράγματι "ρυθμιστής".

Αντίθετα, θεωρώ ότι οι αρμοδιότητες που αφαιρέθηκαν με την αναθεώρηση του 1985, κατέστησαν τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας σχεδόν διακοσμητικό όργανο στο πολιτειακό μας σύστημα.

Εξηγούμαι: Προτείνει η Νέα Δημοκρατία με την πρότασή της τις εξής τρεις νέες αρμοδιότητες – δυνατότητες, τις οποίες μπορεί και πρέπει να έχει ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας:

Πρώτον, δυνατότητα, στον Πρόεδρο, συγκλίσεως του συμβουλίου των πολιτικών Αρχηγών. Οφείλω να παρατηρήσω ότι κανένα επιχείρημα δεν με έπεισε πως αυτή η διαδικασία, αυτή η αρμοδιότητα, αυτή η εξουσία δεν ωφελεί το κράτος μας και ιδίως τα εθνικά θέματα. Απόδειξη είναι το Συμβούλιο υπό τον Καραμανλή το 1992, το οποίο θετικά αποτελέσματα και ενιαία πολιτική είχε για ένα σοβαρό εθνικό θέμα.

Άρα, λοιπόν, θεωρώ απολύτως απαραίτητη και αναγκαία αυτήν την αρμοδιότητα, αυτήν την εξουσία του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Αρμοδιότητα δεύτερη, η οποία προβλέπεται με την πρόταση της Νέας Δημοκρατίας: Δυνατότητα δημοσίευσης διαγγεμάτων από τον Πρόεδρο. Και να μην υπάρχει ο αντίλογος ότι υπάρχει πρόβλημα, ποια θέση θα πάρει ο Πρόεδρος, ότι δεν ελέγχεται κλπ., είναι γνωστό όμως, ότι ο Πρόεδρος, έτσι κι αλλιώς, έχει δυνατότητα να κάνει δηλώσεις σε οποιαδήποτε περίπτωση. Άρα, σε τι θα μπορούσε να δημιουργήσει πρόβλημα η δημοσίευση και ενός διαγγέλματος του Προέδρου της Δημοκρατίας για ένα σοβαρό θέμα.

(Στο σημείο αυτό την Προεδρική Έδρα καταλαμβάνει ο Β' Αντιπρόεδρος της Βουλής κ. **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΓΟΥΡΙΔΗΣ**)

Και τρίτον, η δυνατότητα αναπομπής ψηφισμένων νομοσχεδίων από τη Βουλή και πάλι στην ίδια Βουλή, όταν διαπιστωθεί ότι υπάρχει πρόβλημα συνταγματικότητας ή το ορθότερο αντισυνταγματικότητας, όπως το άρθρο 35, παράγραφος 2 προβλέπει.

Εδώ το θέμα είναι απλό. Εάν μεν ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας θα είχε τη δυνατότητα να απορρίψει –δεν μπορεί και ορθώς δεν μπορεί– ένα νομοσχέδιο θα υπήρχε μεγάλο πρόβλημα και δεν μπορεί να γίνει αυτό. Από τη στιγμή όμως που αναπέμπεται στη Βουλή, η οποία κυριαρχικά και πάλι θα αποφασίσει, έχω τη γνώμη πως και αυτή η αρμοδιότητα θα έπρεπε και πρέπει να την έχει ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας.

Τώρα ο τρόπος εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας πραγματικά είναι το πλέον κρίσιμο και πολυσυζητημένο αλλά

και εριζόμενο θέμα.

Η Νέα Δημοκρατία υποστηρίζει ότι πράγματι πρέπει να μείνει ο σημερινός τρόπος εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας. Δηλαδή, εάν και στη τρίτη φορά δεν έχουμε 181 ψήφους Βουλευτών, να προσφύγουμε στο λαό, στη λαϊκή κυριαρχία, δηλαδή στις εκλογές. Η θέση αυτή είναι πάγια, είναι σταθερή, είναι μόνιμη και δεν υπήρξε καμία ταλάντευση.

Το ΠΑΣΟΚ, οφείλω να πω ότι πέρασε από πολλές διακυμάνσεις, από πολλές θέσεις, είτε μέσω της επιτροπής είτε μέσω του Τύπου είτε με διάφορο τρόπο. Σήμερα ακούσαμε την τελική πρόταση του ΠΑΣΟΚ, να έχουμε πολλές, αλλη-πάλληλες συνεχείς ψηφοφορίες και μάλιστα και με εναλλαγή υποψηφίων.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΙΝΤΖΕΣ: Δεν είναι η τελική πρόταση.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΦΟΥΣΑΣ: Και δεν είναι και η τελική ίσως.

Οφείλω να παρατηρήσω στον ελάχιστο χρόνο που έχω ακόμη στη διάθεσή μου ότι αυτό το σύστημα δεν με βρίσκει καθόλου, μα καθόλου σύμφωνο.

Όσον αφορά την άποψη που υποστηρίζει γιατί να προσφύγουμε στο λαό και γιατί να διαλύσουμε τη Βουλή, θα έλεγα ότι για ένα τόσο σοβαρό θέμα, προεχόντως πρέπει να προσφύγουμε στο λαό, παρά να έχουμε έναν Πρόεδρο με 151 ψήφους, όπως στην αρχή είχε υποστηρίξει το ΠΑΣΟΚ –τόρα δεν το υποστηρίζει– ή να έχουμε δύο, τρεις, πέντε και εξήντα ίσως ψηφοφορίες. Και είναι γνωστό τι μπορεί να συμβεί σ' αυτήν την περίπτωση και κάτι παρόμοιο έλαβε χώρα πολλές φορές στην Ιταλία.

Για το θέμα όμως της εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας υπήρξαν και διάφορες άλλες απόψεις, όπως παραδείγματος χάρι η άμεση εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας, θέση η οποία υποστηρίχθηκε και από διακεκριμένα στελέχη του πολιτικού μας συστήματος.

Οφείλω να παρατηρήσω πως δεν συμφωνώ με αυτόν τον τρόπο εκλογής. Και δεν συμφωνώ γιατί και εγώ πιστεύω πως αλλοιώνεται η μορφή του πολιτεύματός μας και τότε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας μπορεί να έχει και θα έχει ίσως ηυξημένες αρμοδιότητες, κάτι όμως που δεν προβλέπει το σημερινό μας πολιτικό σύστημα.

Υπήρξε όμως και η άποψη ότι είναι δυνατόν να εκλέγεται ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας από ένα διευρυμένο εκλεκτορικό σώμα. Και αυτή η άποψη με βρίσκει τελείως αντίθετο. Επανερχομαι στη βασική μου θέση, να παραμείνει η διάταξη ως έχει σήμερα.

Το θέμα όμως το οποίο μας απασχόλησε ιδιαίτερα, έχει σχέση με το εάν πράγματι πρέπει να έχουμε μυστική ή όχι ψηφοφορία, δηλαδή φανερή ψηφοφορία για την ανάδειξη του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Οφείλω να παρατηρήσω ότι η φανερή ψηφοφορία προσβάλλει και μειώνει το Βουλευτή, αλλά ακόμη δίνει τη δυνατότητα πολλών συζητήσεων ή και συναλλαγών, με την καλή έννοια ή και κομματικών πειθαρχιών, κάτι που δεν επιτρέπεται σ' ένα κορυφαίο ζήτημα.

Εγώ θα ήμουν ευτυχής εάν επανερχόμαστε στη μυστική ψηφοφορία και ο Βουλευτής με την υπευθυνότητα που τον διακρίνει ή πρέπει να τον διακρίνει, θα αποφασίσει στην κρίσιμη στιγμή.

Όσον αφορά την ευθύνη των Υπουργών, πράγματι είναι ορθή η πρόταση της Ν.Δ., ώστε ο ρόλος και η αρμοδιότητα της Βουλής να φθάνει μόνο μέχρι του σημείου να ασκεί την ποινική δίωξη κατά των Υπουργών. Από εκεί και πέρα, θα πρέπει την αρμοδιότητα να την έχει η Δικαιοσύνη και ασφαλώς, σε καμία περίπτωση δεν θα πρέπει να ασκούν καθήκοντα εισαγγελέως οι Βουλευτές ως κατήγοροι. Η δικαιοσύνη με την ευθύνη την οποία έχει, με τις αρμοδιότητες που έχει, με την εμπειρία που έχει, με την αντικειμενικότητα που πρέπει να έχει –και έχει τις περισσότερες φορές– θα κρίνει σε κάθε περίπτωση και το θέμα της τυχόν ποινικής ευθύνης των Υπουργών.

Τελειώνοντας, οφείλω να σας πω όσον αφορά το Συμβούλιο Εξωτερικής Πολιτικής, ότι με βρίσκει απολύτως σύμφωνο. Νομίζω ότι τα δύο κόμματα συμφωνούν. Ζήσαμε τον τελευταίο

καιρό πολλά τέτοια προβλήματα, πολλές δυσκολίες και διαφωνίες μας στα εθνικά θέματα. Η πατρίδα μας αντιμετωπίζει πολλά εθνικά προβλήματα και νομίζω πως είναι καιρός να δούμε και εμείς τι γίνεται σε άλλες χώρες. Να έχουμε και στην πατρίδα μας για τα εθνικά μας θέματα ένα συμβούλιο Εξωτερικής Πολιτικής και ένα μόνιμο Υφυπουργό Εξωτερικών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Ο κ. Βεζδρεβάνης, η κ. Μπενάκη, ο κ. Τζανής;

Ο κ. Κωστόπουλος έχει το λόγο.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Β. ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ (Ε' Αντιπρόεδρος της Βουλής): Κύριε Πρόεδρε...

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΦΟΥΣΑΣ: Ήλθε ο κ. Βεζδρεβάνης.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Έδωσα το λόγο στον κ. Κωστόπουλο, μετά θα πάρει το λόγο ο κ. Βεζδρεβάνης.

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ-ΑΓΓΕΛΟΣ ΠΑΠΑΘΕΜΕΛΗΣ: Έχασε τη σειρά του, να πάει στο τέλος.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Δεν πρόκειται να διαγράψω κανέναν. Μη στεναχωριέστε. Εκείνο που ήθελα να πω είναι ότι θα τελειώσουμε σήμερα την ενότητα των άρθρων αυτών και θα παρακαλούσα να είμαστε συνεπείς στο χρόνο μας.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΦΟΥΣΑΣ: Είμαστε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Εσείς ήσασταν.

Ορίστε, κύριε Κωστόπουλε, έχετε το λόγο.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Β. ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ (Ε' Αντιπρόεδρος της Βουλής): Κύριε Πρόεδρε, επειδή κατάλαβα ότι ο κ. Βεζδρεβάνης ήθελε να μιλήσει, λυπάμαι πολύ που προηγουμένως.

ΗΛΙΑΣ ΒΕΖΔΡΕΒΑΝΗΣ: Κανένα πρόβλημα.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Β. ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ (Ε' Αντιπρόεδρος της Βουλής): Αλλά, πέντε λεπτά είναι, θα περάσουν.

Για ένα θέμα θα ήθελα μόνο να μιλήσω, για την ονομαζόμενη Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή που επιχειρείται να περάσει με συνταγματική κατοχύρωση στο άρθρο 82.

Έχετε υπόψη σας ότι μέσα στο σύστημα που ζούμε...

ΧΡΗΣΤΟΣ ΡΟΚΟΦΥΛΛΟΣ: Είναι εκτός θέματος.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Β. ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ (Ε' Αντιπρόεδρος της Βουλής): Εγώ εκτός θέματος; Έτσι κοιτούρουν μιλάω; Ο κ. Ροκόφυλλος συλλαμβάνεται αδιάβαστος.

Μέσα στο καθεστώς που ζούμε υπάρχει η δυνατότητα –και καθημερινά γίνονται αρκετές συσκέψεις, συνεδριάσεις στο Υπουργείο Εργασίας της τριμερούς– να μαζεύονται εργοδότες και εργαζόμενοι και ο "συντονιστής", υποτίθεται, του Υπουργείου Εργασίας και να κουβεντιάζουν. Μιλάμε για χιλιάδες τέτοιες συνεδριάσεις σε ετήσια βάση. Υπάρχει αυτό το καθεστώς. Εγώ διαφωνώ, έχω τις επιφυλάξεις μου, αλλά υπάρχει και λειτουργεί.

Υπάρχει το καθεστώς ότι μπορεί η Κυβέρνηση να καλέσει την τάδε συνδικαλιστική οργάνωση, τον τάδε φορέα και να ζητήσει τη γνώμη του για το τάδε ζήτημα, για να προχωρήσει σε κάποιο πρακτικό ή νομοθετικό μέτρο.

Υπάρχει η δυνατότητα –κανένας δεν μπορεί να το αγνοήσει– η Κυβέρνηση με την πλειοψηφία που διαθέτει να νομοθετήσει για διάφορα ζητήματα και την τελευταία περίοδο είμαστε μάρτυρες νομοθετημάτων τα οποία σαρώνουν, θεμελιακά εργασιακά, κοινωνικά δικαιώματα των εργαζομένων.

Πα' όλα αυτά προσπαθεί σήμερα, με πρότασή της, η Κυβέρνηση να οχυρώσει συνταγματικά την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή στην οποία συμμετέχουν εκπρόσωποι –υποτίθεται– των εργαζομένων, εκπρόσωποι των εργοδοτών και ο "ουδέτερος" εκπρόσωπος της Κυβέρνησης. Γιατί;

ΦΟΙΒΟΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ: Γιατί "υποτίθεται" των εργαζομένων;

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Β. ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ (Ε' Αντιπρόεδρος της Βουλής): Γιατί καμιά φορά δεν εκφράζει τα συμφέροντα των εργαζομένων. Θέλετε να σας αναφέρω ένα όνομα για να δείτε ότι δεν είναι εκπρόσωπος των εργαζομένων; Δεν θα το αναφέρω γιατί θα τον τραυματίσω.

Ωστόσο, θα συνεχίσω την παρέμβασή μου επί της ουσίας. Γιατί θέλει να το οχυρώσει συνταγματικά; Είμαστε μάρτυρες τελευταία μιας φιλολογίας. Δεν είναι τυχαίο. Μας προέκυψε από τις Βρυξέλλες.

Κοινωνικοί εταίροι. Δηλαδή εργάτης, βιομήχανος, μικροα-

στός, αγρότης ανακατεύονται στο ίδιο τσουβάλι και βγάζουν τον κοινωνικό εταίρο. Καματερό, Κολωνάκι, Περιστέρι, Εκάλη ανακατεύονται και βγαίνει ο κοινωνικός εταίρος. Επίσης έχει ενταθεί η φιλολογία περί τοπικών κοινωνιών, περί ευρύτερων κοινωνιών. Χάθηκαν από το λεξιλόγιο μας σπουδαίες λέξεις όπως λαός, εργάτης, υπάλληλος, συνταξιούχος, αγρότης ... Είναι λέξεις από την πλούσια γλώσσα μας, από τα λεξικά. Θέλουν να μας κάνουν όλους "κοινωνικούς εταίρους".

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Δεν υπάρχει πλέον "λαός και Κολωνάκι" που λένε.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Β. ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ (Ε' Αντιπρόεδρος της Βουλής): Για να μπορέσουν να περάσουν ιδεολογικά ένα στέγαστρο πάνω στον "κοινωνικό εταίρο" ανακάλυψαν την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή που τα καλύπτει όλα ιδεολογικά. Θα μπορούσε κανείς να ισχυριστεί ότι εάν βάλαμε μέσα στο Σύνταγμα μία φράση που να λέει ότι δεν υπάρχει πάλη των τάξεων, τότε θα μπορούσε να καταργηθεί η πάλη των τάξεων; Κοιτάξτε λίγο έξω, τι γίνεται αυτές τις ημέρες. Είναι λογικό να αντιδρούν οι εργαζόμενοι στα διάφορα μέτρα της Κυβέρνησης. Επιχειρήθηκε, στο πολιτικό επίπεδο και όχι στο συνταγματικό, να καταργηθεί η πάλη των τάξεων. Δεν καταργήθηκε όμως. Αυτή είναι η δομή της κοινωνίας. Το ίδιο ακριβώς συμβαίνει και με τη συνταγματική κατοχύρωση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με την τριμερή ταξική συνεργασία. Δεν γίνεται, δεν μπορεί να επιβληθεί. Είναι, με μια κουβέντα, ένα ανόητο ιδεολόγημα.

Υπάρχει δυνατότητα να νομοθετήσει η Κυβέρνηση όπως έκανε και να συγκροτήσει αυτήν την επιτροπή. Εμείς καταγγείλαμε και καταψηφίσαμε. Γιατί θέλει να της δώσει και αυτήν την ασπίδα; Δεν κοιτάζετε να λύσετε κανένα σοβαρότερο ζήτημα που πρέπει να αντιμετωπιστεί αλλά κάθεστε και ασχολείστε με αυτά τα πράγματα; Συνταγματική κατοχύρωση της ΟΚΕ, συνταγματική κατοχύρωση της ανοησίας, που ωστόσο κάποιους εξυπηρετεί, όχι πάντως τους εργάτες.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Ο κ. Βεζδρεβάνης έχει το λόγο.

ΗΛΙΑΣ ΒΕΖΔΡΕΒΑΝΗΣ: Μετά τα γλαφυρά και ποιητικά του αγαπητού συναδέλφου κ. Κωστόπουλου τα δικά μου πεζά θα ηχήσουν παράτερα. Πάντως θα προσγειωθούμε!

Η συζητούμενη ενότητα των άρθρων αφορά τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και την Κυβέρνηση. Αναφέρεται στα άρθρα 31 έως και 44 και στα άρθρα 81 έως και 86. Η παρέμβασή μου γίνεται για να κάνω κάποιες επισημάνσεις μόνο στο θέμα του Προέδρου της Δημοκρατίας. Επί εβδομάδες γίνεται συζήτηση για την αναθεώρηση του Συντάγματος τόσο στην αρμόδια επιτροπή όσο και στην Ολομέλεια της Βουλής. Παρ' ότι οι συζητήσεις αφορούν τον κορυφαίο νόμο της πολιτείας, τον καταστατικό χάρτη της πατρίδας μας, ο ελληνικός λαός μένει παγερά αδιάφορος. Αν τα Μ.Μ.Ε. δεν αναβάθμιζαν τις συζητήσεις για το θέμα του Προέδρου της Δημοκρατίας προ μηνών, θα περνούσε η αναθεωρητική προσπάθεια έτσι ώστε κανένας να μην ασχοληθεί με αυτήν. Δεν έχω το χρόνο να κάνω τις δικές μου επισημάνσεις για την παγερή αδιαφορία του λαού προς τα συζητούμενα.

Στη συνείδηση του ελληνικού λαού το ύπατο αξίωμα της πολιτείας, ο ανώτατος άρχων, είναι ο εκφραστής και το σύμβολο της ενότητας του έθνους, ο ρυθμιστής και προστάτης του πολιτεύματος, ο εκφραστής της χώρας στη διεθνή κοινωνία, ο τίμιος διαιτητής στα πολιτικά δρώμενα με υπερκομματική αντίληψη και αντικειμενικότητα. Έτσι είναι εμπεδωμένος στη συνείδηση του ελληνικού λαού ο ανώτατος άρχων και έτσι πιστεύουμε ότι θα ήθελε τον ανώτατο άρχοντα ο ελληνικός λαός.

Για προσωπικούς λόγους ο αείμνηστος Ανδρέας Παπανδρέου το 1986 αφήρεσε από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας κάθε αρμοδιότητα και έδωσε αυτές τις αρμοδιότητες στον Πρωθυπουργό. Κατά την αντίληψή μου ήταν μία κακή στιγμή της πολιτικής μας ζωής. Ουσιαστικά τότε μετεβλήθη το πολίτευμα από Προεδρευόμενη Δημοκρατία σε Πρωθυπουργευόμενη Δημοκρατία.

Δεν είναι της ώρας να κάνουμε αναλύσεις της επελθούσης

μεταβολής. Είναι όμως σαφώς η στιγμή να σκεφτούμε αν ανταποκρινόμαστε στη θέληση του ελληνικού λαού, όταν με την επιχειρούμενη αναθεώρηση διατηρούμε την ίδια κατάσταση.

Προσωπικά πιστεύω ότι ο ανώτατος άρχων πρέπει να έχει κάποιες αρμοδιότητες, ώστε με ηυξημένο κύρος να ασκεί τα καθήκοντά του. Παρατηρήθηκε από την κυβερνητική πλειοψηφία το γεγονός ότι η Νέα Δημοκρατία δεν πρότεινε την επαναχορήγηση των προηγούμενων αρμοδιοτήτων στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας στη συζητούμενη αναθεώρηση του Συντάγματος. Τούτο είναι αληθές. Αλλά σαφώς εξηγήθηκε από τον κ. Βαρβιτσιώτη γιατί. Υποχωρήσαμε προ της δεδομένης ακαμψίας της κυβερνητικής πλειοψηφίας και προτείνουμε: Πρώτον, να δικαιούται να καλεί το Συμβούλιο της Δημοκρατίας. Δεύτερον, να δικαιούται να έχει γνώμη για κάθε εθνικό θέμα. Τρίτον, να μπορεί να αναπέμψει στη Βουλή ψηφισθέντα νόμο, για να επανεξεταστεί από τη Βουλή και ύστερα να επαναυποβάλλεται για την τυπική έγκριση και δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Είναι τα ελάχιστα που ζητήσαμε, προκειμένου να υπάρξει κάποια αρμοδιότητα στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, ώστε να μην είναι όπως είναι σήμερα.

Αν, κύριοι συνάδελφοι, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας μένει όπως είναι σήμερα, απογυμνωμένος από κάθε αρμοδιότητα και να παραδίδει τα ξίφη στους αποφοίτους των παραγωγικών σχολών των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας και να εγκαινιάζει ανθοκομικές εκθέσεις, αν είναι αυτό που σήμερα είναι, ελικρινά διερωτώμαι αν αυτή η συζήτηση που γίνεται για την εκλογή του, έχει κάποια αξία.

Η συζήτηση, κύριοι συνάδελφοι, για τον τρόπο εκλογής του Προέδρου Δημοκρατίας, έχει νόημα, αν δοθούν κάποιες αρμοδιότητες. Συζητήσαμε είναι όλες οι προτάσεις για την εκλογή του. Και όπως τέθηκαν οι προτάσεις, ερωτάται: Θα πρέπει να εκλέγεται μόνο από τη Βουλή; Θα πρέπει να εκλέγεται άμεσα από τον ελληνικό λαό ή από ένα διευρυμένο εκλεκτορικό σώμα; Όλα είναι συζητήσιμα. Όμως όταν δεν έχει αξία το θέμα και ο θεσμός, τί σημασία έχει ποιος θα εκλέξει τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

Ελικρινά, σ' αυτό το σκεπτικό στέκομαι και λέω ότι δεν μπαίνω στη συζήτηση του τρόπου εκλογής, εφ' όσον ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας είναι απογυμνωμένος από κάθε εξουσία και είναι ένας τύπος, που τον λέμε ανώτατο άρχοντα, αλλά που δεν έχει καμία σχέση μ' εκείνο που θέλει ο ελληνικός λαός, μ' εκείνο που αισθάνεται ο λαός, ότι πράγματι ο ανώτατος άρχων είναι το σύμβολο του έθνους, το σύμβολο της ενότητας, είναι αυτά που είπα στην αρχή και δεν θέλω να τα επαναλάβω.

Κάτω από αυτές τις συνθήκες, δεν βρίσκω το λόγο γιατί τόσο πολλή συζήτηση για τον τρόπο εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Η κ. Μπενάκη έχει το λόγο.

ΑΝΝΑ ΜΠΕΝΑΚΗ-ΨΑΡΟΥΔΑ: Κύριε Πρόεδρε, ήθελα να πω δυο λόγια για το θέμα που μας απασχολεί, γιατί η ώρα αυτή δεν επιτρέπει μεγάλες παρεμβάσεις.

Το Σύνταγμα σε μη αναθεωρητά διάταξη αναθέτει δυο αρμοδιότητες στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, η μία να είναι ρυθμιστής του πολιτεύματος και η άλλη να μετέχει της νομοθετικής λειτουργίας μαζί με τη Βουλή. Φοβούμαι, ότι η μεταρρύθμιση του 1986 απέκοψε από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και το ένα και το άλλο και μάλιστα βιαίως. Αυτήν τη στιγμή ούτε ρυθμιστής του πολιτεύματος είναι, διότι δεν είναι λειτουργία ρυθμιστού πολιτεύματος αυτό που κάνει στο άρθρο 37, δηλαδή, να καλεί αλληλοδιαδόχως τους αρχηγούς και να τους αναθέτει τη διερευνητική εντολή, και βεβαίως δεν έχει καμία ανάμιξη στη νομοθετική εξουσία. Θα μου πείτε, βλάπτει; Έστω και αν παραβιάζουμε το Σύνταγμα εμμέσως. Νομίζω ότι βλάπτει. Διότι το χαρακτηριστικό ενός δημοκρατικού πολιτεύματος που λειτουργεί σωστά είναι η ισορροπία των εξουσιών, δηλαδή οι τρεις εξουσίες –και εδώ μας ενδιαφέρουν περισσότερο οι δυο, η εκτελεστική και η νομοθετική– να αλληλοελέγχονται και να αλληλοπεριορίζονται.

Όμως, υπάρχει μια εξουσία, αυτή του Πρωθυπουργού και της Κυβέρνησης, που δεν περιορίζεται από κανέναν. Δεν περιορίζεται ούτε από τη Βουλή. Και όλοι έχουμε θετέψει πολύ καιρό σ' αυτήν τη Βουλή και ξέρουμε, ότι η Βουλή εκτελεί τις αποφάσεις της Κυβέρνησης και σπάνια, πέραν του κοινοβουλευτικού ελέγχου και πολλές φορές και του ελέγχου που υφίσταται από την ίδια τη Συμπολίτευση, λαμβάνονται αποφάσεις που είναι εναντίον των προτάσεων και των επιθυμιών της Κυβέρνησης.

Αυτή η ανισορροπία πρέπει να γιαιτρευθεί. Πρέπει κάπως να δοθούν κάπου αλλού εξουσίες για να εξισορροπηθεί. Και πρέπει να δοθούν στη Βουλή, αφού δεν θέλετε στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Αλλά ούτε και αυτό κάνετε. Ούτε δίνετε καμία εξουσία στη Βουλή που να περιορίζει την Κυβέρνηση.

Εμείς κάνουμε μια πολύ μετριοπαθή πρόταση.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Απορρίπτεται!

ΑΝΝΑ ΜΠΕΝΑΚΗ-ΨΑΡΟΥΔΑ: Κύριε Υπουργέ, το "απορρίπτεται", χαρακτηρίζει εσάς και την Κυβέρνησή σας. Εμείς το έργο μας θα το επιτελέσουμε, είτε εσείς το απορρίπτετε είτε το δεχόσαστε. Κριτής μας είναι ο λαός, δεν είσθε εσείς!

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Να μη χαριτολογήσουμε;

ΑΝΝΑ ΜΠΕΝΑΚΗ-ΨΑΡΟΥΔΑ: Και εγώ το ίδιο, κύριε Υπουργέ.

Στο θέμα της άσκησης του νομοθετικού έργου η Βουλή ψηφίζει τους νόμους που εισηγείται η Κυβέρνηση. Και όταν οι νόμοι είναι αντισυνταγματικοί τους ψηφίζει και τότε. Και το λέω ευθαρσώς αυτό το πράγμα. Διότι έχουν κριθεί και αρκετοί νόμοι από τα δικαστήρια αντισυνταγματικοί. Θα μου πείτε, η Βουλή δεν ελέγχει; Αστεία πράγματα το πώς ελέγχει η Βουλή τη συνταγματικότητα. Μιλάει ο ένας Βουλευτής πέντε λεπτά, από εκείνους που διαμαρτύρονται δηλαδή από την Αντιπολίτευση, μιλάει και άλλος ένας Βουλευτής άλλα πέντε λεπτά και το θέμα τελειώνει δι' αναστάσεως.

Εμείς εδώ κάνουμε μια πολύ μετριοπαθή πρόταση. Λέμε, τουλάχιστον στο πλαίσιο της νομοθετικής λειτουργίας, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας να έχει το στοιχειώδες δικαίωμα να ελέγξει όχι μόνο την τυπική, αλλά και την ουσιαστική συνταγματικότητα ενός νόμου, και αν κρίνει ότι ενδέχεται να παραβιάζει το Σύνταγμα ο νόμος αυτός, να τον αναπέμψει στη Βουλή. Και η Βουλή τότε θα αποφασίσει. Ας επιμείνει η Βουλή! Αλλά αυτό είναι ένα φιλτράρισμα, είναι μια σημαντική παρέμβαση αυτή του Προέδρου της Δημοκρατίας, που συμβάλλει στην καλύτερη άσκηση του νομοθετικού έργου της Βουλής. Διερωτώμαι, γιατί δεν δέχεσθε αυτήν τουλάχιστο την εξουσία του Προέδρου της Δημοκρατίας;

Μια άλλη πρόταση που έχει σχέση με την άσκηση του νομοθετικού έργου. Οι πράξεις νομοθετικού περιεχομένου, προτάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου και της Κυβέρνησης εκδίδονται όταν υπάρχουν εξαιρετικές περιστάσεις. Τι λέμε σ' αυτήν την περίπτωση; Ας έχει το δικαίωμα να ελέγξει και ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας το έκτακτο των περιστάσεων, δηλαδή την εξαιρετική ανάγκη για την παραβίαση ενός στοιχειώδους κανόνα του Συντάγματος, που λέει ότι οι νόμοι εκδίδονται από τη Βουλή, προτάσει της Κυβέρνησης.

Το ότι έρχεται μετά η Βουλή και τους κυρώνει, αυτό εμπίπτει στο προηγούμενο κακό που σας έλεγα όπου η Βουλή ψηφίζει όλους τους νόμους που φέρνει η Κυβέρνηση εφόσον έχει μια άνετη πλειοψηφία. Επομένως, γιατί δεν δέχεσθε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας να έχει και αυτό το στοιχειώδες δικαίωμα να ελέγξει ...

ΧΡΗΣΤΟΣ ΡΟΚΟΦΥΛΛΟΣ: Το έχει.

ΑΝΝΑ ΜΠΕΝΑΚΗ-ΨΑΡΟΥΔΑ: Δεν το έχει.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΡΟΚΟΦΥΛΛΟΣ: Ποιος θα τον εμποδίσει να μην το υπογράψει;

ΑΝΝΑ ΜΠΕΝΑΚΗ-ΨΑΡΟΥΔΑ: Αλλάξατε τη διατύπωση. Αν είχε μείνει η διάταξη όπως ήταν, θα μπορούσε να το κάνει. Τώρα όμως, η διάταξη αυτή λέει, σε έκτακτες περιπτώσεις εξαιρετικά επείγουσας και απρόβλεπτης ανάγκης ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας μπορεί ύστερα από πρόταση του Υπουργικού

Συμβουλίου να εκδίδει πράξεις νομοθετικού ...

ΧΡΗΣΤΟΣ ΡΟΚΟΦΥΛΛΟΣ: Άρα, μπορεί και να μην εκδίδει.

ΑΝΝΑ ΜΠΕΝΑΚΗ-ΨΑΡΟΥΔΑ: Ναι, αλλά η συνδρομή των εκτάκτων περιστάσεων δεν κρίνεται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Αν δεν του δώσει το Σύνταγμα αυτό το δικαίωμα, δεν μπορεί να το κάνει.

Εμείς λέμε να γίνει πολύ πιο ξεκάθαρο. Λέμε "η συνδρομή των οποίων διαπιστώνεται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και την Κυβέρνηση".

Ακόμη θα ήθελα να υποστηρίξω και την πρόταση που κάνουμε για τη σύγκλιση του Συμβουλίου των Αρχηγών. Έχει αποδεχθεί στην πράξη ότι αυτό είναι ένα σύστημα που εφαρμόζεται και που έχει νόημα. Γιατί εφόσον ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας είναι η ανώτατη αρχή που εκφράζει την πολιτεία και παίρνει και σημαντικές αποφάσεις σε έκτακτες περιστάσεις πολέμου κλπ. δηλαδή σε περιστάσεις που θέτουν σε κίνδυνο την υπόσταση του έθνους, γιατί να μην έχει το δικαίωμα να πάρει την πρωτοβουλία και να συγκαλέσει τους Αρχηγούς;

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας της κυρίας Βουλευτού)

Κύριε Πρόεδρε, θέλω να εκτιμηθεί από τη Βουλή το γεγονός –πρέπει να τελειώσω– ότι εμείς δεν επαναφέραμε και δεν επιμένουμε σε μεγάλες και σοβαρές εξουσίες που είχε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας να διαλύει τη Βουλή και να παύει την Κυβέρνηση. Και αυτό το κάνουμε για λόγους ρεαλισμού. Αλλά τουλάχιστον αυτές τις στοιχειώδεις εξουσίες που προτείνουμε και που στο κάτω-κάτω της γραφής δικαιώνουν τις δύο θεμελιώδεις διατάξεις, το ότι είναι ρυθμιστής του πολιτεύματος και το ότι μετέχει στη νομοθετική εξουσία, αυτές θα μπορούσε να τις δεχθεί το ΠΑΣΟΚ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Καλώς, κυρία Μπενάκη. Έχετε επαρκώς αιτιολογήσει.

Ορίστε, κύριε Υπουργέ. Ζητήσατε το λόγο για πέντε λεπτά.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Όσα δικαιούμαι.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Όταν λέτε όσα δικαιούσθε, εννοείτε τα δεκαπέντε λεπτά, τα είκοσι λεπτά;

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Όχι δεκαπέντε λεπτά. Επτά-οκτώ λεπτά, δεν νομίζω να μιλήσω παραπάνω.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Ορίστε, έχετε το λόγο. Σας δίνω πέντε λεπτά.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Κύριοι συνάδελφοι, πήρα το λόγο για να μη μείνω μόνος. Ένας-ένας μιλάει και το "κόβει λάσπη". Ο σεβασμός προς το Κοινοβούλιο απόλυτος και απέραντος!

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ: Δεν είναι έτσι.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Δεν λέω για όλους. Δεν λέω για σας. Εσάς να μη σας δέσω κιόλας;

Κύριοι συνάδελφοι, δεν κάνουμε την αναθεώρηση του Συντάγματος για να γυρίσουμε πίσω. Αυτά που ζητάει η Νέα Δημοκρατία είναι οπισθοδρόμηση, επαναφορά στα παλιά.

Εμείς –και πρέπει να ξέρετε γιατί ξετυλίγεται τον κουβάρι της μνήμης– γιατί δεν ψηφίσαμε το Σύνταγμα τότε; Κατ'αρχήν, κατετέθη ένα προοίμιο τότε, μετά έγινε ένα προσχέδιο και μετά έγινε ένα σχέδιο. Και το σχέδιο εκείνο υπέστη κάπου σαράντα εννιά μεταβολές μέσα στη Βουλή και αυτό είναι προς τιμήν της Βουλής εκείνης και προς τιμήν της Κυβερνήσεως εκείνης η οποία δέχθηκε αυτές τις μεταβολές. Εμειναν όμως εξουσίες στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας τις οποίες τις πολεμάγαμε τότε. Δηλαδή, να απολύει το Υπουργικό Συμβούλιο –διότι έτσι έκρινε;– όταν κρίνει ότι βρίσκεται σε δυσαρμονία με το λαϊκό αίσθημα ή να καλεί το συμβούλιο της δημοκρατίας. Αλλο εκεί πόσοι πρώην πρόεδροι ήταν μεταξύ των οποίων και ο Μακεζίνης της δικτατορικής περιόδου ή κάποιοι που πήρε μέρος στις εκλογές πρόεδρος της κυβερνήσεως, τον οποίο βρίσκουμε πάντοτε μπροστά και δεν έχουμε θέση να κάτσουμε εμείς οι Βουλευτές στις διάφορες παρελάσεις, γιατί κάποτε διετέλεσε πρωθυπουργός ή υπηρεσιακός.

Εμείς προχωρούμε. Ξεκινάμε, κυρία Μπενάκη, από την Αρχή της Δεδηλωμένης του Χαριλάου Τρικούπη. Ξεκινάμε από την Αρχή της Δεδηλωμένης που είχε πει για τον ανώτατο άρχοντα ο αιεμνηστος και την πλήρωσε και με φυλακή. Προφυλακίσθηκε κιόλας και οι δικαστές εκείνοι που στο εφετείο τον απήλλαξαν πήγαν ο ένας στη Λάρισα την εποχή εκείνη που πήγαιναν με τα γαϊδουρία, ο άλλος απελύθη γιατί ήταν πάρεδρος και ο τρίτος τα βρόντηξε και έφυγε.

Τι έγινε, λοιπόν, όσον αφορά τα δικαιώματα. Εγένοντο καταχρήσεις, αλλά μια και είπαμε ότι θα ξεκαθαρίσουμε τα πράγματα αφού το άρθρο 1 του Συντάγματος λέει ότι το θεμέλιο του πολιτεύματος είναι η λαϊκή κυριαρχία και ότι όλες οι εξουσίες εκπηγάζουν εκ του λαού, ασκούνται υπέρ του λαού και του έθνους όπως ορίζει το Σύνταγμα, ε, αυτό έκανε και η Κυβέρνηση η δική μας η οποία σιγά σιγά αφήρεσε όλες εκείνες τις αρμοδιότητες τις οποίες δεν έπρεπε να έχει ο ανώτατος άρχοντας, για να μη δημιουργείται στο πολίτευμα αγκύλωση.

Τώρα βλέπετε –ούτε και σεις το ζητήσατε– ότι το ξαναφέρνετε. Ποιες εξουσίες έχει ο ανώτατος άρχοντας; Να σας πω ποιες έχει:

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας είναι ρυθμιστής του πολιτεύματος. Έχει, λοιπόν, τις εξουσίες εκείνες που του παρέχει το Σύνταγμα. Αυτές οι εξουσίες είναι εκείνες που του έχουν παρασχεθεί του ανωτάτου άρχοντα. Είναι δυνατόν να λέμε τώρα να επιστρέψει πίσω νομοσχέδιο ψηφισθέν από τη Βουλή, διότι κρίνει ότι είναι αντισυνταγματικό; Εδώ γίναμε όλοι συνταγματολόγοι. Δεν προφταίνουμε να πάρουμε το λόγο εμείς οι δικηγόροι, οι νομικοί οι οποίοι κάτι ξέρουμε από Σύνταγμα κλπ. και όλο ακούμε, αντισυνταγματικό και αντισυνταγματικό και τώρα τελευταία κόπηκε γιατί κάποτε έβαλα τις φωνές. Ακούμε συνέχεια αντιοικονομικό, αντεργατικό, αντι-λαϊκό, αντικοινωνικό, αντί, αντί και αντισυνταγματικό.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΡΟΚΟΦΥΛΛΟΣ: Και αντιναπτυξιακό.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Και αντιναπτυξιακό.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΑΝΔΡΕΟΥΛΑΚΟΣ: Και αποσπασματικό.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Σωστή η παρατήρηση!

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Θέλω τώρα για τα Πρακτικά να πω δυο λόγια. Ο θεσμός των κοινωνικών εταίρων ισχύει από το 1980 από την είσοδό μας στην ΕΟΚ. Και εγώ βέβαια διατύπωσα την άποψή μου όταν πήγα στις Βρυξέλλες πρώτη φορά τότε ως Υπουργός Εργασίας, τι θα πει κοινωνικός εταίρος. Δηλαδή είμαστε το ίδιο –έλεγα τότε με τις αντιλήψεις εκείνες τις δικές μου– εμείς οι εργάτες, με τους εργοδότες; Εκείνοι μου έλεγαν, είμαστε κοινωνικοί εταίροι. Άντε λοιπόν, τότε ο Υπουργός Εργασίας επιπλέον και η τριμερής.... Είναι θεσπισμένα αυτά, λειτουργούν.

Η δε οικονομική και κοινωνική επιτροπή περί της οποίας μίλησε ο κ. Κωστόπουλος είναι θεσπισμένη με νόμο του κράτους. Ο δε κοινωνικός διάλογος είναι νόμος τον οποίο σύνταξα –δεν πρόφθασα στη Βουλή– τον πήρε ο αιεμνηστος Γεννηματάς και τον πέρασε ντιρεκτίβα στην Ευρώπη και πήραμε συγχαρητήρια διότι προσδιορίσαμε πώς να λύνουν τις διαφορές "οι κοινωνικοί εταίροι". Και έγινε και ο ΟΜΕΔ, ο Οργανισμός Μεσολάβησης και Διαιτησίας, ο οποίος λειτουργεί και αυτός.

Αυτά είναι θεσπισμένα όργανα και δεν είναι κάτι το καινούριο.

Βέβαια δεν θέλω να τελώ υπό τα κουδούνισματα του Προεδρεύοντος της Βουλής και θα σας πω δυο λόγια μόνο για την πρωθυπουργευόμενη δημοκρατία την οποία βάφτισε κάποιος συνάδελφος.

Κύριοι συνάδελφοι, μη λέμε τέτοιους βερμπαλισμούς εδώ πέρα, μη λέμε ότι θέλουμε. Είμαστε νομοθέτες, να κοιτάξουμε τι μπορούμε να βελτιώσουμε, να κοιτάξουμε τι μπορούμε να κάνουμε. Εγώ ήμουν πάντοτε πρόθυμος και στα νομοσχέδια που έχω φέρει εδώ, ό,τι ήταν σωστό το είχα δεχθεί.

Και έρχομαι στο νόμο περί ευθύνης Υπουργών. Κύριοι

συνάδελφοι της Νέας Δημοκρατίας, μαζί δεν περάσαμε το νόμο περί ευθύνης Υπουργών; Εγώ δεν τον εισηγήθηκα στη Βουλή; Δεν τον διορθώσαμε, κυρία Μπενάκη, σύμφωνα και με τις παρατηρήσεις σας, τις σωστές, τις σοφές παρατηρήσεις σας; Δεν λέω να μην τον αναθεωρήσουμε, να τον αναθεωρήσουμε αλλά για ποια δικαιοσύνη μου μιλάτε; Θα αφήσω εγώ το Βουλευτή να τον κρίνει ο εισαγγελέας –μην πω ονόματα δηλαδή– ή ο τάδε ανακριτής; Δεν είμαστε καλά. Δεν ξέρω τι θα κάνετε εσείς.

Να σας πω τι εγένετο μέχρι που πήγα στο Υπουργείο Δικαιοσύνης και τι πίεση υφιστάμην. "Α", λέει, "μου ήρθαν επιτροπές, τι θα κάνω με το Λογοθέτη". "Δεν ανακατεύομαι. Αφήστε τη δικαιοσύνη, μην την προπηλακίζετε, μην τη διασύρετε". Και φίλους μου προσωπικούς. Σεβάσθηκα μόνο το Μητροπολίτη Πειραιώς, στον οποίο είπα "Σύ Σεβασμιότατε με το δόγμα εκείνο "φυλακή ήμην και ουκ επισκέψασθέ με", πήγες. Δεν σε πείραξα, αλλά δεν μπορεί να προκαλείς. Στο Δήμαρχο Αθηναίων επίσης. Απασχολήθηκε η δικαιοσύνη. Μιλάνε τόσα χρόνια οι εφημερίδες. Και εκείνοι που βγήκαν, οι άνθρωποι της συντηρητικής παρατάξεως, στον Πειραιά, έχουν κάνει μυητικές αναφορές και κάθε μέρα ήταν στα κανάλια εναντίον του Λογοθέτη και αυτοί έβγαλαν ψήφισμα ότι κλπ, και τα έβαλαν με τη δικαιοσύνη. Τους είπα: "Μην πειράζετε, μη λέτε, μη μιλάτε, γιατί ο εισαγγελέας ο οποίος έκανε μία πρόταση και η ανακρίτρια η οποία πήρε μία απόφαση και έχουν ομόφωνη απόφασή τους για μια προφυλάκιση, τους κακοφαίνετε ή μην τους ζορίζετε κιόλας". Γνωρίζω από δικαιοσύνη. Ποια δικαιοσύνη να μου πει; Να βάλω εισαγγελέα εγώ να κρίνει τον Υπουργό και να είναι δικαστήριο σαν εκείνο που κληρώθηκε;

Δεν λέω, βελτιώνεται η δικαιοσύνη. Είναι καλύτεροι οι δικαστές και ο Άρειος Πάγος εμπλουτίζεται με νεότερους δικαστές, τους οποίους βρίσκω και από απόψεως επιστημολογίας, κυρία Μπενάκη, και από απόψεως ήθους κλπ. καλύτερους από μερικούς κατά το παρελθόν. Αλλά, όμως, να προσέξουμε. Γι' αυτό με βλέπετε συγκρατημένο. Και πάνω σε αυτό το θέμα δεν πήρα θέση. Αλλά, μια και είμαστε σε στενό οικογενειακό κύκλο, έφυγαν και οι δημοσιογράφοι, δεν έχουν τίποτα να πάρουν να γράψουν, είχα υπόψη μου να πω αυτά τα πράγματα.

ΕΝΑΣ ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ (από το ΠΑ.ΣΟ.Κ.): Έφυγαν όλα τα κανάλια.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Έφυγαν όλοι. Δεν είδατε ότι μας εγκατέλειψαν όλοι ασπλάγχνως και καθόμαστε μόνοι μας;

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ: Η ΕΤ όμως είναι εκεί.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Να μην αδικήσουμε και την ΕΤ.

Να μη μείνω μόνος. Με συγχωρείτε που πήρα το λόγο. Κατά τα άλλα, θα περιμένω να μιλήσετε όλοι σας. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Ο κ. Παπαθεμελής έχει το λόγο.

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ – ΑΓΓΕΛΟΣ ΠΑΠΑΘΕΜΕΛΗΣ: Ήταν χαριτωμένο αυτό που έκανε ο Υπουργός της Δικαιοσύνης. Πήρε το λόγο γιατί ήθελε κάποιους επιτέλους ακροατές. Αυτή η Αίθουσα δυστυχώς δεν έχει κανένα νέο Βουλευτή, κύριε Πρόεδρε. Αυτή είναι η τραγωδία...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Αδικείτε τον εαυτό σας.

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ – ΑΓΓΕΛΟΣ ΠΑΠΑΘΕΜΕΛΗΣ: Νεαρό Βουλευτή ήθελα να πω ...

Κύριε Πρόεδρε, για να πω κάποιες σκέψεις, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας σε ένα σύστημα Προεδρευόμενης Δημοκρατίας, ούτως ή αλλιώς, δεν έχει αρμοδιότητες, δεν έχει πάντως αποφασιστικές αρμοδιότητες. Και πράγματι ο Έλληνας Πρόεδρος της Δημοκρατίας κυρίως μετά την τροποποίηση του Συντάγματος το 1986 έχει λιγότερες αρμοδιότητες, αλλά πρέπει να έχει περισσότερο κύρος. Και πρέπει ορισμένα πράγματα να τα προσέξουμε ως κόρη οφθαλμού να μην τραυματίσουμε. Γιατί, αν υφίσταται ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας ως Αρχηγός του κράτους, θα υφίσταται από το προσωπικό κύρος που διαθέτει και από διαδικασίες οι οποίες τον

αναδεικνύουν στην Προεδρία της Δημοκρατίας.

Υπ' αυτήν την έννοια αντιλαμβάνομαι την πρόταση να αποσυνδεθεί από πρόωρες εκλογές η εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας, αλλά δεν θα αντιληφθώ ποτέ την εκλογή Προέδρου Δημοκρατίας χωρίς τον αριθμό 180. Από την άλλη πλευρά ειπώθηκε, ίσως εν τη ρήμη του λόγου, ότι θα πάμε σε μία διαδικασία διαδοχικών ψηφοφοριών, οι οποίες εκτείνονται στο άπειρο.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Όχι ακριβώς.

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ-ΑΓΓΕΛΟΣ ΠΑΠΑΘΕΜΕΛΗΣ: Κύριε Υπουργέ, κατανοώ πάλι έναν αριθμό διαδικασιών, αλλά όχι για να "ζαλίσουμε" το εκλεκτορικό σώμα και στο τέλος να ψηφίσει κάποιον, όχι εν πάση περιπτώσει να αποψιλώσουμε από κάθε σοβαρότητα και κύρος το θεσμό του Προέδρου της Δημοκρατίας. Νομίζω ότι εκεί πρέπει να έχετε στο "πίσω μέρος" το μυαλό σας, -αφού δεν το γνωστοποιείτε μπροστά- να γίνουν κάποιες διαδοχικές ψηφοφορίες, να υπάρχει η συμμετοχή...

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Υπάρχουν τρεις. Στην περίπτωση αποτυχίας αλλάζουν τα πρόσωπα και εξακολουθούν άλλες τρεις.

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ-ΑΓΓΕΛΟΣ ΠΑΠΑΘΕΜΕΛΗΣ: Και μετά;

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Θα επιτευχθεί ομοφωνία.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Πάλι αλλάζουμε το πρόσωπο και ξανακάνουμε άλλες τρεις.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Ναι, αλλά θα ξεσηκωθεί ο λαός και θα πει: "Κύριοι, συμφωνήστε".

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ-ΑΓΓΕΛΟΣ ΠΑΠΑΘΕΜΕΛΗΣ: Δεν μπορούμε, τουλάχιστον μετά το δεύτερο αυτό κύκλο, έχω την εντύπωση ότι θα πρέπει να επιχειρηθεί μια απευθείας προσφυγή στο λαό, μεταξύ των δύο ισοψηφισάντων. Να υπάρχει αυτή η προσφυγή στο λαό, ο οποίος είναι και ο εντολέας ημών, που είμαστε εντολοδόχοι του.

Σε κάθε περίπτωση έχω την εντύπωση ότι πρέπει να καταβληθεί προσπάθεια να διασφαλιστεί το κύρος του Προέδρου και εδώ έρχεται και το θέμα της μυστικής ψηφοφορίας, αλλά μιας γνησίως μυστικής ψηφοφορίας, διότι ζήσαμε είτε με παραβάν είτε με ηλεκτρονικό σύστημα το οποίο διαγράφει τη μνήμη του και δεν μπορεί να απειλείται με "έλεγχο" αυτός ο οποίος ψηφίζει, αλλά πάντως με κατοχυρωμένο σύστημα μυστικής ψηφοφορίας.

Σε αυτήν και μόνο την περίπτωση, έχω την εντύπωση ότι δικαιούμαστε να αποσυνδέσουμε από τις πρόωρες εκλογές τη διαδικασία εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας. Σε οποιαδήποτε άλλη περίπτωση ίσως έχουμε κάποια άλλα στο μυαλό μας και πάμε ενδεχομένως στους εκατόν πενήντα ένα, διότι ακούστηκαν και τέτοιες "τάσεις" οι οποίες πρέπει να αποκρουστούν με νύχια και με δόντια.

Θα ήθελα να πω μια σκέψη ακόμη για το Εθνικό Συμβούλιο Εξωτερικής Πολιτικής. Βέβαια, η διατύπωση που υπάρχει στην πρόταση είναι γενική, αλλά εννοώ αυτό το Εθνικό Συμβούλιο εξωτερικής πολιτικής ως κάτι ανάλογο -το έχω ξαναπεί σε αυτήν την Αίθουσα- του Εθνικού Συμβουλίου ασφαλείας που έχει ο Λευκός Οίκος, ο Πρόεδρος των Ηνωμένων Πολιτειών. Δηλαδή, υπάρχει ένας αριθμός εγκύρων προσώπων, ικανών, οι οποίοι μπορούν να αναλύουν τα δεδομένα, να παράγουν πολιτική και να είναι σε θέση να γνωρίζουν. Διότι εδώ, σε αυτόν τον τόπο, δυστυχώς δεν υπάρχει όργανο, δεν υπάρχει think tank, εκτός αν είναι αόρατο και δεν το ξέρουμε. Αλλά εάν είναι αόρατο και δεν το ξέρουμε είτε με τη μια είτε με την άλλη είτε με την παρά άλλη κυβέρνηση, δεν έχει καμία θεσμική αξία. Θεσμική αξία έχει να γνωρίζουμε τα πρόσωπα, να ξέρουμε τι κύρος έχουν για να μπορούμε να δεχθούμε και τη σοβαρότητα των εισηγήσεών τους, να τα εμπιστευθούμε.

Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΠΑ.ΣΟ.Κ.)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Ο κ. Ζαφειρόπουλος.

Ο κ. Ανδρεουλάκος έχει το λόγο.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΑΝΔΡΕΟΥΛΑΚΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, η θέση του ΠΑ.ΣΟ.Κ. απέναντι στο σημαντικό θέμα της αναδείξεως του Προέδρου της Δημοκρατίας, του αρχηγού της εκτελεστικής εξουσίας, δεν υπήρξε αταλάντευτη, αλλά υπέστη οβιδιακές μεταμορφώσεις.

Προβαίνει το 1985-86 σε αναθεώρηση των σχετικών διατάξεων, ψαλιδίζει τις εξουσίες του Προέδρου της Δημοκρατίας και δεν βλέπει το μαγικό αριθμό, κύριε Ροκόφυλλε, γιατί μιλήσατε για μαγικό αριθμό, ότι και με ψαλιδισμένες εξουσίες, ο Πρόεδρος για να εκλεγεί χρειάζεται εκατόν ογδόντα ψήφους.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΡΟΚΟΦΥΛΛΟΣ: Πρωτοφανές σε όλο τον κόσμο!

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΑΝΔΡΕΟΥΛΑΚΟΣ: Πρωτοφανές, αλλά όμως τότε που ψαλιδίζατε, αυτό δεν το θεωρήσατε σημαντικό και εμμένετε στον αριθμό εκατόν ογδόντα, που σημαίνει ότι, ή προσχηματικά κάνατε την αναθεώρηση ή κρίνατε ότι, παρά το ψαλίδισμα των εξουσιών του Προέδρου της Δημοκρατίας, ο τρόπος αναδείξεως με αριθμό ψήφων, όχι εκατόν πενήντα μία, αλλά εκατόν ογδόντα, θα συντελούσε στο να διατηρήσει κάποια ψήγματα κύρους ο Αρχηγός του κράτους. Χρειάζονται αυτά τα ψήγματα του κύρους, για να ασκήσει τις όποιες εξουσίες του εναπόμειναν. Αυτός ήταν, πιστεύω, ο δικαιολογητικός λόγος που δεν θίξατε το μαγικό αριθμό εκατόν ογδόντα.

Ερχόμαστε στην πρώτη απόπειρα που έγινε το 1995-96, για αναθεώρηση του Συντάγματος.

Στην πρόταση που καταθέσατε, κύριοι συνάδελφοι του ΠΑ.ΣΟ.Κ., δεν είχατε σαν αναθεωρητέα την οικεία διάταξη και στην πορεία των συζητήσεων φέρατε μία πρόταση, με την οποία καταργείτε τον αριθμό εκατόν ογδόντα και αρκείσθε στον αριθμό της απόλυτου πλειοψηφίας, των εκατόν πενήντα ένα βουλευτών, που σημαίνει σ' αυτήν την περίπτωση ότι από χέρι ο εκάστοτε εκλεγόμενος Πρόεδρος της Δημοκρατίας, θα είναι Πρόεδρος της κοινοτικής πλειοψηφίας, η οποία έχει και την κυβέρνηση της χώρας.

Τώρα, λοιπόν, ήλατε και είπατε ξανά, με τη συζητούμενη διαδικασία αναθεωρήσεως του Συντάγματος στην οικεία επιτροπή, ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας θα πρέπει να εκλέγεται με εκατόν πενήντα μία ψήφους. Στη συνέχεια, όμως, μιλήσατε για ένα ευρύ εκλεκτορικό Σώμα. Η ανάδειξη με εκατόν πενήντα μία ψήφους με βρίσκει αντίθετο, λόγω του ότι κοινοτικοποιείται πλήρως και ευτελίζεται ο θεσμός του Προέδρου της Δημοκρατίας, αλλά και αυτά τα διευρυμένα εκλεκτορικά σώματα επίσης, τα οποία άλλωστε και το λαό δεν εκπροσωπούν και υποβαθμίζουν το βουλευτικό σώμα, που είναι στο πόδι του λαού, σύμφωνα με το άρθρο 1 του Συντάγματος.

Επίσης, κύριοι συνάδελφοι, το θεσμό του Προέδρου της Δημοκρατίας, αλλά και τον πολιτικό μας βίο και τη συνταγματική και την πολιτική μας τάξη την αμαυρώνει και την ευτελίζει και αυτός ο ατελεύτητος κύκλος των αλληπαλλήλων ψηφοφοριών.

Εδώ, κύριε Υπουργέ, ας μη γελιώμαστε, υπάρχει ο κίνδυνος να εξαντληθεί η πενταετία και να εκπληρώνει χρέη Προέδρου της Δημοκρατίας αυτός, του οποίου έληξε η θητεία, διότι μη μου πείτε τώρα ότι θα καταλήξουμε ποτέ, όταν είναι αποτυπωμένες οι πολιτικές δυνάμεις και δεν έχει κανένα άλλο κόμμα τη διάθεση, όπως τώρα με την αντιλαϊκή πολιτική την οποία ασκεί η Κυβέρνηση, υποκείμενη βέβαια στα κελεύσματα των Βρυξελλών...

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Τα οποία ψηφίσατε.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΑΝΔΡΕΟΥΛΑΚΟΣ: ...και των εταίρων μας, να την συνδράμει για να σχηματισθεί ο μαγικός αριθμός εκατόν ογδόντα.

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΣΠΥΡΙΟΥΝΗΣ: Αλλάξατε θέση.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Μα, κύριοι συνάδελφοι, κι αν επιχειρεί να αλλάξει θέση, τον οδηγείτε ξανά να πάει στην παλιά του θέση;

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΑΝΔΡΕΟΥΛΑΚΟΣ: Άρα, λοιπόν, υπάρχει ο βάσιμος κίνδυνος, να μην εξευρίσκεται -και με τον ατελεύτητο κύκλο των αλληπαλλήλων ψηφοφοριών και των εναλλασσο-

μένων υποψηφίων– και να μην εξασφαλίζεται ο μαγικός αριθμός των εκατόν ογδόντα.

Λοιπόν δεν είναι κακό, κύριοι συνάδελφοι του ΠΑ.ΣΟ.Κ., η προσφυγή στις κάλπες. Κι εμένα με εκπλήσσει αυτή η διατύπωση, που κάνετε στην υπό αναθεώρηση διάταξη του άρθρου 32. Λέτε ότι εκλογικεύεται η διαδικασία ανάδειξης του Προέδρου της Δημοκρατίας, γιατί όσον αφορά τη μεσολάβηση του εκλογικού σώματος, στην οποία δεν στέκεσθε –έτσι δεν είναι;– την εξορκίζετε, με διάλυση της Βουλής δεν δικαιολογείται εν όψει της νομοπολιτικής του θέσης.

Όταν όλες οι εξουσίες, κύριε Ροκόφυλλε και κύριε Πρόεδρε, πηγάζουν από το λαό, το να λέτε ότι εκλογικεύεται η σχετική διαδικασία, για να μην περνάει έστω και έμμεσα από μία πρόσφατη ετυμηγορία του εκλογικού σώματος η ανάδειξη του Προέδρου της Δημοκρατίας, αυτό σημαίνει ότι δεν σεβόμαστε το δόγμα της λαϊκής κυριαρχίας.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΡΟΚΟΦΥΛΛΟΣ: Πρέπει να το ανατρέψουμε κάθε φορά που πεθαίνει ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΑΝΔΡΕΟΥΛΑΚΟΣ: Δεν έπρεπε να τα λέτε αυτά τα πράγματα, διότι θα προτείνει η Κυβέρνηση, όταν έρθει το πλήρωμα του χρόνου, ένα πρόσωπο για Πρόεδρο της Δημοκρατίας, για αρχηγό του εκλογικού Σώματος. Εννοείται ότι η Κυβέρνηση αυτή έχει την εμπιστοσύνη του εκλογικού Σώματος. Έτσι δεν είναι; Διότι διαφορετικά θα έπρεπε να καταθέσει την εντολή.

Αν έχει την εμπιστοσύνη του εκλογικού σώματος, σημαίνει ότι τα άλλα κόμματα θα φοβούνται να πάνε σε εκλογές και θα επιτευχθεί πράγματι η ευρεία συναίνεση των εκατόν ογδόντα ψήφων. Εάν, όμως, η Κυβέρνηση είναι στερημένη της λαϊκής εμπιστοσύνης, τότε τι το πιο φυσικό είναι σύμφωνα και με το δόγμα της λαϊκής κυριαρχίας, να διαλυθεί η Βουλή και να πάμε σε νέες εκλογές όπου ένα από τα κυρίαρχα θέματα θα είναι εάν εγκρίνεται το πρόσωπο, που προτείνεται για Πρόεδρος Δημοκρατίας και, εν πάση περιπτώσει, αν προκρίνεται η πολιτική αυτής της Κυβέρνησης, η οποία είχε κάνει την πρόταση για το νέο Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

(Στο σημείο αυτό κυτπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Κύριε Πρόεδρε, τελειώνω. Θα είμαι σύντομος.

Πολύ φοβάμαι ότι η Κυβέρνηση, κύριε Υπουργέ, προβαίνει σε αυτήν την πρόταση αναθεώρησης του Συντάγματος για το συγκεκριμένο άρθρο με χρονικό ορίζοντα δύο ετών.

Εγώ δεν σας το αποκρύπτω, κύριοι συνάδελφοι, ότι νομίζω ότι η Κυβέρνηση θέλει να αποφύγει δύο εκλογές μέσα σε δύο χρόνια και θέλει να πάρει τώρα μία έγκριση με εκατόν ογδόντα ψήφους, ώστε να έχει στο οπλοστάσιό της και την απειλή πρόωρων εκλογών. Αυτό θέλει η Κυβέρνηση. Νομίζω ότι με τέτοια κριτήρια εκλογικών σκοπιμοτήτων δεν πρέπει να προσεγγίζουμε σοβαρά θέματα, όπως η αναθεώρηση του Συντάγματος.

Έρχομαι στο άλλο άρθρο, το άρθρο 36, που η πρόταση του ΠΑ.ΣΟ.Κ. είναι η κατάργηση των διατάξεων 3 και 4.

Το άρθρο 36 παράγραφος 3 λέει: "Μυστικά άρθρα συνθήκης δεν μπορούν ποτέ να ανατρέψουν τα φανερά".

Επίσης, η κύρωση διεθνών συνθηκών δεν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο νομοθετικής εξουσιοδότησης κατά το άρθρο 43 παρ. 2 και 4.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΡΟΚΟΦΥΛΛΟΣ: Είναι σε άλλη συνεδρίαση αυτά;

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΑΝΔΡΕΟΥΛΑΚΟΣ: Και το ένα άρθρο και η μία παράγραφος πρέπει να μείνουν, διότι τα έργα του σκότους τα βδελύττεται το φως και δεν είναι έργα ούτε εθνωφελή ούτε σύμφωνα με τη δημοκρατία.

Στην εποχή μας, κύριε Πρόεδρε, το σύνολο σχεδόν της νομοθετικής παραγωγής μας έρχεται απ' έξω.

Είναι δυνατόν, Στρατηγέ, να έρθουμε εμείς, όταν μας έρχονται όλα απ' έξω, και να δώσουμε νομοθετική εξουσιοδότηση στον Υπουργό να επικυρώνει το σύνολο σχεδόν της νομοθετικής ύλης;

ΧΡΗΣΤΟΣ ΡΟΚΟΦΥΛΛΟΣ: Αυτά είναι αύριο, σε άλλη συνεδρίαση.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΑΝΔΡΕΟΥΛΑΚΟΣ: Αυτό σημαίνει, κύριε Ρο-

κόφυλλε, ότι, αν περάσουμε αυτήν την τροπολογία, αυτοκαταργούμεθα.

Κύριε Πρόεδρε, αν μπορώ ένα λεπτό.

Και έρχομαι στο θέμα των ολίγων εξουσιών που προτείνει η Νέα Δημοκρατία να πάνε στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

Ο θεσμός, κύριε Υπουργέ, το να έχει δικαίωμα ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας να συγκαλέσει ...

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Χιλιοειπωμένα πράγματα λέτε τώρα. Πέστε τα με δύο λόγια για τα Πρακτικά.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΑΝΔΡΕΟΥΛΑΚΟΣ: Μισό λεπτό, κύριε Υπουργέ, τι ζητάμε; Να μπορεί να συγκαλεί σε σημαντικές περιπτώσεις το Συμβούλιο των πολιτικών Αρχηγών, δεν είναι επ' αγαθώ του ομαλού πολιτικού βίου, κύριοι συνάδελφοι;

ΧΡΗΣΤΟΣ ΡΟΚΟΦΥΛΛΟΣ: Όχι, βέβαια, όταν δεν θέλει η Κυβέρνηση.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΑΝΔΡΕΟΥΛΑΚΟΣ: Λέτε εσείς ότι δεν είναι. Να χαίρεστε την ιδέα σας.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Καλώς, κύριε Ανδρεουλάκο.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΑΝΔΡΕΟΥΛΑΚΟΣ: Τέλος, για την ευθύνη των Υπουργών.

Κύριε Πρόεδρε, αν ξεφύγουμε από τον απόλυτο αριθμό των Βουλευτών και πάμε σε αυξημένη πλειοψηφία, να πούμε τα πράγματα με το όνομά τους. Καθιερώνουμε το ακαταδίωκτο των Υπουργών, αυτό θα κάνουμε.

Κατά συνέπεια, θα πρέπει, κύριε Υπουργέ, να μείνουμε εδώ πέρα. Δηλαδή, την άσκηση ποινικής δίωξης να την ασκεί η Βουλή με πλειοψηφία του απόλυτου αριθμού των εδρών της και να μην πάμε ...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Καλώς, κύριε Ανδρεουλάκο.

Ο Δ' Αντιπρόεδρος της Βουλής κ. Νικόλαος Κατσαρός έχει το λόγο.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΑΤΣΑΡΟΣ (Δ' Αντιπρόεδρος της Βουλής): Κύριε Πρόεδρε, θα απασχοληθώ μ' ένα θέμα με το οποίο απασχολήθηκα και στην επί της αρχής συζήτηση. Το επαναφέρω γιατί ειλικρινά δεν πήρα καμία πειστική απάντηση στα θέματα, τα οποία έθεσα.

Είναι γνωστό ότι το πολίτευμά μας, σύμφωνα με το άρθρο 1 παράγραφος 1 του Συντάγματος, είναι Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία.

Τι σημαίνει Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία, δεν νομίζω ότι χρειάζεται να το αναλύσω.

Απλώς θα αναφέρω τι δεν είναι. Δεν είναι ούτε Προεδρική, ούτε απλή Κοινοβουλευτική Δημοκρατία. Ο συνταγματικός νομοθέτης του 1975, όταν χαρακτήριζε το πολίτευμά μας ως Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία, έδινε κάποιο περιεχόμενο σ' αυτόν το χαρακτηρισμό. Αυτό το περιεχόμενο βρίσκεται στις ρυθμιστικές αρμοδιότητες που είχε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, στο άρθρο 30 που τον ονόμαζε ρυθμιστή του πολιτεύματος, στο άρθρο 26 που λέει ότι μετέχει στην άσκηση της νομοθετικής λειτουργίας και της εκτελεστικής λειτουργίας και στις άλλες γνωστές αρμοδιότητες, με τη σοβαρότερη ίσως από όλες τη διάλυση της Βουλής σε περίπτωση που υπήρχε δυσαρμονία με τις απόψεις του εκλογικού σώματος.

Γι' αυτόν ακριβώς το λόγο, ο συνταγματικός νομοθέτης χαρακτήριζε το πολίτευμα ως Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία.

Μετά την αναθεώρηση του Συντάγματος του 1986, κύριε Υπουργέ, εσείς, με την εμπειρία την οποία έχετε και με την ευθυκρισία που σας διακρίνει, πιστεύετε ότι συνέχισε να παραμένει το πολίτευμά μας Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία και δεν υπέστη αλλοίωση η μορφή του πολιτεύματος με τη συνταγματική αναθεώρηση, όταν πλέον δεν έμεινε απολύτως καμία αρμοδιότητα στο ρυθμιστή του πολιτεύματος, που παραμένει πάλι ρυθμιστής του πολιτεύματος κατά το άρθρο 30 του Συντάγματος που δεν αναθεωρήθηκε;

Μήπως, λοιπόν, φθάσαμε στο να αναθεωρήσουμε ουσία μια μη αναθεωρητέα κατά το άρθρο 110 διάταξη του Συντάγματος; Η προσωπική μου άποψη είναι ναι. Το υποστήριξα και ως

μέλος της Επιτροπής Αναθεώρησης του Συντάγματος το 1986. Δεν πήρα πραγματικά καμία πειστική απάντηση.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Εγώ σας λέω όχι, δηλαδή ότι δεν έχετε δίκαιο.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΑΤΣΑΡΟΣ (Δ' Αντιπρόεδρος της Βουλής): Ευχαριστώ πάρα πολύ. Θα ήθελα οπωσδήποτε να ακούσω και τα επιχειρήματά σας. Το "όχι" είναι πάρα πολύ εύκολο να το λέμε. Επίσης, ακόμη ευκολότερο είναι να λέμε στον ομιλητή "δεν έχει δίκαιο".

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Ευχαρίστως να σας απαντήσω αμέσως.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΑΤΣΑΡΟΣ (Δ' Αντιπρόεδρος της Βουλής): Αλλά νοείται Προεδρευομένη Δημοκρατία, χωρίς ο ανώτατος άρχων να έχει ίδια βούληση, την οποία να δικαιούται κάποτε να την εκδηλώσει; Πώς ασκεί τις ρυθμιστικές αρμοδιότητες; Ή εν πάση περιπτώσει, ο συνταγματικός νομοθέτης του 1975 τι ακριβώς ήθελε; Δεν το αποτύπωσε αυτό που ήθελε στο γράμμα του Συντάγματος και δεν συνάγεται αυτό και από το πνεύμα του Συντάγματος;

Ο Κωνσταντίνος Καραμανλής, ο τότε Πρωθυπουργός και μετέπειτα Πρόεδρος της Δημοκρατίας, όταν αμφισβητούντο οι αρμοδιότητες του Προέδρου της Δημοκρατίας από την τότε Αντιπολίτευση και εχαρακτηρίζοντο ως υπερεξουσίες είπε "δεν νομίζω ότι μπορεί να νοηθεί ανώτατος άρχων, χωρίς να έχει τις συγκεκριμένες ρυθμιστικές αρμοδιότητες, οι οποίες του ανατίθενται". Και εξέφραζε οπωσδήποτε την άποψη της πλειοψηφίας των 220 περίπου Βουλευτών, η οποία και απευτύπησε σε όλες τις διατάξεις εκείνες του Συντάγματος.

Ήρθαμε, λοιπόν, το 1986 και ανατρέψαμε τα πάντα και μεταβάλαμε το πολίτευμά μας. Αυτή είναι η πραγματικότητα. Και νομίζω πως ο ορθότερος χαρακτηρισμός, ο οποίος βγαίνει και μέσα από τις συνταγματικές διατάξεις, όπως είναι σήμερα διατυπωμένες είναι ότι το πολίτευμά μας σήμερα είναι Πρωθυπουργική Κοινοβουλευτική Δημοκρατία. Τίποτε άλλο παραπάνω δεν είναι. Να μη μιλούμε, λοιπόν, για Προεδρευομένη Δημοκρατία.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Θα σας δώσω απάντηση, αν μου επιτρέψετε.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΑΤΣΑΡΟΣ (Δ' Αντιπρόεδρος της Βουλής): Αλλοιώθηκε η μορφή του πολιτεύματος, κύριε Υπουργέ και εσείς πείτε ό,τι θέλετε.

Ποια είναι η επικαιρότητα αυτού του θέματος, το οποίο σήμερα επαναλαμβάνω; Πιστεύω ότι η τελευταία ρυθμιστική αρμοδιότητα, έμμεση έστω, η οποία απέμεινε στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας είναι να εκλέγεται με 180 Βουλευτές και σε περίπτωση που δεν έχει αυτήν την ηυξημένη πλειοψηφία, η οποία προσδιάζει προς τον χαρακτηρισμό του ως ρυθμιστού του πολιτεύματος, να διαλύεται η Βουλή και να προκηρύσσονται εκλογές και επομένως να αποφαινεται ο λαός περί του προσώπου του Προέδρου και έμμεσα να δίδει την πλειοψηφία σε εκείνο το κόμμα το οποίο αποτυπώνει τη θέλησή του σε εκείνη τη συγκεκριμένη στιγμή.

Αν, λοιπόν, καταργηθεί και ο αριθμός 180, όπως ήταν η αρχική σας πρόταση, τότε οπωσδήποτε δεν απομένει τίποτα. Οπωσδήποτε, αλλοιώνεται κατά τρόπο πέρα για πέρα απαράδεκτο και δεν μένει τίποτε απολύτως από τη μορφή του πολιτεύματος, όπως αυτό αναφέρεται στο Σύνταγμα.

Θα έλεγα, κύριε Υπουργέ, ότι υπάρχει μόνο μια μικρή ελπίδα σ' αυτό το θέμα. Προσωπικώς, δεν πιστεύω ότι με τις επανειλημμένες ψηφοφορίες θα καταλήγουμε σε κάποιο αποτέλεσμα. Να ληφθεί υπόψη και η ιστορία της κοιμματικής πειθαρχίας που είναι τόσο πολύ προσφιλής εις το κόμμα σας, να ληφθεί υπόψη και η ιδιοσυγκρασία του Έλληνα.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Και στο δικό σας κόμμα το ίδιο συμβαίνει, γ' αυτό κάνετε και διαγραφές.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΑΤΣΑΡΟΣ (Δ' Αντιπρόεδρος της Βουλής): Εν πάση περιπτώσει, κύριε Υπουργέ, είσθε οι πρώτοι διδάξαντες και δεν δικαιούσθε εσείς τουλάχιστον να χρησιμοποιείτε αυτό το επιχείρημα. Μην ξεχνάτε, ότι και το 1985, με το ότι δεν συμφώνησαν μερικοί συνάδελφοι με την κατάργηση του

σταυρού προτίμησης και τάχθησαν εναντίον της λίστας, τους διαγράψατε. Θυμηθείτε τους αδελφούς Μπουλούκου και πολ- λούς άλλους και επίσης θυμηθείτε πόσους είχατε διαγράψει προτού...

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Αυτοί διεγράφησαν δια άλλους λόγους, οι Μπουλούκοι.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Σας παρακαλώ, κύριε Υπουργέ, είναι περασμένη η ώρα.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΑΤΣΑΡΟΣ (Δ' Αντιπρόεδρος της Βουλής): Και μην ξεχνάτε, ότι καταργήσατε και Υπουργούς εν πτήσει. Αυτό δεν το έκανε η Νέα Δημοκρατία ποτέ.

Θα ήθελα, λοιπόν, να πω το εξής: Αν θέλετε, κύριε Υπουργέ, να έχετε κάποιο αποτέλεσμα διατηρώντας τον αριθμό 180 επαναφέρετε τη μυστική ψηφοφορία. Ξέρετε πάρα πολύ καλά γιατί έγινε, σε τί τότε αποβλέπατε. Θυμάστε την ιστορία των γαλάζιων και των μπλε ψηφοδελτίων. Καιρός είναι, λοιπόν, να διορθώσετε κάποια λάθη σας.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Μας άρεσαν τα χρώματα!

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΑΤΣΑΡΟΣ (Δ' Αντιπρόεδρος της Βουλής): Πάντοτε σας άρεσαν τα χρώματα, αλλά ενεργούσατε μόνο προς το συμφέρον σας, για να μην πω ότι πάθατε κάποτε και αχρωματοψία!

Μόνο με τη μυστική ψηφοφορία μπορεί να αντιμετωπιστεί και το θέμα της κοιμματικής πειθαρχίας, μπορούν να αντιμετωπιστούν και οι ορισμένες άλλες καταστάσεις. Μόνο με τη μυστική ψηφοφορία μπορεί να οδηγηθούμε σε αποτέλεσμα. Αν είναι φανερό η ψηφοφορία, να είστε απόλυτα σίγουροι, ότι πολλά χρόνια θα ασκεί καθήκοντα Προέδρου Δημοκρατίας, σε περίπτωση παραιτήσεως ή άλλου λόγου, ο Πρόεδρος της Βουλής και ενδεχομένως και το Υπουργικό Συμβούλιο, όπως ορίζει το Σύνταγμα. Μόνο αυτό μπορεί να περισώσει τα πράγματα, αλλιώς επί ματαιώ θα αγωνιζόμαστε εδώ επί πάρα πολλούς μήνες για να εκλέξουμε Πρόεδρο Δημοκρατίας.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Ο κ. Βερυβάκης.

Ο κ. Αχιλλέας Καραμανλής έχει το λόγο.

ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, οι συνεχείς αναφορές των ομιλητών του κόμματός μας στο άρθρο 32 για τον τρόπο εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας και η επιμονή μας να μην αναθεωρηθεί, μπορεί να είναι κουραστικές. Όμως, θεωρούμε στοιχειώδη υποχρέωσή μας να διαφυλάξουμε και τον πολιτικό και τον συνταγματικό ρόλο του πολιτειακού άρχοντα.

Εμάς η θέση μας είναι σταθερή και επιμένουμε να παραμείνουν οι διατάξεις του εν λόγω άρθρου ως έχουν, σε αντίθεση με τη μετέωρη, χωρίς επιχειρήματα θέση της Κυβέρνησης για εκλογή κοιμματικού Προέδρου με πλειοψηφία 151 Βουλευτών.

Εξ άλλου αυτή η πλειοψηφούσα άποψη στο ΠΑ.ΣΟ.Κ., παρά τις πολλαπλές εναλλακτικές προτάσεις που ακούγονται από την πλευρά σας, εμπεριέχει τις εμφανείς προθέσεις σας για την εξυπηρέτηση καθαρά κοιμματικών σκοπιμοτήτων, φαντάζεσθε ότι το 2000 θα μπορείτε να εκλέξετε κοιμματικό Πρόεδρο αφού θα έχουν προηγηθεί πρόωρες εκλογές και αναθεώρηση του Συντάγματος. Μάλλον στηρίζετε τη λογική σας σε πολλές υποθέσεις και λογαριάζετε χωρίς τον ξενοδόχο. Γιατί για να τα κάνετε όλα αυτά, θα πρέπει πρώτα να κερδίσετε τις έστω πρόωρες κοιμματικές εκλογές και να εξασφαλίσετε την πρόταση αναθεώρησης του εν λόγω άρθρου με 181 ψήφους στην παρούσα Βουλή.

Εν πάση περιπτώσει, ο συνεχιζόμενος προβληματισμός για τις διαδικασίες και τον τρόπο εκλογής του πολιτειακού άρχοντα, θεωρώ ότι δεν οδηγεί πουθενά και ότι οι διάφορες προτάσεις είναι έξω από το γράμμα και το πνεύμα των θεμελιωδών διατάξεων που καθορίζουν το ίδιο το πολίτευμα και οριοθετούν το ρόλο του ρυθμιστή του πολιτεύματος.

Η προσθήκη που πρότεινε το κόμμα μας και υιοθετήθηκε και από τις άλλες πλευρές στην παράγραφο 1 του άρθρου 34 είναι σαφής. Λογικό είναι ο Πρόεδρος της Βουλής κατά το χρόνο που ασκεί τα καθήκοντα του Προέδρου της Δημοκρατίας να απέχει των υπολοίπων καθηκόντων του,

δηλαδή του Προέδρου της Βουλής και του Βουλευτού. Και αυτό διότι ασκεί πλήρως και αυτοτελώς τα καθήκοντα του Προέδρου της Δημοκρατίας. Νωπές είναι εξάλλου οι μνήμες από την εκλογική διαδικασία του 1985 με την καθοριστική τότε ψήφο του αιμηνήστου Γιάννη Αλευρά και είναι περιττό να αναφερθούμε στη φαλκίδευση της διαδικασίας και του αποτελέσματος με τα περίφημα έγχρωμα ψηφοδέλτια.

Πολύς λόγος έχει γίνει για το άρθρο 38 παράγραφος 2, ιδιαίτερα μάλιστα κατά την περίοδο της αποχής από τα καθήκοντα του Πρωθυπουργού του Ανδρέα Παπανδρέου, λόγω προβλημάτων υγείας. Όμως κανείς δεν μπορεί να αρνηθεί σε αυτήν την Αίθουσα ότι η προτεινόμενη διάταξη έρχεται να καλύψει ένα κενό, μια αδυναμία των υφιστάμενων διατάξεων.

Όλοι ζήσαμε τις δυσάρεστες δυστυχώς εκείνες ημέρες, που οι προθάλαμοι του νοσοκομείου είχαν μεταβληθεί σε χώρους κυβερνητικών και πολιτικών αποφάσεων. Για να μην επαναληφθεί το φαινόμενο αυτό και με τη σιγουριά ότι στη δημοκρατία δεν υπάρχουν αδιέξοδα, χαίρομαι που όλοι υιοθετούμε την τροποποίηση αυτής της διάταξης. Πρέπει να επαναφέρουμε σε ισχύ τις διατάξεις όπως ίσχυαν στο Σύνταγμα του 1975, της παραγράφου 3 του άρθρου 44, για το δικαίωμα και καθήκον, πολλές φορές του Προέδρου της Δημοκρατίας να απευθύνει διαγγέλματα, χωρίς τη σύμφωνη γνώμη του Πρωθυπουργού και πιστεύω ότι το ΠΑ.ΣΟ.Κ. αντιτίθεται στην επαναφορά αυτής της ρύθμισης, χωρίς ισχυρό αντίλογο και σοβαρή επιχειρηματολογία.

Ποιος πιστεύει απ' όλους εμάς ότι είναι μονοπωλιακή η θέση του Πρωθυπουργού σε αυτήν τη χώρα και ότι μόνον αυτός μπορεί να απευθύνεται προς το λαό, ενώ ο πρώτος πολίτης της χώρας πρέπει να ζητά την έγκρισή του;

Τελειώνοντας θεωρώ ότι αυτή η άποψη είναι ξεπερασμένη από τις σύγχρονες αντιλήψεις, με τις οποίες διακατέχονται κόμματα και πολίτες. Και δεν περιβάλλει με την απαιτούμενη εμπιστοσύνη και τον απαιτούμενο σεβασμό τον ανώτατο πολιτειακό άρχοντα.

Κύριε Υπουργέ, σας άκουσα προηγουμένως που μιλήσατε και ήθελα να σας πω ότι φθάσαμε στον 21ο αιώνα και οι δοκιμασίες και εμπειρίες που είχαμε όλα αυτά τα χρόνια στην πολιτική ζωή του τόπου μας έχουν διδάξει όλους και μας έχουν κάνει σοφότερους. Συνεπώς, το να θέλουμε να διατηρήσουμε μια ισορροπία στο πολίτευμά μας, η οποία ισορροπία είναι και πρέπει να είναι ο ανώτατος άρχων, νομίζω ότι δεν πρέπει να μείνουμε στις αγκυλώσεις του παρελθόντος. Τις τραυματικές εμπειρίες που πέρασε ο τόπος αυτός και είναι πολλές και νωπές και πρέπει να μας έχουν κάνει σοφότερους. Άλλωστε η διαδικασία που ακολουθήθηκε αυτό το διάστημα για την τροποποίηση του Συντάγματος απέδειξε ότι όλες οι πλευρές συναινούν σε πολλά σημεία και νομίζω ότι αυτό που είναι ένα κυρίαρχο θέμα για το Σύνταγμά μας, είναι να έχει ο ρυθμιστής του πολιτεύματος εκείνες τις αρμοδιότητες, που οφείλουμε σαν πολιτικός κόσμος, αλλά και σαν λαός να του δίνουμε. Νομίζω ότι είναι καθήκον όλων μας να το κάνουμε. Μη μένουμε στις αγκυλώσεις του παρελθόντος. Και για τον ανώτατο άρχοντα, τον οποίο όλοι θέλουμε να ασκεί τα καθήκοντά του για το λαό και για το έθνος να μένουμε σε θέσεις, οι οποίες δεν είναι εκείνες οι οποίες πρέπει να είναι και πρέπει να πρεσβεύονται από όλους μας

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

για το νέο αιώνα που έρχεται.

Τελειώνοντας, σαν τελευταίος ομιλητής αυτής της περιφέρειας διάταξης, πιστεύω ότι στο ΠΑ.ΣΟ.Κ., υπάρχουν όλες αυτές οι διάφορες απόψεις –διότι δεν έχετε μια συγκεκριμένη άποψη– και ακούσαμε απόψεις από όλους τους συναδέλφους, οι οποίες είναι τελείως διαφοροποιημένες. Εμείς έχουμε μία συγκεκριμένη άποψη και τη στηρίζουμε. Και έχουμε λόγους να τη στηρίζουμε διότι είναι η ουσία του Συντάγματος που ψηφίστηκε το 1975.

Θεωρώ, λοιπόν, ότι πρέπει όλοι να συγκλίνουμε σ' αυτήν την άποψη και νομίζω ότι είναι η ορθή. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Ο κύριος Υπουργός έχει το λόγο.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Ξέρετε, κύριε Καραμανλή, ότι ο λόγος του θρόνου, όταν είχαμε τη βασιλευόμενη δημοκρατία, εγγράφετο από τον Πρωθυπουργό! Και τα διαγγέλματα εκείνα τα πολιτικά, εγγράφοντο από τον Πρωθυπουργό, καίτοι ο βασιλιάς Παύλος είχε την άποψη ότι μπορούσε να διορίσει και τον κηπουρό του Πρωθυπουργού!

ΑΧΙΛΛΕΥΣ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ: Δεν το έκανε ποτέ...

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Κακώς όμως, πέρα απ' αυτά, το Σύνταγμα λειτουργεί δώδεκα χρόνια. Να γυρίσουμε τώρα πίσω σε άλλες διατάξεις τις οποίες καταργήσαμε, θα μας πουν ότι είμαστε και αναχρονιστές, ενώ εμείς είμαστε εκσυγχρονιστές. Δεν είμαστε αναχρονιστές.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Κηρύσσεται περαιωμένη η συζήτηση της δεύτερης ενότητας επί των προτάσεων για αναθεώρηση διατάξεων του Συντάγματος, που αναφέρεται στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και στην Κυβέρνηση, επί συνόλου άρθρων δεκατεσσάρων.

Στην αυριανή συνεδρίαση θα συζητηθεί η τρίτη ενότητα των άρθρων:

Εκλογικό σώμα – Βουλή – χρηματοδότηση κομμάτων.

Κύριοι συνάδελφοι, έχουν διανεμηθεί τα Πρακτικά της πρωινής συνεδρίασης της Τρίτης 5 Μαΐου 1998 και παρακαλώ το Σώμα να τα επικυρώσει.

ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Μάλιστα, μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Συνεπώς τα Πρακτικά της πρωινής συνεδρίασης της Τρίτης 5 Μαΐου 1998 επικυρώθηκαν.

Στο σημείο αυτό δέχεσθε, κύριοι συνάδελφοι, να λύσουμε τη συνεδρίαση;

ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Μάλιστα, μάλιστα.

Με τη συναίνεση του Σώματος και ώρα 00.46' λύεται η συνεδρίαση για σήμερα ημέρα Πέμπτη 14 Μαΐου 1998 και ώρα 10.00' με αντικείμενο εργασιών του Σώματος: α) νομοθετική εργασία:μόνη συζήτηση επί της αρχής, των άρθρων και του συνόλου του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας: "Κύρωση των Πρωτοκόλλων στη Συνθήκη του Βορείου Ατλαντικού για την προσχώρηση της Δημοκρατίας της Ουγγαρίας, της Δημοκρατίας της Πολωνίας και της Δημοκρατίας της Τσεχίας", σύμφωνα με τη συμπληρωματική ημερήσια διάταξη και β) Αποφάσεις Βουλής: συνέχιση της συζήτησης και λήψη απόφασης επί των προτάσεων για αναθεώρηση διατάξεων του Συντάγματος σύμφωνα με τα άρθρα 110 του Συντάγματος και 119 του Κανονισμού της Βουλής, σύμφωνα με την ειδική ημερήσια διάταξη.

ΟΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΣ